

ILIRSKE LEGENDE
Zbirka kratkih priča
učenika osnovnih i srednjih škola

OSMI REGIONALNI FESTIVAL FANTASTIČNE KNJIŽEVNOSTI
REFESTICON 2020

Bijelo Polje, 24.12. - 27.12.2020. godine

Izdavač:

Lokalni javni emiter Radio Bijelo Polje

Za izdavača:

dr Andrijana Rabrenović

Priče odabrao žiri: dr Blagoje Vujisić (Bijelo Polje)

Dragan Popadić (Tivat)

mr Aleksandra Tomović (Kotor)

Urednik:

mr Dragić Rabrenović

Lektura i korektura:

Izet Erović

Priprema za štampu:

Milena Joksimović

Dizajn korica:

Marko Tvrđišić

Ilustracija na naslovnoj strani: Almedin Mešić, Bijelo Polje

učenik 2. razreda *Srednje škole*

primjenjenih umjetnosti - Sarajevo

Štampa:

VBR Grafika, Bijelo Polje

Tiraž: 500

Ova knjiga je nastala u sklopu projekta REFESTICON 2020

Pokrovitelji:

Ministarstvo kulture Crne Gore

Opština Bijelo Polje

Realizator:

Lokalni javni emiter Radio Bijelo Polje

Suorganizatori:

Javna ustanova Ratkovićeve večeri poezije

NVO Akademija društvenih nauka

Partneri:

NVO Umjetnost bez granica – Bar (CG)

Muzej grada Zenice – Zenica (BiH)

Biblioteka Slovo – Lapovo (SR)

Festival fantastične književnosti – Pazin (HR)

Znanstveno fantastična konvencija SFeraKon - Zagreb (HR)

Festival fantastične književnosti ArtAnima – Beograd (SR)

Znanstveno fantastična konvencija Istrakon – Pazin (HR)

UG Fanovi naučne fantastike SCI&FI – Beograd (SR)

Festival fantastične književnosti TolkiNiš - Niš (SR)

Književna konvencija SCAVACON – Vitez (BiH)

Znanstveno fantastična konvencija FantaSTikon – Split (HR)

Festival fantastične književnosti Marsonicon -

Slavonski Brod (HR)

Slovenski festival fantazijske književnosti -

Celje (SLO)

Festival fantastike DEEPCON – Fjuđi (Italija)

Naučno fantastična konvencija DISTOPICON –

Temišvar (Rumunija)

Napomena

Autori su odgovorni za autorstvo priča koje su dostavili

Ilirske legende

*Zbirka kratkih priča
učenika osnovnih i srednjih škola*

Lokalni javni emiter Radio Bijelo Polje
Bijelo Polje, 2020.

Predgovor

SAMO TREBA SANJATI

Ono što ljude izdvaja od ostalih živih bića je mašta. Da nije toga još bi živjeli po pećinama, okupljeni oko vatre. Mašta je stvorila priče, a priče civilizaciju. Čitajući, kao član žirija, priče osnovaca i srednjoškolaca, pristiglih na konkurs renomiranog festivala REFESTICON na temu drevnih Ilira, ostao sam zbunjnjen, srećan i pomalo zabrinut. Zbunjnjen jer nijesam očekivao ovako kvalitetne priče, srećan jer je mašta učenika bila fascinantna, a pomalo zabrinut, jer i sam pišem fantastiku, i bio sam ponosan na svoju maštu i nepoznate svjetove koje sam stvarao. Sada sam shvatio da mladi ljudi to rade isto tako uspješno, bez limita i granica.

Bez obzira na mladalačko neiskustvo i zanatske manjkavosti, ovo su priče koje će vas zainteresovati i zamisliti. Vremenski portali, vremeplovi, magija, čuda, uklete šume vitezovi, ribari, krune, zlato – samo su dio fantastičnog svijeta talentovanih školaraca koji će zagolicati vašu maštu i možda vas motivisati da i sami napišete sličnu priču. Jer svaki čovjek je pisac. Samo to ne zna. To nam je u genima. Jednostavno prepustite se snovima. I stavite to na papir.

U pričama pristiglim na konkurs vidljiva je razigrana mašta učenika koji nam otvaraju nove poglede na Ilire, zagonetni narod iz ovih naših prostora. Radnja je zanimljiva, obrti neočekivani, dijalozi inspirativni. I što je još važnije provlači se ta humana poruka, što govori o etičnosti mladih pisaca.

Borba za pravdu je nevidljiva nit koja spaja sve ove priče. Učenici slijede Kantov kategorički imperativ „Zvezdano nebo nad nama i moralni zakon u nama“. Bez toga nema postojanja

ljudske vrste. To stalno treba ponavljati, na tome treba insistirati, tome se treba posvetiti. Pitanje je kakva vremena dolaze. Kakva god da budu, ako nema etike nema ni nas. To nam svojim pričama poručuju učenici osnovnih i srednjih škola, od kojih će, ubjeđen sam, mnogi postati profesionalni pisci. Još jedan plod REFESTICON-a, dragog nam festivala, koji je i piscu ovih redova probudio želju da piše fantastiku.

Samo treba sanjati!

Dragan Popadić
Tivat, decembar 2020.

Jovo Radović

III razred

JU Prva srednja stručna škola

Nikšić

Zlatno zmajevo jaje

BALOS LIBURNIJSKI

Bježao sam. Nijesam imao drugog izbora jer je čitava Krajina gorjela u paklu koji je stvorio nacionalizam narodnih vođa. Teško mi je bilo jer sam u Kninu proveo djetinjstvo, ali kada mi je vihor rata odnio cijelu porodicu počeo sam da mislim kako sam napustio sanduk u strahu od crva. I ako sam još uvijek disao, osjećao sam se kao mrtvac. Nijesam više imao nikoga, tuga me je izjedala, nije mi se živjelo ali sam imao instiktivnu potrebu da se spasim. U Crnu Goru sam stigao dvadeset sedmog novembra hiljadu devetsto devedeset šeste. Hladnoća mi se uvukla u kosti kao sipac u drvo. Tražio sam bilo kakvo sklonište, samo što dalje od ukisjeljene mase izbjeglica. Posrećilo mi se pa sam uspio naći napuštenu kućicu na obroncima Prokletija. Lijepa, kamena, mala, ali istrošena. Pregazilo je vrijeme. Prve komšije su živjele na par kilometara od mene. Taman mi je dobrodošao mir i samoća. „Homo homini lupus“.

Poslije nedjelju dana su, ipak, došli prvi posjetioci, većinom starci i starice. Svi su me sumnjičavo gledali i uskoro sam saznao zašto. Ova kuća je važila u selu kao prokleta. Pričalo se da svako ko je u njoj živio ili je izludio, ili su ga iz nje mrtvog iznijeli. Nikada nijesam slušao šta svjetina priča. Glupost kao i sve druge narodne legende. Kraj kuće se nalazila velika šuma. Po čitav dan bih mogao gledati u njenu dubinu i tamu, a pokazala se i vrlo korisnom kada su prve pahulje snijega počela da se siju strmim liticama Prokletija.

Nasjekao sam pregršt drva i odnio ih kući. Sjekira mi je bila prilično tupa i zardala, pa sam kao djetlić, morao udarati čitava tri sata. Uveče sam naložio vatru, skuvao čaj i uživao u mističnosti i drevnosti koju je nosila jedna zimska noć u planini. Poslije nekog vremena mi se pripavalo pa sam stavio još jedno debelo drvo u peć da drži vatru i legao u krevet. Čvrsto sam zaspao.

Tup! Tup! Tup! Čuo sam kroz san neku lupnjavu koja se uporno ponavljala. Kada se rasanih shvatih da lupnjava dolazi iz šume. Pogledah na sat. Bilo je dva sata i šest minuta ujutru.

Ko u gluvo doba noći siječe drva?, pomislih.

Uzeh lampu i zaputih se u šumu. Snijeg mi je škripao pod nogama. Nigdje nije bilo tragova da je neko dolazio, ali kraj debele jele uočih moju zardalu sjekiru. Pođoh da je uzmem, ali u tom trenu se jela, i ako neoštećena, krenu rušiti i umalo me nije ubila. Poče da me hvata strah. Pobjegoh sam natrag u kuću. Zvuk se više nije čuo. Pred zoru sam zaspao par sati.

Cijelog dana me je morila prethodna, burna noć. Poslije kafe i doručka sam otišao u selo da pozovem nekog od komšija da ne bi opet sam išao po sjekiru. Taj komšija je bio Ilija Dobričanin. Dobri starac od osamdeset ljeta. Sve sam mu ispričao uz dobru domaću drenju koju nam je sipala njegova žena. Pristao je da pođe samnom. Čuo sam kada je rekao ženi dok je odlazio:

„Prokletstvo već uzima svoj danak, poludio je“.

Stigli smo u šumu, ali je jela mirno stajala, a sjekire nije bilo. Uzalud sam razmicao snijeg, kružio oko jele, dozivao tajanstvenog drvosječu... Zaista sam izgledao kao ludak. Ilija je sažaljivo rekao:

„Dođi sine, ja i ti ćemo danas zajedno biti dok se ne smiriš. Idemo da čuvamo moje koze.“

Osjećao sam sramotu i prezirao sebe. *Da li sam stvarno poludio?*

Izašli smo na prostranu visoravan na kojoj su koze mirno jele sijeno koje im je Ilija iznio, dok je zvonice oko vrata jarca,

glave stada, uravnoteženo kucalo. Bile su bijele kao i snijeg koji ih je okruživao. Divan prizor. Druženje sa starim Ilijom mi je prijalo. Pričao mi je o istoriji ovoga mjesta koja je zaista bogata, ali on je mogao pričati samo onoliko koliko se sjećao on ili njegov predak. Plitko je ljudsko pamćenje. Osjećao sam da tu postoji nešto drevno, starije od najstarijeg njegovog pretka.

Kada je mrak počeo da pada otišao sam kući. Sa goleti se dizala mećava. Nijesam ložio vatru jer više nijesam imao ni drva ni sjekire, a odlazak u šumu mi se činio suviše opasnim zbog mećave, ali i zbog nečeg drugog, nepoznatog, natprirodnog i, osjetio sam to, veoma pakosnog.

Pokrio sam se sa dosta ćebadi, dugo razmišljao o svemu, ali sam ipak oko ponoći utonuo u san.

U snu sam uporno čuo zvono Ilijinog jarca. Polako sam se razbuđivao, ali je zvono i dalje ravnomjerno kucalo. Mislio sam, ili sam bar želio da mislim, da su Ilijine koze pobjegle iz štale i došle čak ovamo. Pogledah sam na sat. Bilo je tačno dva sata i šest minuta izjutra. Srce mi poče brže lupati. Pogledah na prozor i vidjeh mnoštvo pahuljica nošenih jakim vjetrom.

Zvuk zvona se sada čuo iza kuće, a onda se sve više približavao, dok nijesam vidio neku crnu figuru koja brzo prolijeće pored prozorskog okna. Shvatih sam da ova utvara kruži oko kuće. Približih se prozoru u iščekivanju da opet naiđe. Sada sam jasnije vidio, to je bila maljava, pogrbljena crna figura, bez lica, sa zvoncetom oko vrata i sjekirom za ramenom. Mojom sjekirom!

Po prvi put u životu sam osjećao pravi strah i želju za prisustvom ljudskog roda. Više nijesam mogao izdržati tu upornu zvonjavu pa odlučih izaći i suočiti se sa sobom i mračnim silama koje me uporno proganjaju. Čekao sam da se zvuk zvonceta približi prozoru a onda u naletu lažne hrabrosti i ljutnje snažno gurnuh vrata. Dočekao me hladni vjetar koji mi je štípao obraze. Napravih krug oko kuće. Nije bilo ničega, niti se čulo zvonce.

Podoh nazad u kuću, uvjeren da zaista gubim razum. Kada zakoraćih nogom na prag, na mene se spusti neka teška, hladna, bodljikava i smrdljiva masa, koja me čekala iznad vrata. Opet sam čuo zvonce tačno kod mog uveta i ugledao sjenku sjekire na snijegu u šaci sastavljenoj od dvije kosti.

„Idi prema jeli“, tiho je prozborio promukli glas.

„Zašto“, upitah usplahireno.

U tom trenutku utvara oteža i osjetih bol koji mi prođe cijelim tijelom. Morao sam poći onoj jeli, istoj onoj koja me ranije umalo ubila. Vodila me sila bola i čistog zla. Kada sam stigao od umora padoh na koljena.

Utvara mi je zapovijedila da posiječem jelu i dala mi moju sjekiru. Kada sam udario u stablo, začuo se krik sličan dječijem plaču. Nastavio sam da udaram sve do zore, ali se ni kora nije oštetila. Kada sam prestao lupati prestao je i jezivi krik, a utvara nestade. Otišao sam kući i zaspao.

U snu sam opet ugledao utvaru, ali je sada bila u nekom brodu sa zmajevom glavom, sama, na vodi boje krvi. Drhtao sam od straha ali se nijesam mogao probuditi niti izgovoriti bilo šta. Brod je onda počeo da mi se primiče. Kada se dovoljno približio, utvara reče:

„Da li ćeš mi pomoći da se sahranim?“

„Hoću“, odgovorio sam.

„Onda sutra dođi opet jeli, i reći ću ti kako to da učiniš.“

Probudio sam se kada je već noć počela padati. Nijesam mogao jesti već sam odmah otišao gdje mi je rekla utvara. Ali tamo sada nije bilo jele, već humka koja je izgledala kao cibus. Isklesani komad kamena, pravouganog oblika na kojem je pisalo samo Balos Liburnijski. Primakao sam se i dohvatio cibus, u tom trenutku se iza mene pojavio moj stari mučitelj. Više me nije bilo strah već sam bio ljut.

„Reci mi više ko si ti? Ili šta si ti?“, glasno odbrusih.

Utvara tada mirno poče govoriti.

„Moje ime si već saznao, Balos Liburnijski. Bio sam ribolovac i imao sam svoj brod, njega si vidio u snu. To je Drakofor, brod sa zmajevom glavom na pramcu. On je bio desantni, ratni brod. Meni je pripao poslije pogibije jednog našeg liburnijskog ratnika u bici za Promonu koju uzeše krvožedni Dalmati. Nijesam sebi mogao dobiti niti Liburn, niti Lembul, pa sam sa velikim i glomaznim Drakoforom bio laka meta gusara. Često su me pljačkali. To je bilo barbarsko vrijeme. Naše pleme je bilo potisnuto sa svih strana i poslije pada Promone, bio je izvjestan skori kraj naše slobode. Dalmati su bili sve moćniji i okrutniji. Svim Liburnima je bila draža smrt nego pad u njihove ruke. I oni su Iliri, kao i mi, ali oni su previše divlji. Slavili su kult crnog zmaja za kog su vjerovali da tokom pomračenja guta Mjesec i Sunce. Bili su opsjednuti skorim krajem svijeta, pa su ponekad izvršavali masovna samoubistva.

Mrzio sam ih i prezirao. Neki su govorili da su gori i od korinskog tiranina Hersikrata koji nam je sedamsto trideset četvrte godine preteo Krf. Ali ja ipak nijesam postradao od njihove ruke ni od ruke barbara, već od svojih saplemenika. Naša zemlja je bila opkoljena sa svih strana, flota se više nije mogla odupirati razvoju tehnike neprijatelja a još od Batonovske bune se Iliri nijesu ujedinili. Razdor dug pet vjekova je doveo do toga da svako pleme prigrli samo svoje bogove, kultove i grobne običaje a sve druge izvrigne ruglu i preziru.

Nas su ostala plemena nazivala nemoralnim jer smo poštovali žene i puštali ih da same biraju svog partnera. Postavili smo ih za gospodarice i svakom božanstvu dali ženski rod. Nas Liburne je bratska mržnja otjerala u zagrljaj silnog Rima. Usko smo sarađivali s njima i prihvatili njihove običaje i kulturu. Naše plemenske vođe odlučile su da nas učine slugama njihovim. Ja nijesam to želio prihvatiti. Sjetio sam se sile i slave dva Bato-na i Velike ilirske bune i počeo da pozivam pleme da se okuplja, da ponovo postanemo, kao ajkule, gospodari mora, da vratimo

ono što je naše. Govorio sam im koliko smo moćniji od Rimljana, bahatih tirana, jer potičemo od Kadmovog sina Iliriosa kome je zmija, obavivši se oko njega odmah po rođenju, prenijela mudrost i snagu, učinivši ga nepobjedivim. Uprkos mojim riječima, meni se pridružilo samo osam Liburna, tri dardanska trgovca i jedan Taulant. Saznavši za to liburnijske vođe, pozvaše nas na zbor. Rekli su nam da imamo pravo i da će u našu čast pripremiti gozbu na teritoriji današnjeg Drača, gdje su gospodarili Partini, čuveni po vrhunskoj medovini.

Stigli smo u Partus poslije dvadeset tri dana jahanja. Dočekali su nas sa najvećim počastima. Odatle smo nastavili jahati sa njihovim vođama do Dimale koja se nalazila između Lisusa i Epidamnusa. Bila je to veličanstvena građevina sa dva utvrđenja na dva brda, povezana velikim zidinama. Odmah su nam poslužili medovinu koja je, istina, bila baš onakva kao u pričama. Hvalili su nas Liburne govoreći o našoj prošlosti i slavi. Rekli su da su spremni sa nama krenuti u još jedan ilirski rat kako bi konačno sve neprijatelje naših plemena bacili u vječnu propast. Uživao sam u njihovim slatkim riječima i još slađem piću koje je polako počelo da mi muti um. Nije mi bilo bitno što su u dvoranu ulazili ljudi u novim sjajnim oklopima koji su podsjećali na one koje su nosili rimski legionari. Neki su nosili Gladiuse, kratke mačeve, a neki koplja, takozvane Pilume. Pomislio sam da su njihovi gusari opljačkali neku rimsku galiju koja je prevozila oružje. Prolazilo je vrijeme, ali hrana još nije posluživana, a njihove sluge su donijele još jedan krčag medovine. Već smo bili svi pijani. U tom trenutku, svi Partini, stari rimski sužnji, izvadiše svoje oružje i očas posla nam svi-ma prerezaše grkljane. Dugo smo se previjali u bolu i agoniji zbog plitkih rezova koje nam napravi prokleti, izdajnički nakot. Smijali su se i razgovarali.

Dok sam se još izmicao ponoru smrti i pokušavao da rukama zaustavim mlazeve krvi koje su tekli iz vratnih žila, čuo sam

da među njima ima i Rimljana i Autrijanaca a najviše mojih, Liburna. I to sve naše vođe koje se zakleše imenom Anzotike i Ike da će vječno služiti svome plemenu. Kada nam konačno tijela postaje obični leševi, Partici pozvaše autrijatske vojnike, koji su isto služili Rimu, da im daruju naša tijela. Oni se obrađovaše jer su Autrijati vjerovali da, ako pojedu neprijateljske vojnike i popiju im krv, na njih prelazi sva mudrost i snaga sa mrtvih. A ko ne bi poželio pojesti jednog Liburna? Svi su nam zavidjeli na brodogradnji i neuništivoj floti, a sada smo postali samo rimski psi koji će im čuvati more i prolijevati krv za njihove interese.

Kada su spakovali naša tijela na konje, autrijatski vojnici su krenuli preko ovih planina da bi se sreli sa odmetnicima iz plemena Daorsa koji su gospodarili na prostoru današnje Bosne, oko rijeke Neretve.

Upravo su se na ovom mjestu, gdje stoji ovaj cipus s mojim imenom, gostili mojim mesom, ali ispod cipusa je samo par košćica. Kada su me pojeli, kosti su mi ostavili na livadi da ih raznosi divlje zvjerinje, psine i vjetar.“

Znao sam da ovdje ima nešto drevno i veliko. Znao sam da nije sve iluzija i da nijesam lud. Ali sam isto tako znao da mi niko neće vjerovati. Upitao sam potom utvaru kojoj sam sada znao i ime i sudbinu:

„Ko je onda podigao cipus, Balose Liburnijski i kako ti ja mogu pomoći da se sahraniš i nađeš mir?“

„Rijetko se ko usuđivao živjeti ovdje. Svi su znali da na ovom mjestu postoji nešto zlo, i to je istina, zar ima nešto pakosnije i opasnije od zarobljene i ugnjetavane duše koja vjekovima traži svoje kosti i svoj mir? Prvi čovjek koji se ovdje naselio i napravio tu kuću bio je Crnogorac iz Morače koji je pobjegao sa svojom porodicom kada je hiljadu šetsto četvrte godine sandžak beg sa vojskom kupio harač. Počeo je praviti kuću koju sam mu, čim bi je digao dovoljno visoko, rušio. Djecu sam mu

trovao raznim travama, a ženu učinio jalovom. Dok je žalio nad nesrećnom sudbinom, javio sam mu se u snu i rekao što ti tebi - „pomogni mi da se sahranim“. Zauzvrat sam mu obećao da mu više neću zlo praviti. Rekao sam mu kako izgleda cipus pod kojim su se sahranjivali Liburni, i on ga je isklesao. Potom sam mu rekao da mi traži kosti i sahranjuje tako što će izgledati kao da sam zgrčen sahranjen, što je bio kod nas običaj. On je tako i učinio, ali je našao samo dvije moje kosti, a ostalih šest je uzimao od svojih ovaca što je klaao za jelo. Uvidjevši to, strašno sam se razljutio i uništio i njega i svu njegovu porodicu. Zbog toga sam te svaku noć budio u dva sata i šest minuta noću, da ti kažem da samnom počiva šest ovčijih i samo dvije moje kosti. Od tog trenutka zlo u meni je postalo još veće jer sam i poslije smrti teško izdan. Kada bi se nečija stoka približila ovdje, činio sam da je zmija ujede ili da je vuk pojede. Čobani koji bi ovuda prolazili, padali bi u jame i trag im se gubio, lovcima koji su ovuda lovili puška je sama opaljivala i ubijala ih.“

„A otkud ova jela?“, upitah zadivljen Balosovom pričom.

„Drugi, koji se usudio ovdje živjeti bio jedan hajduk, glasoviti junak. Bilo je to za vrijeme Balkanskih ratova. Umoran od borbi i ranjen, sklonio se u ovu kuću da se oporavi. Dozvolio sam mu i nijesam mu želio nauditi u nadi da će mi on pomoći jer se borio za pravdu kao i ja. Kada je ozdravio, javio sam mu se i u snu rekao: „pomoz mi da se sahranim jer sam ti dao da svoje rane zaliječiš gazeći po mojim kostima“. On je pristao i ja sam mu rekao da posadi jelu kod cipusa da bi ga skrivala kada se konačno sahranim i kada se kletva skinje s ovoga mjesta. To je i učinio ali je počeo da širi priču o meni i time mi je još više rušio počinak. Zbog toga sam odlučio da ga kaznim tako što sam, dok je išao prema cipusu, pred njim otvorio jamu bez dna, a sve koje su saznali bilo šta o meni, oslijepio i ogluvio.“

„Okrutan si ti Balose Liburnijski, previše okrutan,“ rekoh, „Kakvu li si sudbinu naumio za mene?“

„Ti ćeš prvo izvaditi ovčije kosti ispod cipusa, a zatim nastaviti ono što druga dvojica nijesu, pronaći moje ostatke i pokopati ih. Kada to učiniš nađi osam seljana i odigrajte kolo na mom grobu da mirno počivam kao i moji preci.“

„A šta ako to ne učinim?“, upitah.

„Biću milostiv jer su tebe otjerali barbari iz postojbine, a mene zaklali i pojeli. Nosimo i ja i ti njihove ožiljke, samo što su moji mnogo teži. Ali nikada nemoj nikome reći ništa o meni.“

Noć je odavno pala. Bilo je jako hladno.

„Sjutra ću izvaditi ovčije kosti, da ti se zahvalim što si me ostavio u životu ali onda ću otići.“

„Kako kažeš tako će i biti“, reče Balos i nestade u noći.

Šta ako sazna da sam sve zapisivao?, mislio sam dok sam išao kući, gazeći po glatkoj i poput stakla sjajnoj, snježnoj stazi.

Moram nekako uništiti Balosa da bi cijeli svijet saznao za priču o njemu. Meni će to donijeti slavu, a njemu besmrtnost. Sjutra kada pođem da izvadim ovčije kosti, izvadiću i jednu njegovu i baciti je niz šumu a onda iz sve snage udariti u cipus i pobjeći što dalje. Kada ne budem blizu njegovim kostima neće moći da mi naudi.

Starac Ilija Dobričanin je tog dana čuvao koze. Čuo je glasan krik koji je podsjećao na dječiji plač iz pravca omražene kuće. Potrčao je tamo, jedva skupivši hrabrosti. Bio je svjestan da tamo postoji nešto neljudsko i loše ali tek kad je ugledao tijelo svog komšije na dnu šume i crnu prikazu koja pobježe u duboku tamu guste jelovine, shvatio je kolika količina zla ovdje obitava. Tijelo nesrećnog čovjeka se bijelilo od crva koji su ga halapljivo jeli, dok su šumom odlijegali jezivi krici.

Ušao je u kuću, dograbio svesku i potrčao nazad, ali pred njim su se stvarali spletovi poskoka, dok ga je utvara dozivala imitirajući glas njegove pokojne majke, kako bi ga usporila i natjerala da se okrene. Uspio je pobjeći na sigurno a posljednje je čuo grubi, škriputavi glas koji je rekao:

„Ja, Balos Liburnijski, proklinjem svakog ko pročita te zapise. Neka mu se lice prekrije gubom i neka ga mravi živog izjedu.“

Od te, ne tako daleke, hiljadu devetsto devedeset šeste godine, prošlo je tačno dvadeset četiri godine. Za sve to vrijeme je Ilija u najvećoj tajnosti čuvao ove zapise, čak i od nas, svoje porodice. Kada je osjetio da mu se bliži kraj odlučio je da ih preda unuku Vojislavu Dobričaninu. Sve mi je ispričao i u amanet mi ostavio da ih predam dalje i svima prenesem istinu o Balosu Liburnijskom.

*U sjećanje na djeda Iliju, Vojislav.
8. januar. 2020. godine.*

Luka Tapušković

III razred

JU Srednja stručna škola „Sergije Stanić”

Podgorica

Srebrno zmajevo jaje

SIJENKA KALE

Sunce se polako spuštalo u ravni sa horizontom, ostavljajući za sobom tračke crvenila na plavičastom nebu. Jezero pokriveno crnilom bješe obgrlila magla koja se uzdizala u večernjim satima, kao da najavljuje dolazeće zlo. Jezerom bješe prolazio čun, načinjen od hrasta i čvrst građom, a na njemu bjehu dvoje ljudi. Čovjek prosijede brade je, stojeći na svojim staračkim nogama veslom usmjeravao čun ka obali koja se kroz maglu nazirala. Lice mu bješe prekriveno staračkim pjegama, hrapavo poput hrastove kore. A ipak, u njegovim očima sijaše neobjašnjiva mladost. Njegov saputnik je, sa crnim plaštom okačenim o leđa i sivkastom kapuljačom prebačenom preko glave, sjedio skriven na kraju čamca. Kapuljača je tek toliko mogla otkriti pramenove njegove duge crne kose. U ruci je držao lulu koju bi povremeno prinosio ustima pritom izbacujući kolotove dima koji bi odlazili u nepoznato, stapajući se sa maglom. Naposljetku progovori:

„Da li će me kraljica primiti?“

„Ne bih ti znao odgovoriti, sto mu zmija“, reče starac gledajući ispred sebe.

Stranac više ništa ne pita, već još povuče jednom dim iz lule prije dolaska na obalu.

Dvorac u kojem je kraljica obitavala bješe sagrađen od kamena sa zidinama podignutim deset stopa. Pogled dvorca bješe

uperen ka brdima koja su se gubila u magli, a iza kojih se prostiralo more, ono za čime su Iliri oduvijek žudjeli. Kraljica čim je čula za strančev dolazak smjesta se pripremi da ga primi u dvorani. Dvorana bješe mala, što je bilo netipično za kraljeve. Ravna onoj kod lokalnih zemljoposjednika iz Riječne regije. Jedino što je dolikovalo jednoj kraljici bjehu dva stražara koja stajahu na vratima dvorane, sa oklopima i mrežastom verižnjačom. Uspravno su stajali ne mrdajući. Šljemovi njihovi bjehu načinjeni od bakra, čvrsti i pouzdani. Štitovi u njihovim rukama bijahu iscrtani Ilirskim runama nepoznatim strancu.

U drvenoj stolici uzdignutoj za tri stepenika sjedjela je kraljica Teuta. U bež haljini je izgledala kako samo jedna kraljica može izgledati. Njena plava kosa se spuštala preko ramena uz struk, mameći uzdahe svakoga ko bi je ugledao. Oko vrata je nosila đerdan sa poludragim kamenjem crvene, zelene, žute boje. Stranac na osnovu toga zaključi da je u pitanju amuleta.

Kraljica se svečano obrati:

„Dobrodošli u Iliriju. Ja sam Teuta, gospodarica ovog dijela našeg kraljevstva. Želim znati ko ste i zbog čega ste došli?“

Stranac tada po prvi put skide kapuljaču i otkri lice. Ono ne bješe ni mlado ni staro, bezlično. Preko desnog oka je imao rez koji je išao u stranu. Koliko je vremena prošlo, ožiljak se polako stapao sa kožom. Crna kosa se vijorila kao na vjetru, sa primjetnim sijedim dlakama. Podigavši glavu, rekao je:

Kraldas od Ardijeja, Vama na usluzi.“

„Da li me lažeš, Kraldase?“ upital Teuta.

„Nije mi u interesu da Vas lažem, kraljice.“

„Ipak tvoj naglasak govori drugačije, netipičan je za Ardijeje“, provuče kroz zube Teuta te riječi.

„Moj naglasak, većini je čudan. Ja sam polat, majka mi je bila Ilirka, a otac Kelt, Druid svog plemena“, odgovori Kraldas.

„Znači Kopilan“, prosikta Teuta, „Zar misliš da jedan Kopilan može doći i obaviti zadatak poput ovog?“

Kraldas se osvrnu oko sebe, posmatrajući osvjetljenu dvoranu i zamračene uglove. Konačno usmjeri pogled ka Teuti i odgovori:

„Osim mene, ne vidim više nikog. Svi koji su ranije dolazili su pobjegli držeći glavu u rukama umjesto na vratu.“

Kraljica se promeškolji u stolici pa reče:

„Vidim da si hrabar za jednog Kopilana. Svojim stavom si pokupio moje simpatije, male, ali ipak simpatije. Sada je valjda red da ti ispričam detaljnije o tom zadatku.“

„Pretvorio sam se u uvo!“, kratko reče Kraldas.

„Vrlo dobro. Pa da počnemo“, reče Teuta „Sve ovo o čemu ti sada pričam se počelo dešavati prije desetak dana. Koliko god bilo nerealno, izgleda tako stvarno, ali da nastavim. Te noći kada se prvi put desilo, prijavljen je nestanak dva čuvara koja su mi bila u službi. Pomislila sam kako su pobjegli odbijajući mi poslušnost, izdajući Kult Zmije. U bijesu sam poslala konjanike u potragu za njima, željela sam njihove glave na kolac što se na kraju i desilo, ali ne od moje ruke i ruke mojih vitezova. Njihova tijela bjehu pronađena u šumi daleko iznad dvorca, rasporena i oblivena krvlju, kao u najgorem košmaru. Kada su mi javili tu vijest, vrisnula sam od užasa. Narednih noći se dešavalo isto, neko ili nešto je odvlačilo moje stražare i na krvoločan ih način ubijalo. Ako je Kult Zmije to posmatrao, vjerovatno se uzdrmao. I ja sama sam se uzdrimala, nakon što je to odvuklo i mog sina, Pinesa. Sigurno ne znate, ali kada se tuga stopi sa bijesom, nastaje majčinski nagon za ubijanjem. Želim da to čudovište ubijem svojim rukama, da ga gledam kako pati. Međutim, to nije u mojoj moći. Zbog toga sam objavila poziv širom Ilirije u nadi da će se neko odazvati ovom zadatku. I dolazili su, džabalebaroši, lopovi, ratnici, pastiri, ali bi pobjegli vrlo brzo nakon što bi čuli sa čime bi imali posla. I tako priča dolazi do tebe, Kopilane. Izgledaš isto poput njih, bezličnog lika i još više pogleda. Ali za razliku od njih, tvoja

hrabrost je privukla moje simpatije. Da li je tvoj utisak o ovom zadatku isti, nakon što si čuo priču?“

„Da, jeste. Zadatak će biti veoma težak, ali ne i nemoguć“, odgovori Kraldas.

Kraljica zatim reče:

„Prvi si koji nije pobjegao, i nadam se da će se sa tobom riješiti košmar. A sada mi reci znaš li nešto o tom stvorenju koje donosi smrt?“

„Iz priče sam mogao zaključiti da je riječ o Kali, stvorenju šume. Hrani se isključivo ljudskim mesom, koje na njega djeluje poput eliksira, daje mu natprirodnu snagu. To čudovište je aktivno noću, tako da mora biti ubijeno na svjetlosti dana, kada je slabije ali i dalje jako“, rekao je Kraldas.

„Valjda znaš da čudovišta ne postoje, nemoj razvlačiti priču time“, odgovori Kraljica drskijim tonom.

„Ona itekako postoje. Nastala su kao plod našeg straha, ničega više. I sami znate, da to nije čudovište, vjerovatno je da bi to stvorenje bilo lako savladano od strane vaših ratnika. Iliri ovim krajevima gospodare danju, čudovišta to rade noću. Kala je opasno stvorenje, koje sam jednom vidio u životu. I taj put mi je bio dovoljan da saznam sve o njemu.“

Kraljica je ćutala, što je Kraldasu dalo vremena da nastavi.

„Kao što sam rekao, to stvorenje je moguće ubiti samo na svjetlosti dana. Ono mora umrijeti u nekoj od kuća Bogova, da bi u lice pogledalo Kult Zmije i nestalo sa ovog svijeta. Postoji i šansa da će svi oni koje je Kala ubila oživjeti.“

Na te Kraldasove riječi, Teuta se trže kao iz sna i reče:

„Šansa da prežive? Ako zaista postoji, molim te Kopilane... NE! Kraldase od Ardijeja, molim te da spasiš mog sina i sve one koji su bolno pošli na počinak. To mi je želja i molim te da je ispuniš!“

Kraldas je ćutao, dok je kraljica lila suze niz obraze. Plamićak baklje okačene o zid se presijavao o njih. Naposljetku, Kraldas reče:

„U redu, daću sve od sebe.“

Kraljica ga pogleda i na krajičku usana joj se nazrje osmijeh. Glasno je rekla:

„Hvala ti, Kraldase!“

„Još je rano zahvaljivati, najgore tek slijedi. Sve što tražim jeste da me stražari probude pred zoru, i naravno kozju krv.“, reče Kraldas.

„Kozju krv?“, upita Teuta.

„Da, kozju krv. Ona plaši Kalu i mogla bi mi donijeti prednost u borbi. Premazao bih je preko lica i time je uplašio, što bi moglo biti od velikog značaja“, reče Kraldas.

Kraljica je ćutala par trenutaka, da bi ustala iz stolice i rekla:

„Straža! Naredite štalskim radnicima da pripreme kozju krv. I da, naredite nekome od sluga da pripremi gostinsku sobu, večeras imamo gosta. A ti, Kraldase, si me kupio svojim znanjem. Polako počinjem da ti vjerujem.“

Kroz prozor gostinske sobe je, u daljini, posmatrao brda koja su se u crnini stapala sa nebom obasjanim zvijezdama. Jasnog je mogao vidjeti sazvježđe Orion kako usamljeno zauzima svoje mjesto na nebu. Među Ilirima to sazvježđe bješe poznato pod imenom Agron, jer mu tako Teuta dade ime u spomen na svog pokojnog muža. Osim tog sazvježđa, sva ostala bijahu negledajuća. Kraldas zvijezdama ne pridade nikakvog značaja, već se povuče unutar sobe i naglo se bači u krevet. Pod sobom je osjetio dušek pun slame koja ga je bola po leđima. Umoran od napornog puta, sklopi oči i utonu u san.

Nakon dugog sna, koji mu se činio nevjerojatno kratkim, probudio se osjetivši blagi dodir stražara koji je u ruci držao svijeću. Prodornim očima pogleda u stražara i upita ga:

„Dolazi li svitanje?“

„Da, brzo će svitanje“, odgovori stražar koji je izgledao iznenađujuće mlado da bi se bavio tim pozivom.

Kraldas iz kreveta pogleda u pravcu prozora. Kraci neba koji su se stapali sa zemljom su se crvenjeli poput usplamtjele vatre. Ustao je iz kreveta i navukao oklop sa verižnjačom načinjenom od srebra. Podiže mač iskovan od čelika, jake čvrstine i oštrog zaszjeka, koji je stajao kraj kreveta. Balčak bješe ukrašen motivima zmije, koji su među Ilirima, koji su svoju vjeru poklanjali Kultu Zmije, bili česti. Motivi ti bjehu zlatni i oku prijatni. Rukohvat je bio baš onakav kakav treba da bude, završavajući se sa kuglom na kraju balčaka. Štit koji je držao u desnoj ruci bješe težak, ali čvrst u odbrani. I on bješe ukrašen, iskrivljenim linijama u krugu, a u sredini se nalazio iscrtani točak. Spremivši se, stražar ga upita „A šljem?“

„Neće mi biti potreban“, odgovori Kraldas, „Kozja krv će me štititi.“

Na ulazu je čekala kraljica Teuta, kojoj nemir nije davo oka da sklopi. Pored nje je stajao sluga sa manjom posudom punom kozje krvi. Kraldas priđe bliže i reče

„Vrijeme je da krenem.“

„Znam da ti možda neće trebati, ali prihvati ovu amuletu koju ti poklanjam“, reče Teuta i u ruke mu predade ogrlicu u koju bijaše utisnuto drago kamenje.

Kraldas prihvati taj dar uz riječi hvale. Okrenuo se zatim ka slugi kojem su se mladalačke ruke nesigurno tresle. Rukama je zahvatio krv i razmazao je po licu.

„Nesigurno je otići sam. Poslaću dva ratnika za tobom.“

„Vaša briga je velikodušna, ali neće biti potrebe. To mi može otežati stvari“, reče Kraldas izlazeći iz dvorca.

Prašnjavim putem je hodao ka šumi koja se nazirala iznad brda. Zraci sunca se pojavljuju, šireći svoju jutarnju svjetlost. Sjenka koju je pravila kuća Bogova je dopirala do Kraldasa.

Ako sve bude išlo po planu, tu ću okončati život tog stvora.

Šuma nije daleko, ali put je strm. Drveće je gustim granama sprječavalo bilo kakav prodor svjetlosti što je davalo još više jezivosti. Kraldas zakorači u šumu sa oprezom. Puta nije bilo, što je još više izazivalo strah lokalnih Ilira. Lagano koračajući, trudio se da ne privuče pažnju.

Kala se ne hrani životinjama, one su njeni saveznici.

Za sada nije vidio ni jednu životinju. što mu je išlo u prednost. Jedini zvuk je bio zvuk šuštanja lišća pod naletom blagog ljetnjeg povjetarca. Kako je dublje zalazio u šumu polako počeo sumnjati u priče da se Kale ne hrane životinjama. Baš tada naiđe na ostatke životinjskih kostiju. Meso sa okrajaka sasušeno od sunca bješe obgrljeno movama gladnih krljuga. Kraldas čučnu iza žbuna, vjerujući da bi mogao upasti u nekakvu zamku. Svojim prodornim očima je posmatrao prostor ispred sebe, ali nije primijetio nikakvu opasnost. Mogao je odahnuti, kada je začuo režanje tik iza sebe. Taj zvuk bi drugima ledio krv u žilama, ali za Kraldasa je to režanje bilo poput deža-via. Bala tog stvorenja je curila niz Kraldasovo rame. Smrad živog mesa koji je dobro poznao. Nije smio dozvoliti sebi da se okrene, jer bi to bio kraj. Da se okrenuo, čudovište bi ga u naletu straha smjesta ubilo. Blagu smirenost iskoristi kako bi izvlačio mač iz korica. Gotovo ga je uspio izvući kada Kala zareža još glasnije. Kraldas nemade drugog izbora pa je brzim okretom udari štitom. Odletjela je unazad tresnuvši o drvo. Kraldas ustupi unazad izvukavši mač. Kružio je oko Kale koja se ponovo uzdigla na sve četiri noge. Imala je dugačke uši nalik vučijim sa kratkim krznom i izbačenim očnjacima. Nije bila poput vuka, jer se vukovi najčešće plaše prisustva ljudi. Kala je nastala pod dejstvom magije i ljudskog straha.

Ponovo se ustremi ka njemu gutajući ga crvenim očima. Kraldas se zakoluta u stranu izbjegavši Kalu za dlaku. To mu je dalo vremena da se zaputi ka izlazu iz šume. Morao ju je

namamiti ka kući Bogova, ali grdno je podcijenio Kalu, jer ga je idućeg trenutka preskočila i stvorila se pred njim. Krenula je da skoči na njega, ali se Kraldas uklizao ispod nje ponovo je izbjegavši. Sa leđa ju je zasjekao, što je Kali izmamilo bolni krik. Ponovo je trčao ka izlazu iz šume, umorniji. Hladni znoj mu se slivao niz lice, poput planinskog potoka. Osvrnu se u trku za sobom. Kali nije bilo ni traga. Sakrio se između jednog drveta i žbuna, dajući sebi malo vremena prije nego što se Kala ponovo pojavi. Od silne borbe nije primijetio zasjeklinu. Gusta krv mu se slivala niz lijevo rame. Rana ga nije boljela, ali nije bila bezopasna. Kala mu je kandžama zakačila arteriju, zbog čega je gubio mnogo krvi. Najviše što je mogao učiniti jeste da preko rane stavi mahovinu i sveže je pocijepanim dijelom tunike. To nije bilo dovoljno, jer se mrlja krvi ubrzo pojavi.

Nastavi dalje, skrivajući se iza drveća i osmatrajući okolišu. Iznenada Kala ga zaskoči. Odbio ju je udarcem štitom o glavu koji se polomi od udarca. Ostao mu je jedino mač. Izađe iz šume i ugleda kuću Bogova u podnožju. Kameni stubovi postavljeni u krug bijahu jasno vidljivi na svjetlosti jutarnjeg sunca. Kala mu je i dalje za petama. Režanjem je pokušavala uplašiti Kraldasa. Zelena pljuvačka se nazirala na krajevima zuba. Kala je ogladnjela.

Skočila je na njega sa izbačenim zubima, kada je Kraldas uhvati rukama i baci iza sebe. Narednog trenutka su se kotrljali nizbrdo. Kraldas joj je mačem zadavao bolne udarce koji su stvarali posjekotine po Kalinom tijelu. U podnožju brda ju je odbacio od sebe trčeći ka krugu od kamenih stubova. Sada je ranu imao i na nozi. Bol mu se širio nogom. Bogovima je mogao biti zahvalan što nije ostao i bez glave. Kozja krv je zaista djelovala, ali je znao da i njeno dejstvo poslije nekog vremena iščezava. Sada se više nije smio osloniti na djelovanje magije, već na mač i vještinu korišćenja njime.

Blokirao je Kaline udarce mačem ali ih i zadavao. Krug od kamenih stubova je sada bio sasvim blizu. Kraldas je samo

trebao da uđe u njega i da ubije Kalu. Ostremila se na njega kada Kraldas napravi poluokret i sa strane je zasječe. Ispuštala je neartikulisane krike koji bijahu bolni za ljudske uši.

Naposlijetku, uspio je ući u krug. Kuća Bogova ne bješe ništa više do mjesto na kojem su se Iliri molili svojim božanstvima. Okruženje bješe sablasno. Brda i planine u daljini okružuju kuću Bogova izazivajući osjećaj usamljenosti. Ali tim osjećajima nije bilo mjesta, jer se sve svodilo na to da ubije Kalu. Kružio je oko nje, poput vuka oko svog plijena. Međutim, sada su uloge zamijenjene. Plijen je kružio oko vuka, tačnije Kale. Uspio je izazvati njenu reakciju. Zatrčala se ka njemu, a Kraldas se ponovo izmače. Sa leđa je probode mačem. Kala vrisnu nikada glasnije. Svojim zadnjim nogama je odbacila Kraldasa unazad. Prije nego što bi svjestan toga, udari glavom o jedan od stubova. Bio je u bez svjesti. Bez ikakvog straha. U glavi mu se stvori slika zamračenog prostora a u daljini se nalazio tračak bijele svjetlosti. Koračao je u pravcu svjetlosti, vjerujući da će pronaći izlaz. Stigavši kod izlaza, ugleda lice svoje majke Arileje. Imala je nježne crte lica, usne boje pune poput jabuke. Gusta crna kosa joj se vijorila kao na vjetru. Izgledala je prekrasno, baš onakva kakvu ju je Kraldas pamtio dok je još bila živa. Pružila mu je ruku sa osmijehom na licu. Njen glas nije mogao čuti, ali joj je sa usana mogao pročitati da ga doziva za sobom. Bio je spreman pružiti joj ruku, ali je u zadnjem trenu izmače. Tako nestade Arilejin lik.

Nestade i svjetlost.

Nestade i mrak.

Ponovo je bio svjestan onoga što se dešava. Ležao je naslonjen o stub, a kraj njega su ležali odlomljeni kameni komadi stuba. U ruci je držao mač i gledao Kalu u lice. Približavala mu se vjerujući da je igra mačke i miša završena. Naglo potrča ka njemu a Kraldas uradi ponovni poluokret i mačem je probode. Izvukao je mač iz njenog odvratnog mesa i rukom je gurnuo

od sebe. Nogom ju je udario u stomak i bacio na zemlju. Ležala je bespomoćna gledajući ga zakrvavljenim očima. Ritala se, ali nije mogla ustati. Kraldas stade iznad spreman da je probode pravo kroz srce.

„Tvojom smrću ti bjehu oprošteni grijesi tvoji i ponovni život bi podaren nedužnima.“ reče i učini što je namjerio.

Kala više nikakav zvuk nije ispuštala. Ubrzo i ritanje prestade. Ostade samo bezdušno tijelo Kale čije oči gledahu u lice Bogovima.

Kraldas kroz zube ispusti kratko „Gotovo je“ i pade u nesvjest.

Nije mogao ništa vidjeti, ali je jasno čuo zvuk konjskog galopa i plač Teutin za svojim sinom.

Uspio je.

Sve je ponovo onako kako treba da bude.

Probudio se u krevetu, ali ne onom sa dušekom napunjenim slamom, već lakim poput pera i veoma udobnim. Znao je da je u kraljičinom dvorcu, ali ne i u kojoj sobi. Idućeg trenutka se na vratima pojavi sluga, isti onaj koji mu je donio kozje krvi.

„Gospodine Kraldase, kraljica Teuta vas očekuje na gozbi. Želi da sjedite kraj nje.“

„Koliko sam bio bez svijesti?“

„Malo više od četiri dana“, odgovori sluga, „Treba li Vam pomoć sa oblačenjem?“

„Ne, hvala. Možeš slobodno da ideš.“

Sluga klimnu glavom i napusti sobu. Kraldas se obuče u odjeću u kojoj je i došao tu. Zaputi se ka dvorani, čija vrata bjehu otvorena. U dvorani bješe postavljen dugački sto za kojim su sjedjeli mnogi njemu nepoznati ljudi. Jedino je mogao prepoznati kraljicu Teutu koja mu se osmjehivala. Kada zakorači u dvoranu, svi ustadoše, a kraljica Teuta kroz suze reče:

„Hvala ti Kraldase, hvala ti što si spasio mnoge nedužne živote.“

„Zadovoljstvo je moje, kraljice“, odgovori Kraldas.

„Hodi! Sjedi kraj mene i upoznaj sve one koje si spasio!“, reče Teuta i rukom mu pokaza na počasno mjesto.

Kraldas priđe i sjede. Pritom je upoznao sve one stražare koji su nedužno stradali. Za njega bi sasvim nerealno to što su živi, jer do prije nekoliko dana njihova tijela bijahu unakažena i beživotna. Najviše ga iznenadi upoznavanje sa njenim sinom, Pinesom. Mladi dječak plavičaste kose mu se neizmjereno zahvaljivao što mu je spasio život. I Kraldasu je bilo drago, iako je osjećao da je tako nešto protiv zakona prirode. Po ko zna koji put, uspijelo ga je spasiti znanje koje je pokupio od svog oca koji ne bješe Ilir, već Kelt, časni Druid.

„Kraldase, došli su nam mnogi ljudi iz čitave Ilirije koji su htjeli da čuju kako si ubio Kalu. Da li bi nas udostojio te nevjerovatne priče?“, upita kraljica sa osmijehom na licu.

Pogledao je goste. Svi su ga sa znatiželjom posmatrali. Nije mogao odbiti kraljicu, ali ni njih. Okrenu se ka kraljici i reče „Pa, sve je počelo tako što...“

Stefan Jašović

III razred

JU Srednja mješovita škola „Mladost”

Tivat

Srebrno zmajevo jaje

RIMSKI DINAR

Tarbin je stajao na pramcu broda i naprezao oči u daljinu. Trudio se videti italijansko kopno. Ilirski gusari su obično pljačkali blizu Balkana ili na pučini kod Otranskih vrata, ali Tarbin je išao dalje nego iko u potrazi za plenom. Nikada nije znao gde će tačno ići. Neki bi rekli da to ne valja, da „za onoga koji ne zna u koju luku plovi, nijedan vetar nije povoljan“, ali Tarbin je te reči okrenuo u svoju korist: „za onoga koji nema sigurnu luku, svaki vetar je povoljan“.

Nebo je bilo potpuno vedro i sunčano, ali i pored toga vetar je nemilosrdno šibao i terao talase visoko. Oni su se lomili o brod uz glasne praske, stvarajući mnogo pene i zapljuskujući posadu slanom prašinom koja suši kožu i grlo. Tarbin nije mario za to, već je jednako gledao napred sve dok mu pažnju ne privuče jedan mornar sa susednog broda. Davao mu je znak da uspori. On spusti jedra i spazi čamac kako prilazi. U njemu je bio Dimitrije, ili Demetrios kako su ga Grci zvali – kapetan jedne od tri gusarske lađe koje je vodio Tarbin. Dimitrije je bio Ilir, ali je odrastao uz Grke i nakratko se školovao u Rimu. Pridružio se Tarbinovoj floti nakon što mu je ovaj pomogao kod plemena Veneta u severnom Jadranu.

„Žao mi je, Tarbine“, reče Dimitrije nakon što se pope na brod, „... ja odlazim.“

Tarbin se začudi: „Dimitrije, sada upravo idemo da opljačk...“

„Upravo zato“, prekide ga Dimitrije. „Ne želim više da gledam tvoje razbojništvo, brutalnost...da budem dio takvog života.“

Tarbin ga je gledao sa čuđenjem i tugom.

„To je prljav posao. Pošteni ljudi uzgajaju masline, drže stoku, trguju... Ne ovako. Ceo svet je već primio kulturu i civilizaciju, a ti i dalje misliš da je najvažnije biti strah i trepet za putnike na moru. To vreme je prošlo.“

„Ako je tako... nisi za ovakav život“, reče Tarbin i gorko se nasmeja.

Gledao je Dimitrija kako se vraća u čamac i odlazi, a zatim kako se njegova lađa udaljava. Tarbin je godinama harao po Jadranu, pa je među Rimljanima, Grcima, ali i nekim Ilirima dobio oreol strašne slave. Bio je poreklom iz jednog plemena kod Neretve, ali se sjedinjavanjem Ilira u jedno kraljevstvo obogatio i nabavio brodove. Čvrsto je verovao u Ilirsko jedinstvo i smatrao da se samo tako mogu odbraniti od spoljnih sila.

Kada se ponovo okrenu spazi dve rimske galije, zaboravi šta se desilo, raširi jedra i punom brzinom se ustremi ka njima.

Tarbinov brod bio je sličan grčkim trijerama, ali manji i brži, sa redom vesala s obe strane. Imao je pramac u obliku zmaja, sa bronzanim kljunom ispod. Kada ilirski brodovi priđuše rimskim galijama, Tarbin na bližoj spazi vojnike koji se spremaju za boj. Okrenu se ka drugoj lađi s kojom je napadao, podiže sekiru zamahnu ka kapetanu Lajskonu. Ovaj je shvatio da to može značiti samo jednu stvar: Tarbin će napasti dobro oružanu galiju, Lajskon će goniti drugu.

Sa prepoznatljivim otvorenim šlemom Ilira i sekirom u ruci, vikao je kormilaru i veslačima: „Okreni blago udesno! Sada svi u mahu! Hajde, ubrzajte sad!“

Gromoviti prasak odjeknu uzburkanim morem kada se kljun ilirske lađe zabi u bok galije. Istog časa Tarbin potrča ka pramcu i zajedno sa družinom uskoči na rimsku palubu.

„Ne znaš s kojim legionarom imaš posla, razbojnička huljo! Posek'o sam mnogo takvih poput tebe u Galiji!“, prodra se na sav glas Rimljanin koji ga dočeka.

„A kako li se boriš kada ti sam Neptun ljulja tlo pod nogama?“, prozbpri Tarbin jurnuvši na njega.

Rimski vojnik se zaista mučio da stoji, a brod se još uvek tresao od udara. Pokuša da napadne Tarbina, ali ovaj ga obori i usmrti udarcem sekire po glavi.

Borba na palubi se brzo završi predajom rimske posade. Ili-ri uzeše plen – amfore ulja, grnčariju i nešto grčkog nakita, kao i nekoliko talaca. Tarbin spazi i jedan kovčeg rimskog novca – dinara. Sjajno srebro novčića presijavalo se na suncu. Uze ga da bi gomilao opljačkano blago. Lajskon je sustigao drugu galiju i isto postupio.

Nakon pljačke kod rimske obale, Tarbin se vratio do Balkana. Ostao je neko vreme kod ušća Neretve, prodajući ulje i nakit duž toka reke, u zamenu za oružje, vino i noći u najboljim gostionicama. Proveo je neko vreme u gradu plemena Daorsa. Bio je spreman za još jedan polazak na pučinu kada stigoše vesti od Batona da Rimljani pripremaju napad. Sakuplja vojsku za ustanak.

Tarbin se ponovo otisnu na pučinu. Ploveći duž obale, četvrtog jutra dođe do zaliva gde će se Rimljani iskrcati.

„Jesi li siguran da je ovo mesto gde Baton okuplja vojsku?“, upita Tarbin Lajskona, koji je sada bio sa njim na brodu, kako bi ga vodio kroz zaliv odakle je bio poreklom. Zaliv koji će Rimljani nazvati Risanskim.

„Da. Nek te ne zavarava pogled odavde – ovo je veliki zaliv, sa mnoštvom rukavaca, čak i par ostrva. Rimljani žele ovde napasti, jer su odatle neki Grci koji ih obaveštavaju, ali ovo je dobro mesto za zasedu.“

Prvo su prošli pored vrlo oštrog i uskog rta, a zatim kroz suženje i našli se na sred proširenja prvog rukavca zaliva. Na pučini je još od izlaska sunca bilo vedro, ali ovde su oblaci pritisnuli nebo. Sa desne strane im je poluostrvo čiji su jedan dio videli sa otvorenog mora i koje su zaobišli pri ulasku u zaliv. Bilo je potpuno tamno, pogotovo pri ovakvoj svetlosti, prekriveno gustom borovom šumom. Izgledalo je nenaseljeno i divlje, izuzev nekoliko kućica uz pristanište. S leve strane je kopno koje se izdiže iz mora. Okružen kopnom Tarbin je osećao nelagodnost od nepoznatog, ali i uzbuđenje. Jesenji jutarnji vazduh bio je hladan i vlažan, a oblaci su se igrali svetlošću osvetljavajući neke predele više, a neke manje. Pokoji oblak bi se spustio niže i delio tamno brdo svojom belinom, dok je voda blizu kopna postajala modrozeleno i siva. U daljini, kroz još jedan moreuz, mnogo manji nego onaj na ulazu u zaliv, gusta magla prekrivala je reljef. Samo su se nazirali brodovi koje je gutalo sivilo.

„Koje je ono tamo mesto, prekriveno maglom?“, primeti Tarbin.

Lajskon se nasloni na jarbol. „Ah, to nije magla. To je kiša, zasigurno. Tamo je Risan, najveći grad u ovom zalivu i glavna meta rimskih osvajanja. A iznad, na brdima, boravi bog Medaur, zapovednik mora i zaštitnik Risna. Tamo gotovo stalno pada kiša, po njegovoj volji.“

Nastavili su da plove dalje do jednog mesta gde se nalazilo ribarsko selo sa pristaništem. U blizini ugledaše dva ostrva koja poput glava nemani izranjaju iz vode. U toj okolini bilo je desetak brodova, pa su odlučili da svoje lađe privežu podalje, na otvorenom, blizu trskovite obale.

Posada se iskrcala, a Tarbin je pošao na skup plemenskih poglavara. Tu su govorili o planu koji će preduzeti. Kako će Rimljani želeti da se bore na otvorenom, pa će im Iliri ovde smestiti zasedu; o tome gde će se sukobiti s rimskim galijama, a gde se mogu povući ako šta krene po zlu. Tarbin je saznao i da je Dimitrije ovde, u zalivu.

Polako se smrkavalo. Tarbinova posada je ostala da noći u polju, blizu njihovog broda, a on se popeo iznad njih na brdo, kako bi mogao da vidi more i flotu. Zapalio je vatru i seo na ogrtač. Ranije nije hteo da bude sam, ali sada mu je samoća prijala.

Na dalekom zapadu se i dalje rumenelo nebo, a nad istokom već čvrsto zavladao Mesec. Skoro pun, ogledao se u vodi u pravoj liniji koja je išla preko brodova. Ovde nije mogao čuti talase kako udaraju u lađe i odižu ih, ali je video more, pristaništa, kopna i usamljenih sela. Prvi put u životu osetio je umor ratnika, teret prolivene krvi i pljačkanja. Ponovo je čuo Dimitrijeve reči. On je razbojnik. Gusar. Nemilosrdno pljačka i ubija za svoje uživanje. On ne traži da bude dobar čovek, ali poželeo je mir i spokoj u sebi, kakav je osetio na tom mestu.

Proputovao je mnogo sveta. U Rimu i Grčkoj trguju, prave velike građevine, zapisuju dešavanja. Čak su i Iliri poput Darsora počeli da grade gradove u sličnom stilu, da se bore kao Grci. *Prošlo je vreme junaka iz mitova koji pljačkaju same reke podzemlja, došlo je vreme civilizacije* – mislio je. Zamišljao je kako će uskoro Iliri zajedno oterati Rimljane i onda će sve biti dobro. Pun neke neočekivane čežnje i nade, odluči da promeni život, leže i polako zaspao.

Sunce se još nije ni pojavilo iza visoke planine na istoku kad zvuci probudiše Tarbina. U polju je crna masa ljudi. Baci pogled ka moru i spazi bezbrojne rimske galije kako već ulaze u zaliv. Brzo se spremi i otrča uskom stazom koja vodi nizbrdo. Na pola puta nalete na Lajskona.

„O, Tarbine, nećeš verovati šta se dogodilo. Kralja je ubio čovek kog je poslao naš Dimitrije!“

„Šta!?“, uzviknu Tarbin, glasom promuklim od spavanja na otvorenom. Sve misli koje je imao prošle noći nestadoše.

„Nastala je velika pometnja među vojskom. Ne znaju ko ih vodi! Dardani planiraju povratak domovima na istoku, Darsori žele stati uz Rimljane, a Ardijeji i Labeati hoće da se bore među sobom za Ilirski presto!“

„Ne!“, urliknu Tarbin i sa Lajskomom strča do mesta gde im je posada.

„Zna li se gde je Dimitrije sad?“, upita, uzrujan.

„Kažu da se sastaje s Rimljanima na ulazu u zaliv, hoće da ga postave za upravnika buduće rimske provincije!“

„Ti, Lajskone, sa svojom posadom i brodom radi šta želiš, pokušaj da spasiš živu glavu, ne moraš više ploviti za mene.“, reče Tarbin i potrča ka svojoj lađi.

„Za mnom, momci!“, uzviknu i posada pođe za njim.

Tarbinovi ljudi žustro zaveslaše i razviše veliku brzinu. Par rimskih galija jurnuše za njima, ali u tom mahu grunuše dve munje iznad Risna, gde prebiva bog Medaur. More se najednom uznemiri i veliki talas proguta njihove brodove. Kada je stigao do mesta na koje ga je Lajskon uputio spazi Dimitrija. Bio je u društvu sa važnim Rimljaninom i nekoliko legionara. Talas gorčine preplavi Tarbina:

„Ti...!“

„Morao sam to da uradim, Tarbine...“

„Da dovedeš Rimljane pred našu obalu i širom im otvoriš vrata da osvoje sve do Save i Morave?!“

„Da dovedem civilizaciju, Tarbine i uvedem je što je bezbolnije moguće.“

„Pa si naredio da ubiju...“

„Tvoj kralj je bio razbojnik i varvarin!“, prekide ga Dimitrije, sada i on razjaren, „Kao i ostatak ove divlje zemlje! Nisko i nečasno je pljačkati trgovce, kriti se po šiblju i blatu i praviti ovakve zasede!“

„A šta je časno, izdajniče? Zavaditi pa vladati? Ne govori mi o časti više! Hteo sam da ti verujem Dimitrije... Ah, mrzim Rimljane i civilizaciju vašu!“, povika hvatajući se za glavu.

Kada ponovo pogleda Dimitrija, spazi pored njega gomilu rimskih dinara. Obuze ga duboka praznina zbog izdaje, zbog snova kojima je dozvolio da mu daju nadu u drugačiji život.

Rimske galijske planine počele su se ponovo približavati i upozoriše Tarbina da moraju krenuti i izaći iz zaliva dok mogu.

„Aha, shvatam ja šta je po sredi! Dinar! Prodao si sve planine od... od Istre do Epira! za rimski dinar, znam!“, iz sveg glasa doviknu Tarbin ka obali i sa palube baci kovčeg novčića koji je ranije opljačkao, koji se rasuše po vodi uz glasan zvuk.

„Za rimski dinar!“, vikao je dok se brod udaljavao.

Nakon ovog čina izdaje Ilira Tarbin počeo harati Jadranom kao nikada ranije. Nijedna lađa nije mogla biti sigurna. Među ljudima postade legenda, „gnevni duh Ilira“. Najviše od svega uzimao je dinare, dolazio do Balkanske obale i prosipao ih, ogorčeno vičući „Za rimski dinar!“.

Po ovome su planine na tom području i dobile naziv - Dinarske planine.

Dragana Milašević

IV razred

JU Gimnazija Kotor

Kotor

Bronzano zmajevo jaje

I U ZLATU I U BLATU

Bosonoga dječica radosno trčkaraju po livadi. Ljubičica maslačku šapuće kako je ovo najljepši prolječni dan koji su dobili od boga. Vjetar nosi glasove ka divnom horizontu. More se talasa uz veseli žamor razdraganih seljana. Govori se da je to bio najljepši dan ikad sve dok...

Tada se začuo zvuk horne i sve je počelo. Ribarske štapove i slamnate šešire su zamijenili sibuna i šljem. Veseli žamor je postao agonija. Iliri pred ratom se nijesu premišljali. Poput oluje su ulazili u svaki sukob, ne razmišljajući šta donosi sutra. Vođen strašću i ja sam otišao za njima. Tako sam ostavio mladu ljubiu i pačice za sobom. Vihor Rijeka i talasanje mora su zamijenile molitve Bindusu da nam pruži mirno more, a Medaurusu da nam sačuva dom, našu jedinu nadu. Prolječni dan je prešao u gorku zimu. Na ulicama se čuo samo kas vojničke konjice, niti jedan opanak se nije usudio izaći. U građenim pećima se lilo srebro tri puta više. Ovog puta nismo kitili drage ogrlicama, fibulama ili narukvicama. Kitili smo naše ruke krvlju. Lili su se šljemovi, oklopi i knemide. Djecu na čoškovima je zamijenila vojska. Strah se u vazduhu širio poput vjetra. Seljani su se domunđavali i prisluškiivali glasove koji su dopirali iz radionice samo da bi načuli za šta ovog puta ratujemo.

Ratujemo li za bolje sutra ili za ugodnije danas?

Da li ću u boj otići sam ili će se on vratiti.

Tada se u sumraku pojavio on, Siras. Duga brada do koljena je zračila neustrašivošću. Bijela košulja koja se pružala

do koljena bila je savladana čvrstim pojasom oko pása. Na stopalima su bili kožni opanci. Jedino su ti opanci muklo, gotovo nečujno remetili ulični mir Rizona. Strah iz vazduha se spustio na zemlju koju je on odlučno gazio.

Poznat je bio kao vješti pomorac, neustrašivi ratnik ali prije svega kao najbolji pirat. Odrastao sam na ulicama koje je on popločavao svojim radom. Gladni seljani su u njega gledali kao u Boga, pa čak se i nekad njemu molili. Nastala je i izreka “Sirusovo pola je nama sve”. Od njega sam naučio sve što znam. Rijetko kad se hvatao kopna jer je govorio da na kopnu ima svog namjesnika, svog mlađeg brata.

Prišao mi je i saopštio da nemamo puno vremena za razgovor. Odveo me je na litice gdje smo se kao djeca igrali. Golih tabana, bez straha smo trčali po livadi i liticama. Govorio je da treba osjećati svoju zemlju. Nikada nijesam sam išao na litice. Na liticama bih slušao o zlatu i bakru koje je otimao, o životima koje je spasio, ali ovoga puta je bilo drugačije. Obrazi su mu bili bijeli poput snijega, a oči se presijavale poput stakla. Samo sam čekao kada će pući. Znao sam da nešto nije u redu. Objasnio mi je da ovo nije običan rat i da ne idem. Mora neko od nas ostati i čuvati kopno. Prvi put u životu sam namirisao strah kod njega. Riječi nijesam slušao i samo sam ga gledao u oči. Govorio mi je da su oči ogledalo duše, tada sam shvatio šta je to značilo. Nakon par sati razgovora rekao sam mu rečenicu koja se prenosila sa koljena na koljeno u našoj porodici – „I u zlatu i u blatu.“

U rat smo krenuli sljedećeg jutra.

Gazili smo četiri dana. Četiri dana smo se bodrili međusobno, dok se u nama vodila prava borba. Četa vojnika je bila jedan glas dok je pjevala o pobjedama koje su bile i onima koje će biti. Nakon četiri dana smo stali. Pokraj vatre bi se prepričavale mnoge borbe, ali i legende. Govorili su da će borba biti na zemlji nekadašnje Beocije. To mjesto krije u sobi veliku tajnu...

Legenda kaže ovako: *Kadmo, sin Feničanskog kralja Agenora, natjeran je da ode u potragu za svojom sestrom Evropom. Nakon dosta lutanja, Kadmo nije znao šta više treba raditi. Znao je samo jedno, da se kući ne može vratiti. Na teritoriji Beocije osniva grad Tebu. Nedugo zatim se oženi mladom Harmonijom, kćerkom boga rata Aresa i boginje Afrodite. Tako nastavivši svoj život. Evropa je cijelog života čekala da bude pronađena. Tumačala je svijetom sve dok nije čula priču o velikom kralju Kadmu. Shvativši da je bila zaboravljena, Evropa je počela dozivati Boga. Jedino joj odgovori Armatus, Bog rata. Armatus joj ispriča priču o Drakonu i Draceni, božanskom zmijskom paru i tako joj daje ideju. Evropa je Kadma i Harmoniju pretvorila u zmije. To nije bilo dovoljno, bacila je kletvu i na potomke: Svaki potomak nije mogao imati više od jednog djeteta. Smatrala je da će tako svakog zaštititi od boli koju je ona proživjela. Pričalo se da joj to nije pomoglo i da danas na zemlju Beocije kada uđu dva brata ili sestre, izađe samo jedno.*

Vjerovao sam u sve ove priče. Sve mi je govorilo da je ovo istina. Siras je ovo smatrao budalaštinama. To su za njega bile dječije priče za laku noć. Sedam dana putovanja se pretvorilo u deset, ali smo napokon stigli. Tražili smo mjesto da penoćimo. Tada smo, iznenada, naišli na mnoštvo pećina. Vojska se rasporedila, a nama je preostala posljednja. Iz vedrog neba je počela kiša i natjerala nas da se razdvojimo. Ove večeri smo preskočili priče oko plamena. Sirius i ja smo se smjestili. Sem kiše, slušali smo kapljice vode koje su udarale o barice. Polako smo odlazili u san. Onako nevino i bezbrižno, prvi put od kad smo krenuli u rat.

Čujem kako neko doziva moje ime.

„Agrone probudi se potreban si mi..”

Polako otvaram oči i ne vidim nikoga. Sirius je mirno spavao. Možda je sve ovo bio san. Lagano se okrećem i začujem ponovno dozivanje. Glasovi su se sve slabije i slabije čuli. Kao

da neko odlazi dublje u pećinu. Oluja je bila previše jaka da bi neko od vojnika došao.

Šta li se to događa?

Lagano sam krenuo slijediti glas. Kapljice vode postaju glasnije. Krv u venama počinje da mi vri. Na obodima stijenah ugledah sjenku. Trčim za njom. Trčim i dalje, nekako mi konstantno bježi. Trčim, klizam se i padam. Jadan i blatnjav ugledao sam veliku baru. Više je izgledala kao jezerce. Na stjeni pored nje je pisalo:

Uđi i vidi budućnost.

Onako prljav, zakoračio sam. Ulazeći u jezerce, na umu mi je bio samo rat i bratovljeve riječi. Nešto me ščepa za nogu i povuče ka dolje. Gušim se. Osjećam kako mi voda ulazi u pluća. Vrištim, ali niko ne čuje. Odjednom sve prestaje. Užurbano izlazim. Stojim iznad mirne vode i trudim se da nađem ono što me ščepalo. Baš tada iz vode ugledah nokte, zatim ruku. Kosa boje sijena bila joj je do koljena. Na glavi je imala vijenac od algi. Koža joj je bila zelenkasta. Reče mi tada:

„Budućnost ćeš saznati, samo ćeš je krvlju promijeniti.“

Tada me uhvati za glavu. Vidim samo fragmente. Vidim rat, moji vojnici su mrtvi. Okrećem leševe tražeći svog brata. Vrištim njegovo ime. Niko mi ne može pomoći. Suze mi kvase obraze. Noge mi postaju kao olovo. Tada ga ugledah. Njegovo tijelo je izgledalo kao gaženo konjicom. Bradu nije imao. Rijeke krvi su izlazile iz posjekotina na rukama. Kada me je vidio počeo je vrištati. Njegov vrisak nijesam čuo, jer su mu usta istog trena bila zapečaćenja vodom. U vodi se gušio. Kada sam ga dohvatio, počeo je da plače. Suze su mu crvene. Krenuo sam ga vući, u želji da ga negdje sklonim. Iznenada moje ruke bijahu pune zemlje... vrisnuh. Trgnuh se.

Ne vidim nju. Ne vidim jezerce.

Vidim svog brata kako bezbrižno spava. Nikad nijesam bio srećniji što ga vidim. Kao malo dijete sam ga zagrlio. Ispričavši

mu šta se dogodilo, nijesam dobio ništa. Rekao mi je da treba da prestanem da slušam legende, da mi to škodi, da žene nije bilo kao ni jezerceta.

„Samo si loše sanjao.“

Stvari su bile spakovane i krenuli smo. Tada sam se posljednji put okrenuo i vidio baš nju. Na crnom konju. Žmarci su me prošli. Noktima je na kamenu ispisala:

Zemlja mu je život dala i uzeće ga.

Odapeo sam strijelu ka njoj. Nestala je. Začuo sam jauk. Sirus je izašao povrijeđene ruke. Vidio sam to opet. Rijeke krvi su krenule. Našalio se da ću mu ja doći glave, a ne neki rat.

Nastavili smo putovanje. Imao sam osjećaj kao da nas bogovi kažnjavaju za nešto. Dan bi počeo suncem. Livadama se čuo žubor rijeke i odjekivalo je oružje. Upravo tada je počela oluja. Počeli smo trčati, trebalo je preći rijeku. Prvi sam krenuo. U tom trenutku se poklizah. Rijeka me nosi. Samo vidim vojnike kako trče ka meni i dozivaju me. Počinju ruke da mi trne. Noge ne osjećam. Oči mi postaju teške, a vazduh dragocjen. Više ih ne čujem. Više ih ne vidim. Sada sam na litici.

Da li ja to umirem?

Otvaram oči. Tražim pogledom nekog ili nešto. Vidim Sirusa, uzvikujem

„Živ sam!“, na šta čujem „Ne zadugo.“

Hvata me za vrat, opet ostajem bez vazduha. Nijesam znao da je taj vazduh toliko dragocjen. Opet voda. Davi me.

Kako? Zašto?

Steže me u grudima. Suze se stapaju sa vodom. Znam da ću se baš tada stopiti sa vodom. Baš tada kada sam mislio da je gotovo. Udahnuo sam. Ništa ne vidim. Kao da sam prikovan za zemlju. Osluškujem glasove, ništa ne razaznajem. Da li to čujem muški i ženski glas? U bunilu vidim dugu kosu i duge nokte. Istog trenutka sam se pribrao i vidio nju. Vidio nju i Sirusa. Sirus me davio? Čujem Sirusa kako će uraditi sve što

poželi za šaku dukata, kraljevstvo i moju dragu? Vidim njegovu sjenu kako mi se približava govoreći da je moja smrt jedino rješenje. Zadnji atom snage skupljam, ustajem. Odguram ga od sebe. Želim ga urazumiti. Ne želim ga povrijediti, to bi bilo kao da sebe ranjavam. Moje srce je pola njegovo.

Borbu prekida ona i govori:

„Svoje želje ćete ispuniti na oltaru Armatusa. Ja sam svom bratu zaželjela zlo, Agrone trebao bi i ti. On tebi hoće svakako. Oltar je duboko u ovoj rijeci. Zaroni i izroni svoju sreću.“

Krenuo sam odmah, Sirusa nijesam ni pogledao.

Znao sam da će mi voda doći glave. Nijesam vjerovao da su šaka dukata i jedna ljuba moja cijena. Steže me u grudima, hladnoća. Vjerovatno ću umrijeti, ali neka to bude od vode, a ne od njegove ruke. Znam da on to ne bi mogao podnijeti. Možda ovo ne zaslužujem, ali on da. Neka ima život kakav želi.

Zatvaram oči.

Osjećam da me nešto vuče ka površini. Vjerovatno odlazim. Kradem zadnji dah. Otvaram oči i vidim pećinu.

Čujem glas u pozadini „Nesebičan si bio, takav i ostani.“

Vidim oltar. Puzim do njega. Stavljam desnu ruku na njega i govorim:

„Želim svog brata nazad. Želim mu sve za šta se bori, ali mu ne želim..“

Bol me preplavi. Šta se dešava? Srce mi zastajkuje, spuštam pogled.

Vidim mač. Proboden sam.

Krv mi uzima riječi. Suze me režu. Padam nazad. Govorim gotovo nečujno:

„...ali mu ne želim smrt.“

Čujem vrisak, ali sa njim i odlazim. Ponovo sam začuo isti glas od ranije:

„Odrekao bi se svega radi svoje krvi. Ti si onaj koji je Evropinoj igri odolio prvi. Idi svojoj krvi.“

Od tog dana u porodici su se samo rađali blizanci, rumenih obraza i kovrdžave kose. Govorilo se da će bratstvo promijeniti svijet. I jeste.

Batstvo je vladalo.

Na liticama Rizona su bosonoga dječica trčala. Jurila su oko oltara na kojem je pisalo - *I u zlatu i u blatu.*

Aleksej Rostović

IV razred

JU Srednja mješovita škola „Ivan Goran Kovačić”

Herceg Novi

OD KOVAČA DO ILIRSKOG CARA

„Čujte braćo moja, stojim ovdje pred vama možda posljednji put, zato me pažljivo slušajte. Sav naš trud koji smo tokom ove dvije godine, godine sreće, mučenja, godine kroz koju ste izgubili svu svoju krvi i znoj, ali i one završne, pravog pokazatelja ljudskog napora, će se završiti na ovo naše posljednje putovanje. Izvadite svoje sablje i mačeve, da uzjašemo i zajedno krenemo u bitku za našu Veliku Iliriju!”

Kako bi samo bilo fantastično da možemo živjeti zajedno sa Zapadnim Ilirima... Bila je samo jedna od mojih, na prvi pogled bizarnih i nevjerovatnih ideja, ali ideja koja postoji od našeg postojanja, ona utemeljena višom silom.

Ime mi je Srebren.

Neki tvrde da sam ime dobio po tome što je na dan mog rođenja, na iskopištu jugozapadno od seoske gostionice pronađena ruda srebra, koja je u to vrijeme bila od izuzetnog značaja za pravljenje oružja i seoskih pomagala, ali i zato što je moj otac bio najpoznatiji kovač, čiji je san bio da skuje srebrni mač po idealnim dimenzijama tri metra dužine i četrdeset pet centimetara širine.

Iako sam bio izložen seoskom ruglu zbog svog imena, ono je za mene predstavljalo nešto nebesko, a još više je dobilo na značaju kada je tokom najezde Varvara ubijen moj otac. Od

svoje četvrte godine, zajedno sa svojom Galadrijel i bratom Išvanom, ostajemo bez naše dike, za nas jedine požrtvovane osobe, oca Milana. Za mene su to bili izuzetno teški dani. Taj osjećaj kada znate da jedete posljednje parčence hljeba za naredna tri dana i kada vidite majčino uplakano lice, na kojem se kroz svaku suzu može primjetiti iskra nade za preživljavanjem, odnosno spasenjem iz ove ohole situacije.

Proklinjao sam Boga i sudbinu što su mi podarili ovakav život. Zašto baš ja? Zašto baš moj otac? Zašto moram da gledam svoju uplakanu majku, gdje mi se pritom srce svake sekunde slama na hiljade parčića, kao polomljeno staklo. Na ta pitanja nikada nijesam dobio odgovor.

Sa navršenih osamnaest godina svoje putovanje nastavljam poput mog oca. Započinjem zanatsku školu, koja se nalazi na centralnom trgu našeg grada Gulagovika. Od svih mogućih izbora ja sam se odlučio za ono, koje će kasnije biti presudno za budućnost mog nebeskog naroda, za šta je moj otac uložio svaki komad energije, za kovača.

Tokom prvog dana, na času rada sa čelikom, upoznao sam se sa alatom, koji će za buduće kovače biti važniji od hrane i vode. Čekić, mengele, nakovanj, klješta, turpija... Krasili su unutrašnjost škriptave škole, predviđene da stvori od nas prave majstore. Kada sam zgrabio čekić, osjetio sam energiju - kao da su se dva svijeta, koja su bila nasilno odvojena, opet spojila i formirala neraskidivu vezu. Odmah sam shvatio da sam naslijedio dar od oca. Majstor zanatlija, koji nam je bio kao profesor, bio je impresioniran mojim umijećem i bez nekog ustručavanja mi je ponudio dodatne časove u radu sa čelikom i obojenim metalima koji su bili dostupni našem selu. Da sam bio vješt sa alatom, pokazalo je i impresionirano lice mog novog prijatelja Kratosu. Prilikom svakog pojedinačnog udarca o gvožđe, njegovo lice bi se mijenjalo iz impresioniranog, punog iščekivanja i neizvjesnosti, do onog spokojnog, koje sa oduševljenjem uživa

uz harmoniju lupanja čekićem o nakovanj. Od tada smo postali najbolji prijatelji.

Jednog sasvim uobičajnog četvrtka, Kratos i ja smo tokom prijedodnevne pauze otišli u šetnju do lokalnog izvora. Taj izvor je bio za mene izuzetno važan. Svakog dana bi sa ocem provodio vrijeme uz njegove zanimljive epske priče o ujedinjenju dva, mržnjom i sujetom rastavljena, bratska naroda, Zapadnih i Istočnih Ilira. Pri povratku iz ove opuštajuće šetnje, na stočiću koji se nalazi tačno preko puta ulaznih vrata radionice, naišao sam na pismo. Tipično pismo koje bi gradske vlastele uputili nekome ko bi učinio strašan zločin, pa bi bio pozvan u gradsku sudnicu, ili nekome za koga su planirane aktivnosti vezane za vojsku. Kada sam uzeo pismo i iscjepao dobro zapečaćeni kraj, zalijepljen dragocjenim mastilom koje samo aristokrate mogu da priušte, prvo što mi je obuzelo um jeste naslov na latinskom jeziku.

„Et stricte secretioribus litterae formal! Sequitur de Srebre-nius filio insigne ferrarius ! Četvrtog dana u četvrtom mjesecu obavezno prisustvo na polju ispred zidina grada. Sa sobom ponijeti vojnu opremu. U slučaju odsustva, postupa se po iliriskom zakoniku za neposlušnost.

Consilium urbe et Military“

Sve kockice mi se posložiše. Došao je i taj dan kada ću da učestvujem u prvoj borbi! Da li sam zadovoljan ili uplašen? Vjerujte mi da ne znam. Do tog, za mene veoma važnog dana sam puno razmišljao. Sva ta sjećanja me obuzeše. Od jednog, sasvim skromnog čovjeka, koji je vodio normalan život praveći oružje, do čovjeka koji će mačem i sabljom, svojih ruku napravljenih, prolivati krv i ubijati neprijatelje. Možda je to jedini način da spoznam sebe, ne znam. Vrijeme će zasigurno pokazati.

Prije nego što sam se zaputio ka ugovorenom mjestu, morao sam da pronađem vojnu opremu koju je koristio moj otac, jer bih u protivnom morao kroz porez platiti opremu koju mi

vojska uruči, a to za mene nije bilo prihvatljivo. Kovčeg se nalazio na tavanu kovačke radnje mog oca. Taj kovčeg je bio prekriven prašinom i paučinom i veoma je izazovno bilo prići mu i otvoriti ga. Šarke koje su spajale poklopac su zardale, što je bio dodatni problem za mene. Međutim, nakon pola sata mučenja sa prašnjavim i zardalim kovčegom, trud se isplatio. Kada sam ga otvorio bio sam toliko usplahiren, kao kad mornari u svojim mukotrpnim pustolovinama punih odricanja, pronađu kovčeg sa zlatom, pa se kući vrate ponosni i bogati.

U kovčegu se nalazila tipična vojna oprema koju su i Zapadni i Istočni Iliri koristili, a nastala je pod uticajem i viševijekovnom vladavinom Rimskog carstva. Bilo je tu malo izmjena, ali da ste dolazili iz neke druge države, odmah biste uočili preovladavajuće sličnosti. Gladius, čuveni mač, je bio netaknut i svojom oštricom je isijavao i najzamračenije dijelove prostorije. Pravougaoni štit, Scutum, je bio položen na dnu kovčega kako bi zaštitio ostalu opremu. Svilena tunika, koju je moj otac dobio na poklon od jednog rimljanina, bila je uredno složena sa kabanicom koja je bila zaštitni znak rimskih legionara. Najveću razliku pravile su duge gaće, koje su zamijenile rimske kratke Bracae. Razlog za to jeste veća efikasnost u ratovanju kada bi vojnici morali da prelaze preko nepristupačnih terena kao što su duge trave i krševita područja, tipična za našu oblast. Kao posljednju stvar uzeo sam štitnike Thorax i Loricu i zaputio sam se ka ugovornom mjestu.

Kada sam došao pred zidine grada, ugledao sam prizor koji se zaista rijetko može vidjeti, ali koji zna da ulije ili hrabrost i volju, ili strah u čovjeka. Mene je zbog nekog razloga obuzeo plamen i žar za borbom. Na polju smo se zadržali oko sat vremena i odmah smo se zaputili ka selu koje treba da oslobodimo od okupacije. Plan je bio da napadnemo ranom zorom u poznatoj ilirskoj formaciji „Krilati Orao“.

Čuli su se urlici Varvara i naš gromoglasni rog iz kojeg je naznačeno da je bitka počela. Jedan zamah mačem, drugi, treći,

četvrti - neprijatelji su padali kao pokošeni. Jedna misao, jedna ideja. Moramo pobjediti Varvare i osloboditi ovaj gradić.

Desilo se nešto neočekivano. Neprijateljima je pristiglo pojačanje. Više od petsto jahača, koji ubijaju i ne mare za milost, koji nose sve pred sobom. Tada sam osjetio pravi strah, strah od smrti, strah da je sve gotovo i da su svi naši snovi uništeni.

Nijesmo se predavali. Poslije nekoliko časova i dalje smo hrabro stajali na nogama i borili se za naš narod. U jednom trenutku dogodi se nešto, za šta mislite da je nemoguće. Rog, sličnog zvuka koji koristi i naša vojska, začu se sa zapadne strane grada i u tom trenutku se kroz horizont pojavi prepoznatljiva zastava, ona za koju su naši preci prolivali krv, zastava Zapadnih Ilira.

Usplahirenost i nada, sve zahvaljujući našoj braći. Vojska Varvara je maltene bila pregažena našim zajedničkim udarom. Znao sam da ovo znači pomirenje između zavađene braće. Na kraju dana, svako je mogao da vidi dvije zajedničke zastave, sa orlom u grbu i blagim razlikama u nijansama, kako se vijore nadopunjujući jedna drugu, kao nekad u davna i slavna vremena. Ovu pobjedu smo proslavili uz obilnu večeru u gradskoj gostionici uz jagnjeće meso i mnogo piva, kao što je nekada ovaj razdvojeni narod radio.

Od bitke koja je poznata po pomirenju Zapadnih i Istočnih Ilira prošlo je skoro dvije godine. Iako je i dalje postojalo negodovanje i određena količina mržnje starijeg stanovništva, koje teško prihvata promjene, kako one koje njihovom narodu donose opšte dobro, tako i one koje ničemu ne služe. Većina je ovu promjenu doživjela kao novo rođenje i istinsko produhovljenje.

Poslije bitke su srušeni bedemi koji su na planinskom proplanku razdvajali, nešto što nikada nije smjelo biti razdvojeno. Ponovo su uspostavljeni trgovački putevi, a stanovništvo

se ubrzano naviklo na zajednički život. Gradske vlastele su se dogovorile da se vrati staro ime državi - Ilirija. Iako Varvari i do kraja nijesu protjerani sa područja nekadašnje Velike Ilirije, znao sam da smo spajanjem sa braćom korak bliže tom cilju.

Život u Gulagoviku je nastavo da se odvija svojim tokom. Sa bratom sam otvorio kovačku radnju koju smo nazvali po našem ocu i nastavili smo raditi ono što najbolje znamo. Da bih obezbjedio sav potreban alat da opskrbin radnju, morao sam raditi mnoge druge poslove. Naša radnja je u početku bila naročito uspješna. Ljudi koji su do prije dvije godine živjeli na području zapadne Ilirije su bili sve češći gosti u mojoj radnji. Nije bio rijedak slučaj da šalju svoju djecu kod mog brata i mene da ih podučavamo zanatu i opštem znanju o metalima. Brat i ja smo to sa zadovoljstvom prihvatili, jer to su ljudi počinjali uviđati ljepotu u posvećenosti dvojice kovača. Anegdote iz rata bih svakog dana ponovo i ponovo ponavljao zainteresovanoj djeci koja bi bila očarana epskim podvizima ilirskog naroda. Tu hrabrost i veliko srce čovjek jedino dobije kada se za nešto istinski bori, kao za slobodu i ujedinjenje.

Kako mi je život pokazao više puta da nema određenih pravila kada je u pitanju zdravlje i život moje porodice, nije se mnogo ustručuvao da mi pokaže još jednom, da ovjeri sve ono što mi se dešavalo u prošlosti. Naime, obistinilo se ono čega se svaki kovač plaši, a što leđi krv u žilama. Moj brat je napravio ogromnu grešku prilikom povlačenja puvaljke koja dovodi do zagrijavanja metala. Nije bio dovoljno zaštićen i sav otrovni vazduh koji nastaje žarenjem metala mu je dospio u pluća. Nakon toga on više nikada nije bio isti, zbog tegoba i brzog umora je napustio zanat, a ljubav je ostala neispunjena. Ova situacija mi je dala dodatni motiv da treba nešto da učinim što će usrećiti mog brata i što će pamtiti do kraja života.

Lutao sam tako danima i danima. Ni kiša, ni sunce, jednostavno ništa mi nije pomoglo niti dalo naznaku šta bih mogao

napraviti, a da vratim osmijeh na licu mog brata. Postao sam poput čovjeka litalice, koji nema doma gdje može mirno da spava i nema osobu na koju može da se osloni. Kojemu, kako prolazi život i kako vrijeme teče, sve je dalje od sreće i radosti koju svakodnevno traži, pritom nenamjerno gubivši mnogo toga što ovaj prelijepi svijet i priroda nude. Prolazeći pored izvora čije uspomene me vezuju za mog oca, ugledao sam dugački mač, čiji je odsjaj zasljepljivao moje jadno čulo vida, istrošeno dugogodišnjim radom. Iako bi neko prolepršao ne obraćajući pažnju, meni je istog trenutka sinula sjajna ideja. To je to. To je ono za čime danima tragam. Nalazilo mi se pred nosom, a ja nijesam uspio to da vidim. Zašto ne bih iskovao mač? Mač koji je bio san mog oca, sa kojim smo sate provodili razgovarajući o tom predmetu velikih pretenzija, a za koga nas vezuju samo lijepe i radosne uspomene. Mač od tri metra i četrdeset pet centimetara. Odmah sam se bacio na posao. Materijal sam nabavio od poznate radnje materijala koja se nalazila u južnom dijelu nekadašnje Zapadne Ilirije, odmah iza ugla jedine ribarnice u gradu. Najveći izazov je tek preda mnom. Ako mi ovo ne uspije, doživjeću zasigurno najveći poraz ikada.

Lupanje i vrisak, bili su jedini zvuci koji su se čuli komšilikom, a dolazili su iz moje radnje. Cvrčanje metala, kapanje znoja i otkucavanje sata, obuzele su mi misli. Unutrašnji glas mi je govori da nastavim, da se ne obazirem na ništa drugo. Prošli su sati i sati udaranja, a ja sam tek na pola. Sada je došao na red najteži dio posla, dio kod kojeg svi početnici odustaju proklinjući dan što su upisali ovu zanatsku školu, a to je peglanje mača. Međutim, nijesam uzaludno protraćio život kao kovač, a da ne znam mnoštvo trikova kako ću sebi olakšati. Iako sam za skoro četiri dana pojeo samo tanjir popare, mog omiljenog jela, nastavio sam.

Krajnji proces je zahtjevao mirnu ruku. Uzeo sam ukapljeni užareni mač, a zatim ga uronio u kadu sa hladnom

vodom. Para je bila toliko velika i jaka da je izgledalo kao da se naoblačilo iznad moje radnje. Ubrzo su pristizale zanatlije iz ostalih radnji da prisustvuju ovom izuzetnom izumu. Kada sam izvadio mač, koji se konačno ohladio, ugledao sam oštro sječivo koje je obasjalo čitavu radnju. Mač težine oko dvadeset kilograma sa urezanim „Mediolanum“, ime mog oca na latinskom. U pozadini se čula ushićenost naroda koji je prisustvo-
vao ovom činu, a momu bratu su od radosti i usplahirenosti suze krenule niz lice. Zagrlio sam ga, obećavši da ću zauvijek biti tu za njega.

U narednih godinu dana, gradom je kružila priča kako je jedan skromni kovač u svojoj malenoj radnji uspio da skuje mač koji može predstavljati prekretnicu u ratu u obnovi Velike Ilirije. Čuvši za to, gradske vlastele su mi uputile veoma iznenađujuće pismo koje glasi:

„Et stricte secretioribus litterae formal! Sequitur de Srebrenius filio insigne ferrarius! Očekujemo da se pojavite večeras, prije posljednjeg zraka svjetlosti, u gradsku tvrđavu. Obavezno sa sobom ponesite mač za koji kruže razne priče.

Consilium urbe et Military“

Kroz glavu mi je proletjelo hiljadu misli. Iz svog predznanja zaključio sam da ne može ništa dobro biti. Zašto bi me gradske vlastele zvale i još tražile od mene da ponesem svoj mač? Sigurno im je neko rekao da spremam nešto protiv njih, neki dušmani žive od toga gledajući narod kako pati, mislio sam. Ili će me možda na surov način ubiti i objaviti moj nestanak i biću osramoćen pred čitavim narodom. To su bile samo neke od mojih stravičnih misli.

Pri ulasku u gradsku tvrđavu dva stražara su me sa nestrpljenjem čekala. Po njihovom izrazu lica zaključio sam da sam

uradio nešto užasno. Kada su se otvorila velika vrata prostorije, ugledao sam zidove koji su bili okićeni zavjesama od svilene tkanine i prozore u kojima je bilo umetnuto drago kamenje. Sjeo sam na jedinu slobodnu stolicu, koja je očigledno bila meni namjenjena. Onda je počeo glavni vojskovođa:

„Gospodine Srebrene, gradom kruže priče da ste skovali mač dimenzija tri metra i četrdeset pet centimetara. Možete li nam pokazati to čudo?“

„Naravno gospodine.“ – izvadio sam mač obložen pamučnom krpom, prvenstveno radi zaštite, a i zbog njegove dužine.

„Gospodine, znate li da još niko do sada nije uspio da napravi ovakvo, na prvi pogled božansko oružje?“

„Ne znam gospodine, ovo sam skovao svom bratu, da mu vratim osmijeh na lice i izbavim ga iz očaja.“

„Poštenu i čestitu Srebrene, dajemo vam tu čast da u bici koja će se odigrati već sutra, vodite brojnu vojsku ka pobjedi i obnovi Velike Ilirije! Imaćete tu čast da nosite božanski mač koji ste svojim rukama skovali. Vojska je spremna, a na vama je da ih povedete, ako Božije sile budu sa nama, u posljednju bitku.“

Tu se razgovor završio i stražari su me ugodno ispratili.

To bi bilo to, neprestano sam razmišljao. Zar sam morao da sumnjam u sebe i u svoje postupke? Od nekoga koga su nedavno stalno susretale i nekog ko nije imao parčence hljeba, ko se mučio da bi svojoj porodici obezbjedio ono malo namirnica dovoljno da prežive, do danas, skromnog čovjeka, zanatlije koji ima priliku da predvodi onu vojsku o kojoj je kao mali sanjao. Čuda se zaista dešavaju.

Sjutradan, simbolično na četvrti dan u četvrtom mjesecu, našao sam se pred deset hiljada Ilirskih vojnika, spremnih da dušu ispuste i koji ne mare za ništa drugo, osim da buduće generacije veličaju njihove poduhvate i da se ugledaju na njih. Tada sam se uspeo na kamen koji se nalazio ispred zidina grada, podigao mač u vis i epskim tonom izjavio:

„Čujte braćo moja, stojim ovdje pred vama možda posljednji put, zato me pažljivo slušajte. Sav naš trud koji smo tokom ove dvije godine, godine sreće, mučenja, godine kroz koje ste izgubili svu svoju krvi i znoj, ali i one završne, pravog pokazatelja ljudskog napora, će se završiti na ovo naše posljednje putovanje. Izvadite svoje sablje i mačeve, da uzjašemo i zajedno krenemo u bitku za našu Veliku Iliriju!“

Maša Rovčanin

II razred

JU Gimnazija „Slobodan Škerović”

Podgorica

KRUNA

Miris morske soli ispunjavao je težak vazduh iznad visokog grebena. Nebo je bilo sumorno i sivo, a mrki oblaci nagovještavali su nevljenu. Na grebenu je vladala tišina, ometana samo povremenim udarima talasa o kamen. Ruševine Teutine kule obrasle su mahovinom i papratima, a na kamenim ostacima bile su utisnute stotine godina burne istorije i opsada koje je kula pretrpjela. Čak i ovako urušena pod teretom vremena, izgledala je dostojanstveno i uzvišeno.

„Profesore”, čuo se glas iz daljine, „profesore, molim Vas, mislim da sam pronašao nešto!”

„Dolazim”, čuo se odgovor.

Pojavio se oniži čovjek, kratke tamnosmeđe kose, po svemu sudeći u svojim kasnim tridesetim. Razne alatke zveckale su u brojnim džepovima njegovog prsluka dok je hodao, a na licu mu se ocrtavalo uzbuđenje. Brzim koracima ušao je u pećinu iz koje je dopirao glas njegovog saradnika.

„Mislim da je to to.”

„Znači istina je... nakon više od dvije hiljade godina... Teutino izgubljeno blago!”

„Pomozite mi da ga otvorim.”

Pored duboke jame u zemlji nalazio se kovčeg. Drvo je bilo trulo, ali zlatni okvir ga je držao u jednom komadu. Iako zaključan, već pod blagim pritiskom katanac je popustio.

„Da li ste spremni doktore?”, upita profesor, dok su mu oči sijale pod svjetlošću petrolejske lampe.

Lakim pokretom ruke podigao je poklopac. Kovčeg je bio pun zlatnog i srebrnog nakita, ćupova i kovanica, a na vrhu se nalazila zlatna kruna čiji je safir plavičastom svjetlošću ispunio pećinu. Kada ju je profesor uzeo u ruku, dragi kamen počeo je sijati sve jače i jače, dok ta svjetlost nije postala zasljepljujuća. Ali, u sljedećem trenutku profesor je shvatio da leži na zemlji, pored doktora koji je bio bez svijesti. Blaga više nije bilo, osim krune koju je profesor i dalje stezao u šaci.

„Doktore, doktore, budite se!”, uzvikivao je profesor drmusajući njegovo nepomično tijelo.

On polako otvori oči i pogleda oko sebe izgubljeno.

„Šta se dogodilo?”, upita je zbunjeno i u tom trenutku pogled mu pade na mjesto na kom se do maloprije nalazilo blago.

„Profesore, pa gdje je kovčeg?!”

„Ne znam, kada sam se probudio nije ga bilo”, reče profesor.

U tom trenu napolju se začu povik, zatim galop konja i zveckanje metala. Doktor i profesor se pogledaše.

„Mislio sam da smo sami... Da li su to bili konji? Šta oni rade ovdje? Ko...”, počeo doktor.

„Zaista ne mogu da odgovorim ni na jedno od Vaših pitanja”, prekide ga profesor, „ali mislim da bi bilo bolje da izađemo i vidimo šta se događa”.

Profesor pažljivo sakri krunu u jedan od svojih dubokih džepova i uputi se ka izlazu iz pećine. Samo nekoliko metara odatle ukopa se u mjestu, nemoćan da bilo šta izusti, nijemo je posmatrao ono što se zbivalo pred njegovim očima. Umjesto guste borove šume pružala se kaldrma koja je vodila do nekadašnjih ruševina. Sada se tu uzdizala visoka kamena kula opasana bedemima sa svih strana, ispred čije kapije staji straža u oklopima, naoružana mačevima. Morem oko ostrva plovile su galije, izazivajući strahopoštovanje kod svojih posmatrača. Profesor se osvrnu oko sebe i ugleda doktora čije je lice izgubilo boju i oslikavalo užas.

„Prilično sam siguran, iako ne znam kako je to moguće, ali...”, poče profesor.

„Vratili smo se kroz vrijeme, profesore. I to, ako se ne varam, nekih dvije... dvije i po hiljade godina“, dovrši doktor.

„Kruna!“, uzviknu profesor očajno, „Mora biti da je ona neka vrsta portala... Ali kako ćemo ga ponovo otvoriti? Kako ćemo se ikada vratiti kući?“

„Smirite se, profesore“, reče doktor, „mora postojati način. Razmislite, kruna je ključ... Pripadala je kraljici Teuti, možda, ako bismo joj je vratili natrag...“.

„Možda bismo na taj način ponovo otvorili portal. U pravu ste, to ima smisla“, potvrdi profesor.

„Ali čak i ako jesam, biće izuzetno teško. Ne zaboravite, profesore, moramo ostati neprimijećeni ili makar neupadljivi. I najmanja greška mogla bi biti kobna ne samo za nas, već i za budućnost cijelog čovječanstva. Jedna greška i sve što nam je drago možda nikada više neće postojati“, reče doktor.

„Svjestan sam toga i zato sam zabrinut“, dodade profesor, „Ali, u svakom slučaju, najbolje bi bilo da odmah krenemo. Imate li možda ideju odakle da počnemo?“

„Pa, kao što znate, kraljica Teuta živjela je u palati, koja se nalazi nedaleko odavde. Tamo...“, doktor pokaza prstom prema obali, „budući da smo trenutno na ostrvu, u tom slučaju morali bismo se ukrcati na neki od brodova koji idu tamo. Isto tako, moguće je da se ona nalazi baš ovdje, u kuli. Legenda kaže da je često, kada bi našla vremena za sebe, gledala more i krala mu boju, osvježavajući na taj način boju svojih očiju. Istina, to je samo legenda, ali može biti da je stvarno voljela tu da provodi vrijeme.“

„U redu, onda ćemo prvo pokušati u kuli“, reče profesor, „prvo moramo pronaći način kako da prođemo pored straže. Možda možemo da se popnemo uza zid sa zapadne strane. Ne bih rekao da tamo ima ikog, a osim toga, čak i sa ove daljine vidim neke izbočine u zidu, pa ćemo se uz njih lakše popeti.“

Pažljivo koračajući i trudeći se da budu gotovo nečujni, napustili su sklonište i lijevom stranom se primakli utvrđenju. Kroz jednu od pukotina na zidu mogli su da vide dvorište i velika drvena vrata - jedini ulaz unutra. Prvo krenu profesor, a odmah za njim i doktor. Uspeli su se uz bedeme. Prošlo je vjerovatno i više od jednog sata dok se nijesu našli na drugoj strani. Trava je svježije pokošena, a cvjetovi kamelije rasli su u krugu oko kule. Izuzetno mirno i tiho, ovo mjesto je podsjećalo na neku vrstu oaze, odvojene od ostatka svijeta. Njih dvojica priđuše vratima i počеше polako da ih guraju u strahu da bi neko mogao da čuje škripu. Pred njima se ukazao široki hodnik. Zidove su krasili mozaici raznih motiva, a jedan od njih koji je prikazivao Hipnosa, boga sna, posebno zainteresova profesora.

„Znači postojao je još jedan, i to zidni! Doktore, molim Vas, pogledajte te boje... Izuzetno!“, reče on.

„Uz to, mora biti da je mnogo stariji od onog za koji mi znamo. Prava je šteta što nam niko neće vjerovati, čak i ako se ikada vratimo kući“, odgovori doktor, lagano prelazeći rukom preko raznobojnog mermera.

Idući dalje došli su do spiralnog stepeništa koje je vodilo na više spratove kule. Pokušavali su da otvore vrata na koja su nailazili, ali većina su bila zaključana, sve dok im na trećem spratu ne pođe za rukom da uđu u jednu prostranu sobu. Profesor odmah primijeti njenu raskoš.

„Ovo mora biti kraljičina soba. Pogledajte samo okvir tog ogledala, od čistog je zlata. I taj nakit... Pa to je zapravo blago iz našeg kovčega!“, povika on.

U tom trenutku začuše zvuk i prije nego što su uspjeli da shvate šta se događa na vratima je stajalo pet čuvara dugih brada. Razmijeniše riječi, doktoru i profesoru nepoznatog jezika, uhvatiše ih za ruke i povedoše niz stepenice, kroz hodnik, i izvedoše napolje. Zarobljenici shvatiše da ih vode ka jednom od brodova koji su se spremali na put do obale.

Sjedjeli su privezani konopcem oko jarbola i osjećali lju-
ljanje broda. Malo dalje od njih stajao je visok, krupan čovjek
u bijeloj košulji koja mu je dosezala do koljena i bila opasana
oko pojasa. Sa širokih ramena padao je ogrtač, ispod kog se
nazirala oštrica zakrivljenog bodeža, a u ruci je držao bronza-
ni štit. Baš kao i vojnicima, duga brada prekrivala mu je lice,
na kome su se jasno vidjeli ožiljci. To i nije bilo neobično za
ratoborni i neustrašiv narod kakav su bili Iliri. Ruke, ogrubje-
le od teškog života i rada, bile su prekrivene živopisnim sim-
bolima. Predstavljali su boga Medaurusa, zaštitnika Rhizona,
današnjeg Risna, boga Bindusa, zaštitnika voda i mnoga druga
ilirska božanstva.

Ubrzo su se iskricali na obalu gdje su ih dočekali čokoti vi-
nove loze. Nedaleko odatle, žene povijenih leđa sadile su pšeni-
cu, dok su muškarci obrađivali zemlju motikama napravljenim
od jelenjeg roga. Svuda po priobalju bile su raštrkane sojenice,
a među njima se uzdizala veličanstvena kraljičina palata.

Čuvari su zastali da se pozdrave s jednim od ljudi koji su
obrađivali zemlju, a doktor i profesor pokušali su da iskoriste
ovu priliku za bijeg, ali neuspješno. Dobili su udarac po glavi i
sljedeće čega su mogli da se sjetite bio je odlučan ženski glas, na
ponovo, njima nerazumljivom jeziku. Zatim veoma uzak ka-
meni hodnik i rešetke. Bili su u tamnici, u palati nedaleko od
obale, pretpostavljali su.

„Doktore, mislim da nam nije neophodno znanje jezika
kako bismo shvatili šta nas čeka...“, izusti profesor.

„Mislite li...“, počeo doktor, ali ga profesor odmah prekide:
„Slijedi nam smrtna kazna ako ne izađemo odavde ubrzo.“

Nekoliko trenutaka su ćutali, a onda se doktor sjetio i upi-
tao: „Imate li još uvijek one spajalice?“

„Trebalo bi da imam“, prošaputao je profesor i izvukao ih
iz jednog od svojih džepova. „Mislite da bismo mogli njima da
otključamo bravu?“

„Pa možemo da pokušamo“, uzvratu doktor.

Profesor priđe bravi i nakon nekoliko pokušaja ona škljocnu i otvori se.

„Brzo, doktore!“, uzviknu profesor.

Obojica krenuše naprijed, prolazeći pored tamnica iz kojih su ih gledali zatvorenici, lica avetinjski blijedih, upalih obraza i krupnih iskolačenih očiju, vjerovatno proživljavajući svoje posljednje sate. Doktor i profesor nagađali su da se radi o ratnim zarobljenicima, uzevši u obzir loše odnose s Rimskim carstvom. I ma koliko željeli da ih izvuku odatle shvatali su da to nije moguće.

„Kako ćemo je sada pronaći? Ova palata je ogromna...“, progovori doktor kada su konačno napustili tamnice.

„Znam, doktore, ali bojim se da moramo pregledati sve sobe. I moramo biti veoma brzi, svakog trenutka mogu primijetiti da nas nema.“

Baš kada su završili pregledanje prvog sprata i to bez uspjeha, njihov nestanak je bio primijećen i stražari ispuniše cijelu palatu u potrazi za dvojicom bjegunaca. Profesor i doktor su osjećali kako im se hladan znoj sliva niz čelo i mogli su čuti vlastite otkucaje srca dok su pokušavali da ostanu nepomični u maloj ostavi koja je predstavljala njihovo sklonište.

„Profesore“, šapatom reče doktor, „Vi imate krunu, a ukoliko ostanemo ovdje svakako smo mrtvi. Pokušaću da Vam pomognem, ali veoma je važno da se ne obazirete na mene. Kada Vam kažem potrčaćete ka stepeništu. Kraljica mora biti na drugom spratu i Vi ćete joj vratiti krunu.“

„Kako to mislite? Šta planirate da...“, zbunjeno upita profesor, ali doktor mu samo doviknu: „Sada!“ i potrča ka ulaznim vratima palate.

Profesor je izbezumljeno gledao kako barem trideset naoružanih stražara trči prema njegovom saradniku. Ipak, nije imao vremena za gubljenje pa je uradio onako kako mu je rečeno.

Bez daha je obilazio sve sobe na drugom spratu, istovremeno se trudeći da ne bude uhvaćen. I kada je očaj već počeo da ga obuzima, u jednoj od njih ugledao je visoku ženu, duge sjajne crne kose kako stoji kod prozora. Koža joj je bila sniježno bijela i sjajila se kao da je od porcelana. Crte lica su joj pravilne, a svjetloplave oči ljepše i od samog mora. Nosila je dugačku haljinu sive boje i ogrlicu od bijelog zlata. Već po njenom držanju moglo se zaključiti da se radi o kraljici jednog nepokornog i ponosnog naroda. Drhtavim rukama, profesor je izvadio krunu i polako, na prstima, prišao joj s leđa. Ona je zamišljeno gledala svoje galije na horizontu, tako da ga nije ni primijetila.

Izgedala je zabrinuto, vjerovatno zbog toga što je nosila cijelo kraljevstvo na svojim plećima, još od smrti svoga muža Agrona. Mora da je osjećala ogromnu odgovornost prema svom narodu i zemlji, koja se prostirala sve od Dubrovnika, pa do ušća Drima u Jadransko more. Zasižno nije bilo lako ni sukobiti se s Rimskom imperijom i voditi svoju flotu u osvajačke pohode, ali ona je to stoički podnosila, baš kao što joj i priliči. U trenutku kada je kruna ponovo dotakla njenu glavu, ona ista zasljepljujuća svjetlost ispunila je prostoriju.

Profesoru se činilo da je prošlo tek nekoliko sekundi dok nije osjetio kako leži na tvrdoj zemlji. Otvorio je oči i shvatio da se ponovo nalazi u pećini. Pored njega se opet nalazio doktor, koji je još uvijek dolazio sebi. Profesor istrča iz pećine u želji da se uvjeri da je zaista uspio u svom poduhvatu. Napolju je ugledao borovu šumu, a u daljini su se nazirale ruševine visoke kule koja se maločas tu nalazila.

„Kod kuće smo, doktore!“, uzviknu on i odahnu.

Doktor pritrča i gotovo zaplaka od sreće.

„Sada još samo moramo da se otarasimo onoga“, reče profesor gledajući put pećine u kojoj se ponovo nalazilo blago, „ne želim ni da zamislim šta bi moglo da se desi ako ga iko ikada ponovo pronađe.“

„U pravu ste“, dobi odgovor, „i možda bi najbolje bilo da ga bacimo s litice, u more.“

„Da, da... pomozite mi onda“, nestrpljivo kaza profesor i vrati se u pećinu.

Uhvatili su za suprotne krajeve kovčega i uz povremene predahe, uspjeli da stignu do strme litice. Pogledali su se i, znajući da je tako najbolje, bacili su u more ono čijoj su potrazi posvetili mnoge godine svojih života. Gledali su kako ga talasi razbijaju o kamen i kako zauvijek tone u dubine plavog Jadranskog mora, da nikada više ne bude pronađeno.

Poče kiša i vidjevši da s pučine dolazi bura požuriše do čamca kojim su i došli, u želji da stignu kući prije oluje.

Vuk Đorđević

IV razred

JU Srednja mješovita škola „Ivan Goran Kovačić”

Herceg Novi

TRAŽEĆI ILIRE

Na ovaj dan, 18. aprila 2025. godine, stojim pred pećinom Spila, na korak od pravljenja ponora u svoju sudbinu. Na ovom mjestu se, po legendi, nalazi slavno blago kraljice Teute. Pritisnuta od strane Rimljana, bez mogućnosti bježanja, ona se prije smrti bacila u rijeku koja vodi u njedra Zemlje. Iako bi je drugi odbacili kao neosnovanu priču, ja sam se godinama posvetio ovoj legendi, i ona je postala moja opsesija. Plodovi rada su me doveli upravo do ovog lokaliteta, u podnožju Orjena. Sada je napokon došlo vrijeme da planove sprovedem u djelo.

„Zar nijesmo ovdje već bili?”

Ispred dvojice saputnika nalazio se uzani obrasli ulaz u, naizgled netaknutu, pećinu. Mračan i tumorsan, sa malenim potočićem koji teče iz njega, ulaz je izgledao mistično i, u isto vrijeme, primamljivo.

„Da, tačno je da izgleda kao i svaka druga pećina koju smo istražili, ali za ovu imam dokaza da vodi do onoga za čime tragamo“, reče Goran, skoro arogantnim tonom glasa koji mu priliči.

„Najviše se pominje među risanskim domorocima kao mjesto gdje su se krili Iliri, kao i da se duboko unutar nje nalazi slatka voda kojom su se pojili...”

„Znam, mnogo puta si mi već pričao“, prekide ga Goran.

„Ona tokom jakih kiša pukne i iz nje se izliva ogromna količina vode velikom silom, što upravo navodi na to da je povezana

u podzemlju sa nekom nadzemnom rijekom. Odgovara legendi, ali zašto si toliko uvjeren da je ovdje? Nalazimo se ispod Crkvice, može biti mali milion takvih pećina a i da ne znamo.“

„E, pa onda nam samo ostaje da ih sve istražimo“, brzo odgovori Goran.

„Sigurno imamo, to jest, imaš sredstva za to, ali naši životi nijesu vječni. A i pored toga ćemo svakako dobiti otkaz.“

„Vrijeme je relativno, a otkaz je samo privremen. Potrebu za poslom možemo veoma lako prevazići ako ga zamijenimo vječnom slavom“, reče Goran sa pobjedonosnim stavom.

„Lako je tebi reći, sve su ti ostavili roditelji, ja ovdje jedem makarone iz kesice svaki dan“, promrmlja sebi Svetlan u obraz, „Volio bih barem da prevaziđem pranje sudova.“

„I to je neki cilj. Nego, vrijeme je da počnemo sa našim grandioznim ulazom.“

Goran skide poveliki ranac i iz njega izvadi svu potrebnu opremu. Ronilačko odijelo, nož, maska, peraje, boca sa kiseonikom, lampe za glavu. Svetlan ga proprati u korak.

Nije bilo potrebno ništa govoriti, njihovo iskustvo je bilo očigledno i ovaj dio im je postao rutina. Nakon kratkog vremena preobukli su se i opremili. Sreo im se pogled. Klimnu li su glavom jedan drugom i na taj znak dva saputnika krenuše prema pećini. Prije samog ulasku upalili su lampe, pa su samouvjereno zakoračili u njima neistražene dubine.

Početak pećine bio je veoma uzak. Plafon je bio dovoljno nizak da nije bilo moguće uspraviti se u potpunosti, a voda je dolazila do koljena. Zidovi su bili grubi i izgledali su kao da mogu da posjeku osobu pri samom dodiru. Kako su išli dalje kroz prolaz, on se sve više sužavao, i izgledao je kao da će svakog trenutka u potpunosti postati zatvoren.

Prevazilazeći osjećaj klaustrofobije, nakon stotinjak metara izašli su u manju pećinu. Napokon su se mogli ispraviti. Pećina, iako mala, u tom trenutku im je pružala osjećaj beskonačne

slobode. Osjećaj koji je trajao beskonačno kratko, jer je ispred njih, u samoj sredini krša, stajao bazen širine dva čovjeka. Pri bližem pogledu, bazen je izgledao kao ambis, kraj mu nije bio ni na vidiku.

„Evo nam i sljedeće etape“, izjavi Goran pomalo nervozno, pa čuvši to, promjeni boju glasa: „Da li si spreman da pronademo blago?“

Svetlan je gledao u ponor.

„Koliko smo već ovakvih pećina istražili... Sve su vodile do istoga“, - pogleda Gorana u oči, sa bolnim izrazom lica, „...ni do čega. Pitam se da li i sada samo dajemo sebi lažnu nadu.“

„Ne budi smiješan, naša nada je prava, zato što je ono što tražimo, stvarno. Kao što sam ja stvaran, i kao što si ti stvaran“, Goran stavi ruku na Svetlanovo rame, „Zašto bi inače pošao sa mnom da i ti u to ne vjeruješ?“

„Zato što i ja želim da vjerujem u to. Želim sve da uradim samo da bih osjetio sreću na trenutak. Ova potraga mi pruža utočište, udobnost da ću je stvarno pronaći. Ali imam osjećaj da ovo više nije stvarnost, da mi samo bježimo od nečega.“

„Možda je tako i bolje.“

„Nego, pogledaj ono“, Goran pokaza na zid koji se nalazio ispred njih, na samom kraju pećine. Na njemu su se nalazile dvije horizontalne crte usječene u stijenu.

„Svetlane, ovo nije nastalo prirodno. Ti govoriš o gubitku nade, a rješenje te enigme stoji pred nama“.

Izvuče ronilački nož i uklesa još jednu crtu ispod dvije pronađene.

„Evo, sad smo i mi ostavili naš trag“, završi Goran, pa obu peraje, stavi masku preko glave i regulator za ronjenje u usta.

Svetlan ga ponovo isprati i prije nego što će staviti regulator, izusti:

„Sjećaš se kada smo postali prijatelji? Tada je svijet izgledao tako sumorno, mračno, a ja, pustinjač, uvijek se ugledao na tebe, vidio te kao idola, nešto što trebam dostići. To mi nije bilo

dovoljno, ubrzo sam želio da prevaziđem tebe, pa sam počeo i da te prezirem, jer u tome nijesam uspjevao, koliko god se trudio.“

Goran ga samo pogleda i nakon trenutka u kojem je vrijeme izgledalo zaustavljeno, napravi signal rukom i uskoči u bazen, glavom prema dolje. Svetlan uskoči za njim.

Bazen je vodio u doboki podvodni prolaz, kao što su i očekivali. Svetlan je ispred sebe vidio samo Goranovo svjetlo. Plašio se nestanka tog svjetla, jer je ono u tom trenutku predstavljalo jedinu stvar koja ga je držala na putu, na putu na kojem bi se inače lako izgubio.

Nakon dugog vremena gledanja istih zidova i iste, mutne vode, stigli su do dna. Na dnu se prolaz otvarao u nešto što je ličilo na podzemno jezero. Nakon što su preplivali desetak metara, iznad sebe su vidjeli još jedan vertikan tunel, malo širi od onog iz kojeg su izašli. Krenuli su njim, bez oklijevanja, i površina im je ubrzo bila na domaku. Izranjajući osjetili su olakšanje, olakšanje da su prešli ovaj dio puta.

Goran je izronio prvi. Skinuo je masku dok je Svetlan još izlazio.

Vidio je pećinu koja je imala visoki plafon. Ispunjena je debelim pećinskim stubovima, po kojima se vidjela starost. Bazen se nalazio u sredini, a okruživala su ga četiri tunela.

„Šta je tvoje riječi podstaklo u ovom trenutku, ne znam“, reče Goran, pa izvadi nož i zagleda se u njega, „ali sve što si rekao, ja upravo isto mislim i za tebe. Želim da vidim svoj lik u tebi, ali kad god ga vidim samo počnem da te istinski prezirem. Šta ja imam? Nemam ništa. Samo sam obični čovjek koji se muči protiv svoje sudbine, dok ti uspjevaš svoju da prevaziđeš, kao što si do sada.“

Svetlan skide masku pa odgovori:

„Nek od riječi mog oca kojih se sjećam da je rekao dok je još bio na ovom svijetu su da pravi prijatelj treba da bude samo nesavršen odraz tebe samog, neko ko je tebi jednak. Neki prijatelji smo. Vidi se šta mislimo o sebi samima od načina na koji posmatramo jedni druge.“

„Šta nam drugo preostaje“, reče Goran poraženim tonom, pa pokaže na zid u blizini. „Vidi, iste oznake koje smo prije vidjeli, u istom broju, pored tunela ispred“ - pa se okrene i pokaže drugi zid - „i iza nas“.

„Ja želim da nastavim, moj cilj ostaje isti, a znajući tebe, znam da ostaje i tvoj“, reče Goran, pa krene prema tunelu koji se nalazio ispred njih.

Goran ureže još jednu crtu ispod već postojećih oznaka. Krene da ulazi, i okrene se prema Svetlanu:

„Ja idem ovim putem. Najbolje je zasad da se podijelimo. Veće su nam mogućnosti da pronađemo naš cilj na taj način.“

Svetlan samo nijemo klimne glavom. Krene prema ulazu sa drugim oznaka, i on ureže još jednu crtu ispred svog ulaza, pa onda dvojica saputnika krenu svojim putevima.

Goran, dok je išao tunelom, osjećao je vlagu i teški pećinski vazduh. Pređašnji dijalog mu se stalno ponavljao u glavi. Iako korak od blaga, počeo da se osjeća poraženo. U glavi su se kovitlale slike djetinjstva, roditelja koje je izgubio, i ispred svega, vidio je Svetlana, i u tom trenutku osjeti bol.

Počeo je da dahće i ubrzano ide kroz tunel samo da bi mu slike izašle iz glave. Nije osjećao ovakav pritisak još od tog dana, od obećanja koje je napravio sebi, obećanja da će učiniti svoje roditelje ponosnima.

Zašto sad, zašto ovdje, kad sam tako blizu cilja?

Upravo nakon ove pomisli nazirao se kraj tunela. Više nije mogao da podnese sebe, htio da je izađe iz kože. Hitro je jurio prema izlasku, i tada je vidio nevjerovatan prizor, od čije svjetlosti biva zaslijepljen. Na trenutak, na sve misli je zaboravio, i bio je sasvim zadovoljan.

„Zašto uopšte tragam za ovim blagom, za kojim ciljem ja uopšte jurim?“, izbacilo iz sebe Svetlan riječi koje su se nadigle kao magla oko misli. Nije mu pomagala voda koja se neprestano slivala niz pećinske stalaktike i kapala po njemu. Tunel mu je izgledao beskrajn i bio je spreman da odustane svakog trenutka.

Ali nije to uradio. Ne, znao je dovoljno dobro šta bi to značilo, šta bi značilo odustati. Vidio je svog oca, čovjeka na kojeg se ugleda i koga najviše mrzi u isto vrijeme. Njegovo samoubištvo je ostavilo na njega vječni trag. Samo je mislio o tome kako da pobjegne od njegove sjenke i sjenke njegove skrhanе majke. Kad god se sjeti njenih očiju, njenih praznih i mrtvih očiju u koje je gledao toliko puta, strese ga jaka jeza kroz čitavo tijelo.

„Ne, ne želim to! Nemoj da mi prilaziš!“, izdere se iz sveg glasa.

Iako je najviše htio pobjeći od ovih riječi, eho koji je njegov glas ostavio kroz pećinu progonio ga je kao i svaka njegova misao. Jednostavno nije mogao pobjeći, to mu je bilo jasno. Samo je mogao da nastavi dalje, kao što je do sada nastavljao.

Goran je ispred sebe vidio jezero smaragdno zelene boje. Vidio je dno i u njemu nije bilo ničega, ali pored toga, ono mu je ulivalo osjećaj sigurnosti, kao da se ponovo vratio u majčinu utrobu. Na podu je primjetio jedan zlatni novčić, prekriven blatom. Uzeo ga je i cinično se nasmijao.

Sjedo je ispred jezera i zagledao se u njega. U njemu je vidio sebe. Sebe, kojeg je već vidio u ogledalo ko zna koliko puta. Sebe, kojeg je uvijek zamišljao kao nekog drugog, kao nekog boljeg. Uzdahnu, i dugo se zagleda u ovaj poznati lik.

Njegov mir prekidoše poznati zvuci koraka.

„Izgleda koliko god pokušali da odemo jedni od drugog, vratićemo se na isto mjesto“, - izađe Svetlan iz tunela naspram onog iz kojeg je Goran izašao.

„Izgleda. Koliko god bježali uvijek se vraćamo na isto. A šta smo dobili? Moć, slavu, prepoznavanje, sreću? Ništa. Ovaj jedan zlatni novčić. Ilirsko blago. Samo smo uvijek bježali od stvarnosti.“

Goran baci novčić na dno jezera.

„Jedan po jedan i možda ga napunimo jednog dana? Ali sumnjam, ipak si rekao, naši životi nijesu vječni.“

Svetlan sjede pored Gorana čiji je pogled već bio izgubljen u jezeru.

„Možda smo i sličniji nego što smo mislili“, pa se prigušeno zakikota, smijehom koji je bio ispunjen tugom, a onda se i on zagleda u jezero.

Zatim se čuo stravičan zvuk škripe, dolazeći iz same utrobe Zemlje. Nakon toga, krenuo je jaki udarni talas. Stalaktiti svuda oko njih su počeli su da se njišu, samo je pitanje vremena kad će pasti. Jedino mjesto koje je izgledalo sigurno je jezero.

„Brzo, uskači!“, reče Goran i povuče Svetlana za sobom u jezero.

Urušavanje pećine je trajalo nekoliko stravičnih minuta. Oko njih se podigla prašina. Svaki minut je trajao čitav sat.

Kad se prašina slegla, vidjeli su situaciju u kojoj se nalaze. Njihovi ulazi su bili zapečaćeni, a na samoj obali se nalazio visoki zid kamenja. Nigdje nema izlaza. Oko njih kamenje, iznad plafon, ispod mutno dno jezera. Dno na kojem su se vidjela samo tri zlatna novčića.

„Gorane.“

„Da?“

„Mi nećemo izaći odavde.“

„Da, znam.“

„Želim da znaš“, Svetlan pogleda ka plafonu, kao da kroz njega vidi nebo i udaljene zvijezde, „da te stvarno smatram prijateljem. Moja mržnja i razočaranost prema sebi me spriječila to da priznam.“

„Znam. Uvijek sam znao, kao i ti.“

Zavladala je potpuna tišina. Tišina koja je trajala čitavu vječnost. Dva svjetla su postepeno iščezavala. Prvo je bilo Goranovo, pa je onda i Svetlanovo počelo da treperi. Sada su se jako slabo vidjeli, ali im je i dalje bilo dovoljno. Pogledali su se jedan od posljednjih puta i u tom trenutku svjetlo nestade.

Onda je bio mrak.

„Zar nijesmo ovdje već bili?“

Marija Vuković

IV razred

JU Stručna medicinska škola

Podgorica

TUŽNI IRIS

Prostrano i očaravajuće kraljevstvo Ilira cvjetalo je u punom sjaju. Dobri odnosi sa susjednim kraljevstvima, plodne godine bez mnogo suše, vjetrovi koji su njihove brodove nosili dobrim vodama učinili su ih bezbrižnim. Iliri nisu pamtili tako srećne, spokojne trenutke kao tada, u doba kada su njihovi tadašnji vladari obogatili svoju kraljevsku porodicu za još dva člana. Izgledalo je kao da ih je zlo koje su davno porazili zaboravilo i odustalo da remeti njihov teško stvoreni mir. Ipak, tama je pronašla način da se oslobodi svojih okova zarobljenštva i pokuša još jednom da ih testira i proba da uruši njihovu slogu i zavlada kraljevstvom. Niko nije ni primijetio, ni osjetio buđenje zlokobne vještice iz svog zatočeništva, jezera u kom je dugo godina bila zarobljena, nedaleko od stare šume. Rođenje Teute i Redona bila je glavna novost i Iliri čitavog kraljevstva su slavili i radovali se.

Dok su oni uživali, vještica Boa je smišljala pakosan plan, kako da se osveti onima koji su je zarobili u živi kavez - jezero u kom je provela godine pokušavajući da se izbavi i slomi čini koje su je unutra držale.

Tamo je završila, jer je pokušala da ubije sadašnjeg kralja i preuzme vlast nad Ilirima i učini ih svojim robovima. Gladna Boa, sada slobodna, ugledala je nekog pacova i htjela da se pretvori u svoj zmijski oblik da bi ga proždrala, ali bezuspješno. Odlučila je da napusti šumu i prikrivena ode do grada, u nadi

da će pronaći nešto za jelo. Željela je da sretne ljude, bez obzira što ih je mrzjela. Kretala se veoma sporo i bila je slaba, ali uspjela je na kraju doći do najbliže male pijace. Tu je čula šta se sve dešava u kraljevstvu. Shvativši koliko je zapravo oslabila, znala je da bi bilo uzaludno da bilo sta pokuša, jer bi svi njeni planovi potonuli i ništa ne bi postigla.

Boa je morala da čeka još dugo da povрати snagu i skuje veoma podlu osvetu, kako bi dobila ono što želi.

„Moram se vratiti u tu prokletu staru šumu, dok me nijesu primijetili“, bijesnim glasom punim mržnje je govorila, „prirediću im proslavu koju nikada neće zaboraviti.“

Godine su prolazile, a Teuta i Redon su rasli. Bili su nerazdvojni, radili su sve zajedno i uživali u mirisima divnih zelenih polja, posmatrajući brodove kako dolaze ili napuštaju luku, gledajući Ilire kako pecaju ribu. Iskradali su se iz zamka da bi izbjegli pravila i zabrane. Redon bi sestri kad god bi bila tužna donosio svježe, mirisne irise kako bi je iznenadio, a ona bi bila jako srećna što uz sebe ima tako pažljivog i dobrog brata koji brine za nju i koji je nikada ne bi iznevjerio.

Razlog Teutine tuge, uglavnom je bilo ponašanje sluga, pa i samih roditelja prema njoj. Niko se nije ophodio oholo, ružno ili na bilo koji način uvredljivo prema njoj, ali Teuta naprosto nije željela da bude samo lijepo lice koje ima besprijekorno ponašanje i damske manire.

„Znam Redone, tamo negdje sigurno postoje kraljice, princeze ili vladarke koje nemaju ništa više od onoga što mene pokušavaju da nauče, i da su pored toga veoma cijenjene i uticajne, ali to je prosto tako dosadan život“, često bi se Teuta žalila svom bratu.

„Onda pokušaj da se iskradeš iz sobe i dođeš sutra da vježbaš sa mnom. Siguran sam da neće nikome od učitelja smetati,

ako se moji dosadni časovi pretvore u malo takmičenje“, hrabrio je Redon.

Teuta je uspjela da dođe do poligona gdje je Redon vježbao. Tu su mačevi, koplja, lukovi i strijele. Kad su je Redonovi učitelji ugledali poželjeli su da ode kako se ne bi povrijedila, ali Redon je insistirao da ostane i da oproba u onome što tako jako želi.

Teuta je, na iznenađenje mnogih kraljevskih slugu, koje su je posmatrale, bila bolja i sposobnija od brata. Njeni učitelji znali su koliko je odlično razmišljala i da je bila mudra, a Redonovi učitelji su danas otkrili njenu novu stranu. Nikada nije željela da svog voljenog brata učini manjim u njihovim očima i oduzme mu bilo šta. Samo je željela da dokaže da nije stvorena da bude s ukras u divnim haljinama, dvorska dama, i da je ne treba potcjenjivati.

„Veoma dobro, uz više vježbe bili biste odlični“, govorio je jedan od učitelja.

Boa je, veoma moćnija, ranije tog dana odlučila da se u obliku zmije provuče do grada i kraljevske tvrđave. Kada je vidjela šta se dešava na poligonu pomisli - *Postaraću se da budete najgori neprijatelji i uzeću sve što imate.*

Brzo se vratila u staru šumu, do skloništa u kome je živjela od malena, dok je nijesu otkrili i ponovo zarobili.

Od tog događaja na poligonu, Teuta je privukla pažnju svih Redonovih učitelja i bacila sjenku na njega. Iako u početku uvjerena da je Redon srećan što je uspjela da se dokaže, primijeti da je postao potišten i odluči da razgovora sa njim.

„Brate, iz dana u dan mi izgledaš sve tužniji, je li sve u redu? Ako želiš, neću više dolaziti da vježbam sa tobom i prekinuću sa podučavanjem, ne želim da budem razlog tvoje tuge.“, rekla je Redonu, na šta je on odgovorio da je sve u redu i da nema potrebe za bilo kakvom promjenom.

Učitelji su Teutu obasipali raznim lekcijama koje do tada nije čula, imala je puno obaveza, i nije provodila toliko vremena sa

Redonom. Učitelji su odlučili da kažu kralju da bi Teuta mogla da bude odličan vladar, da ima više potencijala od Redona i da su zbog toga svu pažnju počeli njoj posvećivati. Kralj, vjerujući svojim slugama, odobrio je to, ali je želio da ne zapostave njegovog sina.

Redon je vrijeme obično provodio napolju. Jednog dana neda-leko od zamka, u blizini obale, je uživao u mirisima mora i toploti sunca. Priđe mu starica i upita može li da sjedne pored njega.

„Naravno, ne smetate mi“, rekao je Redon.

„Hvala ti mladiću, veoma si ljubazan“, nasmijala se, „Ahh, vidim kao da te nešto muči. Izgledaš pomalo tužno. Pa zar tako divnog mladića nešto može rastužiti?“, upita starica.

„Nije bitno, ne želim Vas time zamarati, uostalom ne znam Vas baš najbolje, ako me razumijet“, kaza Redon. S

„U pravu si, zašto bi išta govorio ovoj matoroj babi“, reče sa tužnim izrazom lica, na šta Redon odgovori da nije tako mislio i da je to možda čudan razlog da bude tužan i ne želi da ga neko osuđuje.

„Znaš šta momče, zašto sutra ne dođeš ovamo ponovo i možemo razgovarati o tome. Rado ću te posavjetovati, samo ne govori nikome za mene. Ja ću biti tvoj tajni savjetnik i pomoći ti kada imaš neke nedoumice“, reče starica.

„Vaše iskustvo mi stvarno pomoći, ne sumnjam u to. Doći ću sutra i obećavam da nikome o našem susretu neću govoriti.“, pozdravi se sa staricom i uputi ka zamku.

Tvoja sestra i nema neku konkurenciju Redone, sa tako lakovjernim i budalastim bratom, takmičenje nije mnogo teško – pomisli starica i grohotom se nasmija pretarajući se vješticu Bou.

Sljedećeg dana Redon je ispričao starici šta mu se sve desilo i ona se pretvarala kako joj je žao i kako želi da mu pomogne. Svakog dana mu je ispirala mozak i uspjela da ga natjera da pobjegne iz zamka, jer je ona željela da ga poduči da bude sjan u svemu i pridobije simpatije ne samo svog oca, već i svih Ilira. Redonu se ovo učinilo kao dobra ideja i odlučio je da kad

bude bio dovoljno spreman, ponovo dođe i pokaže da je stvoren da vlada.

Njegovim nestankom pogođeni su bili svi Iliri, njegovi roditelji, a najviše od svih Teuta. Krivila je sebe što brata nema i osjećala se veoma bespomoćno. Niko nije znao kuda je Redon otišao, da li mu se nešto desilo i da li je uopšte više među živima.

Kraljevske sluge i vojnici su pošli u potragu po čitavom kraljevstvu i svi Iliri su počeli tražiti izgubljenog princa. Međutim, dani su prolazili i niko još nikakve novosti nije donosio, a kralj i kraljica su se razboljeli. Teuta je sada morala da se stara o svemu, ali jedino što je njoj stvarno bilo na umu jeste da pronađe svog brata.

Redon je vrijeme provodio u staroj šumi, učeći razne stvari i slušajući savjete starice. Bilo mu je pomalo teško da se privikne na čitav ambijent šume, kuću u kojoj je sada sa staricom živio, divlje životinje... Međutim, čvrsto je odlučio da sve to nije bitno i da je to samo malo odricanje koje mora napraviti kako bi postao spremniji, pametniji i naučio neke nove vještine u nadi da će zadiviti sve u zamku i pokazati da je dostojan da bude njihov kralj.

Jedna stvar ga je zbunjivala, nije znao kako će sve ovo uticati na njegov odnos sa sestrom. Nikada nije želio da je povrijedi, ona mu je bila najbolji prijatelj i sama je htjela da odustane od svega kada je vidjela da je postao snužden.

„Ponovo razmišljaš o sestri mladiću?“, upitala je starica.

Redon nije ništa odgovorio, a ona je nastavila: „Jednoga dana, moraćeš da se suočiš sa sestrom, svidjelo ti se to ili ne, borba protiv sestre će biti tvoj glavni test.“

Redon bi noći provodio pitajući se šta Teuta sada radi i da li ga traži? Da li joj nedostaje? Teuta ne bi ni oka sklopila jer je, iako veoma umorna, morala da se pobrine da roditelji ozdrave i da konačno vidi svog brata.

Ono što Redon nije znao jeste da su ga kraljevski podanici jednog dana skoro i našli, ali Boa se pobrinula da više nikad ne

budu u stanju da dišu, a kamoli da traže Redona. U blizini njene kuće osjetila je miris ljudi. Odmah je morala da reaguje i spriječi ih da vide njihovog princa. Rekla je Redonu da će se brzo vratiti, jer mora skupiti neko posebno bilje koje ga može učiniti snažnijim. Upotrijebila je svoje moći da omami Ilire i natjera ih da dođu do mjesta na kom se nalazila. Zbog magle koja se prostirala po šumi, podanici su bili tako uplašeni da dođu do ovog jezivog i strahovitog mjesta, ali su morali pregledati ovu oblast u nadi da će Redona ovdje naći. Bili su znatiželjni da saznaju šta tako divno miriše u ovako ružnom mjestu. Kada su konačno stigi ugledali su Bou, ali nijesu uspjeli ni da viknu, ili zatraže pomoć, a Boa je divne mirise pretvorila u otrov koji ih je gušio sve više i više. Kada je vidjela da su dokrajčeni, pojela ih je, a zatim se vratila kući.

„Možda, možda bi trebalo da kažem sestri gdje se nalazim ili barem da je samo vidim“, reče Redon.

„Besmislice, da ta tvoja sestra brine, kao što ti to misliš, zar te ne bi tražila i do sada pronašla? Osim ako nemaš još jednu sestru o kojoj mi ne govoriš?“, odgovori starica.

Teuta bi često pokušavala sama da ide u potragu, ali svi su smatrali da ona mora ostati u zamku. Redon je godinu za godinom, sve više padao pod uticaj starice. Nije ni shvatao koliko je zbog nje postao zao, okrutan i koliko je postao drugačiji. Njegova sestra godinama je patila, ali nikada nije željela da izgubi nadu i vjerovala je da će se njen brat jednog dana ipak pojaviti. Starica je bila uvjerena da u Redonu više ne postoji ni trunka dobrote i odlučila je da mu kaže nešto o svojoj prošlosti.

„I ja sam jednom imala sestru. Predivnu, tako dobru i požrtvovanu. Odgojila me je u jednom gradiću među Ilirima, jer iako je ona bila vještica, nije željela da ikome naudi i smatrala je da za dijete poput mene, šuma neće biti od koristi kao ni učenje da budem vještica. Međutim, Iliri u tom gradu nas nikada nijesu prihvatili. Uvijek bi nas ismijavali ili krivili za bilo koju

lošu stvar koja se dogodila. Odlučili su da se žale kralju da je moja sestra, navodno, ubila nečiju stoku. Čula je kako će doći da nas kazne i odlučila je da me dovede u ovu šumu. Ostavila me je ovdje, u ovoj oronuloj kući i rekla mi da ne izlazim dok se ona ne vrati, i da će sve biti u redu. Moju sestru su ubili, a mene su dugo tražili i na kraju su odustali od potrage. Dane sam provodila željno očekujući da se sestra vrati i da je konačno vidim. Nikada se nije vratila. Ubrzo sam uspjela da saznam šta joj se desilo. Od tada moja duša je ispunjena bijesom koji gori svakog dana sve više i više i tako će i biti, dok ne nestanem sa lica planete...“, pričala je sa velikom tugom i još većom mržnjom starica.

Redon je nekoliko dana razmišljao o ovoj priči i pomislio da će starica pokušati i njega da se riješi, kada dobije ono što želi. Zbog toga je odlučio da kada ona ode na spavanje učini da se više ne miješa u njegove planove. Tako je i bilo. Ušunjavao se u njenu sobu, vidio da je zaspala, udavio je, a njeno tijelo bacio u jezero.

Redon je kod vještice naučio mnogo toga i odluči da svoje moći upotrijebi kako bi privukao sestrinu pažnju. Dok je živio u šumi znao je da tamo rijetko ko dolazi i da ga tu neće mnogo ljudi primijetiti. Zato je morao da ode do mora nedaleko od zamka i tamo realizuje plan.

Svake noći, pretvoren u delfina, oduševljavao je igrom i izgledom mnoge žitelje. Redon bi ponekad nepomično stajao u vodi i posmatrao stari dom i prisjećao se svog starog života i Teute. Kada se jedna djevojka približila on je zgrabio i uspio da je potopi i tako drži pod vodom. Nakon što je vidio da nije živa ostavio je na obali. Od tada je iz dana u dan potapao Ilire, koji su bili veoma uznemireni. Ove vijesti ubrzo su stigle do Teute.

Kad je saznala šta se dešava odluči da jedne noći pođe do obale i vidi da li će se delfin pojaviti. Nije mnogo prošlo, a delfin se pojavi. Pred njom se stvori čovjek.

„Jesam li ti mnogo nedostajao, draga sestro?“, upita Redon Šokirana što ga vidi upita: „Redone, da li si to ti? Zašto si nestao, jesi li dobro, šta ti se desilo, tako sam brinula ...“

Redon je prekinu: „Čuvaj svoje sažaljenje za sebe i tu glumu takođe, mene nećeš prevariti“, bijesno je govorio.

„O čemu to pričaš, samo si otišao i nikad se nijesi vratio. Roditelji su se razboljeli i umrli od tuge za tobom“, vikala je, „a ja sam bila tako tužna. Osjećala se usamljeno i mnogo puta sam i sama željela da te tražim.“

„Pa zašto me onda nijesi tražila? Prekini da me zamaraš glupostima. Ovdje sam da ti kažem da ću sutra doći do poligona kod zamka i obračunaćemo se jednom zauvijek!“

Prije nego što je Teuta mogla bilo šta da kaže Redon se pretvori u delfina i nwwestade u dubini mora.

Nije htjela nikome da govori o ovome. Ako pobijedi brata, uspijeće da mu sve objasni i pomogne mu da bude onaj stari, mislila je.

Dan je osvanuo i ona se odmah spustila do poligona, a brat se već tamo nalazio.

„Konačno. Zgrabi mač pa da završimo sa ovim“, reče.

„Ne želim da te povrijedim Redone, dozovi se. Zašto se ovako ponašaš?“, pokuša Teuta da umiri brata.

„Ali ja tebe želim itekako da povrijedim i uzmem ti sve kao što si i ti meni, pohlepna zmijo“, vikao je Redon.

„Poludio si. Tražili smo te svuda, neki se čak iz potrage nijesu ni vratili“, odlučno je govorila.

Dok su se mačevi sudarali, tako su se sudarale i njihove riječi.

„Ti si slabašna Teuta, jednog dana, sva ta tvoja dobrota i ljubav neće moći da drže ovaj narod na okupu. Oni svog vladara moraju da se plaše, jer strah je onaj koji nas čuva od upadanja u nevolje i kontroliše nas“, kaza Redon.

„Ti si bio tako uplašen da ću ja nešto uraditi protiv tebe. Zar si izgubio zdrav razum? Zar se ne sjećaš kako smo se slagali u

svemu, bili nerazdvojni, kako si mi donosio ono lijepo cvijeće kad god sam bila tužna?, uplakanim glasom reče Teuta i odbaci svoj mač.

Redon učini isto. Pade na zemlju i zaplaka.

„Ne, ne mogu da vjerujem. Vještica je ovo učinila. Ja ne znam kako, zbog čega sam sve ovo uradio, zašto sam bio tako slijep?“

Teuta pokuša da ga podigne, a on je reče: „Molim te sestro, pomoz mi. Izvini za sve što sam uradio. Tako se kajem, nije sam nikada trebao da sumnjam u tebe. Tako mi je žao.“

Teuta čvrsto zagrl brata.

U jedom trenu nije osjećala ništa. Kao da je nestao. Ispred sebe ugleda predivan bijeli iris. Baš kao one koje joj je Redon nekada poklanjao. Tužno ga je unijela u sobu i zasadila u zemljanu saksiju.

Ilirima je rekla da je delfin otišao i da se sigurno više neće vratiti, da mogu mirno da grade svoje brodove i da se ne brinu za svoje najmilije.

Vrijeme je provodila brinući o svom irisu. Koliko god tužna bila, barem je znala da je njen brat pored nje i da je više nikada neće ostaviti.

Žarko Vujović

IV razred

JU Srednja mješovita škola „Ivan Goran Kovačić”

Herceg Novi

LEGENDA O ILIORU

Ova priča počinje u Grčkoj, ali naravno uključujući bogove, jer šta bi bila antička Grčka bez svojih ikoničnih božanstva koja me već posljednjih godina vode u ponor radoznalosti. Ali ovo nije priča o meni, već o jednom kralju, njegovim sinovima i vječnoj odanosti bogovima koji su ga postavili na čelo Grčke da odano vlada ispunjujući njihove želje.

Dominus je bio tih vladar i vladao je svojom zemljom pošteno, vjerno svom narodu, pod budnim okom bogova. Bogovi su rijetko kada dolazili na zemlju, i nijesu se mješali u živote ljudi. Svoje zapovjesti su prenosili preko njega i njegovih glasnika, ali kada se kraljev život, usljed neizlječive bolesti, privodio kraju, njegova dva sina su bila na redu da preuzmu prijesto.

Mlađi sin, Ilior, je bio najmudriji. Sa svojim avanturističkim duhom i hrabrošću, smatran je među najboljim ratnicima njegovog doba. Bio je primjer savršenog junaka, pobjeđujući sve borbene igre koje su bogovi priređivali svake godine i ponovno osvajajući ogrlicu pobjednika. Pored slave na zemlji, bio je favorizovan i od strane bogova, koji su uživali u njegovim izazovima i savršenoj vještini u borbi. Ljubomora, kao i sva ostala zla u svijetu ljudi, je uplela svoje niti u starijeg brata, Bahusa, koji je imao sve u svom životu. Živio je raskošno, imao novac, ljubav i šta god poželi, ali je iz dna duše prezirao svog mlađeg brata, koji je dobijao svu slavu. Živio je da ga pogazi, da ga spusti na zemlju toliko nisko, da se nikada više ne ustane na noge. Bio je spreman da uradi bilo šta. Duša mu je istrulila.

Nakon smrti Dominusa, poštenog i istrajnog vladara, njegovi sinovi su trebali da naslijede njegove kvalitete, vladajući ujednačeno Grčkom. Međutim, riječi ujednačenja i pravednosti su polako blijedile kako je Bahus okretao podijelu zemlje u njegovu korist, ali je znao da ne može tek tako da protjera Iliora iz zemlje, kojem je bio naklonjen narod.

Izdaja bogova.

To je najgora stvar koju smrtnik može da počini, i samo neko kao on, se mogao usuditi da podmetne izdaju, dajući savršen razlog da zuvijek protjera Iliora iz Grčke.

Dok je Ilior uživao, provodeći vrijeme u bazenu sa svojim slugama, zlo nije imalo mira. Plaćenici su bili spremni da sve urade. Ubijali, krali i na zahtjeve izdavali bogove. Nijesu bili povjereni nikome, već samo pratili naređenja onog ko ponudi više, vjerujući samo u moć novca. To su uglavnom bila djeca bez roditelja, odrasla u nemilosrdnoj sredini, koja ih je podstakla na ubijanje pod naredbom, ne imajući trunku sažaljenja.

Iz sijenki su čekali savršenu priliku. Ali nijesu trebali da njega ubiju. Ne. To bi bilo previše očigledno. Već su uzeli njegovu ogrlicu pobjednika, dar bogova, koju je samo on imao. Bila je to savršena stvar za postaviti na mjesto ubistva, čineći je neoborivim dokazom.

Vijesti o smrti šumske nimfe su stigle tek sutradan. To su bila mirna stvorenja, nastala od bogova, koja su čuvale šume i prilazila samo hrabrima i dostojnima njihove ljubavi. Ilior jeste tražio ljubav od njih, ali su one bile previše stidne, krijući svoju djevičansku prirodu. Rijetko kada se našao neki heroj koji je bio vrijedan njihove pažnje.

Tog jutra seljaci su rano ustajali, odlazeći u šume da sakupljaju bilje. Prizor koji je jedan od njih ugledao, je prkosio svim odlukama zdravog razuma, pogotovo nalazeći svojinu jedne od najuglednijih osoba Grčke. Uletio je kroz dvore kraljevske palače, noseći ogrlicu pobjednika u ruci. Većina kraljevske porodice

je spavalo, ali to nije spriječilo da se vijesti prošire kao šumski požar. Stariji brat je djelovao momentalno, proglašujući Iliora za nevjernika, ubicu, osobu koja nije dostojna da vlada zemljama Grčke. Ilior nije mogao da protivreči dokazima, molio je ljude da mu vjeruju, molio je bogove da mu pruže oslonac, ali odgovor nije dobio.

„Gdje su tvoji bogovi zaštitnici sada? Ovaj zločin će biti ogrlica tvom imenu, uskoro sve zemlje ovog svijeta će znati grijeha i nepoštovanje prema licima božijim. Bogohulnici kao ti ne smiju proći nekažnjeno, treba da plate životom ili bogovi neće spavati mirno znajući da pod njihovim nebom počiva izdajnik.”, reče Bahun.

„Ti si mi namjestio, ljubomora te jede iznutra. Uradio bi sve samo da mi namjestiš. Pa čak me i optužio da sam ubio jedno od svetih stvorenja. Treba da te je sramota što gaziš očovo nasljedstvo, nikada nećeš biti kao on.” - Ilior je bio uporan, znajući pravu istinu, pokušavajući da skine loše riječi sa sebe.

Ali narod je bio podijeljen. Oni koji su mu vjerovali i koji bi pošli sa njim u dubine Tartara su stajali na njegovoj strani. Ali bilo je dosta onih koji jednostavno nijesu mogli da mu vjeruju pored dokaza nađenih na mjestu smrti. Koliko god ga poštovali, nijesu mogli da se povinuju vladaru koji je ubica. Nakon svega ubiti nimfu, je nepomisliv grijeh, koji može samo rezultovati smrću.

„Znamo za tvoje odnose, ili bolje reći pokušaje da zavedeš jednu od nimfi. Vjerovatno nijesi mogao da podneseš svijet u kojem ona nije sa tobom. Kao stariji nasljednik velikog i poštovanog Dominusa, smilovaću se na tvojoj nepromišljenoj duši i protjeraću te iz zemlje. Smatraj to najblažom kaznom koju možeš dobiti. I vi koji padate na njegovu dobronamjernu narav i vjerujete riječima nezasićenog ubice, koji je rođen da samo ubija zabavljajući druge, možete poći sa njim, ne namjeravam da vladam narodom bez vjere u riječi svog kralja. Odlaziš u zoru.”

Pripreme za odlazak nijesu dugo trajale. Ilior je bio bjesan, dio njega je bio željan osvete, ali ga je život naučio da mu to neće ugasiti vatru mržnje u srcu. Drugi dio njega je samo želio da prihvati smrtnu kaznu i pomiri se sa činjenicom da mu bogovi neće pomoći, da je sam u svijetu zla. Dio naroda koji je bio na njegovoj strani je išao sa njim do kraja, ne povlačeći odluku.

Počecemo ispočetka i izgraditi svoju zemlju koja će biti pravedna prema svom narodu. Dominus bi bio ponosan. Misli su plovile iliorom, tužne, osvetoljubive, misli o novom početku, boljem, čistom od zla.

Pošli su ka zapadu, prema manjim zemljama u posjedstvu Grčke, koje bi rado ponudile svoje utočište sinu Dominusa. Kartas je bio tih, povučen gradić. Nešto manje od tri hiljade stanovnika. Nalazio se na obali Balkanskog mora¹, napravljen direktno na vodi, održavajući se uglavnom od ribolova, jer zemlja na tim prostorima nije bila naročito plodna za bilo koju vrstu zemljoradnje. Ribarenje je bilo dar od bogova i plodne sezone su obebjeđivale dovoljno hrane da se održi grad u životu.

Ilior je bio zadovoljan. Donio je darove i mnoge novitete ljudima Kartasa, kojima je istinito bio potreban vladar. On ih je prihvatio i stao kao njihov vođa. Iako je bio povučen grad, Ilior je rado prihvatio da bude vodilja tog malog naroda, postajući ono što je trebao biti od rođenja.

Godine su prolazile, a i narod je bolje živio. Kako se populacija širila, ribanja je bilo skoro dovoljno za žitelje Kartasa, ali ne i Ilioru. Želio je više. Titula vladara nekog naroda, bilo to malog kao ovaj, je izopačila njegovu ličnost, postajući pohlepan. Više nije to bio isti Ilior kao nekad. Sve je više ličio na Bahusa. Na njegovu goru polovinu.

„Bogovi me mrze, ne šalju mi pomoć, nijesu mi pružili oslonac u najgorim trenucima. Mrzim ih. Pošaljite mi još hrane, darujte more ribama!”, urlao je u depresiji dok je nadgledao Kartas jedne noći, ispijajući pehar sa crnim vinom.

¹ More koje se, u vrijeme antičke Grčke prostiralo između Apeninskog poluostrva i Karpata.

„U stvari, ni ne trebate mi više, mogu i sam preživjeti. Ne trebaju nam vaši blagoslovi mora i plodnosti. Ne trebaju. I nje-iste nam ništa ni pomogli. Možda sam i trebao ubiti onu šumsku nifmu, ona je ta koja nije bila dostojna moje ljubavi.”

Odjeci patnje i bola su nestajali u magli koja je prekrivala obalu. Težu noć nije proveo u svom životu, padao je. Padao kroz prepoznatljiv ponor, kao da ga je osjećao. Ruke koje ga vuku, cijepaju u dijelove i bacaju po dnu Tartara, vrišteći. Mislio je da se neće probuditi.

Tog jutra je smjesta naredio, bez ikakvog kajanja, da se sruše sve statue grčkih božanstva koje su bile postavljene u dvorištu palate, Posejdona, Zevsu, Hada i Artemide, simbolizujući njegovu odbačenosti i odricanje od bogova.

Ilior je bio druga osoba. Taj mladić sa avanturističkim duhom punim hrabrosti i nesebičnosti više nije postojao u njemu. Bogovi su to znali, ali su bili bijesni, razočarani. Znali su da njegova lakomislena duša ne smije proći nekažnjeno ovog puta. Naučiće životnu lekciju.

Došle su velike suše. Kakve narod ne pamti vjekovima. Jedna godina je bila sasvim dovoljna da se promjeni geografski izgled grada. Činilo se da narod neće moći da istraje. Kazna je bila fatalna za manji grad kao što je Kartas, uništavajući svaku nadu za preživljavanjem stanovništva. Balkansko more je bilo isušeno skoro do posljednje kapi ostavljajući manju vodenu površinu pri obali Apeninskog poluostva. Ribe su izumirale na suvoj zemlji, dok je narod pokušavao da uhvati što je preostalo od njihovog izvora hrane.

Molili su za pomoć od Iliora, da se obrati bogovima, jer niko nije znao da je ovaj bijes bogova bio usmjeren prema njima. Ljudi su patili. I Ilior je znao to i njegov bol u duši je bio još teži. Gledajući kako njegovo stado propada, svjestan da nije ispunio dužnost njihovog pastira, kakav je trebao da bude. Osjećao je patnju, znao je šta je učinio, i šta su bogovi učinili

prema njemu prošlih godina, shvatajući koliko je sebičan bio. Želio je da vrati vrijeme. Da vrati sve loše odluke koje je donio protiv bogova i protiv samog Kartasa. On je bio kriv za njegov propast. On je taj koji treba da se osjeća odgovorno i plati za svoje greške.

Noć je bila tiha i vruća, narod je spavao u kućama osušenim i krhkim pri udarcima toplog vazduha, držeći se na tankim i slabashnim potrpornim gredama koje su bez vode u kojoj su bile potopljene izgledale mršavo i ranjivo.

Ilior je znao šta treba da uradi i kako da spasi narod od vječne patnje, žrtvujući se i pokazujući karakteristike pravog vođe kakav je trebao da postane. Sišao je na trg na kojem se nalazio obelisk posvećen svim božanstvima i nožem urezao poruku koju je posvetio svom narodu:

Odlazim, noseći sva zla sa sobom što sam vam donio kao kralj. Nastaviti dalje i otići je jednostavna stvar, ali ono što ostavljam za sobom je najteže. Živite sretno, bogovi će vas čuvati, a ja, ne znam šta će biti sa mnom, možda budem lutao u beskonačnosti u potrazi za mirom.

Ostavio je bodež. Osjećao se bolje. Učinio je nešto na čemu bi i njegov otac bio ponosan. Kartas je nestao iz vidokruga kao i oblak toplog vazduha koji je lebdio iznad njega. Ilior je stao na uzvišenje iznad grada. U daljini je mogao vidjeti prve kapi kiše i stanovnike koji izlazi na trg gledajući ovu pojavu kao dar od bogova. Nedugo nakon toga, mogla se uočiti velika količina ljudi kako prilazi obelisku i istog trenutka trči na sve strane u potragu za njihovim kraljem. Ilior se osmjehnuo i nastavio ka nepoznatom u pratnji sa oblakom suše, njegovim vječnim prokletstvom. Tumarao je zemljama ne zaustavljajući se, svjestan da nikada neće biti dostojan vladanja bilo kojom zemljom donoseći joj samo nazadovanje i propast.

Za to vrijeme Kartas se preporodio. Zemljište koje je bilo isušeno je rodilo plodom, i bilo pretvoreno u njive. Stanovništvo je

počelo uzgajati pšenicu, ječam, mahunarke. Narod je počeo da se širi, nastanjujući prostor nekadašnjeg Balkanskog mora koji dobi novi naziv, Balkansko poluostrvo. Dio naroda koji je naselio dio uz preostalo more bavio se ribarstvom, sadeći vinovu lozu, koju je Ilior donio iz Grčke. Žitelji Kartasa su bili zauvijek zahvalni požrtvovanosti Iliora kao vladara, pamteći samo vrijeme prosperiteta na početku njegove vladavine. U njegovu čast naslijedili su naziv Iliri, koji ostaje poznat kroz milenijume u daljoj istoriji.

U Grčkoj je vladavina Bahusa kratko trajala. Bio je proglašen tiraninom. Nije znao da vlada svojim narodom, koji je uvidio njegovu sebičnost i nemilosrđe nakon nekoliko nenaprednih godina. Bio je smjenjen sa vlasti i proglašen jednim od najgorih kraljeva Grčke koji su ikada vladali.

Kristina Rakonjac
IX razred
JU OŠ „Marko Miljanov”
Bijelo Polje

Zlatno zmajevo jaje

SKIPTAR

Ljeto, 2040.

Jug. Periferija malog grada. Ugao ulice Jaburove i Glavne. Nova, tek izgrađena kuća, spremna da prihvati nove stanare. Baš ovog trenutka, pred njom se zaustaviše kombi i kamion za selidbe. Radnici ubrzano počеше unositi stvari. Vrata im otvori djevojčica od nekih petnaestak godina, namrštenog lica koje nije ukazivalo na dobrodošlicu.

- Mama... tata... stigao je kamion sa stvarima!

Nezainteresovano je prošla pored radnika i krenula u dvorište. Ela nije izgledala kao da joj je drago što se tu doselila. Morala je da ostavi svoje dugogodišnje prijatelje, rodni kraj, da bi se doselila u potpuno nepoznato mjesto puno stranih ljudi.

Sumrak se lagano spuštao nad varošicom. Roditelji su se još uvijek raspakivali. Majka je petljala oko kofera, dok je otac obavljao službeni razgovor.

- Mama, - reče Ela, privukavši njenu pažnju, - zbog čega smo morali da se selimo?

- Mila, tvoj tata je morao da prihvati ovaj posao, dobar je, a kao što i sama znaš u teškoj smo situaciji. Sjutra ti je prvi dan u novoj školi, da li si spremna za novi početak?

- Pa, ovaj..., - odvrati joj kći, - i nijesam baš, nekako se plašim nove okoline i ne znam šta me sve čeka...

- Razumijem – reče majka, vadeći dugačku, crvenu kutiju sa zlatnim šarama – sjećaš li se priče o ilirskoj kraljici Teuti, koju sam ti stalno pričala?

Ela je pogleda začuđeno.

- Misliš na onu priču da smo mi potomci tako silne kraljice koja je imala natprirodne moći? Mama, ta priča je toliko nevjerovatna da podsjeća na bajku. Bez uvrede, prilično sam sigurna da si je izmislila. Hm, ovako divan predmet nikad nijesam vidjela... hej, nešto piše na njemu! – reče primjetivši da je nešto ugravirano na skiptru, jedva vidljivim, ali njoj poznatim simbolima.

- Čini mi se da umijem ovo pročitati. Da vidimo, piše:

*„Duhovi mojih predaka, obraćam vam se ja,
Povedite me kroz kapiju vremena...”*

- Znači, sjećaš se, - reče joj majka, - U redu je da imaš takvo mišljenje i ja sam ga imala u tvojim godinama, sve dok... - zastade usred rečenice, pružajući ćerki crvenu kutiju koju ona prihvati. - Kada budeš mislila da si spremna, otvori kutiju i pripremi se na avanturu za pamćenje - reče majka sa zagonetnim osmjehom.

- Kako to misliš kad budem spremna? O kakvoj avanturi pričaš? - propitivala je zbunjena Ela.

- Saznaćeš uskoro, budi strpljiva, - odgovori ona i nastavi da sređuje stvari po kući.

Ela se uputi ka svojoj sobi na spratu, još zbunjenija nego što je bila. Biće da je majka izmislila sve te stvari. Nemoguće je da su oni potomci tako legendarnog vladara... ili možda jesu. Šta se krije u toj kutiji? Možda nešto opasno? Pitanja su navirala jedno za drugim, dok je na kraju nije zaboljela glava. Odlučila je da ne otvara crvenu kutiju, ma koliko je ona privlačila.

Stigavši u svoju sobu, stavi kutiju u ugao i utonu u krevet, spremna da otputuje u svijet snova. Ali... do đavola, san joj jednostavno nije navirao na oči. Počela je da se pita šta je u toj stvari? Pokušala je da odagna misli sa kutije, razmišljajući o prvom danu u novoj školi. Ali, te misli su bile kratkog vijeka i

ponovo poče da je nagriza radoznalost. Napokon, nije više mogla da izdrži. Skoči sa kreveta i krenu da uzme kutiju. U prvom momentu se nije usudila da je otvori... a, onda, kao da ih nešto vuče, njene ruke same počeše da je otvaraju.

Vrh skiptra je podijeljen na četiri djela. Na jednom se nalazio smaragd, na drugom rubin, na trećem safir, a na četvrtom dijamant.

Baš čudno... pitam se...

Nije uspjela da završi misao do kraja, kada je primijetila da je skiptar počeo da svijetli. U strahu je pokušala da ga baci, ali kao da su joj ruke bile zalijepljene za njega.

Odjednom, oko nje poče da se kovitla zasljepljujući zlatni vrtlog, koji je počeo da je uvlači u sebe. Levitirala je na sredini putujući zasljepljujućom brzinom. Obuzela ju je mješavina straha i panike, htjela je da završi, ali nije uspjela da ispusti ni glasa. Osjeti kako je vrtlog više ne nosi i poče vrtoglavo da se približava zemlji. Strmoglavila se usred poljane. Užasnuta, pokuša da shvati šta se događa. Jedno je sigurno, više nije u svojoj sobi.

Iz obližnje šume čuli su se uzvici. Iako je znala da će zažaliti, radoznalost ju je navela da krene i pogleda šta se tamo događa. Skrivajući se u gustom šipražju, zaprepašćeno je posmatrala događaj koji se odvijao pred njenim očima. Jedna naspram druge, stajale su dvije vojske - mnoštvo vojnika u bijelim uniformama, s jedne strane, a sa druge u crvenim uniformama. Za momenat se prisjeti nedeljnih partija šaha sa ocem. Iznenadni zveket oružja je ponovo vrati na poprište događaja. U vazduhu se osjećala napetost. Činilo joj se da će svakog trenutka da započne krvavi boj... ali, nešto su iščekivali...

- Čovječe, - prošaputa Ela, - ako je ovo san, stvarno imam bujnu maštu, ali, za slučaj da ipak nije san, bilo bi bolje da hvatam maglu odavde!!!

Potrča koliko je noge nose, ali nakon nekoliko koraka, surva se niz liticu i dokotrlja pravo pred noge crvenih.

- Rimljani, u ovoj bici nema svjedoka ni zarobljenika. Završite s njom! - Reče vođa i uzjaha konja spreman da krene u boj.

- Ljudi, čekajte malo... nemate razloga da me ubijete, ja nisam vojnik... ja... ja sam samo u prolazu... Izvinite ako sam vas u nečemu prekinula.

- Ćuti!!! Obučena si u odeždu naših smrtnih neprijatelja Ilira, to je dovoljan razlog da te ubijemo!

Ela do tada nije ni zapazila da više nije u svojoj odjeći. Nije bilo mjesta za pregovaranje. Ppočela je da bježi koliko je noge nose. Vojnici krenuše za njom. Znajući da neće još dugo izdržati, uskoči u šipražje i tu, među rastinjem, pronađe skrovište.

- Za sve je kriv ovaj prokleti skiptar! - ljutito uzviknu Ela, - hoću da me vratiš u moju sobu! Ovi ludaci me mogu pronaći svakog trenutka! Šta da radim?!

U tom trenutku, na skiptru zasija smaragd i pojavi se novi natpis:

Proplanci, doline, šume Svijeta

Podarite mi oklop

Vašeg elementa!

- Dobro! Šta li ovo sad' znači? Mora da je u pitanju opet neka magija... Još nije ni izgovorila do kraja, kad se ispred nje pojavi grupa vojnika. Ela potrča u pravcu proplanka. Snaga je već izdavala. Našla se u bezizlaznoj situaciji.

- Molim te skiptre, hajde neka se nešto desi! Možda će pomoći ako glasno izgovorim riječi natpisa.

Proplanci, doline, šume Svijeta!

Podarite mi oklop

Vašeg elementa!

U istom trenu oko nje poče da se kovitla vikor lišća. Ispod njenih nogu nicala je džinovska loza, obavijajući je i podižući je visoko. Ubrzo joj je tijelo bilo prekriveno sjajnim zelenim oklopom, a skiptar u njenoj ruci se pretvorio u neku vrstu koplja.

Kada se transformacija završila, Ela nije mogla da vjeruje šta joj se upravo dogodilo. Oklop joj je savršeno pristajao i zahvaljujući njemu, snaga joj se udesetostručila. Osjetila je buđenje nečeg novog, drugačijeg od bilo čega što je do tada osjetila. Bilo je to nešto nalik na ludu hrabrost, ali i neki čudan osjećaj da su događaji koji slijede negdje zapisani samo za nju... i ona to proćanstvo mora ispuniti. S takvom mišlju, Ela se hrabro uspravi i iskoči pred vojnike. Rimljani, svjedoci nedavnih zbivanja, u trenutku ustuknuše, predomišljajući se da li da je uhvate ili ne. Međutim, njihov vođa, koji je upravo dojahao, naredi juriš i svi bezglavo jurnuše na djevojku.

Izgleda da mi je došao kraj, - pomisli Ela, - s jedne strane vatra, s druge naoružani vojnici, čarobni oklop ne radi, Smrt...

Eline oči počеше da isijavaju zelenu svjetlost i glasom koji nije ličio na njen, gromoglasno uzviknu:

- Zeleni bršljane, zarobi ove napasti! Debele stabljike bršljana počеше da se izdižu iz zemlje obmotavajući se oko vojnika. Dok su oni bezuspješno pokušavali da se oslobode, Ela to iskoristi da pobjegne, osjećajući ponovo da se u njoj nešto mijenja. Nije dugo bila sama. Pred njom se pojaviše siluete bijelih vojnika, koji su jurišali pravo prema njoj.

- Pa, zar ne možete da me ostavite na miru, makar minut?! U redu, kad ste već navalili...

U momentu kad su joj se vojnici približili, Ela zari koplje u zemlju i uzviknu:

- Šumsko koplje, iskopaj rov!

Tog trenutka, pod oštricom koplja, u zemlji se napravi ogroman krater u koji se survaše konji sa jahačima. Djevojka se približi ivici obraćajući se vojnicima:

- Neka vam to bude nauk! Znajte da sljedeći put neću biti ovako blaga!

Iznenada, njen oklop je počeo da treperi i ona se ubrzo ponovo vrati u svoju odjeću, a koplje se preobrazi u skiptar. Ošamućena od prethodnih zbivanja, pokušavala je da shvati ove događaje.

- Čovječe, ovo je ludilo! Ne mogu da vjerujem. Sama sam sredila dvije vojske... pa to se ne viđa svaki dan. Pitam se samo šta se desilo sa oklopom, mora da se istrošio. Nema veze, opasnost je i onako prooo... Šta! - uzviknu, vidjevši da vojnici u crvenim uniformama ponovo jurišaju ka njoj.

- Pa, zar maloprije nijeste ništa naučili?! Vrijeme je da ponovimo seansu!

Izgovori magične riječi, ali se ovog puta oklop ne pojavi. Ela se paralizova od šoka. Izgleda da je potrebno vrijeme da se oklop napuni. Na njenu sreću, njihov vođa naredi:

- Ova je previše moćna da bi se sa njom borili. Polijte zemlju vražjom krvlju i zapalite je!

Ela poče da drhti. Osjeti kako je hvata nesvjestica. Pa to je gore nego da su je mačevima isjekli. Vojnici na taj znak počeše da prosipaju nekakvu crnu tečnost iz buradi. Ona prepoznataftu... to je ta vragova krv. Baciše baklje na prolivenu tečnost i ona istog trena planu. Ela vrišteći pojuri na suprotnu stranu, ali... otuda su već dolazili vojnici u bijelim uniformama.

Vojnici krenuše prema njoj. U strahu da je ne uhvate, potrča ka vatri koja joj se u tom trenutku učinila kao manje zlo. Bijeli vojnici je uhvatiše konopcima. Povukoše je prema sebi. Ela izgubi ravnotežu, pade, udari glavom o kamen i izgubi svijest.

Sve je bilo u potpunom mraku. Djevojka osjeti da je u krevetu, s pokrivačem preko glave.

Pa da, sve je to ipak bio jedan ludi san, ništa se nije dogodilo - pomisli Ela, ne otvarajući oči.

Začula je kako se neko kreće po kući. To je sigurno njena majka, krenula je da je probudi, da ne zakasni prvi dan u školu.

- He, he... mama, nećeš vjerovati kakav sam lud san imala, ona tvoja priča mi se uvukla pod kožu... - pričala je Ela, lagano se protežući i otvarajući oči - jao, pa ovo nije moja soba... oh, čovječe... znači, ono nije bio san! Čekaj..., polako, ... smiri se..., vrati slike unazad... da vidimo... sve se ovo dogodilo zbog skiptra! Skiptar!!! Gdje je?! - povika, panično pretražujući odaju.

Najzad ga je pronašla u kovčegu ispod kreveta. Laknulo joj je. U tom trenutku vrata se otvoriše i u sobu uđe djevojčica njenih godina.

- Budna si. Pođi sa mnom!

Ela nije imala drugog izbora nego da je poslušna. Hodale su kroz niz hodnika, koji su podsjećali na lavirint, dok najzad ne dođeše u prostranu dvoranu, gdje je na samom vrhu bio postavljen blistav tron. Preljepa žena sjedjela je na njemu.

- Vidim da ti je bolje, - osmjehnu se ona.

- Hvala Vam... ali, ko ste Vi? Nije mi jasno zašto me nijeste ubili na onoj poljani?

- Ja sam kraljica Ilira, a ovo je moja ćerka Teuta. Ti si jedna od nas... nikada ne bismo povrijedili svoje sunarodnike.

-Teuta, - prošaputa Ela. - izgleda da sam jače povrijedila glavu nego što sam mislila. Kraljica se nasmiješi i posla je u njenu sobu da se odmara.

Čim je izašla iz odaje, djevojka zastade osluškujući glasove. Izgledalo je kao da se Teuta raspravlja sa svojom majkom. Vrata se otvoriše i sa treskom zatvoriše. Teuta projuri pored Ele, ne primijetivši je. Ona krenu za njom. Kad je najzad sustiže, upitala ju je šta se desilo i zašto je tako bijesna?

- Ništa me ne pitaj, - odgovori joj Teuta, - ja mislim da je došlo vrijeme da preuzmem brigu o svom narodu, jer je i moja majka došla na prijesto u mojim godinama... a, ipak, ona uporno govori da još nijesam spremna... da treba tek da se dokažem... ja više ne znam kako! Svakodnevno vježbam mačevanje, izlažem sebe iscrpljujućim treninzima, učim istoriju svog naroda, svaku našu bitku znam napamet... ne znam više šta i kako da radim!

Ela ju je gledala sa zaprepašćenjem. Nije znala da je njena praprabaka bila tako uporna i agresivna, izgleda da je više ličila na nju nego što je mislila... i ona se tako žestoko usprotivila roditeljima kada su joj rekli da se sele.

- Pa, - izusti ona, sjetivši se nečega, - možda tvoja majka nije mislila na fizičku snagu.

- Kako to misliš? - uzvratila Teuta, začuđeno je pogledavši.

- Možda je mislila na neke druge vrijednosti koje treba da krasi vladara. - reče Ela.

- Koje na primjer?

- Vidiš, moja majka mi je jednom prilikom govorila da pravi vođa mora osim fizičke snage da posjeduje određene vrline: vjernost, velikodušnost, dobrotu, iskrenost i hrabrost.

- Lako je tebi da tako govoriš, - prokomentarisala Teuta, - no... nešto drugo sam htjela da te pitam..., taj skiptar... odakle ti?

Ela bješe zatečena.

- Vidiš... ovo je pripadalo mojoj pra-pra-baki, u našoj je porodici već generacijama, pa sam...

- Jasno, porodično nasljeđe, - prekide je, - znaš, vojnici koji su se vratili sa bojnog polja su pričali da se u borbu umiješala neka vrsta šumskog duha koji je imao moć da vlada zemljom i biljkama. Rimljani su pokušali da ga uhvate, ali ih je zarobio debelom lozom... a, kada su naši pokušali da ga savladaju ispod njih se otvorila jama iz koje su se jedva izvukli. Znaš li ti nešto o tome?

Ela se osjetila čudno kad je spomenula šumskog duha.

- Pa, moguće da sam imala blizak susret sa tom djevojkom.

- Djevojkom?! - prozborila Teuta.

- Pa, meni je makar izgledala tako. Dok sam trčala šumom, nabasala sam na to stvorenje. Na licu joj se ocrtavao bijes. Čim me je vidjela, zabola je koplje u zemlju... a, zemlja me je odbacila na onu ratnu poljanu..., ostalo znaš.

- Da, to već ima smisla, - odvratio njena sagovornica zamišljeno.

- Izgleda da sam malo jače udarila glavu, zaboravila sam zašto mi uopšte ratujemo sa Rimljanima? Zašto ih... ono... bješe napadamo?

- Nije da to nijesu zaslužili, oni ubijaju svakog na koga naiđu, sve osvojene teritorije prvo spaljuju do temelja, a zatim ubijaju nedužne... oni su pravi monstrumi! - izgovorila Teuta s mržnjom.

- Pa... znaš, možda i oni imaju svoju drugu, bolju stranu...

- Jako smiješno... nego, znaš li ti da se boriš? Majka mi je dozvolila da krenem sa jednom flotom u napad na rimske brodove, dobro bi mi došao još neko.

- Nijesam nešto naročito vješt borac, ali poći ću... što da ne... smijem li ponijeti skiptar za sreću?

- Naravno. Vjeruj mi, mnogo si hrabrija i vještija nego što misliš. Obje djevojke se sjuriše u oružarnicu s namjerom da se pripreme za sutrašnju bitku.

Flota je krenula ranom zorom. Magla je prekrivala obalu. Jedva su se nazirali obrisi brodova. Tišinu su remetili krici galebova. Eli je, tokom puta, srce lupalo poput vojničkog bubnja. Strah je skoro paralisao... ali, ipak, snagu su joj davale Teutine riječi. Naravno, tu je bio i skiptar na koga se mogla osloniti u kriznim trenucima.

U daljini su se počeli nazirati rimski brodovi. Ilirska flota je bila spremna za napad. Ubrzo su se čuli borbeni pokličići. Iliri i Rimljani se uhvatiše u koštac. Teuta se borila kao lavica. Ispred njenih nogu su padali ratnici. S druge strane, Ela nije bila te sreće. Kada su dvojica vojnika krenula ka njoj, naoružani do zuba, ona poče da uzmiče ne gledajući kuda ide. Nagli trzaj broda i... našla se u zagrljaju morskih talasa. Boreći se da dođe do vazduha, Ela je besomučno mahala rukama, pokušavajući da se održi na uzburkanoj vodi. Iznenada primijeti da skiptar opet svijetli i na njemu ugleda ispisane riječi:

Mora, okeani, vode Svijeta!

Podarite mi oklop

Vašeg elementa!

Izgovorivši te riječi, na skiptru zasvijetli safir, a oko nje poče da se stvara vodeni vrtlog koji ju je uvlačio u sebe. Mislila je da će se udaviti. Ali, čim bješe okružena vodom, vidje kako se morska voda pretvara u oklop safirnoplave boje, a skiptar

se preobrazi u trozubac nalik Posejdonovom. Ela je, tek nakon završene transformacije, shvatila da se nalazi ispod površine vode i da vidi i diše bez ikakvih problema. - *Ako mogu da dišem pod vodom, vjerovatno mi je skiptar podario još neke moći*, pomisli. Poče da se okreće u mjestu. Oko nje se pokrenuše vođeni talasi stvarajući ogroman vrtlog i izbacujući je nekoliko metara iznad površine mora. Levitirala je posmatrajući događaje na brodovima. Ratnici su stajali kao skamenjeni, za trenutak zaboravivši gdje se nalaze.

Ela podiže trozubac i usmjeri ga ka morskome horizontu. Iz njega izbi zasljepljujuća munja i pogodi površinu vode. Odjednom, kao da je pakao progovorio, započeo strašna grmljavina i plimski talas, izuzetne snage podiže rimske brodove kao da su od papira. Rimljani su skakali pokušavajući da spas pronađu u moru. Čulo se pucanje katarke i stravičan vrisak ljudi na čija tjela je pala.

Najzad se more počelo smirivati. Plimski talas je prošao, na vodi su plutali djelovi olupina rimskih brodova i malobrojni preživjeli. Kada su ponovo pogledali u pravcu odakle je Ela izronila, nje više nije bilo. Ponovo se skrila ispod površine vode.

Ovo je strava! Pitam se šta još ovo čudo može?

U tom trenutku safir je počeo da treperi. Njoj je bilo jasno da nije ostalo još mnogo vremena. Morala je brzo da izroni, ako nije mislila da i noj more postane grobnica. U posljednjem trenu uspjela je da izađe na površinu vode, baš kad je skiptar izgubio moć. Čula je Teutin glas kako je doziva. Na sreću, neki mornari su je vidjeli i pomogli joj da se popne na brod. Bila je potpuno iscrpljena od silne borbe sa morskim talasima. Niko nije imao snage da komentariše prethodne događaje.

Usmjerili su brodove natovarene plijenom i krenuli ka luci. Iskrcavši se na obalu, Teutine misli i osjećanja se izliše poput erupcije.

- Jesi li vidjela ono čudo što je iskočilo iz vode? U ruci je držala neku vrstu oružja, a kada ga je usmjerila prema pučini,

podigao se ogroman talas i potopio sve rimske brodove. Možeš li da vjeruješ?! Nevjerovatno! Svi su još uvijek u šoku.

- Znam, Teuta, bila sam tamo, ali iskreno, kada je podigla talas, more se toliko uzburkalo da sam pala s broda. Svejedno, to je bilo strava!

- Strava?! Šta to znači?

- Ha..ha... ups.. izvini, to je izraz koji se odomaćio kod moje porodice i znači isto što i nevjerovatno.

- Aha, dobro, u redu. Smrkava se, bolje bi bilo da se vratimo u svoje odaje. Dobro se odmori.

- Teuta se uputi u palatu. Ela je malo sporije šetala. Još uvijek nije bila sigurna da li je sve ovo san ili java, ali poslije današnjeg dana, poželjela je da isproba sve moći skiptra. Sa tim mislima krenu u svoje odaje, leže u krevet i utonu dubok san.

Teutina majka je izdala naređenje mornarici da poharaju obale Elide i Mesenije, uputivši tamo stotinjak lađa. Rimljani su trpjeli poraze u svojim brojnim provincijama, ali im je najteže pala izgubljena bitka protiv Ilira.

- Ovo je sramota! Zar moju vojsku da porazi šačica divljaka?! Šačica primitivnih Ilira... pod mojim nogama je čitav svijet drhtao... zar ovo da dozvolimo?! Dva puta su nas satjerali u ćošak... nas, Rimljane, najveću svjetsku silu! - prosipao je gnjev konzul Dulije, pred okupljenim Senatom.

- Ali, gospodaru. - obrati se njegov savjetnik, - to nijesu bili obični smrtnici. Jedan od njih je šumsko stvorenje. Naredio je biljkama da zarobe naše vojnike, a drugi je bio neko čudno biće iz mora, koje je u trenu potopilo sve naše brodove. Ako su se u prirodi probudile tako moćne sile, sigurno nam poručuju da se klonimo njihovih šticećenika.

- Neću ni riječ da čujem! Ako nemaš neki plan za njihovo uništenje, sklanjaj mi se s puta!

- Pa, zapravo, mislim da imam ideju. Vrlo je jednostavno. Ta bića prirode štite Ilire, a vjerovatno njihovi vladari znaju kako da ih kontrolišu. Treba samo da otmemo ćerku njihove kraljice i natjeramo je da nam se pridruži. A, ako ne bude htjela, jednostavno ćemo je ubiti.

Konzulu se sviđjela ideja. Pozva najbolje ljude da im podjeli zadatke na koji način da ukradu princezu.

Teutin dvor opasan je zidinama i kulama. Stražari, obučeni u bijele košulje do koljena, sa jakim kožnim kaiševima na kojima obavezno visi kratki mač sika, budno su šetali i posmatrali okolinu. Očekivali su odmazdu Rimljana.

Kraljica je zabranila bilo kakvo kretanje van zidina. Međutim, Teuti nije imala mira i nagovori Elu da prošetaju kroz obližnju šumu. Izašle su kroz tajni prolaz čija su vrata skrivena u uvali obrasloj bršljanom. Bezbrizno su šetale ne primećujući da dublje zalaze u šumu. Iznenada, ispred njih se stvori grupa Rimljana, djevojke pokušale da pobjegnu, ali ih oni okružile. Ela pokuša da odbrani Teutu, ali je vojnici onesvijestiše. Kada je došla sebi nije bilo ni Teute, ni vojnika.

Šta da radim? Kako da je nađem? Ko zna gdje su je odveli? Kako da je izbavim? - prestrašeno je razmišljala. U tom trenutku zasija dijamant. Na skiptru se pojaviše nove riječi. U njoj se probudi tračak nade i ona ih glasno pročita:

*Tornado, uragani, vjetrovi Svijeta,
Podarite mi oklop
Vašeg elementa!*

Nebo prekrise mračni oblaci. Strašan vjetar počeo da savija grane drveća. Oblak prašine se podiže. Nebo i zemlja se spojile. Mrak. Zloslutna tama. Orkanski vjetar počeo da obavija Elu, dižući je uvis i svijajući oko nje sjajni bijeli oklop. Skiptar se pretvori u mač sa dvije oštrice. Ela je u vazduhu, još nesvjesna šta se zaista događa.

- Vau! Ja letim! Čovječe, ovo je uznemirujuće, ali i strava! Teuta, drži se, dolazim! Poletje iznad šume, spremna da pretraži svaki pedalj.

Rimljani su odveli Teutu do ivice kanjona.

- Princezo, znam da vi iz kraljevske loze znate nešto o onim čudnim stvorenjima koja nas napadaju. Pridruži nam se i sa tobom u našim redovima, bićemo nepobjedivi, - reče vođa te družine.

- I da znam nešto o njima, ne bih vam rekla. Prije bih umrla, nego ušla u vaše redove.

- Pa, tu želju možemo da ti ispunimo... Bacite je sa litice!

Vojnici gurnuše Teutu. Ali kao da je neka čudesna sila drži, Teuta se lagano izdizala iznad ponora. Pred zaprepašćenim vojnicima se pojavi olujni vjetar, zahvatajući jednog po jednog, vrteći ih u kovitlacu. Čuli su se krici prestravljenih ljudi. Vjetar ih razbaca na sve strane. U tom momentu, Elin oklop poče da treperi. Ona poletje ka obližnjoj šumi i u posljednjem momentu se spusti na zemlju. Ponovo je bila u svojoj staroj odjeći. Krenu da potraži Teutu. Našla je drugaricu kako bespomoćno sjedi na zemlji i zbunjeno gleda u daljinu.

- Teuta, jesi li dobro? Tako mi je drago što te vidim. Šta se desilo sa onim vojnicima? Nijesi ih valjda sama pobijedila?! Stvarno si fantastična!

- Ne baš, dozvoli da ti ispričam šta se dogodilo.

Djevojke sjedoše jedna pored druge duboko zadubljene u razgovor.

- Ipak, hvala ti što si došla da me tražiš, pravi si prijatelj, - reče Teuta na kraju.

- I ti bi to za mene učinila.

Uputiše se zajedno u grad prepričavajući proživljene događaje.

Kada je vijest stigla do rimskog Senata konzul je prvo kaznio vojskovođe, a onda osmislio novi plan.

- Nečuveno! Hoćete da kažete da niste uspjeli da izvršite zadatak jer je bilo vjetrovito?! Sad je dosta! Spremajte cjelokupnu vojsku, sam ću predvoditi ovaj napad!

Hiljade vojnika poče da se naoružava i sprema za napad na Ilire. Krenuše u ratni pohod na čelu sa Dulijem koji je ranije predvodio i Punske ratove.

Za to vrijeme u utvri vrvi od života. Seljaci su veselo nudili svoju robu, dok su zanatlije iznosile pred prolaznike alatke, oružje. Teuta i Ela su stajale na jednoj od dvorskih terasa i uživale posmatrajući veseli žamor. Iznenada vidješe kako se zidinama približava konjanik. Sudeći po užurbanosti, nijesu dobre vijesti u pitanju.

- Idemo kod majke, ovo mora da je njen glasnik, - reče Teuta.

Požuriše u veliku dvoranu, gdje je kraljica primala goste.

Saznavši da su Rimljani krenuli prema dvorcu, svi se ubrzano počeše spremati za odbranu. Nijesu dugo čekali. Sa obližnjih brda poče da se spušta rijeka ljudi. Kroz redove Ilira prođe talas straha i uznemirenosti pred tolikom silom. Vidjevši to, Teuta podiže mač i gromoglasno uzviknu:

- Iliri, narode moj, dokle god smo zajedno i čuvamo jedni druge, niko nam ništa ne može!

Ove riječi su došle u pravom trenutku. Komešanje prestade i svi se naoštřiše za boj.

Iz daljine se začu glas rimskog vođe:

- Iliri, ako se predate, biću milostiv prema vama... a, ako nećete izgorećete u svom bjednom gradu!

Odgovor je, naravno, bio negativan.

Silna vojska poče da se penje prema utvrđenju, paleći uz put sve. Iliri su se žestoko borili da spriječe prodor do utvrđenja, ali pred tolikom silom su nemoćni. Na Dulijevom licu je već igrao zluradi osmjeh. Teuta se borila kao lavica. Ela joj je čuvala leđa. Pad teške, zapaljene grede ih razdvoji. Ela je iskoristila taj momenat da pogleda skiptar. Na njemu je sada sijao rubin i ona pročita:

*Vulkani, vatre, plamenovi Svijeta,
Podarite mi oklop
Vašeg elementa!*

Istog trenutka je obaviše vatreni pramenovi, prislanjajući se uz nju i obavijajući je užarenim oklopom. Skiptar se pretvori u buzdovan. Iz svake bodlje je izlazila užarena lava. Ela je u trenutku poče prestravljeno da vrišti:

- Gorim! Gorim... Čekaj... gorim i dobro sam... kao da plamen nema uticaj na mene. Kul! Vrijeme je da jednom za svagda naučimo ove siledžije pameti.

Užarena silueta djevojke lebdjela je nad zemljom. Uputi se pravo prema rimskom konzulu. Osmjeh mu se zaledi na usnama vidjevši vatrenu siluetu, stvorenje kakvo se ne viđa ni u najstrašnijim noćnim morama. Od straha, pade s konja, a životinja pobježe što je brže mogla.

- Nnn... ne približavaj se, naoružan sam, - izusti, pokušavši da pridigne mač.

- Izgleda da ti je ta igračka teška, dopusti da ti olakšam.

Istog trena mač se zapali.

- Dakle, ne plašiš se Ilira, niti stvorenja prirode! Htio si vatru... dobićete vatru!

Ela uzletje poput komete, ponijevši sa sobom i rimskog vođu. Podiže buzdovan i sva vatra sa zemlje poletje ka njoj. Poletje prema Rimljanima. Zatvori oči i poče da se vrtili u krug. Iz njenog tijela izbijala je vatrena stihija paleći sve pred sobom. Iz rimskih redova se čula samo vriska i zapomaganje. Bježali su u paničnom strahu. Tek kad je rastjerala sve vojnike, spusti konzula među Ilire.

- Sad je vaš, radite sa njim šta god hoćete, - izgovori i nestade u pravcu šume.

Poprimitivši ponovo svoj stari oblik, užurbano se vrati među sunarodnike. Dulije je sjedio na zemlji okružen ilirskim vojnicima.

Vidjevši da dolazi Teuta, vojnici joj oslobodiše put. Teuta istupi naprijed, zamahnu mačem, spremna da ga zabode rimljaninu u srce. Međutim, mač se zabode u zemlju pred prestravljenim vojskovođom.

- Čak i najveći tiranin zaslužuje drugu šansu. Odlazi, i da se više nikada nijesi vratio, jer sljedeći put neću imati milosti!

Čuvši ove riječi, Dulije zadiže togu i poče da bježi. Isprati ga gromoglasni smijeh ilirskih vojnika.

Kraljica se približavala Teuti. Svi vojnici kleknuše da se poklone gospodarici.

- Teuta, draga kćeri, ubjedila si me da možeš da budeš hrabar i dobar vladar. Mislim da si spremna da preuzmeš krunu.

Ova izjava bi praćena oduševljenim pokličima vojnika:

- Živjela nova kraljica! Živjela nova kraljica!

Iliri su vrijedno obnavljali porušene i spaljene kuće. Život se polako vraćao u normalne tokove. Na dvoru su se privodile kraju pripreme za Teutino krunisanje. Cijeli grad je iščekivao ceremoniju, ali Teuta i dalje nije izlazila iz odaja. Ušavši u njenu sobu, Ela je zateče zagledanu u ogledalo.

- Teuta, svi te čekaju, ne možemo da počnemo bez tebe.

- Slušaj, Ela... možda sam prije mislila da sam spremna, sad počinjem da se preispitujem. Nijesam više toliko sigurna.

- Ah, drugarice moja, slušaj... upravo zbog toga što postavljaš to pitanje, ti jesi spremna. Pokazala si važne osobine – *Iskrenost*, kada si me uvjerala u moju hrabrost, onog trenutka kada sam počela da sumnjam u sebe. *Vjernost* si pokazala kada su ti neprijatelji prijetili ubistvom ako im se ne pridružiš. Ostala si vjerna svom narodu i po cijenu vlastitog života. *Hrabrost* si dokazala svojom žestokom borbom usred vatrene stihije protiv daleko moćnijeg neprijatelja. Tvoja *Velikodušnost* i *Dobrota* vidjeli su se onog trenutka kada si poklonila život svom smrtnom neprijatelju. Zbog svega ti majka ustupa prijesto, - poučno reče Ela.

- Znaš šta... mislim da si u pravu. Idemo, nema smisla da me više čekaju.

O svečanosti koja je uslijedila, veličanstvenosti i ljepoti su se kasnije ispredale priče... čak su i pjesme ispjevane. Nakon svečanog događaja, Ela priđe Teuti:

- Treba li sada da ti se obraćam sa Vaše veličanstvo?

- Ma ne, ti me oslovljavaj po imenu, drugarice smo. Željela bih da ostaneš kraj mene i budeš mi savjetnica.

- Primamljiva ponuda, ali ja samo želim da se vratim kući. Nedostaje mi porodica. Sve više me obuzima nostalgija.

- Razumijem, - reče Teuta, zagrlivši je, - ali prije nego što odeš, voljela bih nešto da te pitam. Zar nijesi primijetila da su tvoj skiptar i moje žezlo poprilično slični? Zar to nije čudno?

- Ni najmanje, ubrzo ćeš shvatiti da to nije jedina stvar koja nam je zajednička, - reče Ela zagonetno.

Na skiptru zasvijetliše sva četiri draga kamena i pojavise se riječi:

Sve je ispalo kako treba.

- Zar moraš da budeš tako tajnovita?

- Izgleda da mi je to porodična crta. Moj dom je daleko odavde, možda ti jednog dana dođem ponovo u posjetu... za sada, zbogom!

- Mogu ti obezbijediti konje i pratnju...

- Lijepo od tebe, ali odavde idem sama.

Ela lagano napusti dvor i uputi se ka poljani na koju je prvi put sletjela.

Sigurno odavde mogu ponovo da se vratim kući kao što sam i došla. Hajde skiptre, neka se nešto desi - reče Ela tresući skiptar.

Zahvalni smo ti do neba,

Ovdje je kraj putovanja tvome,

Vraćaš se domu svome.

Oko Ele se podiže zlatni vrtlog koji je usisa u sebe. Putovala je zasljepljujućom brzinom i prije jednog treptaja, ponovo

se našla u svojoj sobi. Začu se kucanje, a odmah potom se vrata otvoriše.

- Kako je bilo, jesi li se zabavila? - upita je majka.

- Čekaj... mama, ti si znala za ovo?! - zaprepašćeno upita Ela.

- Ne samo da sam znala, već sam putovala kroz vrijeme kad sam bila tvojih godina. Možeš da odabereš bilo koje vrijeme i skiptar će te poslati. Postoji samo jedan uslov - da je tamo nekome potrebna tvoja pomoć.

- Ozbiljna si?!

- Ozbiljnija ne mogu biti! Još uvijek se plašiš odlaska u novu školu?

- Šališ se, putovala sam kroz vrijeme, sredila dvije vojske sasvim sama, potopila čitavu flotu brodova, letjela bez ikakvih pomagala, kretala se kroz plamen, prisustvovala krunisanju... poslije svega toga, odlazak u novu školu mi izgleda kao mačji kašalj.

- Drago mi je što tako misliš. Sada se spremi da ne zakasniš. Kad se vratiš, želim da čujem svaki detalj.

- Imamo dogovor. - uzvratila joj ćerka. Zgrabila je torbu s knjigama i odjurila u školu.

Radivoje Durutović

IX razred

JU OŠ „Vuk Karadžić”

Podgorica

Srebrno zmajevo jaje

OČI TAME

More je bilo nemirno, lila je kiša i sjevalo je te noći u Rizonu. Grupa rizonskih gusara upravo se vratila iz uspješnog napada na rimski trgovački brod. Zadovoljni, nijesu obraćali pažnju na tmurno vrijeme i ono im nije kvarilo raspoloženje. Sa sobom su nosili pune vreće raznih drangulija iz rimskog carstva. Ponijeli su plijen na sigurno i otišli da proslave. Njihov smijeh i veselje nadjačavali su zvuk grmljevine i kiše.

Među gusarima izdvajala su se dva čovjeka. Prvi je bio kapetan, Balej. Krupan, stariji čovjek, duge crne brade u kojoj su bili ostaci hrane. Bio je poznat kao najokrutniji čovjek u Rizonu, zbog čega mu se niko nije smio suprostaviti. Sve što je govorio, ostali su potvrđivali.

Drugi se zvao Mitil. On je bio lijep mladić, pomalo tvrdo-
glav, ali neustrašiv. Jedini je mogao da se suprostavi Baleju i zbog toga je bio njegova desna ruka, iako je o njemu mislio da je gad. Imao je problem sa pićem, zbog čega se uvijek svađao sa ženom. Obećao je da će prestati da pije i htio je što prije da se vrati kući trudnoj ženi. Ipak, svi su ga nagovarali da popije bar vrč piva. Balej je bio jako uporan.

- Moraš uzeti barem jedan vrč, Mitile. Zaslužio si!
- Ne mogu, kapetane. Obećao sam ženi.
- Hoćeš li da ti odrubim glavu, Mitile?
- Ako hoćete, odrubite je. Svoje obećanje neću prekršiti. Odlazim.

- Dobar si, momče. Možda će i biti nešto od tebe. Ipak, zar ne bi bilo bolje da sačekaš da se vrijeme smiri?

- Neću čekati. Idem iz ovih stopa. Doviđenja, kapetane! Pozdrav, momci!

- Pozdrav, Mitile!

Užurbano je hodao po jezivom pljusku. Nije se plašio, a nije želio ni da ga žena čeka. Prolazio je pored osamljenog drveta kada mu se učini da duboko iz mraka izbija plava svjetlost. Bile su to hladne oči. Nije mogao da odvoji pogled od njih. Ubeđivao je sebe da se ne plaši. Tijelo mu se u trenu uoči i jedva je izvadio amajliju u obliku zmije, koja mu je bila ispod košulje.

Odjednom, osjeti pokret iza sebe i nešto mu strgnu amajliju sa vrata. Oči su i dalje sijale i opčinjavale Mitila. Skupi hrabrost i ustremi se ka njima kada grom udari u drvo i pade u nesvjest. Prolazili su sati, a oluja se nije stišavala. Mitil je počeo da se budi i prisjeća šta mu se dogodilo. Odmah je krenuo prema svom domu.

Na vratima je ugledao staricu koja je u naručju držala dijete. Bila je niska i pogrbljena. Na njenom licu je širok osmijeh. Oči su joj se jedva primjećivale ispod otečenih kapaka. Ipak, Mitilu je kod nje nešto bilo čudno.

- Šta radite u mojoj kući? Ko ste Vi? - upita zbunjeni Mitil.

- Oh, Vi mora da ste srećni otac! Čestitam!

- Molim? Šta to govorite?

- Dobili ste ćerku, gospodine. Zaista je prelijepa!

- Hoćete da kažete, moja žena se porodila?! Ovo je moje dijete?! Gdje je moja žena?

- U krevetu je, odmara.

Starica mu spusti dijete u naručje. U tom trenu Mitil primjeti da su staričine oči zasvijetlile. Bila je to ista ona svjetlost koju je vidio kod drveta. Opazi da mu je dijete blijedo i da oko vrata nema amajliju koju je on sačuvao za nju. Okrenu se i primijeti da je starica nestala. Istrča napolje, sa djetetom u naručju, i zateče

užasan prizor. Njihova kućna zmija bila je raskomadana. Tada je Mitil shvatio da je starica urekla njegovo dijete. Očigledno je urekla i njega, jer je imao groznicu i užasno ga je boljela glava.

- Neka si prokleta! Neka si hiljadu puta prokleta, starice! Naći ću te i osvetiti svoje dijete. Obećavam ti to!

Mitil i njegova žena, iako bolesni, uradili su sve što su mogli. Zvali su čarobnjake, ali nijesu mogli skinuti kletvu. Nakon par dana ćerka im je umrla.

Teuta se jedne noći naglo probudi i vrisnu. Kralj Agron je zagrlji.

- Dušo, šta se dogodilo?

- Ja... imala sam košmar. Vidjela sam onu ženu.

- Koju ženu, dušo?

- Onu koja je ubila našeg sina. Vratila se. Pobjegla je iz Drakenove tamnice. Došla je da se osveti i osvoji Ilirsku kraljevinu.

- Jesi li sigurna, dušo?

- Sigurna sam. Idem da razgovaram sa Drakenom.

- Čekaj, idem i ja sa tobom.

Agron i Teuta otišli su u svetište zmijskih bogova Drakona i Drakene. Prizvali su velikog Drakona.

- Zašto ste zvali mene, velikog Drakona, vi smrtnici?

- ***Oh, veliki Drakone, osjetila sam da dolazi opasnost koja može uništiti našu kraljevinu.***

- Opasnost ne dolazi, ona je već tu. Znam šta se desilo sa vašim sinom i žao mi je zbog toga.

- Pa, šta mi možemo da uradimo? Znam da ne možemo da vratimo našeg sina, ali moramo da branimo svoje kraljevstvo.

- Pođite oboje u Rizon. Tamo ćete naći još jedan par koji je izgubio dijete. Srešćete i boga Medaura koji će vam pomoći da pobijedite demona. Samo, nemojte pokleknuti ako vidite svog sina.

- Šta to govorite?

- Duša vašeg djeteta sada pripada demonu. Samim tim, vaše dijete sada radi za nju.

- Ne, to nije moguće! Moje dijete nije demon! - reče uzme-nirena kraljica.

- Nažalost, tako je.

Kralj Agron i kraljica Teuta odmah su pošli u Rizon. Tamo su se susreli sa Mitilom i njegovom ženom.

- Ustanite, prijatelji! Zajedno smo u ovome i jednaki smo, - reče kralj Agron kada su ovo dvoje kleknuli da ih pozdrave.

- Dakle, Vi ćete nama pomoći? Čime smo mi to zaslužili? - upita Mitilova žena.

- Poznajemo vašu bol. I nama je taj demon ubio dijete prije pet godina. Znamo da sina ne možemo vratiti, ali ćemo se truditi da odbranimo kraljevinu, - odgovori Teuta.

- Onda, gdje je Medaur?

- Stigao sam, smrtnici! Došao sam da zaštitim svoj grad i svoje carstvo!

Svi se pokloniše pred Medaurovom džinoskom figurom.

- Smrtnici, nemamo mnogo vremena. Demon protiv kojeg se borimo zove se Rajova. Ovdje sam jer je, jednim dijelom, sve ovo moja krivica.

- Kako je to moguće? - upita Mitil.

- Rajova i ja smo se nekada voljeli. Imali smo i djecu. Ona je oduvijek bila zla kao što je i sad. Htjela je da iskoristi moju moć i osvoji nebesko carstvo. Ipak, voljela me je. Zbog toga što sam se oženio njom i osnovao porodicu, Drakon, Drakena i ostali bogovi su htjeli da me protjeraju iz nebeskog carstva. Dugo sam razmišljao i shvatio da Rajova truje moju djecu i da želi da joj oni pomognu da sruši carstvo. Teška srca, Rajovu sam otjerao od sebe i ubio svu našu djecu, kako ne bih imao nikakve veze sa njom. Ona je onda poludjela i riješila da uništi moj grad. Zato je počela da ubija tek rođenu djecu, krade im duše i odvodi ih u svoje carstvo i okreće ih protiv carstva. Vaš sin, kralju i kraljice,

već se okrenuo protiv nas. Međutim, shvatio sam da Rajova ima još nekoga ko joj pomaže. Ta osoba čuvala je njene oči, dok je ona bila zarobljena. On joj je i pomogao da pobjegne.

- A ko je to? - radoznalo upita Agron.

- To je neko iz kraljevstva ljudi. Neko ko želi vječni život. Ovaj grad već pripada njemu. On sada želi i cijelu ilirsku kraljevinu. On je gospodar mora. Ti ga, Mitile, dobro poznaješ.

Mitil shvati ko je Rajovin saučesnik.

- Mislite na Baleja?

- Upravo tako, Mitile. On ti je ovo uradio. Svako novorođenče u kraljevstvu je sada u opasnosti. Okupićemo se kod usamljenog drveta, gdje ju je Mitil prvi put vidio. Zapamtite, izbijte joj oči, a onda ih probodite. Tako ćete je uništiti. Ja ću biti mamac. Žene ostaju u tvrđavi, dok se mi borimo.

Teuta se naljuti.

- Ja hoću da vidim svog sina, makar on bio i demon.

- I ja hoću da vidim svoju ćerku, dodade Mitilova žena.

- U redu, ali to je vaša odgovornost.

Grupa se u ponoć nađe kod usamljenog drveta. Svi osim Medaura bili su sakriveni ispod zemlje. Medaur istupi.

- Rajova! To sam ja, Medaur! Molim te, dođi da razgovaramo! Ja se predajem! Ne mogu ti ništa. Nemam ništa kod sebe, pogledaj!

Pred Medaurom stvori se dijete sive kože, sa crvenim očima, koje ga je zlobno gledalo. Imalo je kandže na rukama a kosa mu je bila razbarušena. Bio je to Teutin i Agronov sin, Epulon. Teuta je to odmah shvatila. Uzbuđeno je došapnula Agronu.

- Ono je Epulon, Agrone. Sigurna sam u to!

- Polako, Teuta. I ja sam ga prepoznao. Moraš se smiriti! Ne smijemo da dovedemo u opasnost ni sebe ni ostale.

Čudovište je zapitalo Medaura:

- Šta želiš?

- Došao sam da razgovaram sa tvojom gospodaricom.

- Ona nema vremena. Zauzeta je osvajanjem kraljevstva.

Reci meni, pa ću joj ja prenijeti.

- Kaži joj da odmah dođe. Želim da joj se predam.

- Ako želiš da se predaš, pođi sa mnom.

Na Medaurovom licu pojavi se razočaranje. Ipak, imao je rješenje i za ovu okolnost. Vrata za kraljevstvo demona nalazila su se u unutrašnjosti usamljenog drveta. Medaur se smanji na ljudsku veličinu i uđe u drvo. Kralj Agron i Mitil su u međuvremenu iskopali tunel kroz zemlju koji je vodio do unutrašnjosti drveta. Malo čudovište uhvati Medaura za ruku i pojaviše se crna vrata. Baš u trenutku dok su čudovište i Medaur ulazili iz zemlje izadoše Agron i Mitil i ušunjaše se dok su vrata još bila otvorena. Ušli su u mračni dvorac na čijem je središtu sto. Za stolom je sjedio grozni Balej i pio vino.

- Oh, gospodo, očekivao sam vas. Hoćete li da mi se pridružite?

Mitil bijesno krenu prema njemu.

- Platićeš za ono što si mi uradio, gade!

Zamahnu mačem, ali ga nešto uhvati! Bila je to siva duga ruka, sa crnim kandžama. Oči su joj iste, hladno plave. Imala je sivu kožu i žute oštre zube. To je Rajova.

- Mislio si da ćeš me prevariti tako lako, Medaure? Oh, tu je i njegovo veličanstvo.

Oko Medaura, Mitila i Agrona stvori se mnoštvo čudovišta. Za to vrijeme, Rajova i Balej su bježali iz prostorije. Mitil i Agron izvadiše noževe i krenuše da se bore sa čudovištima. Međutim, obojica se iznenada okrenuše prema Rajovi koja im je u tom trenutku pobjednički mahala. Zamahnuše prema njenom licu i izvadiše joj oba oka. Balej pokuša da joj vrati oči koje su se kotrljale po zemlji, ali Medaurova gigantska noga ih zgazi. Rajovino tijelo pade na zemlju i rasprši se. Čudovišta nestadoše, a Epulon se pretvori u dobrog duha.

- Vrati se, Rajova! Ne može ovako da se završi! Ne! Šta će sada biti sa mnom? - počeo da jadikuje Balej.

- Bićeš zarobljen i mučen, Baleje. Ideš sa nama, - reče lju-tito Medaur.

Agron i Mitil uhvatiše Baleja i povedoše ga za sobom. On se iznenada sagnu i iz čizme izvadi sablju. Krenu da odsječe Mitilu glavu, ali ga ovaj preduhitri i okrenu oštricu ka njegovom srcu.

- Ovo ti je za moju ćerku, gade!, uzviknu Mitil.

- AH!!! - kriknu Balej i pade na zemlju.

- Pa, dobio je što je zaslužio, reče Agron.

Izadoše iz carstva demona. Epulon i Mitilova ćerka su postali zaštitnici svojih roditelja.

- Dušo, dođi i posjeti me kada god možeš, - reče kraljica Teuta Epulonu.

- Dovedi i moju ćerku, Epulone, - dodade Mitilova žena.

- Ne brinite, roditelji! Vaša djeca su primljena u nebesko carstvo i ja ću vam ih čuvati, reče Medaur. Doći će da vas posjete svakog dana. Vi nemojte da pokleknete i štitite kraljevstvo od neprijatelja.

- Hoćemo! - reče kralj Agron.

- Obećavamo! - uzviknu Mitil.

Sofija Vujičić

VIII razred

JU OŠ „Ilija Kišić” Zelenika

Herceg Novi

Srebrno zmajevo jaje

TEUTINE OČI BOJE MORA

Aaaa! Potpuno sam savladana paničnim strahom. Trčim stazom obraslom mahovinom. Ne znam zašto, ali bježim od nekoga. Ili od nečega...

Osjećam topli dah na vratu. Tu je... Što god to bilo... Pronašli su me. Sad nemam gdje da pobjegnem. Ukočeno stojim i osjećam da me obliva topli znoj. Noge mi se tresu, prsti postaju hladni.

„Gdje si krenula?“, čujem dubok muški glas. Plašim se da ga pogledam, pa zatvaram oči. Hoću da ubijedim sebe da nijesam u opasnosti. Da li da mu odgovorim? I dalje žmurim. Čujem korake iza sebe.

„Odgovori mi!“, ovog puta govori nešto glasnije.

Napržem se da progovorim. Usta suva i bezglasna, uspijevam samo da ih otvorim. Ne znam kakav mi je izraz lica dok pokušavam da progovorim! Kako izgledam sa maramom oko glave i čudnim čizmama na nogama? Zašto nosim maramu? Čije su ove čizme?

„Gdje sam ja?“

Toliko sam zbunjena da tek nakon nekoliko trenutaka shvatam da to nijesam rekla u sebi. Vratila mi se moć govora. Ne uspijevam se priberati. Čujem smijeh. Možda se pričinjava. I što bi moglo biti toliko smiješno?

„Prestanite.“ povika iz gomile, neka, sasvim sigurno, žena.

„Ostavite je na miru.“

Okrećem se u tom pravcu. Žena raskošne riđe kose s krunom na glavi. Ja sa maramom, ona sa krunom! O čemu li se

ovdje radi? Njene oči boje mora u kojem sam naučila plivati privlače mi pažnju. Toliko su duboke, prodorne i tajanstvene da spuštam pogled na čizme. Smijeh je potpuno zamro. Podižem glavu, ispravljam tijelo u nadi da ću povratiti makar malo samopouzdanja. Gomila, kao hipnotisana, ćuti i klanja se. Zbunjena, radim isto, klanjam joj se. To je zabavlja.

Osmijehnu se: „Ustani!“

„Ja sam Teuta. Dobrodošla u naše selo! Ko si ti i zašto si došla? Bolje bi ti bilo da nisi jedna od naših neprijatelja iz Epira!“ ovo posljednje reče razvučeno.

Previše je smirena. Kraljica? Nije onda čudo što su joj se svi poklonili. Nosi toliko nakita na sebi. Osjećam se sitno i bespomoćno pored nje. Strepim od ovih ljudi naoružanih i opremljenih kao da će svakog trenutka krenuti u rat.

„Odgovori!“ prodoran glas me je trgao.

„Ja sam...“, nijesam znala da joj odgovorim na pitanje.

Bespomoćno stojim i pokušavam se prisjetiti odakle sam i zašto sam došla. Posljednje čega se sjećam? Što je bilo posljednje?

„Izvinite, ja ne znam zašto sam ovdje“.

Zvučala sam sigurno, jer sam rekla istinu, ali ko da mi vjeruje. Rekavši to, tri veoma visoka muškarca sa gustim bradama i namrgođenim obrvama ustrijemiše nekakvo željezno koplje ka mom vratu. Nije bilo vremena za suze. Progutah knedlu koja mi zastade u grlu i natjerah se da se sjetim.

Strah koji je ovladao mojim tijelom pritekao je u pomoć i vratio me u vrijeme prije ove zbrke i trke. Govorila sam prisutnima gledajući u kraljicu:

„Posljednje čega se sjećam je da sam bježala od nečega i udarila u ogromni kameni zid. Nakon toga sam se našla kod vas...“

„Laže!“ povika plavi dječak sa debelim vunjenim čarapama.

Tužno ga pogledah, ne znajući žalim li sebe ili njega.

„Odjevena je kao svaka naša djevojčica“, rekla je kraljica čudnog imena.

Tada muškarci spustiše koplja i vratiše se na svoje pozicije, ne sklanjajući pogled sa mene. Ovi ljudi su mi jako poznati i sigurna sam da sam ih već negdje vidjela. Šteta što mi je strah pomutio mozak i sada ne mogu da razmišljam.

„Teuta, možemo li da popričamo?“, šapnuo je dječak.

Na njegovom koplju je pisalo Pines. Ova imena su mi jako poznata i sigurna sam da sam ih već negdje čula.

„Pines, šta god to bilo, neka sačeka“, odgovori.

Njihov način govora je jako čudan i veoma mi je teško da shvatim šta govore.

„Ne! Ovo je važno!“, nastavio je da viče dječak, koji je, sigurna sam neko veoma važan.

Kraljica i Pines se udaljiše. Primjetih da kraljica postaje blijeda.

U daljini se čuju jezivi zvukovi i sve mi govori da će se desiti nešto užasno. Trčecim korakom prilazi mi Pines i mršti se.

„Pođi sa mnom. Vrijeme je da pokažeš na čijoj si strani... Počinje rat!“, ovu rečenicu izgovori skoro nečujno i to me je prestravi.

„Rrraat...?“, glas mi nikad nije bio ovako slab, „Zar ćemo stvarno da ratujemo?“

„Da“, odgovori nezainteresovano gledajući u daljinu, „Prvo moramo da te naoružamo!“

„*Ja ni ne znam da držim oružje, nikada se nijesam borila! Ovakve stvari se dešavaju samo u Ilirskim pričama!*“, izgovorivši to slike i sjećanja mi se prolijetješe. *Iiri, naravno... Kako nisam mogla da se sjetim? Ovo je sigurno san! Suze su mi klizile obrazima. Kad već sanjam neka mi ovo bude najbolji san do sada!*

„Boriću se!“, uzviknula sam.

„Pa, naravno da hoćeš. Baš i nemaš nekog izbora“, reče Pines prevrćući očima dok je odsutno grickao nokte.

Smijala sam se. Stvarno sam se smijala. Da je ovo stvarnost, vjerovatno bih već ludjela i smišljala plan kako da pobjegnem.

„U koliko sati počinje rat?“, tek kad izgovorig shvatih koliko glupo zvučim.

„ŠTA?“, po podu se valjao Pines držeći se za stomak od smijeha. Osjećala sam kako rumenim od sramote. Pokušah da skrenem temu, pa upitah:

„A šta tačno treba da obučem, ako hoću da se borim?“

Izgleda da to pitanje još više nasmija mog sagovornika, pa su počele da mu idu suze. Užasnuto sam ga gledala, ali sam znala da moramo da krenemo ili će nas naši protivnici ubiti i prije nego što rat počne. Odlučih da budem glas razuma, pa ga povukoh za ruku i natjerah da ustane. Rekla bih da ga to iznenadi, pa je prestao da se smije.

Nakon sata hodanja po zidinama ograđenom naselju, noge su me boljele. U normalnim okolnostima mogla bih to da izdržim, ali sa ovim okovima oko članaka imala sam osjećaj da nosim slona.

„Nije valjda da se gospođica pametna umorila?!“, rugao mi se Pines, ali sam u njegovom glasu još uvijek čula ljutnju.

„Jesam! Umorila sam se! Nijesam ovdje ni dva sata, a toliko toga se desilo. Upoznala sam kraljicu, za malo sam poginula, a sad još moram i da ratujem, iako nemam pojma sa kim!“, ponestalo mi je vazduha vičući na novog prijatelja.

„Zaboravila si da kažeš da si upoznala princa...“, izgledao je povrijeđeno.

„Molim?!“, sad ja zvučim okrutno.

„Jednog dana ja ću vladati carstvom i niko se neće usuditi da se u mom prisustvu ponaša kao ti!“

Ignorisala sam sve što je pričao i uporno ga požurivala. Baš ću povjerovati da je preda mnom kralj - budući kralj Ilira. Što sve dječacima može pasti na pamet!

„Pa, stigli smo!“, rekao je Pines ispred jedne baš velike kuće.

Ušavši u kamenu kuću sa ravnim krovom nijesam znala gdje da gledam. Po zidovima su glave životinja i koplja.

„Šta tačno treba da nosim?“

Pines je izgledao kao da će svakog trenu prasnuti u smijeh, opet. Dodade mi štit, šljem, par vunjenih čarapa i novih čizama kakve je i on nosio, krzneni kaput, koji je skoro bio teži od mene i ogrlicu od kostiju.

„Neću to da nosim!“, urlala sam ne želeći kosti oko vrata, „Ovo je užasno! Čije su ovo kosti?“

„Dobro, ne moraš da je nosiš ako nećeš“, rče pomirljivo.

„Baš ti hvala!“, prevrnuh očima.

„Nemoj misliti da smo prijatelji zato što te slušam!“, rekao je i to me zaboljelo više nego ovi metalni obruči oko ruku.

„Naravno da nijesmo“, okrenuh sam glavu i odjednom mi se nije ratovalo. Uostalom ovo je samo san... Šta će mi ovdje prijatelji?!

„Sad si spremna! Hajdemo u borbu!“, uzviknu je moj... poznanik...

Na licu osjećam suze dok koračam kamenom popločanim ulicama. Vjetar mi nosi kosu i osjećam se tako moćno. Ovaj san je tako stvaran! Zašto inače ne sanjam ovakve snove?! Oduševljena sam novostečenom sigurnošću.

Dodali su mi koplje. Bilo je vrlo teško. Gvožđe mi se urezivalo u kožu, dlanovi boljeli. Ostavlja ožiljak u šaci, ali ignorišem bol.

Kraj mene je muškarac sa riđom bradom. Izgledao je kao da plače. Gledao je u ženu sa djetetom u naručju.

„Je li to Vaša žena?“, upitah zabrinuto.

Pogledao me i klimnuo glavom. „Možda ih više nikada neću vidjeti...“, rekao je zadržavajući suze.

Htjela sam ga utješiti, pa rekoh: „Ne brinite! Ovo je samo moj san... Sve će biti u redu.“

Gledao me je kao da sam sišla s uma. Odmakao se na drugu stranu. Vjerovatno misli da sam luda.

Stajali smo na vrhu litice i u daljini su se nazirala ljudska obličja. Bili su to naši protivnici. Gledali smo pravo u liniju horizonta. Pravo u liniju koja spaja Sunce i more. Izgledalo je

kao da priroda vodi bitku sa nama. Napetost je rasla. Osjećala sam se spremno. Čekali smo. Napokon se začuo zvuk roga. Sve se odvijalo tako brzo. Protivnici su nasrnuli na nas. A i mi na njih. Sjetila sam se igre koju sam igrala sa svojim drugarima. Cilj je bio preći na drugu stranu, pa sam htjela to i sad uraditi.

Kada krenuh ka cilju ispred mene se stvorila djevojčica, mojih godina. Plakala je. *U snovima se ne plače, koliko je meni poznato! Kako je ovo moguće?*

Samo smo se gledale. Odlučih sam da je pustim, ali izgleda da ona to nije shvatila. Ubrzo se iza nje stvoriše dva dječaka starija od nas. Sigurno su joj to braća. Jedan pokuša da me ubode svojim mačem, ali se izmakoh.

„Pazi malo! Pokušavam da sarađujem!“, vikala sam, ali shvatih da ne razumiju kad je i drugi pokušao da me ubode.

„Auuc! To boli!“, posjekao me je, „Zar ne vidiš šta radiš?! Pokušavam da odem! Sarađujte malo!“

Podigoh oružje i nastavih da urlam kao da me neko juri kopljem. Baš ironično! Tada se pojavi Pines:

„Jesi li skroz poludjela? Bori se! Ovo je rat! Hoćeš li možda i čaj? Prestani s pričom i bori se dok te nisu ubili!“, rekavši to, ubio je jednog od braće.

Pridržala sam ga i na rukama mi ostade krv. Sigurna sam da će me njen pogled proganjati dok god sam živa.

Sestra i drugi brat su plakali. Nijesu u stanju da se bore. Nijesam mogla da dišem. Vika i plač boraca se pretvoriše u zujanje. Sunce i more su postali bijeli. Sve što sam željela je da se probudim. Da izađem iz ove strašne noćne more! Vjerovatno bih ostala da klečim na zemlji sa krvavim rukama da me Pines nije podigao.

Znala sam šta je činiti. Moram ovo prekinuti! Počela sam vikati. To je jedino što sam radila i jedino što mi se činilo ispravnim.

„Prekinite! Šta želite od nas? Ovo je užasno!“

Naravno, niko me nije slušao... Bar sam tako mislila, dok me jedan čovjek nije povukao za kosu šapnuvši:

„Stvarno ne znaš šta želimo? Ono što vi od svih nas skrivate.“

Njegov hladni glas me prestravi. Drhtala sam i ćutala.

„Želimo blago. Reci mi gdje je skriveno i nećeš završiti kao oni“, pokazivao je na mrtve ljude, odvlačeći me u šumu.

Znala sam da nijesam smjela reći da nemam pojma o kakvom blagu priča, pa sam odugovlačila svoj odgovor:

„Naravno da znam gdje je blago. Ovdje svi to znaju! Ali je malo teže pronaći ga i samo pravi Iliri to mogu, a ja nijesam jedna od njih!“

„Pa, onda ću te ostaviti ovdje... Među njima!“, reče protivnik.

„Stanite malo!“, kupovala sam vrijeme, „Možda ja nijesam Ilirka, ali znam nekoga ko jeste. Ipak, sigurna sam da ta osoba ne bi pošla sa vama. Kada biste me pustili, možda bih vam i pomogla!“, trudila sam se da moja priča zvuči uvjerljivo i izgleda da mi je upalilo.

Čovjek poče trčati koliko ga noge nose! Toliko sam bila ponosna na svoju izmišljenu priču da nijesam ni primjetila šta je to iza mene. Na ramenu osjetih klizavu tečnost. Znala sam da nije ništa dobro. Polako mi se vratiše sjećanja od čega sam ranije bježala. Okrenuh se na petama. Da ovo stvarno nije san, pomislila bih da sanjam. U normalnim okolnostima rekla bih - *džinovski sabljozubi vuk*. Vuk sa grivom i ogrlicom od kostiju. *Ogrlicom od kostiju?* Istom kao što nosi Pines.

O, evo i njega: „Čini mi se da si upoznala Agrona?!“

„Šta je... ko je ovaj stvor?“, što sam duže ovdje, stvari postaju sve čudnije.

„Ovo je moj tajni kućni ljubimac, Agron! Prilično sam siguran da je ranije bio običan vuk. Promijenio se od kako si ti došla, a vračara kaže da je to zato što je neko putovao kroz vrijeme...“, reče Pines.

Nijesam mogla vjerovati svojim ušima, a ni očima. Sjećanje mi se vrati i ukočih se. Sjetila sam se svega! Sjetila sam

se vremenske mašine u prodavnici za mađioničare, školske predstave, mog uspjelog trika, kamenog puta, strašnog vuka... Ovo nije san!

„Ovo nije san!!!“, urlala sam

Stvarno sam ratovala! Moramo nešto uraditi! Imam plan! Iznosoh ga Pinesu koji se igrao sa Agronomovom ogrlicom.

Otišli smo na staro groblje i Agron je počeo kopati. Znala sam da kraj mrtvih ostavljaju nakit. Bilo mi je jako žao uznemiravati ljude koji već dugo poživaju, ali oni bi sigurno podržali naš plan. Iz jedne grobnice smo iskopali srebrni broš i narukvicu od zlata. Tako smo radili i sa drugim grobnicama, uzimajući najsitnije i najbezzvrijedne predmete. Vreću, kojom smo planirali da zavaramo naše protivnike, napunismo kamenjem skoro do vrha, a na vrhu stavismo iskopane predmete.

Otišla sam u šumu, a Pines i Agron su se sakrivali iza drveća, prateći moj plan. Vreća je teška, pa sam je vukla po gruboj zemlji. Nakon nekoliko dugih trenutaka pojavi se.

„Mhhhmm...“, taj podrugljivi, halaplivi ton me iritira.

Htjela sam ga udariti vrećom, ali nijesam imala snage ni da je držim kako treba.

„Ovdje je blago, kao što ste i tražili. Vi možete uzeti sve za-sluge, pod uslovom da kažete svom narodu da više nikada ne ratuju sa nama. Vratite se na brod i nastavite harati morima, ali nas ostavite na miru!“, izgledalo je da je čovjek opčinjen zlatom, pa je samo klimao glavom.

„Naravno! Nikada se više nećemo vidjeti!“, rekao je.

„Znam...“, promrmljah u bradu.

Razmišljala sam gdje su Pines i Agron. Dogovor je da zviždim kad neprijatelj ode. *Bilo bi mnogo lakše da imamo toki-vokije, pomislih!*

Zviždala sam najbolje što sam mogla, gledajući tuđinske vojnike kako se ukrcavaju na brod. Kući će ih se vratiti duplo

manje. I nas je duplo manje. *To je to tužni dio priče i preskočiću ga namjerno.*

Vidim dvije tačkice, crne prilike koje se prikrajaju brodu. Toliko sam uplašena da ih ne otkriju, da zatvorih oči kao na početku priče o Ilirima. Poslije, čini mi se čitave vječnosti, vidjela sam Pinesa i Agrona sa vrećom zlata. Pao mi je kamen sa srca.

Plan je uspio! Bila sam presrećna! Ratnici su se vraćali svojim porodicama, a mi smo slavili.

„Hvala ti za sve! Zaštitila si naše ljude, a i blago!“, obratila mi se kraljica Teuta, ali sam osjetila da nešto nije u redu.

„Pođi sa mnom“, rekla je.

Slijedila sam je, dok su mi se oči sklapale. Napokon, zastale smo ispred tvrđave na kraju najviše litice.

„Ovdje smo se skrivali, a skrivaćemo se i dalje od Rimljana. Pines će zauzeti moje mjesto, zato što se ja više ne mogu boriti...“

Nijesam bila sigurna šta znače ove riječi, zbog njih sam s vazduhom udisala tugu.

Tog popodneva, slavili su pobjedu. Odjednom, neočekivano pojavila se kraljica u bijeloj haljini. Zlatnu krunu sa glave je skinula i stavila Pineju, zagrlila ga i šaputala nešto što niko od nas nije mogao da čuje. On je samo potvrdio glavom, smješeći se, ali nije izgledao srećno. Oči su mu se punile suzama i tad sam shvatila da se nešto važno događa. Kraljica se okrenula ka nama i raširila ruke. Ljudi su plakali, a ja nijesam shvatala šta se događa. Posmatrala sam Teutu koja se prepustila moru. Bili su jedno. More je imalo boju njenih očiju.

Mislim da nijesam slučajno zalutala i upoznala ljude koji su mi promijenili pogled na svijet. Oni su me naučili da vjerujem, razmišljam i sanjam. Naučili su me, ne samo da gledam, već i da vidim i osjetim. Naučili su me da čuvam našu istoriju i dostojanstvo predaka. I danas, kada pogledam more, znam da

se nešto važno odigralo u našoj istoriji, baš ovdje, u mom zavičaju, u Boki Kotorskoj. Znam da su ljudi, vilinski lijepi, mudriji od zmije i hrabriji od lava, hodali ovom zemljom. Živjeli i stvarali legende. Oni koji to ne vide, ne znaju da najvažnije stvari nijesu vidljive okom, već srcem!

Anđela Vulović

VII razred

JU OŠ „Veljko Drobniaković”

Risan

Srebrno zmajevo jaje

SJAJ NJENE SJENKE

Još jedno sumorno popodne. Vrijeme još jednog školskog raspusta. Zadaci su već odavno bili završeni, a dokolica je nadvladavala. Misli su mi bile svuda. Oblaci nad kućom, ispisivali su neke čudne slike. Pokušala sam da ih protumačim sa prozora. Nebo nada mnogom ispisivalo je neku priču, koju sam tek kasnije shvatila. Zagledala sam se u morskpu pučinu, u kojoj se kao u ogledalu oslikavalo to šarenoliko nebo. Razmišljala sam, možda se u moru, u njegovoj površini, krije odgovor na igru oblaka koja se odvijala nada mnogom. Odjednom, kao da su se svi oblaci izmiješali i od one čudesne priče, napravili samo jedan jedini znak. Trepnula sam par puta, kao da sam se tek probudila. Naprosto nisam mogla da povjerujem da su oblaci napravili strijelicu koja, kao da se spušta nad pećinom, koja se nalazi naspram moje kuće.

Moja znatiželja da posjetim tu pećinu raste iz godine u godinu. Njegova pusta obećanja da ćemo, čim bude ljepše vrijeme otići do pećine, postali su za mene legenda. Prestala sam da vjerujem da on uopšte zna put do nje. Iz njegovih priča, samo sam zamišljala kako ona izgleda. Znala sam svaku šaru napačet, svaki ukras gdje se nalazi. Mogla sam budna da sanjam, jer je njegov glas bio uspavljujući, ali njegove priče o pećini, držale su me budnom. Poput sunđera, upijala sam svaku njegovu priču i bajku. Znala sam da ne postoji dan kada on ne odlazi do pećine, pokušavajući da nađe odgovor na pitanja iz prošlosti

njegove porodice, koja su ga opsjedala kao noćna mora. Tragao je za smislom, za odgovorima, za tajnom.

Ponovo sam pogledala u nebo. Uvjerena da je sve bio samo san, koji će nestati kada ponovo pogledam u nebo. Međutim, san je bio java. Strijelica je i dalje upućivala na pećinu.

Okrenula sam se oko sebe, dohvatila mobilni telefon, i napisala mu SMS: "Krenula sam prema tebi. Ja danas moram da vidim pećinu."

Poslije nekoliko trenutaka, zavibrirao je telefon. Znak pitanja. "Kakva pećina?" Odgovorio je kao da nikada nije čuo tu riječ, a kamoli pričao onolike priče o njoj. Nervozno sam mu odgovorila: "Teutina pećina. Krećem prema tebi." Znala sam da ga jedino tako mogu ubijediti da idemo zajedno.

Čini mi se da sam u jednom dahu bila ispred njegove kuće. Već je obuo patike i krenuo napolje, kada sam ga dozvala.

Počeo je da me razuvjerava, kako je proljeće, kako je klizavo... zmiye su počele da izlaze napolje... No, ja sam u glavi imala samo onu strijelicu koja je i dalje obasjavala put. Naravno, da mu to nisam rekla. Ionako je bio uplašen, vjerovatno zbog odgovornosti, ako mi se nešto desi na putu. Još da sam mu rekla svoje priviđenje, vratio bi se u kuću.

Nisam imala ni volje, a ni snage da mu objašnjavam zašto odjednom i zašto baš danas. Kako bismo prekratili put i dosadu, pitala sam ga direktno: "Je li se ono dogodilo za vrijeme Drugog svjetskog rata?"

On se trznu, kao iz sna. Kao da ga je zvono na vratima probudilo iz najslađeg sna. Glas mu je utanjio. Počešao se po kosi. Kao da je na kontrolnom, a nije siguran da li zadatak ide dobrim tokom. Nije gledao u mene, gledao je u brdo preko puta nas. Kroz zube je prošaputao: „Znaš da ne želim o tome da pričam!“

„Molim te, važno mi je. Moram da znam kada je bilo?“ nastavljala sam, znatno prijatnijim glasom, nego kada smo se

sreli. Morala sam da saznam istinu, makar onu koju njegova porodica zna.

„Da!“ odgovorio je. Zastao je za sekund i nastavio da priča, na samo njemu poznat način, kao da se nalazi u pozorištu i publici recituje “Plavu grobnicu”, koju mi je toliko puta recitovao na obali mora. „Bilo je proljeće 1943. godine. Baba je uvijek govorila, da je bilo poslije Uskrsa. Oni su stoku čuvali baš gore, ispod pećine. Možda se sve to dogodilo baš negdje, ovih dana“

„I kako se to otkrilo?“ presjekla sam početak njegovog dugog govora, za koji ovog puta nisam imala ni vremena ni živaca.

„Kada čobanin čuva ovce, i jedna od njih nestane, on će sve druge ovce ostaviti i krenuti da traži ovcu koja je pobjegla. Tako se desilo i tog dana. Njegova majka ga je poslala da čuva tih pet ovaca. Međutim, uvijek je, poslije svega toga, govorila da je Belka kriva za sve. Znaš, te ovce su njima bila sve. Bila je glad. Rat. Oca su mu ubili, te zime. Sve što su imali, bile su te životinje.“

Došli smo do račvanja puta. Jedan put je vodio stepeništem ka drugom dijelu sela, dok je uski, zarasli put vodio do pećine. Pošto je u ruci nosio kosjer, zamahnuo je par puta, i iz obližnjeg žbuna lovora odsjekao dva štapa, koja je zašiljio.

„Šta će nam štap?“ zapitala sam zbunjeno.

„Da je on imao tada štap, rat bi bio gotov i prije kraja rata, sa mnogo manje suza i tuge.“ Zbunio me je njegov odgovor. Zgrabila sam štap bez pogovora. Zakoračili smo, a on je nastavio svoju priču.

„Znaš, uvijek se pričalo da je to tu. Ali niko nije bio dovoljno lud ili dovoljno hrabar da se usudi da ga potraži. Sve je počelo mnogo, mnogo davno. Izgleda da se priroda ozbiljno poigrala sa našim zalivom, kad ga je ovako lijepog napravila. Nekad mi se čini da ga je stvorila tako lijepim, da bi ga potom sakrila i od same sebe. Kao da je poželjela da zauvijek ostane čuvar tajni, legendi, običaja.“

Odakle mu samo inspiracija za takav opis našeg zaliva? Znam da su ga mnogi pisci i putopisci na sličan način opisivali. Bila sam zadivljena njegovim opisom krajolika, koji posmatram cio život, a nikada ga tako nisam razumjela. Nisam željela da ga prekidam.

„I u jednoj takvoj tajnovitoj uvali, koja je skrivala sve svoje ljepote od došljaka, doselila se i Ona. Oštra, surova, nepokolebljiva. I u samom Njenom imenu osjeća se Njena surovost, ratnička energija, slivena u prelijepu ženu, damu, kraljicu. Ilirska kraljica Teuta. Zbog čega je izabrala upravo Sinus Rizonicus, nikome nije jasno. Da li je neko nevrijeme dovelo ovdje? Da li su možda Njeni bogovi odlučili da je zašтите, te je na tajanstven način poslali ovamo? Hrabra ratnica, nalik na grčke Amazonke. Da li možeš samo da je zamisliš, kako sa vrha Gradine, izlazi ispred svog dvorca i u jednom pogledu vidi cijelu svoju imperiju? Kakva je to bila privilegija. Njena ljepota ogledala se u risanskoj pučini. Oblaci bi se skrili kada bi Ona izašla napolje, kao da se i oni skrivaju nad Njenom ljepotom, koje je jedino Sunce dostojno gledanja.“

„Čekaj!“ prekinula sam ga za tren. „Sa priče o tvom djedu, prešao si na priču o kraljici Teuti. Kakve sad Ona ima veze sa svim tim?“

„Pa“ ... počeo je da zamuckuje. „Da nije bilo Nje, ne bi bilo ni svega ovoga,“ dodao je, već umoran od penjanja. Predložio je da sjednemo na jedan veliki kamen. Iznad nas su se uzdizali strmi zidovi pećine, do koje smo imali još da pješačimo. Gučnuo je malo vode i nastavio svoju priču.

„Vidim da ti baš ništa ne znaš. Teuta je vladala ovim prostorima. A kako je naš zaliv bio divno i skrovito mjesto, tadašnji osvajači svijeta, Rimljani, bacili su kandže i na Boku. Risan i Gradina bili su zaštićeni. Pogledaj i sada, kada dolaziš sa Veriga, da oni nisu na udaru. Na udaru je Perast. No, Teuta je, poput svakog

dobrog vladara-ratnika, tu nastanila svoje vojnike, piruse. Oni su bili Njeni čuvari. Zato se Perast i zove po njima, Pirust.

No, i gusari poput pirusa, bili su ništavni i slabi pred najezdom rimskih galija. Oni tako nešto do tada nisu vidjeli. Zamisli samo tri ogromna broda kako uplovljavaju kroz Verige. Svima je bilo jasno da biju svoju posljednju bitku. I dok su se Njeni vojnici poput lavova borili sa još moćnijim Rimljanima, preplašena za svoj život, Teuta je nošena vjetrom, pobjegla iz dvorca do ove pećine. Pričalo se da se tu krila par dana, a negdje u pećini da je položila na vječno čuvanje zemlji, tri simbola svoje vlasti. Čup sa zlatnicima, nož i krunu. Zavještala ih je zemlji, kao jedinoj sigurnoj banci toga doba, izgovorivši pri tom: "Onaj ko te se dodirne, ili pak poželi da te posjeduje, neka nestane zajedno sa mnom, u buri koja i sada tako snažno duva!"

Bila je ubijedena da je jača od Rimljana. Čekala je da se stišaju uzvici na moru i da se vrati u dvorac. Jedan od Njenih najbližih vojnika, dojavio je to Rimljanima, i oni su odmah ućutali. Znali su da je samo tako mogu uhvatiti.

Teuta je povjerovala da je došao kraj bitke i da su Njeni ratnici odnijeli pobjedu nad Rimljanima. Krišom se ponovo vratila u dvorac. Međutim, Njen dvorac je bio pod opsadom. Hrabra i neustrašiva kakva je bila, nije željela da im padne u ruke. Bacila se sa prvim udarom bure niz litice, iznad svog dvorca. Dok je padala, proklinjala je izdajnika, koji je znao gdje je zakopala blago, ali i Rimljane. Istog časa su Rimljani počeli da tragaju za Teutinim tijelom i Njenim blagom.

Nikada ih nisu našli. Čini mi se da ta potraga traje evo sve do danas."

Završio je svoju priču sa tugom u glasu. Morala sam da ga pitam ono što me je mučilo. Znala sam da je to bolna tema, ali sam morala to da ga pitam.

„Da li misliš da je on našao?“ znala sam šta će moje pitanje da učini, ali bilo je to jače od mene.

Bio je zaprepašten mojim pitanjem. Vidjela sam to na njegovom licu. Ponovo je počeo da se češe po glavi. Ali njegov pogled je odgovarao i prije nego što je progovorio.

„Babine posljednje riječi, bile su: „*Prokleta da si, ti si ga uzela!*”

Znaš, kada je ta ovca otišla, on je potrčao za njom. Međutim, šta je dalje bilo ne znamo. Poslije par sati, čudno blejanje ovce, kao da plače, i pored zvižduka od metaka, koji su se čuli sa okolnih brda, dovelo je komšiju gore. Ovca se zaglavila u nekom žbunu. Ostale su nijemo pasle travu, kao da se ništa nije desilo. Komšija je potrčao da pomogne ovci, međutim... ugledao je nešto što do tada nije vidio. Ispod samog zida pećine, zjapila je ogromna rupa, koja do tada nije bila tu. Svi su to znali. Ni danas nema te rupe. Vrlo brzo je komšija pozvao pomoć. Svi su se brzo skupili. Jedino što su od njega našli bile su cipele koje su virile iz rupe.“

„Dakle... hoćeš reći...” prekinula sam ga.

„Ništa ja neću da kažem. Reći ću ti samo da je prošlo skoro 80 godina, a da njega nikada nisu pronašli.“

Njegove oči su se zacaklile od suza. Previše ga je boljelo, nešto u čemu nije ni učestvovao. Ali bol, koji njegova porodica nosi, prenosi se kao legenda, sa koljena na koljeno. I pored sve njegove priče, ja sam morala da nastavim započeto. Moja želja da dođem do pećine bila je jača od njegovog naslijeđenog bola. Sada sam znala. Teuta je poslala onu strjelicu. Pozvala me je kod sebe. Rekla sam mu:

„Ja moram nastaviti. Ja je moram vidjeti“.

Preklinjao me je da to ne činim. Podsjećao me je na sva prokletstva i sve legende koje su, da li istinite ili samo oni žele da vjeruju u njih, jer će na taj način lakše opravdati gubitak svog pretka. Govorio je kako su mnogi nestali baš onda, kada su pronašli blago, koje se ponovo povuklo u zemlju.

Rekla sam mu: „Idemo! Mi smo jači i od kletve.“

Nastavili smo penjanje. Svega pola sata djelilo nas je od samog ulaza u pećinu. Konačno. Svi moji snovi, sada su bili java. Pećina je bila baš onakva kakvu sam je pamtila iz snova. Nagoovorila sam ga da uđemo u nju. Znala sam da me neće odbiti. Upalili smo svjetla na telefonima i ušli kroz uska vrata pećine. Nije bila velika, nije bila ni prostrana. Zvuk koji je dolazio iz nje, izazivao je strah. Svojim štapom pokazivao mi je svaki detalj pećine. Spustio je štap i pokazao pravo:

„Eno je!“ uzdahnuo je. „I dalje je tu. Zjapi kao da nekog čeka.“

Svojim štapom, pokazao je na rupu iz koje je sijala neka čudna svjetlost. Potrčala sam ka njoj, ali me je povukao za rukav.

„Zar ti ništa nisi naučila iz moje priče? Zar si toliko luda da to uradiš?“ pokušao je da me spriječi.

Njegove riječi mi ništa nisu značile. Morala sam da joj se približim. Korak po korak, približavala sam se tom čudnom sjaju, kao da idem po ledu. Osjećala sam da se Teuta baš tu negdje skrila. Da se nalazim u Njenoj sjenci, osjećala sam Njeno prisustvo. Znala sam da pored nas dvoje u pećini ima još nekoga, nečega.

Koračala sam nijemo, kao da se približavam najvećoj tajni koja postoji na svijetu. Sada sam osjećala samo njegovo prisustvo, njegovu brigu iza mojih leđa. Njegovo ćutanje, plašilo me je više nego sav mrak pećine. Pružila sam mu ruku i pozvala ga pored sebe. Znala sam da neće moći da me odbije. Prišao je i zagrlio me. Jeza je postajala sve nepodnošljivija...

Odjednom je sve počelo da se tresе. Huk vjetra. Zemljotres. Iz rupe je zasijala svjetlost. Odmakla sam se dva koraka unazad. On je kao ukopan stajao, nepomičan.

„Jesam ti rekao da je tu?! Zar ga ne vidiš? Nisu lagali. Teuta je ovdje zakopala svo svoje blago.“

Bilo je to poslednje čega se sjećam. Neka čudna sila gurnula me je nazad. Ništa nisam ni vidjela ni osjetila.

Probudila sam se, okružena poznatim ljudima u nepoznatoj prostoriji. Shvatila sam da sam u bolnici. Rekli su mi da sam

bila u snu tri dana i da se nisam budila. Ispred pećine me je pronašao komšija koji je došao da pripremi logorsku vatru za roštilj povodom Prvog maja, jer je imao običaj da kod pećine peče prase.

Ali... ulaza u pećinu više nije bilo. Nestao je u jednom trenu. Ni njega više nije bilo. Ni traga, ni glasa od njega. Molili su me da im ispričam šta smo tamo radili, zašto smo išli, gdje je on? Moj pogled gubio se u daljini. Ništa nisam čula ni vidjela. Ljekari su rekli da sam izgubila pamćenje, jedna vrsta trajne amnezije. Nisam se mogla sjetiti ni njega, ni njegovog lika.

Naravno, to je bila priča za njih. Bilo je lakše živjeti od uspomena koje su još jače živjele u meni. I sada osjećam njegovo ćutanje samo par trenutaka prije kraja. Njegov nježni zagrljaj čuvala sam poput najveće svetinje. Svaku njegovu riječ znala sam kao molitvu pred spavanje, u kojoj je uvijek bio on.

Nikome ništa nisam rekla. Nikada. Svoja sjećanja, svoj strah i svoju bol, čuvala sam punih sedamdeset i pet godina. I svoju neumoljivu, kažnjeničku grižu savjesti. I krivicu - najstrašniju Teutinu kletvu.

Sada, kada je moj kraj blizu, i kada znam da ćemo se ponovo sresti u onoj svjetlosti, odlučila sam da ovo napišem. Ne zbog mene, ne zbog njega. Već zbog vas.

Da makar nisam pogledala u nebo. Da makar nisam vidjela onu strijelicu koja ukazuje na pećinu. Da ga nisam pozvala. Vjerovatno bi sve bilo drugačije. Sigurno je da se nikada ne bismo našli u Njenoj sjenci, niti osjetili ostvarenje Njene kletve. Uzela je još jednog. Najboljeg. Njega, koji je cio život tragao za njenim blagom, pokušajući da pronađe odgovor na tajnu dugo skrivanu. Ni tajna nestanka njegovog pretka, nije ga odvratila od te ideje. Morao je da ga nađe. I našao ga je.

Sada priznajem pred svima, posljednje što mi je rekao, bilo je: „Konačno! Evo ga! Naše je!“ I ispružena ruka...

Tada nisam vjerovala u legende, ni bajke. Nisam vjerovala u kletve i prokletstva koju je neka kraljica možda izgovorila. Ne vjerujem ni sada.

Ali znam da Teuta nije bez razloga proklela onoga ko nađe zlato. Ona koja ga je sa mukom sakupljala i sticala, i privremeno ga je položila tu, u nadi da će ga ponovo pronaći. Vjerovala je da će pobijediti Rimljane i ponovo uživati u blagodati koju je sticala teškom mukom.

I sada je neko trebalo da uzme svo to blago i da se za tren obogati. Ne! Zlato se stiče teškom mukom, radom i naporom. I Teuta je znala da nikakvo zlato nije vrijedno života. I svako ko je pokušao da ga pronađe, prekasno je shvatio to, pa i on.

Legenda o Teuti živi, kao što živi i legenda o njenom prokletstvu. Ne tražite zlato, pronaći ćete zlo. Mi smo ga tražili i dobili.

I da li je vrijedilo toga?

Jedino što vrijedi jesu uspomene, ali od njih se ne živi, kao što se ne živi ni od izmišljenog, skrivenog blaga, koje će zauvijek ostati skriveno.

Asija Ećo

VIII razred

JU OŠ „Dušan Korać”

Bijelo Polje

Srebrno zmajevo jaje

STARI ILIRI

Rat je kratka riječ, a skrati i uništi sve. Ko bi želio da izgubi nogu, oko, prst, a tek muža, sina ili brata? Nebo tada postaje crno, a putevi crveni od prolivene krvi vojnika.

Jedne sasvim obične večeri gledala sam film sa porodicom. Tema je zapravo bila ratovanje, a to me je navelo da malo dublje razmišljam. Legla sam u krevet i nikako nijesam mogla da zas-pim, jer su me proganjala pitanja. Zašto to ljudi uopšte rade? Da li je zbog ljubomore, sebičnosti ili novca? Ne znam... Mučila me je i sama pomisao kroz šta ljudi prolaze zbog toga, a onda sam se sjetila kako mi je baka pričala jednu priču o starim Ilirima.

Iliri su bili jedan od najzagonetnijih i najmisterioznijih pale-obalkanskih naroda. Ime koje je nosilo samo jedno pleme, vre-menom se prenijelo na sva plemena koja su njemu bila jezički i kulturno bliska. Bili su jako ratoboran narod. Kako su se borbe vodile protiv susjeda, tako su i plemena ratovala međusobno.

Dva plemena, Abri i Dalmati bili su zapravo jako složni susjedi. Međutim, zbog kasnijih nesuglasica pokrenuli su bitku. Toga dana, hrabri vojnici odlučili su da se odvoje od svojih proda i nesebično se bore za svoju domovinu. I tako, svi opremljeni strijelama, mačevima i šljemovima približavali su se jedni drugima i upućivali prekorne poglede iz kojih je izbija-la mržnja i bijes. Skoro da je bila tišina, samo su se čuli ritmični pokreti boraca. Odjednom, žagor je zavladao, strijele su letjele na sve strane, krv je prštjela. Već je bilo jasno da Dalmati gube, pa se komandant nečujno povukao iz bitke.

Krajičkom oka primijetio je teško ranjenog vojnika iz neprijateljskog plemena. Jedna podlaktica mu je bila čitava u krvi, a strijela zabijena u lijevoj nozi. Bespomoćno je puzao boreći se za vazduh. Djelovalo je kao da će odustati svakog trena, a onda bi ponovo skupio snage i prkosio silama prirode. Glauk je bio svjestan da je u djeliću sekunde mogao da mu oduzme život, ali neki unutrašnji glas mu je govorio da je bolje da čeka i da ga prati.

Siras se borio, a bio je toliko iscrpljen da čak nije mogao da pretpostavi ko je iza njega. Imao je namjeru da ode do pećine u kojoj se nalazio njegov čudni prijatelj iz djetinjstva. Bio je to zmaj. Upoznali su se još kada je bio dječak.

Kao i svakog dana izlazio je napolje i trčkarao po obližnjoj livadi. Pećina je uvijek bila tu, ali majka mu je branila da tamo ulazi. Jednog dana čuo je umorne jecaje, nekoga ko je očigledno tražio pomoć. Bez obzira na majčine riječi upozorenja ušao je i tu je prvi put vidio svog velikog prijatelja. Krilo mu je bilo zaglavljeno ispod nekog kamena. Siras mu je pomogao, pomjerivši teret sa njega. Od tada su se zakleli na obostranu odanost i zmaj će mu biti zauvijek prijatelj. Zajedno su doživjeli mnoštvo dogodovština i avantura.

Ono što je Glauk zatekao u pećini ga je prosto zabezegnulo. Vojnik plemena Abri ležao je u zmajevom zagrljaju. Veliko čudovište je nježno duvalo vatru iz svojih čeljusti u njegove rane, a one su misteriozno nestajale. Nije mogao da vjeruje svojim očima. Pred njim je tamnocrveni zmaj, žutih očiju koje su na izgled bile strašne, ali milog, toplog pogleda. Imao je ogromna krila, koja čak nije mogao ni raširiti u pećini.

Za Glauka ovo je bila odlična prilika da donese pobjedu Dalmatima. Iako teško ranjen, jedva se mogao i pomjeriti, poseban problem je predstavljalo veliko tamnocrveno stvorenje. Ipak, uzeo je strijelu, naciljao Sirasa, ali u tom trenutku zmaj se okrenu. Glauk je odlučio da spusti oružje, jer mu je mogao

ozbiljno naškoditi. Znao je da nije mogao da se opet priključi borbi, pa je ostao tamo naslonivši se na pećinski zid. Krilati stvor mu je prišao i zagrlio ga. Prilično se iznenadio, s obzirom da je upravo krenuo da ih povrijedi.

Nakon izvjesnog vremena provedenog u pećini, svi su se sprijateljili. Poslije tog dana dva vojnika iz neprijateljskih plemena su se često sastajali na tom mjestu. Imali su dosta tema za razgovor. Iako su trebali biti neprijatelji, vjerovali su jedan drugome. Smijali su se, pričali svoje tajne, strahove, brige i u bilo koje doba dana ili noći bili su tu jedan za drugog. Zmaj je takođe bio njihov prijatelj. Obično ih je nosio na svojim ramenima u jednu pustu dolinu. Čudno je bilo to kako je to mjesto zapravo bilo dragocjeno, ali netaknutno.

Čudovište se uvijek brinulo za njih, bez obzira na sve. Došlo je vrijeme da se Abri i Dalmati ponovo obračunaju. Bilo je teško, ali dva prijatelja su morali da se rastanu i odu k svojim plemenima. Borba je bila ista kao i svaki put... Sve je ispunjeno krvlju, plačem, sirenama, suzama, vojnicima, jecajima, mržnjom. Glauk je bio komandant. Od njega i njegovih zapovjedi sve je zavisilo. Nije mogao samo tako da posustane. Ništa mu nije ostalo sem da zapovijedi napad. Neizbježni, užasni, strašni prizori...

Nikada nije osjetio toliku neizvjesnost i strah u isto vrijeme. Svake sekunde je strepio u kom smjeru bitka ide. Tada, jedna otrovna strijela odvarti njegovu pažnju. Završila je u Sirasovom srcu. Pogledao je pravo ka njemu. Usta mu napola otvorena, usne bijele, oči bez pogleda, razlivene kao voda, bez ikakvog izraza. Bez razmišljanja, Glauk za nekoliko sekundi pretrča put ispunjen krvlju i stiže do njega. U tom trenutku ništa više nije bilo važno, svaka želja za osvetom je mogla da čeka.

Sa suzama u očima ga je uzeo u svoje naručje i odveo do pećine. Polako ga je spustio na tlo i tada je ugledao zmaja u istom stanju. Srce mu stade, a pokreti postadoše ishitreni i očajni. Krenu i pade. Tumarajući i tražeći spas grabio je prema svom

prijatelju - svom drugom ja. Skrati mu se put, ustade i posrlja u maglu, strašnu i crnu koju samo može da izazove ovaj crni rat. Sve se sruči u crnu jamu bez dna. Probao je da ih oživi, budio ih je drmao, udarao. Ipak, bezuspješno. Izgleda da su duše napustile njihovo tijela... Tada nestade daha u njemu, skrati se sve, prekidoše se uzdasi, nastade tama.

Ljubav prema prijateljima bila je ogromna, a bol u duši zbog njihovog gubitka još veća. Usne koje su toliko govorile, bile su nijeme. Oči koje su ga gledale sada su bile sklopljene. Bio je svjestan da više neće moći da ih vrati. Ali, jedna svijeća će uvijek da treperi, jakom svjetlošću, svijeća puna ljubavi, sećanja, lijepih trenutaka... Praznina i gorčina su se razlile u njegovim grudima. Krivio je sebe, ali mu je razum govorio da mora da ostane vođa svog plemena do kraja. Osjećaj griže savjesti i ponos su se prepirali i borili u njemu...

Tada spozna da to čovjek ratuje sam sa sobom u sebi. Postao je svjestan da kakvu god odluku napravi u životu mora se susresti i sa pobjedom i gubicima baš kao u ratu.

Hiljade i hiljade ljudi se susreću sa mračnom i gorkom sudbinom. Ratuje se zbog mira, a tek u miru čovjek plati cijenu svoje tragične sudbine. Ova tužna priča dokazuje da ne postoji nekad i sad. Ljudi se nijesu mijenjali još od davnina.

Vasil Musić

IX razred

JU OŠ „Vladislav Sl. Ribnikar”

Bijelo Polje

Bronzano zmajevo jaje

JA ANGUS, A KO SI TI

Blagi povjetarac mi hladi zažareno lice, dok se uspinjem uz Ždrijelo. Poželih da odem do vrha i odatle posmatram djedovu rodnu kuću i ostatak sela. Pod nogama mi se kotrljalo sitno kamenje, dok osvajam posljednje metre strmog, skoro zaraslog puta, po čijim rubovima su rasle niske kleke i zakržljali hrastovi.

Došavši na vrh, udahnuh duboko.

Pogled se pruži do vrhova Bjelasice, Hajle, Komova i Prokletija, koji su treperjeli u izmaglici. Sjedoh na ravnu, kamenu ploču sa koje počeh da čupkam gustu mahovinu. Pažljivije se zagledah u mjesto sa koga skidoh modrozeleni sloj. Ugledah urezani natpis u kamenu. Obrisah zemlju i ostatke mahovine, ali nijesam mogao da odgonetnem šta je zapisano. Požalih što sam ranije u udžbeniku istorije pisma Feničana, drevnih Grka i Egipćana samo letimično gledao. Dok sam prelazio prstima preko tih simbola neko mi zakloni Sunce. Podigoh pogled. Ispred mene je visok muškarac duge crne kose. *Sigurno se vraća s' maskembala*, pomislih, Možda haluciniram od toplote. U bijeloj košulji do koljena i krznom prebačenim preko ramena, u jednoj ruci čvrsto drži teški drveni štit, a u drugoj dugačko gvozdeno koplje.

Nijesam se uplašio.

Izenenađeno gledam pridošlicu. Dvije duge pletenice padaju mu na grudi. Na glavi mu je kapa od, meni nepoznate, životinjske kože. U poređenju sa neznancem izgledam kao

sedmogodišnjak. Gleda me ispitivački. Ispruži ogromnu šaku i opipa moju odjeću. Pokušah da ustanem i odem, ali me pridošlica laganim pokretom ruke odgurnu, i nađoh se na kamenu.

- Ja Angus, a ti ko si? – progovori hrapavim glasom.
- Vasil – rekoh odlučno.
- Vasil? – ponovi.

Njegov glas mi se činio jak kao grmljavina. Koliki je, nije ni čudo što ovako zvuči. Dok sam razmišljao o imenu koje prvi put čujem, Angus priđe i pomjeri hladnu kamenu ploču sa urezanim simbolima sunca, zmije, luka i strijele.

Pred nama se ukaza dvorana kamenih zidova sa teškim drvinim vratima okovanim željezom. Angus ih odgurnu i u trenu se nađosmo u mjestu, a čini mi se i vremenu, iz koga je došao.

Muškarci koji su se našli pred nama imali su iste kape i tunike poput Angusovih, dok su žene u dugim bijelim haljinama. Odjednom se začu topot konja i Angus mi pokaza grupu od tridesetak konjanika koja se približavala selu. Snažni ratnici, slično obučeni kao moj domaćin, hitro se spustiše sa konja. Donijeli su ulov. Desetak divljih patki, jedna lisica, pet dabrova, tuce ptica sa velikim kljunovima, koje nijesam prepoznao i puna korpa riba. Prodoše pored nas i u galami me ne primjetiše.

Nedaleko od središta sela, na uzvišenju se nalazi kamena građevina veća od ostalih u okruženju. Angus mi objasni da tu živi njegov otac. Vladar Kadmo. Kada me ugleda ovaj krupni čovjek prodornog pogleda, zgrabi me za ramena i snažnom rukom podiže u vis. Uplaših se, a Angus mu poče objašnjavati otkud ja tu. Kadmo me ispusti i nađoh se na zemlji. Od pada me zabolje koljeno, ali brzo ustadoh otresajući prašinu sa sebe. Kadmo podiže snažnu istetoviranu ruku i dade mi znak da ostanem, a Angusa uvede u kamenu kuću. Dok sam čekao gledao sam veliki, jasni mjesec na nebu i razmišljao o novom prijatelju.

Angus izađe u čistoj košulji i reče mi da će me upoznati sa ostalim članovima porodice i svima iz plemena. Ubrzo se pojavi i Kadmo i krenusmo za njim.

Divio sam se njihovoj snazi i lakoći pokreta.

Na proplanku okruženom ogradom sačinjenom od balvana spremna je trpeza na kamenim stolovima. Postavljena je pečena jaretina. U drvenim i zemljanim posudama, koje su ličile na nezgrapno napravljene čaše, se isto takvim bokalima, sipali su piće koje miriše na med. Kadmo me smjesti između njega i sina. Muškarci u blizini su imali tamne brade, a žene su nosile narukvice, ogrlice i broševe na ogrtačima.

Osjetih kako svi gledaju u mene i tek tada shvatih koliko im čudno izgledam. Kadmo objasni da sam prijatelj koji dolazi u miru i da mi se ništa loše ne smije desiti dok boravim u njihovom selu. Tada mi počеше prilaziti dječaci i djevojčice ispitivački dodirujući moju odjeću za planinarenje. Okretali su mi ruke kao da nešto traže na meni. Shvatih da skoro svi imaju urezanu zmiju na nekom dijelu hrapave kože.

Sigurno traže tetovažu, pomislih...

Vođa plemena poče da jede, a za njim i ostali. Otkidali su velike komade mesa svojim snažnim rukama. Kada sam potražio nož i viljušku, začuo se gromoviti smijeh. Angus mi dodade svoj nož, kao da se sažali. Pokušah da se snađem, ali na kraju odustadoh i uzeh jabuku koju sa slašću pojedoh. Svi su ispijali gustu medovinu i uskoro je većina muškaraca bila bez svijesti, a žene i djeca su se povlačili u kamene kuće.

Kada se i naši vršnjaci razidoše, Angus me pozva da prenoćim kod njega.

Po podu je razbacana svježa slama na koju mi Angus pokaza da legnem. Pokri me krznom divlje životinje čiji miris me podsjeti na kavez sa vukovima koji sam gledao u zološkom vrtu. Zaspah kao da sam i ja ispraznio vrč te guste tečnosti kojom su se ovi ratnici, lovci i stočari nalivali.

Probudi me hladnoća.

Ugledah Angusa kako stoji iznad mene smiješeći se. Reče da će me voditi u obilazak. Kao i juče, svi su bili zabavljeni poslom i, kao da su navikli na mene, nijesu obraćali pažnju.

Žene su mljele žito na ručnim mlinovima i ložile veliku zemljanu peć. Nekoliko starijih dječaka jahalo je konje bez sedla, vježbajući bacanje koplja. Primijetih starca kako od jelenjih rogova pravi dršku noža. Pored malog jezera nekoliko muškaraca kopljima lovi ribu i ulov ubacuje u velike korpe od pruća. Angus mi je pokazao kako se prave strijele od metala. Imali su i kovače oružja koje sam ranije mogao vidjeti samo na filmu.

Dan je brzo prošao.

Dok sam pokušavao da saznam kako žive moji novi prijatelji Kadmu se obratio stariji muškarac duge sijede brade, sa medveđim krznom na ramenima i zakošenom lanenom kapom. Nijesam razumio šta je rekao, ali mi Angus objasni da starac predlaže da mi urade tetovažu poput onih koju svi Iliri u ovom plemenu imaju na rukama.

- Ali, ja ne želim tetovažu - rekoh zamišljajući koliko će boljeti tetoviranje bakarnom iglom, koju je starac držao u ruci. Šta će mi roditelji reći, ako to vide, pomišljao sam.

Ako i mene ikad ponovo vide...

Ne obraćajući pažnju na moje uvijanje Angus se udalji, a dva snažna ratnika me uhvatiše za ruke. Nađoh se ispred Autarijatija koji se zlobno smiješkao. Pokušavao sam da se otrgnem, uz povike, dok su se svi gromovito smijali.

Osjetih kako mi se znoj sliva niz lice.

Ubod koji mi pomuti svijest...

...U daljini sam začuo glas mog oca i blagu roditeljsku ruku na ramenu.

- Ko zna koliko spava ovdje na suncu, - povikao je dok me drmusao.

Pored njega je komšija koji mu pomože da me podignu. Dok sam se uspravljao pogled mi pade na urezane znakove na kamenoj ploči.

Ništa im nijesam rekao o ovom čudnom snu.

Dok su me vodili ka djedovoj kući govorili su koliko me dugo traže i kako su svi zabrinuti zbog mene. Sada sam znao

da nijesam smio da odem tako daleko. Bili su srećni što su me pronašli. Ja sam bio srećan što je sve bio samo san.

Dok sam se te noći spremao za spavanje na lijevom ramenu ugledah malenu crnu tetovažu zmije.

Laura Bilafer

VII razred

JU OŠ „Narodni heroj Savo Ilić”

Kotor

Bronzano zmajevo jaje

ZAGONETNI PRSTEN

Prilazila je Tana kući prašnjavom ulicom, s one strane, od Spile. Mnogo kamena, ali i interesantnog drveća koje je usku ulicu činilo sjenovitom. Mirisalo je na ribu. Osjećala se blizina mora. Otrgnula je grančicu lovora i trljajući je među prstima uživala u mirisu njenih eteričnih ulja. Ubrala je i tratinčicu jer je znala da lijepo izgleda sa tim cvijetom u kosi.

Ušla je u svoju ulicu, preko malog drvenog mosta na Spili. Nagnuta nad rijekom je uživala gledajući bistru, zelenu vodu, koja se samo tridesetak metara dalje utapala u more. Kuće u njenoj ulici bile su male i neugledne, napravljene od kamena i drveta, čega je bilo u izobilju.

Njena kuća se isticala po ljepoti i veličini. Građena od kamena koji je bio slagan jedan na drugi i koji je odolijevao kiši i vjetru sa mora, ali i hladnim vjetrovima koji su duvali odozgo, sa brda. Otvori na kući nijesu bili veliki.

Naravno ništa nije bilo slično zdanju kraljice Teute. Njena palata nalazila se na grebenu koji je poput šiljka izranjao iz mora. Odmah ispred, more je bilo veoma duboko i imalo neku modro plavu boju. Sve što se dešavalo u naselju, dolazilo je sa one strane od mora. Na obali se trgovalo, prodavala i kupovala roba, obavljala trampa.

Tana je iz dijela grada gdje su kuće bile manje, a oko njih su se nalazile bašte. Miris je bio otužan i niko nije volio tamo da zalazi. Ali nijesu svi mogli da imaju raskošne kuće kao njen

otac. Tanin otac bio je vješ trgovac, ali i zanatlija. Imao je malu kovačnicu novca. Nerijetko držala je u rukama te male novčiće i divila se umijeću svoga oca. Znao je da napravi ponešto i od nakita. Pa su i ona i sestra oko vrata nosile ogrlice od koncentričnih kružnica. Nije znala šta znače, možda vječni život. Život poslije smrti u koji su Iliri, pa i njeno pleme Ardieji vjerovali.

Hodala je polako. Nije žurila, iako je sunce bilo visoko na nebu. Voljela je toplotu sunca i obilato ga koristila tokom toplog perioda. Voljela bi otići do mora da ulovi koju ribu. Sestra i ona bile su vješte u tome. Pozvaće Iriu, bliznakinju i Agrona, mladića koji je pomagao ocu. Pomoliće se prije toga Medauru, njihovom zaštitniku, da ulov bude dobar.

Već je bila blizu kućnih vrata. Čuli su se zrikavci, ali i plač djece koja od velike vrućine nijesu mogla zaspati. Ušla je u predvorje, a onda u nešto što je ličilo na zajedničku prostoriju, gdje se kuvalo, a vatra održavala na ognjištu i zimi i ljeti. Prostorija je bila kamenom popločana i mračna zbog malih otvora. Nijesu dopuštali da vrelina ulazi u kuću i to joj je sada odgovaralo.

Iria nije bila tu. Našla je u kupatilu, koje je takođe imalo kamene ploče po podu, vodu i kanalizaciju. Drugi narodi su za njih govorili da su prljavci i mnogo ih nijesu voljeli. To je bilo zato što se muškarci nijesu brijali.

Iria se dotjerala. Oblačila je novu, dugu suknju i razgovor je bio neizbježan.

- Negdje ideš Iria? - pitala je Tana, oslonjena na dovratka.

Iria, crne duge kose i krupnih očiju košute, pogledala je zbunjeno prema Tani.

- Ne znam da li da ti kažem, Tana? – odgovori pitanjem.

- Tako sam zbunjena, – reče zabrinuto pogledavši sestru.

Pokri lice rukama i kroz njih kliznu suza, što rastuži Tanu.

- Sviđa mi se Roman, Rimljanin koji trguje sa našim ocem. Rekao je danas će doći da pita oca da me povede u svoju zemlju, - reče tiho Iria, nemirno ukrštajući ruke.

- Ali Iria, oni ratuju sa nama. Napadaju brodove kraljice Teute. To su njeni najveći neprijatelji. Pa ti bi pošla sa neprijateljem našeg naroda. Niko ti to neće oprostiti, - uplašeno je opominjala Tana.

- Sve znam, ali on mi se zaista dopada. Nema te sile koja može promijeniti moja osjećanja. Među našim momcima nema nikog njemu ravnog.

Iria je bila odlučna u priznavanju svojih osjećanja. Njena odlučnost uplašila je Tanu, ali je ipak sumnjičavo upita:

- Misliš da će otac dozvoliti da odeš sa njim? Ne vjerujem. Ti se samo zavaravaš.

- Pogledaj, Tana, ovo mi je donio kad je posljednji put bio ovdje.

Ispruži ruku i Tana ugleda zlatni prsten sa crnim kamenom. Priđe i pažljivo stade zagledati urezan lik nepoznate žene.

Dok su se oči borile sa navalicom suza, tiho izusti:

- Preljep je Iria. Nikad nijesam vidjela nešto tako, ali... kako misliš da ostaviš sve nas i da odeš, ko zna gdje?

- Ne znam. On je tako dobar i lijep, - zanosno je izgovorila Iria. - Hajde danas da ga upoznaš!

Zaboravila je Tana na svoje planove i ribarenje. Zaboravila kako je divan dan i nebo plavo bez oblačka. Po glavi joj se motalo hiljadu pitanja. Zar može biti da Iria više ne bude s njom, sa njihovim roditeljima. Bila je srećna što ona ne mora da donese takvu odluku. Drugi će odlučiti i već tada je znala, kakva god bude odluka, ona neće biti srećna.

- Zašto on ne ostane ovdje kod nas? - iznebuha je upitala Iriu.

- Kod njih je mnogo ljepše, kaže. Vidiš moj prsten. Niko u cijelom Teutinom gradu nema ovakav! - Iria je sa neobičnim ponosom u glasu izgovarala ove riječi.

Izašle su iz kuće i pošle u suprotnom smjeru iz koga je Tana došla. Išle su pokraj mora, pa prašnjavom ulicom, koja je kroz naselje vodila ka radionici njihovog oca, Silvana. Dobio je ime po Silvanu, božanstvu kome su prinosili žrtvu. Rođen je tih

dana prinošenja žrtve i tako dobio ime. Stajao je ispred radnje i u ruci držao posudicu sa novčićima. Uzeo je nekoliko i pustio ih da uz lagano zveckanje ponovo padnu u posudu.

- Dođite, - pozvao je kćeri, - ponesite ove novčiće kući. Neka ih Heia ostavi sa strane. Doći će neki rimski trgovci sa robom. Trebaće mi novac.

Tana je uzela novčiće, jer se Iria zbunila i vidjelo se da hoće nešto da kaže, ali nije uspjevala. Otac ih pomilova po kosi i one krenuše, udaljavajući se od kovačnice u kojoj je odzvanjalo od udaraca metala o metal. Pošle su nazad, bosih nogu, prašnjavim putem. Sitni kamenčići su im boli stopala, ali im to nije smetalo. Išle su u tišini, svaka sa svojim mislima i sličnim brigama.

Krenuše u predvečerje prema špilji. Nalazila se na zapadnoj strani grada i tokom ljeta u njoj nije bilo vode. Inače je u kišnim danima izbacivala ogromne količine vode. Kapljice su prskale daleko, do pred samu Teutinu palatu, kraj koje su upravo prolazile. Gledale su oleandre i masline oko zdanja, kamene klupe i natkrivene sjenike u dvorištu. Najljepši pogled na more bio je baš odavde.

Ugledaše u momentu dok je sunce prilazilo zapadnom brdu kako iz daljine stižu brodovi.

- Vidi, onaj najveći je Romanov, - radosno je uzviknula Iria.

Na ruku je stavila prsten, koji se na suncu presijavao, a Tani se činilo da je crni kamen upio svu svjetlost i ljepotu sunčanog dana. Roman je izašao iz broda oštro dajući posljednje zapovjesti. Onda je sa osmijehom prišao djevojkama.

Kako liče, pomisli. Ipak, dobro je znao koja je Iria.

Prišao je i Iria ga upozna sa Tanom. Bili su suzdržani. Roman je zadirkivao Iriju i pozvao je na kupanje. I ona odluči da pođe. Dok su sluge istovarale robu pristiglu iz rimskih provincija sve je vrvilo od ljudi i nepoznatog govora. Tana nije željela u vodu.

Sa glasovima i žamorom u pristaništu mješao se i čudan miris dima. Negdje je gorjelo. Roman im reče da su ih pratili i

neki ratni rimski brodovi i da nije zapazio gdje su se izgubili. Sestre su se zgledale, a Iria skinu prsten sa ruke i dade ga Tani.

- Bojim se da mi ne ispadne u vodi, pričuvaj mi ga.

Držeći se za ruke, dvoje mladih otrčaše ispraćeni mnogim pogledima.

Tana je pogledala prema naselju i vidjela dim koji je postajao sve gušći. Sestru više nije vidjela. Potrčala je kao bez duše prema naselju. Vatra se brzo prenosila, tjerana vjetrom sa mora prema središtu grada. Iskre su letjele visoko i pucketajući padale daleko. Vatra se širila, a Tana je trčala prema kući.

Ovo neće izaći na dobro, mislila je u sebi, *moram obavjestiti roditelje*.

Osjećala je da su čuli galamu i viku ljudi koji su vodom pokušavali spasiti šta se može. U jednom momentu joj iz ruku iskliznu sestrin prsten. Jedva ga je našla u prašini i brzo stavila na prst da ga opet ne izgubi.

Čuli su se nerazumljivi glasovi. Nešto joj nije dalo da otvori oči. Obuzela ju je malaksalost. Osjetila je na licu vodu i trgnula se. Oko Tane se okupiše ljudi. Svi u kupaćim kostimima i šorcevima. Šta se to dogodilo?!

- Gdje je Irina?

Lice Poljaka Tigra koji je radio na iskopinama na lokalitetu Carine, došlo je u prvi plan:

- Baš si nas uplašila Tanja, - rekao je na čistom našem jeziku. Osmjehnuo se.

- Ma sve je u redu. Dugo sam ostala na suncu. Nije trebalo, - odgovorila je Tanja zbunjeno.

Iz mora izlazi Irina, sva usplahirena pitala je:

- Šta se dogodilo?

- E, ne znamo, - uz podsmijeh reče Tigar.

Pruži ruku ka Tanjinoj ruci. Skidao je sa njenog prsta zlatni prsten sa kamenom od crnog ahata i likom boginje Artemide. Tog petka u junu 2011. godine našli su ga na iskopinama - na Carinama u Risnu. Pored njega su arheolozi našli i četrdesetak ilirskih novčića.

- Željela je da proba kako to izgleda staviti na ruku prsten star dvije hiljade tristotine godina i onda... paf, ode... ko zna kud. Ali, evo vratila se. Hvala Bogu, reče i stavi prsten u džep, nonšalantno, kako ga je i prije nekoliko minuta pokazao znatiželjnoj Tanji.

Svi se razidoše, jedino Tanja ostade na istom onom mjestu gdje je prije nekoliko trenutaka bila putnik kroz vrijeme. Zagonetni prsten vratio je istoriju staru više od dvije hiljade godina, a ona nije smjela nikome reći strahujući da će biti neshvaćena. Hitro zgrabi olovku i papir iz ranca i poče sa zapisivanjem...

Jovica Nikčević

VIII razred

JU OŠ „Ilija Kišić” Zelenika

Herceg Novi

MEĐU SVOJIMA

Nauka svakodnevno iznenađuje i one koji se njome bave i brojne laike. Tako je bilo i u slučaju mladog Pitera, malenog, mršavog mladića, sa sjajnim zelenim očima i crnom neukrotivom, uvijek neurednom kosom. Bio je veoma bistar, za svoje godine obrazovan i kulturnan. Imao je kućno vaspitanje zahvaljujući djedu sa kojim je živio!

U ranom djetinjstvu izgubio je oca koji mu i dan danas nedostaje. Duboko u sebi osjeća prazninu tog gubitka. Često misli o njemu, ali nikada ne priča. Siguran je da bi sve bilo drugačije da mu je otac živ. Majka mu je u teškom psihičkom stanju i opija se svake noći. Nema posao, pa Piter mora da radi kako bi preživjeli. Radi kao dostavljač hrane i pored toga je odličan đak.

U školi je izgledalo poput svojih vršnjaka, nema drugih obaveza osim učenja. Najviše voli da uči istoriju. Nije baš prihvaćen u društvu, zbog svoje skromne odjeće i jeftinih patika na nogama, a ni volja za učenjem nije ga učinila omiljenim. Često je predmet podsmijeha i provokacija. U njegovom pomalo tužnom, usamljeničkom životu, jedini izvor sreće pored učenja su odlasci kod djede Frenka, krupnog, sa kratkim vratom i ogromnim, brižljivo njegovanim brkovima. Frenk je dobar i čudnovat starac. Piteru je najvažnija osoba. Stari Frenk voli svog unuka, a Piter zna da na ovom svijetu nema ničega važnijeg od ljubavi. Pored djeda i učenja voli i da mašta, izmišlja i pravi razne predmete.

Jedne večeri dok je napolju bjesnila oluja i čulo se kako kiša u naletima udara sve što joj se nađe na putu, uz jezivu pratnju snažnih zvižduka vjetra, Piter je radio na svom novom izumu. Budilica za čije napajanje je potrebno zlato. Zlato mu je otac ostavio u nasljedstvo. Dok je završavao budilicu, hvatao ga je san, kapci su postajali teški i počeli da se sklapaju. Borio se sa snom! Kada je budilica bila gotova, ispunilo ga je zadovoljstvo. Savladan umorom, bacio se na krevet i istog trenutka zaspao.

Utonuo je u uznemirujući, mračni san. Borio se sa zloslutnim mrakom. Stalno se trzao i znojio. Iznenada, se pojavi svjetlost, a s njom i tijelo poče da se smiruje. Nešto ga je ka toj svjetlosti snažno privlačilo. Približavao joj se. Kada se sasvim primakao, osjetio je da mu se glava smanjuje a utroba rascjepkuje. Ispred očiju vidio je slike nepoznatih ljudi, mjesta, predjela. Sve to nije trajalo više od dvadesetak sekundi, mada se spavaču činilo kao vječnost. Probudio se!

Kada je otvorio oči, zaslijepili su ga zraci sunca koji su se probijali kroz krošnju veoma bujnog drveta. Bio je zbunjen. Pitao se gdje je i kako je tu dospio. Pridigao se i pogledao oko sebe. U daljini, na jednoj teško pristupačnoj uzvišici nalazio se veliki, nepoznati grad, opasan zidinama i kulama. U nadi da će dobiti pomoć ili odgovore na svoja pitanja zaputio se prema gradu.

Da bi došao do grada morao je ići veoma strmim brdom. Dok se približavao grad ga je sve više podsjećao na ilirske utvrde o kojima je čitao. Poslije najmanje sat vremena teškog hoda našao se ispred ulaza. Da bi ušao morao je da prevari stražare, ali ubrzo je shvatio da to neće biti teško. Bili su pijani. Eto, prvi put nije očajan zbog nečijeg pijanstva.

Kada je ušao, bilo mu je jasno gdje se nalazi. Ljudi u ovom gradu su Iliri, narod za koji kažu da je nestao. Mnogo je čitao o Ilirima pa je odlučio da se ponaša kao jedan od njih. Nije znao šta prvo da uradi. Nije imao novca. Odlučio je da traži posao. Iako do sada nije imao dobro mišljenje o Ilirima, sada se ono

definitivno pogoršalo. Gdje god bi došao, ljude nije bilo briga što nema novca i nijesu ga htjeli zaposliti. Neki bi ga čak i tjerali uz prijetnje. Bio je obeshrabren ilirskom neosjetljivošću, dok se nije sjetio kako mu je među „svojima“.

Mislio je o djedu, jedinog osobi kojoj će nedostajati. Kada je sasvim izgubio nadu, pojavi se starac koji ga pozva k sebi. Pitao ga je da li traži posao. Lice mladog Pitera se ozarilo srećom dok je izgovarao - da. Starac Aron, proćelav i sa velikim, gustim brkovima, reče kako može da radi kod njega u gostionici. Platiće hranom i noćenjem, jer su vremena teška i novca nema. Piter je pristao. Bio je presrećan i spreman da radi i uči.

Aron je poveo Pitera da ga upozna sa kuvaricom. Kada je otvorio vrata kuhinje, vidio je prelijepu djevojku, a ne debelu, dobrodušnu ženu - kako je očekivao. Kako to sa mladićima biva, odmah se zaljubi - do ušiju.

Emu je imala je dugu crnu kosu, upletenu u debelu pletenicu i duboke braon oči. Najljepše biće koje je Piter vidio u svom životu. Nije ni čudo što se malo zbunio dok se predstavljao. Ema je po, njegovom mišljenju, bila vrlo inteligentna. Odmah je počeo da radi. Ti dani će biti najljepši u njegovom životu. Bio je pokraj Eme. Radio je veoma vrijedno i ništa mu nije bilo teško.

Piter i Ema su bili stalno zajedno. Radili, šetali, razgovarali. Ni sam nije znao koliko je pričljiv. Ema je sve priznao. Pred njom nije imao tajni i nije morao da glumi. Pošto je stranac, ona se potrudila da mu što bolje objasni način života u jednom ilirskom gradu. Jedno od osnovnih Eminih upozorenja bilo je da pazi šta pije, jer bi se mogao otrovati. Piter je već znao da su Iliri vješti travari, ali se pravio da mu je to novost. Davala mu je još savjeta iako je više gledao, nego slušao. Dešavalo se i da je ne čuje, nije mogao da odvoji pogled od ove lijepe djevojke. Ipak, koliko god da mu je bilo lijepo, počela je da mu nedostaje kuća, djed, majka, čak i razmaženi drugovi iz razreda.

Počeo je da radi da novoj *budilici*. Bio je ubjeđen da ga je ona koju je napravio kod kuće prebacila ovdje. Završio

je posao, sprava je gotova, ali da bi radila treba mu zlato. Odluči da sve povjeri Emonom djedi, gostioničaru Aronu. Iako šokiran i zbunjen uspio je da se pribere i pita ga zašto njegova budilica ne može da radi. Piter mu objasni da mu je za to potrebna određena količina zlata. Siromašni starac se zamisli i poslije dužeg ćutanja uskliknu.

Ispričao je Piteru priču o blagu kraljice Teute. Pomalo sumnjičav upita gdje ga treba tražiti. Aron mu ispriča priču o njegovom djedu Ahileju koji je jako želio to blago. Sumnjao je da bi moglo biti u Ukletoj pećini. Ljudi se iz te pećine nikada ne bi vratili. Ahilej je odlučio da naoružan sabljom ode i istraži ovu pećinu. Priča dalje govori da je njegov djed zašao toliko duboko u pećinu, da više nije bio siguran kako da se vrati. Poslije pola sata hodanja, ugledao je veliku vreću. Odmah je znao šta je, ali nije imao vremena da se raduje nego odmah potrča da je uzme. Tada je sve pošlo po zlu. Iza ogromne stijene čulo se takvo siktanje da se Ahileju sledila krv u žilama. Pojavi se zmija od najmanje 30 metara. Ahilej veoma uplašen ipak je uspio da se pribere i osmjeli se da zmiju posiječe sabljom. Nije imao vremena za gubljenje te zamahnu rukom, nacentrira i baci sablju. Ne čekajući ni sekunda, odmah se okrenu i poče da trči. Nije bio siguran gdje je pogodio, ali je znao da nije promašio, jer se začuo bolni roptaj. Nikad brže u životu nije trčao. Nije znao kako, ali je uspio da pobjegne.

Čuvši priču, Piter odluči da pokuša da uzme zlato iz pećine. Iako se protivio starac na kraju popusti i pusti ga da ide u potragu. Uzeo je luk, strijelu i mač i zaputio se ka pećini. Na pola puta ga presrete Ema. Plakala je i dugo ga molila da ne ide, ali bezuspješno. Ni sam ne zna koliko je hodao kada ugleda pećinu. Stigao je! Nalazio se pred ulazom. *Vrijeme je da se prvo suočim sa sopstvenim strahom*, ponavljao je u sebi.

Ušao je u pećinu gdje je bilo jezivo, vlažno. Hodao je oprežno sve dok iznenada nije čuo siktaje. Obli ga hladan znoj i

utroba poče da mu se rascjepljuje. Ugledao je zmiju. Bila je veća nego što je mogao zamisliti. Pored nje je bila i vreća zlata koju je čuvala. Ona krenu na njega, a on zamahnu sabljom te se vrati unazad. U tom trenutku čuo je poznat glas. Bila je to Ema koja je dozivala njegovo ime. Otrčao je do nje. Htio je da joj kaže da se vrati kući, ali sada je kasno za nagovaranja. Držala je sablju u ruci i rekla mu da proba da prođe do zlata, a da će odvlačiti pažnju zmiji.

Ema je krenula na zmiju. Piter potrča do blaga. U tom trenutku desilo se mnogo stvari. Piter je bio zbunjen. U istom trenutku počeo je zemljotres, Emi je ispala sablja i ona se nalazila u nemilosti zmije, a blago je počelo da klizi u provaliju. Sve je bilo na Piteru. Morao je da bira između Eminog života i povratka kući. Izbor je bio začuđujuće lak. Uzeo je luk, zakačio strijelu i opalio. Tada se čuo nepodnošljivo jak krik. Zmija je pogođena u glavu! Sruši se na pod i pećina se ponovo zatrese.

Piter otrča do Eme i zagrlji je! Okrenuo se i vidio da blaga više nema. Palo je u provaliju. Pećina je počela da se urušava. Trčali su, dok je iza njih padalo kamenje. Uspjeli su izaći iz pećine koju je kamenje potpuno zatrpalo. Srećni što imaju jedno drugo vratili su se u gostionicu. Zatekli su gazdu Arona kako tužan sjedi naslonjen laktovima na sto. Kada ih je ugledao, mislio je da mu se pričinjav. Gledao ih je ne vjerujući da su živi. Ispričali su što se dogodilo i priznali da se vole. Djed je bio presretan. Nakon nekoliko godina su se vjenčali.

Piter je nastavio svoj život među Ilirima i shvatio da mu je dom tamo gdje pripada. Veoma se dobro uklopio i stekao veliko poštovanje sugrađana, jer je bio vrijedan i pošten. Jedini problem su mu bili snovi. Djed i majka umiru, dozivaju ga i govore da ih je zaboravio i ostavio. Nemir i nespokoj ovih snova nestao bi s buđenjem i pogledom u Emu i sina kojeg je mnogo zanimala budućnost. Dječak nije ni slutio da mu preci žive u budućnosti, sve dok Piter nije otkrio tajnu svog porijekla.

Ponovo je počeo da radi na budilici. To ga je dječaćki radovalo. Iako mu je dugo trebalo, jer slobodnog vremena gotovo da nije imao, uspio je da je napravi. Bili su prilično imućni zahvaljujući najposijećenijoj gostionici, čuvenoj po dobroj hrani i vinu. Ema je bila mudra i štedljiva, pa je za crne dane kupovala zlato i skrivala ga na dnu ormara. Nije ni slutila da njihov sin zna tajnu očevog porijekla i da je odlučio da ode i upozna svog pradjeda i babu. Sin mu je bio toliko sličan, da su ljudi govorili da je isti otac. Piter je znao da ga niko i ništa ne može spriječiti da oputuje i živi u vremenu kojem pripada. Poznajući sina kao sebe, osjećao je da se kada ode, nikada neće vratiti. Sigurno ne zbog toga što nema zlata za povratak! Prije ili kasnije, svako može stići do zlata. Put do sreće je teže naći i oni koji ga pronađu se ne vraćaju.

Jovana Bugarin

IX razred

JU OŠ „Risto Ratković”

Bijelo Polje

POSJETA PRECIMA

Konačno... I ovaj školski dan je završen.

Danas smo iz istorije učili o Ilirima. Nastavnica nam je čak zadala i domaći zadatak: *na zanimljiv način prikazati život starih Ilira.*

Imam ideju! U našoj školi se održava sajam nauke sljedeće nedjelje. Mogla bih da napravim mašinu koja će izgledati kao neka kapsula. Sve što treba je da neko u nju uđe, i na zidovima će se, kao u 3D filmovima pojavljivati ljudi koji će se ponašati i izgledati kao Iliri. Biće kao u video igrici, osoba će moći da istražuje i posmatra život starih Ilira. Tako će učenici lakše i bolje razumjeti priču o Ilirima - oni će zapravo, na neki način i biti u toj priči. Ali... prvo moram da naučim lekciju. U stvari, ne. Nemam dovoljno vremena. Odmah ću pozvati Dunju i Anju, da zajedno radimo na projektu, a lekciju ćemo učiti usput.

Okupile smo se i sve je spremno za početak. Otprilike smo znale kako će naša mašina da izgleda, tako da smo odmah počele sa izgradnjom i programiranjem "3D kabine". Bilo je tu dosta posla... Već je bilo kasno kada smo završile projekat. Noć je bila olujna. Duvao je jak vjetar, istovremeno su padali kiša i grad, munje i gromovi sijevali su na sve strane.

Roditelji su mi na poslovnom putu i biće van grada nekoliko dana, a mlađi brat je kod bake i djeda na selu. Pošto je bilo kasno, drugarice su pozvale roditelje i dogovorile da to večer prespavaju kod mene.

Sjetile smo se da treba da podesimo još neke detalje i obavimo posljednje prepravke na 3D kabini. U praznoj sobi, u kojoj smo radile naš projekat, bilo je malo zagušljivo, pa smo odlučile da otvorimo prozor na kratko. Ja sam ušla u kabinu i šarafcigerom podešavala neke detalje na kontrolnoj tabli. Vrata kabine su bila otvorena, a bilo je potrebno samo da ih neko jako gurne i ona bi se automatski zaključala. Jedini ključ je bio kod mene, a vrata su se mogla otključati samo spolja. Vjerovatno se pitate zašto vam sve ovo govorim. Saznaćete...

Kroz otvoren prozor je dunuo snažan vjetar i zatvorio vrata kabine u kojoj sam se nalazila. Nije mi bilo izlaza. Svuda oko mene je mrak. Prije nego što sam uopšte uspjela da shvatim šta se dogodilo, antenu na krovu moje kuće je udario grom, i nekim čudom došao do naše mašine i izazvao kratak spoj u kontrolnoj tabli u kojoj je još uvijek bio šarafciger koji sam iz straha grčevito držala u rukama. Odjednom se oko mene stvorila bijela svjetlost, pa plava, pa zelena... nijesam znala šta se dešava.

Za to vrijeme, moje već uplašene drugarice, vidjevši da sam zarobljena, te da je grom pomjerio našu kabinu, pokušale su da mi pomognu. Čekićem su odblokirale vrata. Kada su ih otvorile imale su šta da vide. Tačnije, nijesu imale - zato što me nije bilo unutra. Nestala sam! Znale su da nikako nijesam mogla da izađem. Nema teorije da sam mogla biti negdje u kući, ali su se toliko uspaničile da su pretražile svaki kutak kako bi me našle. Ispod jastuka su pogledale koliko su bile uzrujane. U neko doba, kad su se smirile i kad je mozak počeo da im radi i razmišlja kako treba, sjetile su se da pozovu policiju. Kada su policajci čuli kako sam navodno nestala prekinuli su razgovor, misleći da se djevojčice šale.

Ja sam padala. Nekako sam iz neba padala ka zemlji.

Umrijeću, a ne znam ni kako. Eh, zar da napustim život u cvatu mladosti? Zbogom, živote, bilo je lijepo poznavati te..., pomišljala sam.

Dok sam se tako redom opraštala od svega, sletjela sam na plast sijena. Kakva srećna okolnost. Žmirela sam nekoliko sekundi, i kada sam shvatila da sam živa i zdrava, ustala sam i otvorila oči. Oko mene je bilo mnogo ljudi. Radnih ljudi. Toliko radnih, da je malo ko od njih uopšte primjetio da sam bukvalno pala s neba. Vidjelo me je tek po koje dijete. Gledali su me krajnje iznenađeno. Neki su čak nepomično stajali i gledali u sunce i nebo, misleći da će za mnom pasti još neko.

Ubrzo sam shvatila da su oni zapravo - Iliri. Nosili su široke bijele košulje koje su bile duge do koljena, preko toga su imali ogrtače, a na nogama su nosili opanke. Oni su meni čudni, ali ja njima još čudnija u farmerkama, majici i patikama. Čini mi se da je jezik sličan latinskom, a ja sam znala italijanski jezik, pa sam dosta riječi razumjela.

Kada su saznali kako sam se pojavila mnogi su počeli da smatraju kako su me poslali bogovi, a neki čak i da sam ja boginja.

- Pogledajte! Nju je poslao bog Bindus! - rekla je jedna bakica. Na njene riječi svi se trgoše i nastaviše sa nagađanjem.

- Ne, ne... To je boginja Anzotika, došla je da nas nauči kako treba da se ponašamo! - reče stariji čovjek.

Boginja Anzotika se poredi sa rimskom Venerom, odnosno grčkom Afroditom, boginjom ljepote i ljubavi, dok je bog Bindus bio glavni ilirski bog. On se poredi sa rimskim Neptunom, bogom vode.

- Ne, ne, ne... Došlo je do nesporazuma. Nijesam ja nikakva boginja, niti je mene iko poslao! Ja sam samo dijete iz budućnosti, koje se slučajno našlo ovdje!

- Bogovi su joj rekli da tako govori! Ne smije nama, smrtnicima, da otkrije svoj pravi identitet! - reče jedan od zemljoradnika.

Koliko god sam ih ubjeđivala da sam iz budućnosti, oni su toliko negodovali moje riječi govoreći da sam boginja. Njima se više sviđjela njihova verzija priče, pa su nastavili sa svojim pretpostavkama.

Prišli su mi djevojčica i dječak približno mojih godina. Bližanci, Latra i Armatus su rekli kako mi vjeruju da sam iz budućnosti. Iz razgovora sam saznala da je Armatus, takođe i ime ilirskog boga rata, a Latra, ime jedne od brojnih ilirskih boginja. Kada su bili veoma mali ostali su bez majke i oca. Sada žive sami u kolibi. Pokušavala sam da razgovaram sa njima, ali mi ostali ljudi nijesu dali mira. Rekla sam im da se vrate svojim poslovima i da me ostave na miru, a kako su mislili da sam neka od boginja, poslušali su.

Šetala sam sa Latrom i Armatusom. Blizu nas je bio zaliv. Po obliku me podsjetio na Bokokotorski zaliv. Ranije sam čitala da su Enihejci živjeli u blizini Bokokotorskog zaliva, na prostoru današnje Crne Gore. Enihejci su narod iz jednog od mnogih ilirskih plemena. Pitala sam Latru i Armatusa iz kojeg su plemena, i oni su mi potvrdili da su Enihejci.

Šetajući tako, Latra je primjetila telefon u mom džepu.

- Šta je to u tvom džepu?

- Moj telefon! - uzviknuh sjetivši se da ga imam. Bila sam toliko uzbuđena da sam zaboravila da odgovorim na Latrino pitanje.

- Moje drugarice i ja smo osmislile jednu aplikaciju prošlog mjeseca, pomoću koje možeš pozvati nekog bez signala i interneta! Nadam se da ću uspjeti da ih pozovem!

- Šta su aplikacija i signal? - začuđeno me upita Latra.

- A taj tvoj intornet... internet? Šta je to? - pitao je Armatus.

- Teško je sada za objašnjavanje. Moram da pozovem svoje drugarice!

Uspjela sam da pozovem Dunju. Sad samo da mi se javi...

Javile su se. Bile su vrlo srećne i uzbuđene. Uspjela sam da im objasnim kako sam se našla ovdje i rekla im šta treba da rade kako bi me vratile kući:

- Kada je grom udario u kontrolnu tablu, došlo je do kratkog spoja i mašina me je automatski teleportovala u prošlost, u doba Ilira, zato što su na ekranima kapsule bili snimci iz filmova o

Ilirima. Vi sada treba da ponovite to sa kratkim spojem, ali koristite manje naelektrisanje od groma, kako bi se stvorio portal kroz koji ću proći i vratiti se kući.

Shvatile su me i odmah se bacile na posao.

Iliri su piljili u mene jer sam im bila veoma neobična, pa su me novi prijatelji odveli do svoje kolibe i dali mi da se presvučem. Moju odjeću sam ubacila u korpu od trske koju sam nosila sa sobom.

Naučila sam mnogo o njihovim običajima i legendama. Naučila sam da su se Iliri bavili stočarstvom, poljoprivredom, lovom i ribolovom, gusarstvom, trgovinom i rudarstvom. Pokojnike su spaljivali, ili ih sahranjivali ispod kuće u zgrčenom položaju.

Saznala sam i legendu o postanku Ilira: Ilirios je bio najmlađi sin Kadma i Harmonije, koji je kasnije vladao Ilirijom, zemljom koja je po njemu i dobila ime. Po rođenju Iliriosa je obavila zmija i time mu prenijela mitsku snagu. Čak su i Iliriosovi roditelji na kraju života pretvoreni u zmije. Tako je kod Ilira bio veoma raširen kult zmije koji je preovladavao na jugu, dok je na sjeveru raširen kult Sunca. Naučila sam i da riječ Ilir znači slobodan čovjek.

Dok smo mi tako pričali o ilirskim legendama i običajima, do nas su došla dva mlada čovjeka i rekli da ih je kraljica Teuta poslala da nas dovedu kod nje. Poslušali smo ih i pošli sa njima. Znala sam da je kraljica Teuta na prijesto stupila od 231. godine prije nove ere, nakon smrti kralja Agrona. Vladala je u ime maloljetnog pastorka Pineja, Agronovog sina.

Postoji više legendi o kraljici Teuti koje sam čula u školi. Jedna od njih govori o tome da je postojao vir u kojem se njen sin utopio, pa je naredila podanicima da taj vir zatvore. Postoji i priča o izgubljenom blagu kraljice Teute, koje do danas nije pronađeno.

Dok sam ja tako razmišljala o legendama, već smo stigli do dvorca. Stražari su nas doveli do kraljice, a ona naredi da svi, osim nas troje, izađu iz odaje. Tako i bi.

Kraljica Teuta je bila prelijepa. U školi sam čula da je bila mudrija od zmijske, hrabrija od lava, te da je imala vilinsku ljepotu. To za ljepotu je bila istina, a za ostalo nijesam mogla znati. Imala je dugu kosu do pojasa, smeđe boje, krupne, sjajne, zelene oči. Na glavi je imala zlatnu tigaricu i nosila je zlatne minđuše koje su izgledale kao zmijske u obliku slova S. Svijetlo plava haljina sa zlatnim ivicama prelazila je malo ispod koljena. Bila je lepršava, kao da je od svile. Oko struka joj je pojas od zlata, a preko haljine plašt tirkizne boje sa zlatnim ivicama. Na nogama je imala sandale.

- Mještani pričaju da si boginja. Neki su uvjereni da su te bogovi poslali. Čujem i one koji misle da si došla iz daleke budućnosti, - bila je direktna kraljica.

- Tako je, kraljice. Mještani pričaju tako, ali je istina da sam došla iz budućnosti. Kraljice, molim Vas da mi vjerujete, - rekla sam, poklonivši se.

- Vjerujem ti, ali pošto većina ne vjeruje u to imam jedan prijedlog za tebe.

- Kakav prijedlog?

- Moj narod misli da si boginja, pa će te poslušati. Ranije sa pokušala da osvojim Vis, ali mi to nije uspjelo. Rimljani sada žele rat. Tvoj zadatak je da kažeš mom narodu da su me bogovi odabrali za kraljicu i da treba u svemu da me slušaju. Tako ćemo bolje proći i u ratu. Ne bojim se rata i boriću se za ovu zemlju do posljednje kapi krvi, ali želim da me moj narod sluša u svemu.

Tu sam vidjela njenu mudrost, pronicljivost i lavovsku hrabrost. Bila je veoma mudra, pametna i draga žena.

- Za uzvrat ću ti dati šta god poželiš, pa čak i nešto iz kovčega sa tajnim blagom. Ako ti bude potrebno pomoći ću ti da se vratiš kući. Pristaješ li?

- Naravno da pristajem!

Tada mi je prišla i zagrlila me.

- Ako ipak izgubimo u ratu, želim da bacim i sakrijem svoje blago, tako da ni ja ne znam gdje je. Gdje da ga sakrijem? - pitala je.

- Pa, možete ga baciti sa vodopada!

Svidio joj se odgovor i zahvalila mi se.

Od njenog blaga sam uzela tijaru, kraljevsku odjeću, istu kao što je ona nosila, dvije ilirske nošnje za svoje drugarice, tri ilirske amajlije - ogrlice koje su nosili svi Iliri da ih ne bi opsjedali duhovi i jedan kovani novčić.

Sazvale smo sve Ilire i rekla sam im da je kraljica Teuta odabrana i da moraju da je poštuju i rade sve kako im ona kaže da ne bi izazvali gnijev bogova.

Tada su me pozvale Dunja i Anja i rekle mi da se ne pomjeram par minuta kako bi otvorile portal.

Rekla sam to kraljici. Na kraju smo se fotografisali zajedno sa Latrom i Armatusom. Napravila sam i nekoliko kadrova odaje u kojoj smo se nalazili.

Prije polaska kraljica Teuta obeća da će ako pobijede u ovom ratu svima reći moje ime i proglasiti me princezom. Ako izgube, napisaće to na ceduljici i staviti u kovčeg sa blagom, koji će baciti sa vodopada. Rekla mi je da sada imam kraljevsku nošnju i tijaru, tako da ću se osjećati kao prava ilirska princeza.

Portal se otvorio i bilo je vrijeme da krenem.

Pozdravila sam se sa kraljicom Teutom. Latra i Armatus su živjeli sami pa su poželjeli da pođu sa mnom.

Vratila sam se kući, a Anja i Dunja su bile presrećne što me vide.

Upoznale su i moje ilirske prijatelje. Oni su, zakoračivši u naš svijet, znali i naš jezik, kao što sam ja znala njihov. Znali su šta je internet i aplikacije i mnogo toga o našoj tehnologiji. Kao da su rođeni u savremenom dobu, ali nijesu zaboravili ni rodnu Iliriju, ilirski jezik, kulturu i tradiciju, to će zauvijek biti u njihovim sjećanjima. Kada su se moji roditelji vratili sa poslovnog puta povjerovali su u ovu priču zahvaljujući snimku sa sigurnosne kamere koja se nalazila u sobi u kojoj smo radile projekat.

Upisali smo ih u školu, a naše prve komšije su ih usvojile.

Na sajmu nauke smo osvojili prvo mjesto, jer smo osmislile vremensku mašinu koja će istoričarima znatno olakšati istraživanja, a i iz istorije smo dobili petice. Projekat smo predstavili kao da smo ga radili Dunja, Anja, Latra, Armatus i ja. Tog dana smo svi obukli ilirske nošnje, a ja sam obukla onu kraljevsku.

U školi sam čula legendu kako je kraljica Teuta nakon poraza od Rimljana, prije svoje smrti, bacila kovčeg sa blagom s vodopada, i da to blago do danas nije pronađeno. Ono što niko sem mojih prijatelja ne zna je to da onaj ko pronađe ovaj kovčeg pronaći će i spis kraljice Teute kojim me proglašava ilirskom princezom. Kažu da je i Jadransko more velikim valovima jadikovalo za kraljicom Teutom kada se proširila vijest o njenoj smrti.

Enida Višnjic
IX razred
JU OŠ „Rifat Burdžović Tršo”
Bijelo Polje

UKLETI DOKTOR LIR

Uska kamena staza, koja vodi do Đalovića pećine, vijuga se ispred mene. Sa ulaza pećina izgleda kao da je veoma mala, ali kad zađete malo dublje, vidite jednu ogromnu podzemnu dvoranu, misterioznu, strašnu, ali u isto vrijeme i fascinantnu. Dok sam razgledala maštovito izvajane pećinske ukrase i nakite, probudile su me riječi starog nastavnika istorije. Tihim glasom, kao i obično, započeo je lekciju.

- Iliri su najstariji narod, kome se zna ime, koji je živio na našem prostoru.

To su riječi koje su me vratile u realnost. Odjednom je nestala podzemna misteriozna prostorija, oko mene su bili visok čovjek, sijede brade, u dugom kaputu i sijaset lijepih glavica koje su pomno pratile svaki korak starog nastavnika. Na krilima njegovog glasa letjela sam u daleke krajeve u kojima su živjeli Iliri. Kroz dugu istoriju ispričane su mnoge legende i priče o Ilirima, a ja ću vam ispričati jednu koju sam, prije tri mjeseca, čula od svoje bake.

Nekada davno, prije svih vremena, u malenom selu Doklea, koje je bilo zgrčeno na visokom brdu Meteon, živio je doktor Lir. Na visoravni obrasloj travom uvijek je duvao prijatan vjetar. Na kraju šume nalazilo se neobično malo sklonište u kojem je živio doktor Lir. Doktor Lir je bio manji čovjek, sredovječnih godina. Nosio je poveću bradu, bijelu košulju koja mu je padala sve do koljena. Košulju je, obično, vezao jednim debelim, crnim kaišem. Na

nogama je nosio čizme napravljene od tigrove kože. Imao je crnu kosu i smaragdno zelene oči. Uvijek je nosio kapu na glavi. Roditelji su ga ostavili kad je bio dječak. Svi su ga izbjegavali zbog izrazito lošeg materijalnog stanja. Patio je, tugovao je, bio je skrhan jer ga je, čak, i jedini prijatelj kojeg je imao, Simo, napustio. Jednog dana, odlučio je da ode iz sela i da potraži mjesto u kojem će biti voljen. Šaćica ljubavi i pažnje bile su sve što mu je potrebno.

Kamenitom stazom koja se vijugala duž ogromne livade podno misterioznog krša, dugo je hodao. Ne mogavši više da izdrži, Lir je zastao i legao pored manje stijene u blizini grada Amantia. Zaspao je. Kada se probudio, iznad njega su bile brojne nijanse plavetnila i bljesak sunca koji mu je spuštao pogled. Prvi put je osjetio istinsku sreću. Ležao je u travi i uživao u veličanstvenom pogledu koji mu je priroda pružala. Kada je ustao, vidio je kako iza stijene viri kraj crnog kaiša. Izvukao ga je i ugledao crni kaiš sa zlatnom kopčom.

Kako lijep kaiš! Promijeniću svoj, pomislio je.

Kada je zamijenio svoj stari, pohabani kaiš, novim sa zlatnom kopčom, doktor je odmah osjetio snagu i moć. Počeo je da lebdi u vazduhu i osjetio je jak bol u glavi. Pomislio je kako bi bilo lijepo da se svima osveti za godine pakosti i muke. Ne znajući da je kaiš uklet i zao, doktor je odlučio da se vrati u svoje selo. Lebdeći u vazduhu, stigao je. Prvi put u životu zadobio je pažnju ostalih ljudi. Odjednom su u njemu vidjeli gospodina u crnom odijelu, koji, zamislite, leti.

Kada se spustio na zemlju, koračao je sa mnogo ponosa u sebi. Zapazio je mnogo ljubomornih pogleda uprtih u njega. Drugi put je osjetio sreću. Uživao je u usklikima omađijane mase. Koračao je ulicom kao da nije dio tog sela, ni njihovog svijeta. Lice mu je bilo mirno i spokojno. Ta slika omađijanog svijeta mu je razvlačila osmijeh na licu. Ubrzo je otkrio još jednu moć koju kaiš ima, a to je kontrola uma. U sljedećem trenutku,

svakoj osobi je mogao da kontroliše um. Postao je još srećniji, ispunjeniji i zadovoljniji.

Ljudi su igrali kako je on svirao.

Prva žrtva njegovog napada bila je djevojka po imenu Lusita. Doktor Lir je godinama bio zaljubljen u nju, a ona ga nije ni primjećivala. Stao je ispred nje i poželio kako da se ona ponaša prema njemu. Dobio je pažnju i ljubav, dobio je sve ono za čim je godinama čeznuo.

- Na cijelom svijetu niko nije srećniji od mene, – trčeći kroz masu ljudi, vikao je.

Ne znajući kakvu cijenu mora da plati, Lir je nastavio sa kontrolom uma. Uskoro je saznao cijenu koju mora da plati – dok god je kaiš kod njega, on više neće moći da zaspi. Danima i noćima je ostajao budan samo da bi uživao u pažnji i ljubavi koju nikada ranije nije dobijao.

Ljudi su patili, a on je bio, donekle, srećan.

Malaksalo i umorno tijelo su bili produkt korišćenja ukletog kaiša. Bio mu je potreban san. Poslije dva mjeseca, sa velikom tugom, odlučio je da se odrekne kaiša, a sa kaišem i slave koju je dobijao svakodnevno. Vratio ga je na isto mjesto gdje ga je i pronašao. Svi u selu su, ponovo, imali svoj um i kontrolu nad njim. Međutim, sljedećeg jutra, kaiš se opet vratio kod Lira. Lir je shvatio da je uklet. Bio je toliko nesrećan.

Vijest o kaišu koji može da kontroliše um stigla je do Teute, lijepe i milosrdne kraljice. Ona je jedina znala kako da skine čini i magiju sa kaiša. Željela je da oslobodi Lira i ilirski narod. U utrobi planine Malagarad sakrila je čarobne riječi za skidanje magije. Mislila je da je rješenje u njenim rukama, veselo je odskakutala do planine, a onda, odjednom... iz mraka, pojavilo se...

Iznad nje se uzdiglo džinovsko tijelo crne boje, sa dugom kosom i crnim mačem u ruci. Bio je to zli trol, opasan i strašan. Trol je ispuštao nevjerovatno glasne krike koji su joj ulivali strah u kosti. U tom trenutku, tlo je počelo da podrhtava. Kraljica nije mogla da vjeruje šta joj se dešava.

- Očekivao sam te, – presjekao je tišinu.

- Moram da pomognem svom narodu. Molim te, dozvoli da skinem magiju sa ukletog kaiša i da spasim prošla i buduća pokoljenja od muke, – gotovo kroz zube procijedi Teuta.

- Nikada to neću dozvoliti. Zlo treba da živi! – odzvanjao je strašni glas kao grmljavina.

Trol je velikom brzinom zamahnuo svojim bodljikavim mačem. Začula se jaka grmljavina, tlo je počelo još jače da se tresе. Teuta se jako uplaši. Razjareni trol je munjevito i nemilosrdno zaskoči i raspori preko cijelog stomaka. Padala je sporo, boreći se da se održi na nogama. Vidjevši to, trol još jednom jako zamahnu svojim bodljikavim mačem i posječe je posred glave.

Kraljica Teuta je ležala mrtva.

Poginula je boreći se za dobrobit svog ilirskog naroda.

Saznavši da je kraljica mrtva, doktor Lir je shvatio da mora da se nosi sa težinom koju kaiš nosi sa sobom.

- *Postaću kralj. Imam moć, kontrolisaću im um i svi će me poštovati*, – sa velikom dozom sreće je govorio, zaboravivši na cijenu koju mora da plati. Vrijeme je prolazilo, a Lir nikada nije spavao.

Jednog hladnog, decembarskog dana, u njegovo kraljevstvo je upala grupa maskiranih ljudi. Lir je pokušao da im kontroliše um, želeći da i oni postanu njegovi pijuni. Nije uspio, bili su otporni na magiju kaiša. Odveli su ga na i ubili. Brzinom svjetlosti, kaiš je nestao. Nestao je i nesrećni, ukleti Lir.

Prošlo je hiladu godina od smrti doktora Lira. Kaiša odavno više nema. Na mjestu gdje je potekla krv izraslo je jedno hrastovo drvo. Svake godine drvo ispušta jarku crvenu tečnost iz svog korijena. Stanovnici tog mjesta nijesu znali šta se događa, čak ni najbolji naučnici 21. vijeka, nijesu imali predstavu o tome šta je u pitanju.

U blizini tog drveta živjela je porodica koja se prezivala Kvin. Imali su sina Maelsa i ćerku Ivonu. Jednog dana djevojčica je ostala sama kod kuće. Otac Luka i majka Klarisa su odveli

sina na fudbalsku utakmicu. Ivona, radoznala djevojčica, otišla je do misterioznog drveta. Među žutim lišćem ugledala je svjetlacavi komad metala. Bila je to kopča za kaiš! Na prvi pogled, kopča joj se mnogo dopala, jer ju je podsjećala na jednu koju ju nedavno izgubila. Vratila se kući i počela da igra igrice na kompjuteru. Kopča je bila odvojena od kaiša, nije imala istu moć.

U sred noći, probudila se. Bila je sva u znoju. Stavila je kopču na prvi kaiš koji je pronašla u fioci, uvukla ga u farmerke i obukla ih. Tijelo joj se grčilo, zenice su se širile. Imala je samo jednu želju – da nekom oduzme život. Kaiš je izvukao svu dobrotu iz njenog malenog srca. Hitrim koracima je tražila mač svog pradjede koji je on koristio u Prvom svjetskom ratu. Luta-la je gradom sa mačem u ruci. Ubijala je svakog ko joj se našao na putu. Bila je pod uticajem kaiša.

Ubijena je od strane policije, 22. juna, 2024. godine.

Misteriozni kaiš je nestao, opet!

Kaiš je nemoguće zaustaviti ili mu oduzeti moć. Tajna se krije u utrobi planine Malagarad. Kaiš luta i nikada se ne zna gdje i kada će se pojaviti i ko će biti njegova nova žrtva. Ko zna, možda si to upravo ti, koji čitaš ovo!

Nikola Kovač

VIII razred

JU OŠ „Narodni heroj Savo Ilić”

Kotor

HOP! VRIJEME VRAĆA DUG

Ah ta istorija... Prepuna nevjerovatnih priča i događaja o kojima bismo mogli vječno govoriti... Uči nas kako i zašto treba živjeti... Iz nje, s radošću i zadovoljstvom, saznajem sve što ne znam, a što se nekad zbilo. Uči me da svaki uzrok ima i posljedicu... da je sve zapravo „igra vremena“... Iako živim u „savremenom dobu“, pogledi i stvari kojima težim duboko su usmjereni i utkani u tu daleku prošlost.

Napravimo zajedno taj skok u daleku prošlost!

Hop... Tu smo... Risan... Drevno naselje, centar Ilira na obali Bokokotorskog zaliva, krije toliko tajni, kojih se mi, ma koliko se trudili, nikada nećemo domoći. Iliri, podijeljeni u nekoliko plemena, a najznamenitiji među njima, Ardijeji, radili su i živjeli na teritoriji od Boke Kotorske pa sve do rijeke Neretve.

Zato, osvrnite se lijevo i desno!

U uskoj uličici vidite prvu kovnicu novca i čovjeka koji neumorno kuje, dok mu se znoj sliva niz čelo. U daljini ćete spaziti njegove prijatelje koji rade mukotrpno na njivama, plantažama vinove loze... Eno i mlađih pripadnika ovog plemena na obali mora... Dok jedni ribaju, drugi se igraju, ne razmišljajući o svojoj budućnosti i o tome da će jednoga dana oni biti ti koji će braniti svoj narod, kao što to sada rade njihovi roditelji. Zalazi sunce, bradati vojnici s kapom na glavi, u bijelim dugim košuljama, opasanim oko struka i sa ogrtačima upravo se vraćaju u svoju gradinu. Pitam se... čime li su se bavili te su tako iznemogli? Mora da su

ratovali protiv Rimljana, zbog kojih i ne mogu živjeti normalnim životom.

Ipak, dosta je za danas! Vratimo se u našu dobro poznatu sadašnjost...

O svemu ovome mnogo više i detaljnije zna moj znatiželjni drug Vuk. On, jednostavno rečeno, obožava i živi istoriju. Inspiraciju pronalazi izučavajući, upravo, Ilire. S obzirom na to da živi baš u Risnu, oduvijek ga je zanimala prošlost ovog naselja, kao i mitske priče o Ardijejima. Ispričao mi je priču o svom „*putovanju kroz vrijeme*“ za koju sam smatrao da je izmišljena i da je samo plod njegove mašte.

Priznajem – nijesam mu vjerovao, a trebalo je. Ipak, nije se ljutio. Kaže da ni sam nije siguran da li je to bio san ili java. Njegovo putovanje u svijet Ilira je zvučalo previše nevjerovatno...

Prošli su od tada dani, mjeseci... Vukova priča mi se stalno motala po glavi. Vremenom sam se uvjerio u njegove riječi. Nedavno mi je dokazao šta je sve tada proživio. Čini mi se kao da smo Vuk i ja juče sjedjeli na onoj velikoj stijeni uz more i da mi je pričao o svom putovanju.

Evo o čemu se radi...

Moj drugar avanturističkog duha, ipak, većinu svog vremena provodi u kući, učeći. Svoje slobodno vrijeme, umjesto druženja s djecom, radije koristi da izučava prošlost, povezujući je sa današnjicom.

Tog popodneva, drugovi su ga satima molili da se poigra sa njima, ali tvrdoglavi Vuk nije popuštao u svojoj namjeri da završi sa proučavanjem teksta o Teutinoj pećini. Zato, kada su ga ugledali, bili su iznenađeni i zbunjeni. Uslijedilo je i zbijanje šala na Vukov račun u vezi njegovih interesovanja. Ali, to nije moglo razljutiti dobrodušnog Vuka. Naprotiv, samo se nasmijsao i igra žmurke je otpočela. Nestošni Mirko počeo da broji i već poslije dvadeset sekundi ostade sam na risanskoj plaži – svi

su se već sakrili. Možete pogoditi ko je najdalje otišao? Naravno – Vuk.

Za tren oka otrčao je skroz do Sopota, bučnog izvorišta iz istoimene pećine, koji je oduvijek privlačio brojne posjetioce ovog mjesta. Zaboravio je Vuk i na igru i na drugare, pažnju mu je odvuкао Sopot, iz kojeg je neviđenom brzinom izbijala voda i ulivala se u Risanski zaliv. To je bilo vrlo tajanstveno mjesto i za turiste, a i za same Rišnjane. Želja da otkrije sve ono što mu je svakodnevno bilo pred nosom, navela je dječaka da istraži uski prolaz pored Sopota, nalik na manju pećinu.

Bez ikakvih problema se tu i uvuče. Taj prolaz je pravo mjesto za skrivanje, jer niko još nije uspio tu da se uvuče. Prošlo je već sat vremena, a od Vuka ni traga ni glasa. Zbunjeni Mirko je svuda gledao, ali bezuspješno. Za to vrijeme se desilo nešto neobjašnjivo. Meni je zvučalo suludo, u početku. Dok je lutao po raznim pećinama i prolazima, primijetio je kako nešto zlatno sija u daljini. Već se ponadao da to može biti jedan od istorijskih izvora koji potvrđuje postojanje Ilira. Provuče se pored brojnih paukova i šišmiša bez ikakvih poteškoća sa ciljem da vidi šta se tu skriva. Znatiželja je prevladala neopisivi strah koji je osjećao. I, zaista, bio je upravu. Otkrio je narukvicu koja je nekada pripadala starim Ilirima, u šta se uvjerio kada je zapazio uklesana slova na njoj. Ne tako jasno, shvatio je da na narukvici piše Agron.

Zaključio je da je ovaj predmet pripadao velikom ilirskom vladaru i vojskovođi koji je živio početkom III vijeka prije nove ere. Nije mogao da dočeka ni da izađe iz pećine i pokaže drugovima šta je našao. Bio je isuviše uzbuđen da sačeka još koji minut, te stavi narukvicu na ruku. Možda će ovo za osobe koje ne vjeruju u magiju zvučati kao obična nelogičnost, ali istog momenta pred Vukom se ukazao „novi svijet“. Taj „novi svijet“ nije bio ništa drugo nego Vukov rodni grad, samo što je on imao njegovu sliku od prije više od dva milenijuma. To je sada

Vuk mogao da vidi – gradinu o kojoj je bezbroj puta čitao i maštao. A opet... kao da je u tom trenutku imao svu moć ovoga svijeta.

Zaista se ne treba čuditi što Vuk nije mogao u prvom trenutku utvrditi da li je sve stvarnost ili zapravo samo sanja drevni narod koji je nastanjivao područje njegovog mjesta. Dok bi se neko drugi uplašio, Vuk je pažljivo, sa čežnjom posmatrao sve. Shvatio je da se vratio pred početak nove ere. I tada ponosno uzviknu:

„Ovo je najljepši dan u mom životu“, a potom se veselo uputi ka obali da se upozna sa nekim od njih. Niko tada ne bi mogao ni naslutiti da će njegovoj sreći doći kraj...

Nije se ni u ovom svijetu osjetio usamljeno, bez obzira na to što ovdje nije bilo njegovih prijatelja i porodice i što nikog nije poznao. Bio je željan sticanja novih poznanstava. Uzbuđeno mahnu rukom i predstavi se ostalima. Međutim, na njegovo zaprepašćenje, oni su ga posmatrali razrogačenih očiju, poprilično čudno. Dječak se zapita šta nije bilo u redu sa ostalima. Svi pobjegoše od Vuka. Mogao je da primijeti kako mu se primiču dva dobro naoružana ratnika. Ošinuše ga pogledom, pa ga brzinom svjetlosti nervozno digoše sa zemlje i odvedoše nekuda. Vuk je vrištao. Bio je uznemiren; nije mogao da ustanovi kuda ga to vode. Za samo par minuta pred njim se ukazao veliki, bijeli dvorac... Izgledao je fantastično, nestvarno u Vukovoj glavi. Nikada ništa slično nije vidio. Ratnici su ga konačno skinuli sa leđa i uveli unutra. Jako ga je zanimalo šta ga to čeka, a njegov strah je iz nekog razloga postepeno iščezavao. Iliri se nakloniše čovjeku sijede brade i kose, sa zlatnom krunom na glavi. Vuk shvati šta se dešava i pred kim je stajao. Zato odluči da učini isto. To je bio neustrašivi kralj Agron. Baš u tom trenutku jedan od njih reče:

- Gospodare, mi, čestiti i Vama vjerni ratnici, nađosmo još jednog Rimljanina. Da ga strpamo u tamnicu?

- Nemojte, ovaj je naš, - progovori konačno i kralj.

Tada Vuk dobi priliku da se predstavi. Reče kako mu je čast stajati ovdje i ispriča sve kralju o njegovom putovanju kroz vrijeme. Kao ni ja, kralj mu u početku nije povjerovao. Ipak, uvjerio se u ono što je Vuk pričao kad je ugledao zlatnu narukvicu na njegovoj ruci. Ovaj mu odgovori da je to potpuno isti nakit koji i on ima u svojoj kolekciji. Potom ga upita odakle je tačno i da li je voljan služiti ilirskoj vojsci. Na to mu Vuk odgovori:

„Vaš grad je i moj grad, Visočanstvo. Spreman sam braniti ga zajedno sa ostalima.“ Kralj se nasmiješi i objasni mu plan odbrane za predstojeći napad Rimljana na glavno ardijejsko utvrđenje.

Vuk, koji je dobio zadatak da brani sjevernu stranu gradine zajedno sa vojskom Agronove žene Teute, obeća da će učiniti sve što je u njegovoj moći da spasi nedužne živote. Prema istoriji, ova bitka treba da pripadne Rimljanima. Toga je Vuk itekako bio svjestan, ali nije ostalima smio pričati o porazu. Ardijeji su se nadali pobjedi. Međutim, dosjetljivom malom borcu pade na pamet jedna priča koja govori o tome kako je Teuta prije mnogo godina sakrila moćno oružje u pećini visoko u brdu, koja je ime dobila upravo po kraljici. Sunce polako zalazi, more gubi svoju raskošnu, plavu boju koja je, kako kažu, dolazila od ljepote Teutinih očiju... Stižu opasni Rimljani!

Dječak osjeti nekakvu opasnost i neumoljivo počeo da se penje po krševitom brdu koje se uzdizalo nad drevnim gradom. Sve brže i brže se peo s nadom da će odbraniti Ilire i dočepati se tog mističnog oružja. I bitka je trajala... trajala... i trajala... Nije joj se nadzirao kraj. Dosta ljudi je već savladano i pogubljeno, ali niko nije primijetio da Vuka nigdje nema. Prolazili su sati, kad dječak ugleda ogromnu pećinu pred sobom. Dobro je znao gdje se nalazi. Toliko nedužne krvi se protilo te noći, uprkos pruženom žestokom otporu. Vuk utrča u pećinu sa velikom motivacijom i energijom. Nije bilo više vremena za gubljenje! Pronašao je naizgled običan luk, a zapravo tako nepredvidivo oružje, brže nego što bi iko to učinio. Zanimljivo je to kako se

snašao mladi ratnik u tako teškoj situaciji. Ni mrak, ni slijepi miševi, ni ogroman „pećinski lavirint“ nijesu mogli stati na put neustrašivom Vuku.

Srce mu je u tim trenucima kucalo kao nikad u životu, a adrenalin je nekontrolisano radio u Vukovoj krvi. Od svog uzbuđenja i neopisive želje za spasenjem svih onih koji su se tada hrabro borili i koji su i dalje na ovom svijetu, on nategnu luk i ispali strijelu koja se leteći zapali. Bilo je veličanstveno gledati vatrenu strijelu koja se uzdizala visoko ka noćnom nebu. Svi su gledali ka gore, ne sluteći ko je mogao da uradi tako nešto. Pad strijele, koja je vremenom tokom svog leta postajala sve veća, označio je kraj ove iscrpljujuće i neizvjesne borbe. Rimljani su počeli sa povlačenjem. Bilo je prekasno za napadače. Sada su oni bili primorani da se brane. Ne zna se samo da li su na kraju pobjegli usljed dizanja prašine od strane ispaljene strijele ili ih je Vuk dokrajčio pogotkom moćnog oružja.

Samo jedno je bilo važno u tom trenutku – Iliri su pobijedili Rimljane. A hrabri junak, koji je sve posmatrao sa tog visokog brda pred Teutinom pećinom, nije nikad bio ponosniji na sebe. Skakao je od radosti i likovao. Međutim, zbog male nepažnje, sa njegove ruke spade narukvica.

Istog momenta, dječak se vrati na mjesto odakle je i započelo njegovo čudesno putovanje. U jednom trenutku je žalio što je njegova avantura „završena“, ali odluči da se pohvali svojim drugovima i okonča igru. Izađe na svjetlost i obasja ga to žarko sunce, kojem se iz dana u dan radovao. Ali... topli zraci sunca su bili jedino što je „vremenski putnik“ mogao da prepozna... A znate kako kažu: „Kada petljaš s vremenom, budi spreman da ti se vrati dug.“

Sve se promijenilo! I to u tolikoj mjeri da bi Vuk poželio da je ostao zauvijek sa Ilirima u njihovom svijetu. Umjesto brojnih kućica, Vuk je sada mogao da ugleda neke visoke zgrade i solitere što štrče u centru ogromnog grada veličine megalopolisa.

Na svakom koraku uzdizali su se bilbordi, a gušio ga je dim koji je dolazio iz raznih fabrika. Te fabrike su zamijenile svo drveće pri obali mora. Čak ni zaliv nije bio isti... Sada su u njemu bili usidreni brodovi, koji su zagađivali more otpuštanjem nafte. A kad ugleda da je brdo sa kojeg je „prije dva milenijuma“ ispalio vatrenu strijelu i tako spasio ilirski narod sravnjeno sa zemljom, njegovo srce samo što od žalosti nije prepuklo. Jer... nekada su ga baš za ovo mjesto vezivale divne uspomene, a sada nije umio ni da pronađe put do sopstvene kuće.

Zastade malo da razmisli... Nije mu trebalo mnogo da shvati da je promijenio tok vremena. Zaključio je susretom sa Ilirima uticao na događaje u istoriji, pa se zato njegov rodni grad razvijao u nekom drugom smjeru – njemu neshvatljivom. Hitro je ponovo stavio zlatnu narukvicu na ruku i tako se po drugi put teleportovao u ilirski svijet. Nije smio dozvoliti da „neoprezni Vuk“ bude opažen od strane ijedne osobe. Ali pazite, postoji još veća opasnost... Naime, ukoliko bi Vuk koji je prvi put u ovom svijetu ugledao sebe kako pokušava da ispravi svoju grešku u drugom navratu, došlo bi do tzv. „zamrzavanja vremena“. Drugim riječima, Vuk bi zauvijek ostao zaglavljen u periodu trećeg vijeka prije nove ere, dok bi čitav naš univerzum možda bio uništen. Upravo to su nedostaci putovanja kroz vrijeme. Ali hrabri dječak je bio spreman i na takav rizik.

Stvorio se tačno iza svoje „neoprezne, trenutno uzbuđene verzije“. Srce samo što mu nije stalo u trenutku. Molio se Bogu da se ne okrene i ne vidi sam sebe. Na njegovu sreću i na sreću svih nas – Vukova želja se ostvari! I tačno u onom momentu kada Vuk potrča niz strminu ka moru da se upozna sa drevnim narodom, ovaj mu baci ogromni kamen da se saplete. I uspio je... Vuk je već ležao na zemlji, dok je narukvica bila kraj nje-ga. I ovo je bio kraj svih njegovih muka. Njegove obje verzije, ma koliko to čudno zvučalo, osjetile su bol, ali je dječak bio na bezbjednom – u svom starom, dobro poznatom Risnu. Njegov trud se isplatio.

Pretpostavljam da su Iliri, kako je zapisano u istoriji izgubili važnu bitku, ali je vrijedjelo. Osvrnu se oko sebe, pogleda u ruke, a potom izađe iz pećine. Ni sam nije svjestan šta je uspio i iz kakve se situacije izvukao. Suze radosnice pojavile su se na njegovom licu što je opet sve isto kao prije. Jedva je čekao da utrči svom dragom gradu u zagrljaj i da podijeli sa nekim svoju fantastičnu priču.

A ja sam zahvalan što ju je baš meni ispričao i što imam takvog druga. I da, drago mi je što poznajem osobu koja mi, iz dana u dan, nevjerovatnim poznavanjem istorijskih činjenica, dokazuje da nijedna zemlja nema tako divnu istoriju, koja je krasi, kao naša. Nadam se da ću i ja jednog dana doživjeti putovanje u prošlost. Volio bih da završim na istom mjestu gdje je Vuk pronašao sreću, jer nema tako interesantnog i mističnog naroda kao što su bili Iliri. Uvjeren sam da oni kriju još tajni, što je na nama da otkrijemo... vremenom.

I na koji način da završim ovu bajku nego sjećajnjem na taj dan... A to je dan kada je Vuk proširio moje poglede na ovaj svijet i poručio mi da radoznali mali istraživači, djeca, mogu dospjeti gdje god žele – bilo gdje, bilo kada. U svoju avanturu me je uvjerio kada je iz džepa izvadio zlatnu narukvicu o kojoj je toliko pričao. Obećao je da je neće nikada više koristiti, a ja sam mu preporučio da je vrati tamo gdje ju je i pronašao. Pristao je.

Vjerujem da će ovo kad-tad i učiniti, ali to je već druga priča, koju ostavljam za neki drugi put...

Tarik Idrizović

VIII razred

JU OŠ „Dušan Korać”

Bijelo Polje

ILIRSKI VREMEPLOV

Hmm... Gdje se ovo nalazim?

Postavio sam sebi pitanje dok mi iznad glave prolaze tamni oblaci u pratnji do sada neviđenih munja. Imao sam osjećaj da svojom veličinom prekrivaju sva brda u okruženju. Osjećaj straha me polako obuzimao, gubio sam dah, a hladnoća koja mi je strujala tijelom postajala je nepodnošljiva. Pitanja su se nizala, kako sam se našao ovdje, šta se desilo? Sjećanja ne postoje. Tu sam u velikom šumskom prostranstvu. Sve do sada bio sam okružen samom tišinom, dok tu tišinu nije prekinuo jak vrisak. Čuo sam teške korake, kao da su se brda odvojila. U blizini sam ugledao oko pedeset ljudi. Izgledali su čudno. Obučeni u bijelo. Na njima je bilo ruho slično haljinama. Imali su duge brade, mnogi ožiljke po licu, glasno se čulo lupanje oklopa koga su nosili...

Odjednom sam osjetio jak udarac u rame, streknuo i okrenuo se. Ispred mene je stajao mladić, od oko 20 godina. Nešto je govorio, ali nijesam shvatio šta. Sve što sam mogao povezati jeste da nijesam dobrodošao. Povikao je i za sekund se okupiše oko mene. Gledali su me, međusobno komentarisali. Niko mi nije prilazio, kao da su me se bojali, a ustvari pitali su se “šta sam ja”? Kakvo sam ja stvorenje bez brade, ožiljaka na licu, tragova blata od rvanja u močvarama? Kakva je to odjeća na meni?

„Nijesam odavde, ne znam kako sam dospio ovdje!”

Počeo sam im govoriti na mom jeziku. Oni su me začuđeno gledali, nijesu me razumjeli. Nastavio sam na engleskom, što je

većinu nasmijalo. Rukom su odmahnuti i pokazali da treba da idem ispred njih. Nijesam znao šta da radim. Moram to učiniti. Neizvjesnost od onoga što će se desiti me je ubijala. Hodali smo kroz šumoviti dio pola sata. Pogledao sam na sat koji su mi kasnije oduzeli, kazaljka je stajala na dvanaest sati.

Stigli smo. Ostao sam u čudu kada sam ugledao cijeli šumski grad. Bilo je mnogo ljudi, žena, djece, pasa, ubijenih šumskih životinja, većina je držala neke isklesane sjekire. Prestao sam se bojati, jer sam smatrao da ovo postaje neka misija.

Uveli su me u kuću. Mislim da me ne smatraju neprijateljem, jer kako bi im i bio neko ko ima četrdesetpet kilograma, a siguran sam da samo štiti ovih muškaraca ima duplo više. Malo mi je laknulo. Nijesu živjeli u klasičnim kućama. Bile su to zemunice, prekrivene šibljem i lišćem. Unutra je bilo toplo. Mješavina mirisa kivanog vina i jakih trava se osjećala. Prišla mi je jedna žena, spuštenog pogleda, prekrivene glave nekakvim čudnim kapama i spustila je bijelu odjeću pored mene. Tu se nalazilo nekoliko kapa, ogrtač od krzna... Počela je nešto da priča, ne znam šta, ali sam samo klimnuo glavom i blago se nasmijao u znak zahvalnosti. Ubrzo je ušao jedan muškarac, čija me je sjena preplašila. Spustio je nekakvu grnčarsku činiju punu mesa. Miris te hrane je ličio na miris smrti. Ponovo sam klimnuo glavom, ovoga puta bez osmjeha. Iskreno strah je bio nevjerovatan. Ni sam ne znam kako sam zaspao. Probudio me je lavež pasa. Kada sam otvorio oči, mislio sam da je noć, jer u zemunicama je uvijek bilo mračno i nije bilo moguće razlikovati dan od noći.

Naređeno mi je da stanem u red. Gomila je nešto pričala, sve do trenutka kada je došao jedan čovjek. Svi su začutili i poklonili se, što sam i ja uradio. Izdao je naređenje okupljenim ljudima, a zatim se obratio meni na mom jeziku:

„Idemo u pljačku, vrijeme je da razmaženim damama ukrademo po koju ogrlicu, a gospodi od muškaraca koji zlatnik, budi pažljiv, nov si.“

Ne mogu da vjerujem, on zna moj maternji jezik, prvi kog razumijem. Želio sam da ga pitam ko je, šta je, zašto mu se poklanjamo, ali sam imao osjećaj da samo treba da ćutim i radim ono što kaže. Lakše mi je kad bar nekog razumijem. Išao sam za njima, brzim korakom. Moram priznati da je od njih dopirao jako neprijatan miris, kao da su se kupali jednom u životu. Upali smo u posjede bogatih i uzeli ono za šta smo došli. Ja sam se trudio da ispoštujem učešće u ovom činu i ako sam u dubini duše osjećao da radim pogrešne stvari. Međutim, da budem iskren, u ovom trenutku da slijedim ostale je bila moja jedina alternativa. Moj današnji plijen je bio nekoliko komada ženskog nakita. Buka je vladala još neko vrijeme, dok nijesmo dobili znak da treba da se vratimo iz pohoda. Nedugo zatim, začuo sam poznati glas čovjeka koga sam razumio:

„Lov je danas, naš Iliru, bio dobar.“

Duboko u sebi sam pomišljao da sve ovo što rade liči na veliku grešku, ali u ovom njihovom svijetu nijesam mogao donositi pravila i zakone.

Šetajući ilirskim kraljevstvom pažnju su mi privukla vrata na uglu. Na njima je stajao ogroman znak pitanja. Pomislih kakvu simboliku taj znak predstavlja u ovoj zemlji? Obuzela me je znatiželja, okrenuo sam se i vidio da nema nikog od neumorne vojske. Krenuo sam korak naprijed i otvorio vrata. Dočekao me ogromni prostor. Bila je to pijaca, veličine mog grada. Svi kupci i prodavci na toj pijaci bili su Iliri, jedini sam se ja razlikovao. Ogromni štandovi su bili gusto raspoređeni, prepuni životnih namirnica. Prodavali su meso i povrće koje su sami uzgajali. Prodavci su većinom bile žene, obučene u duge bijele haljine. U ćošku su se nalazili drveni šalteri na kojima se izdavao kovani novac. Zaključio sam da su to banke. Na novčićima je pisalo "Rizno". Odjednom su mi sinuli obrisi sa djelovima predavanja iz istorije. Shvatio sam da su to oznake grada Risna. Zahvaljujući novčiću znao sam da se nalazim otprilike u trećem vijeku prije nove ere. Zalutao sam u prostoru i vremenu!

Naredni dani su prolazili brzo. Trudio sam se da se sporazumijevam gestikulacijom i na osnovu toga zaključio da su planirali novi napad kako bi izgradili državu. Molio sam se da više nikada ne krenem sa njima u takve pohode, ili lov, kako su to nazivali. Ugledao sam veliku kofu sa vodom i krenuo da se umijem. U tom trenutku osjetio sam udarac i kofa je pala. Ispred mene se našao onaj čovjek kojeg jedino razumijem i kako sam shvatio po poštovanju koje mu ukazuju da je on vođa ovog naroda. Bio je bijesan, nijesam znao kakvu sam grešku napravio.

„Ilirski muškarci se ne kupaju i ne umivaju, radimo to svega nekoliko puta, kakav si ti borac i ratnik?“, povikao je.

U ovom i dalje nepoznatom mjestu padala je ogromna kiša. Zbog kiše i dosadnog mraka, san je počeo da mi se približava. Baš onog trenutka kada sam zaklopio oči, začuo sam jake korake.

Ispred mene je stajala starica i počela strogo da govori:

„*Hodie testimonii cum Teuta regiane.*“

Samo sam potvrdno klimnuo glavom. Ubrzo je ušao čovjek kojeg jedino razumijem. Ispričao sam mu za staricu i za ono što je rekla. Rekao je da je došla da mi kaže da je danas sastanak sa kraljicom Teutom i da ja moram da prisustvujem. Idemo do „Kamena Ilira“, to je mjesto gdje se održavaju sastanci. Dok smo se približavali čula se ogromna buka. Bilo je puno naroda. Na jednom izdignutom kamenu stajala je kraljica Teuta. Imala je šminku koja je isticala konture njenog lica. Moram priznati bila je lijepa žena. Počela je sa govorom.

Poštovani Iliri plemena Abri,

Najavljujem najveće vjenčanje u istoriji Ilira. Za pedeset četiri časa obaviće se vjenčanje između Pinesa i princeze Rianne. Veličanstveni čin biće organizovan na trgu. Pozvani ste svi!

Kada se govor završio svi smo se skupili i otišli u zemunice. Sati su brzo prolazili, svečani dan je došao. Čovjek kojeg jedino razumijem donio mi je nešto nalik odijelu, jedino što nije imalo kravatu. Rekao mi je da to obučem i da će uskoro doći

po mene. Obukao sam se i čekao ga na stepenicama. Ubrzo je došao i zaputili smo se prema Ilirskom trgu. Pitao sam ga kako se zove. Čutao je, nije htio ništa da mi odgovori. Stigli smo. Duž cijelog trga postavljeni su niski drveni stolovi prepuni veličanstvenih jela. Kraljica Teuta je istupila i rekla: „Gozba može da počne!“

Svi su jeli, pričali, zabavljali se i smijali. Ja sam se upustio u razgovor sa svojim bezimenim poznanikom. Osjećao sam da ima neku moć koju nijesam mogao da objasnim. U jednom trenutku mi reče:

„Da, tvoj unutrašnji glas te ne vara. Imam ja moći jače od svih koje poznaješ.“

Hladnoća i strah zavladali su mojim tijelom. - *Kako je uspio da pročita moje misli?*, pitao sam se.

„Posmatram te dugo, ličiš mi na nekoga, ali tu činjenicu ne mogu da prihvatim. Ličiš mi na mene... Tako prestrašen, zabrinut, začuđen, tužan, a na trenutke smiren i srećan. Sve to me podsjeća na moju davnu prošlost. Ne, mi Iliri nikad do sada pažnju nijesmo obraćali na vrijeme. To je nešto što nas apsolutno nije interesovalo, mi smo uvijek imali cilj, ali ga nikada nijesmo prilagođavali vremenu. Upravo ono je naš najveći neprijatelj. Ali sada, od kad si ti ušao u naše živote sve više obraćam pažnju na vrijeme. Odupirem se, pokušavam, ali bezuspješno. Oduzeo sam ti sat, ali ipak kazaljka otkucava u mojoj glavi. Možda se pitaš zašto sam to uradio. Od toliko stvari na tebi, e pa, evo odgovora - Satovi ubijaju vrijeme... Vrijeme je mrtvo u onom trenutku kada te stvari otkucaju. Vrijeme oživi jedino kada satovi stanu. I zapamti imao sam istu misiju kao ti i ja sam putovao kroz vrijeme, ali znaj da nemam samo ja moć već i neko drugi. Nikada nemoj da kane suza iz oka tvog izazvana otkucajem života. Jer vrijeme je vječno. Čovjeku je dato da se rađa i umire, taj proces je prost, kao što dan zamjenjuje noć.“

Bio sam šokiran onim što sam čuo. Dobio sam odgovore na sva pitanja. Saznao sam sve što me interesovalo, ali ipak u

ovome što mi je rekao ima dosta filozofije. Nadam se da će mi ipak naš najveći neprijatelj - vrijeme, izaći u susret da shvatim sve što mi je sada nejasno.

Grlo mi se osušilo, pa sam pošao na izvor da napunim vode. Ali dok sam išao imao sam neki čudan osjećaj. Kao da mi je nešto stezalo srce i vraćalo me unazad. Počeo sam da dišem ubrzano i trčim prema trgu. Slika koja me dočekala bila je strašna, osjećaj me nije varao. Svi su vriskali i plakali okupljeni oko mog novog prijatelja. Nesigurnim koracima sam prilazio stolu. Moj jedini prijatelj, jedini razlog zašto sam živ i jedini kojeg razumijem, je napustio ovaj nepoznati svijet. Krivio sam sebe i pitao se zašto sam baš sada otišao po vodu. Razmišljao sam da bi možda bio živ da smo nastavili razgovor. Najteže mi je bilo što nikada neću saznati zašto je umro.

Tuga je dugo gospodarila cijelim kraljevstvom. Sve se to odvijalo pred mojim očima. Godišnja doba su se smjenjivala, dani su prolazili. Bio sam sam, bez jedinog prijatelja. Često me obuzimalo osjećanje da ne pripadam ovom svijetu i da smetam ovom narodu.

Skrhan nedavnom smrću mog prijatelja, odlučio sam da odem na groblje. Možda pronađem mjesto gdje spokojno leži, možda mi to bude utjeha. liri su posle smrti mrtve spaljivali i stavljali u urne. Pomislio sam da ga neću naći nikada jer ne znam njegovo ime. Groblje je bilo ogromno, umjesto grobnica bili su drveni stolovi a na njima je bila urna. Ponovno ubrzano disanje i lupanje srca je nastupilo. Kao da me je jedan sto na uglu prizivao da pridem. Ne postoje riječi da opišem taj osjećaj, i tu energiju. Korak po korak došao sam do stola na uglu. Na njemu je stajala urezana hartija. To je bilo nešto kao pismo, kada sam vidio da je napisano na mom jeziku, kosa na glavi se digla.

Nesigurno, drhtavom rukom, sam izvadio hartiju i počeo da čitam.

„Za mog prijatelja

Ispod stola je sat koji sam ti oduzeo poslije prvog viđenja. Kada ga ponovo staviš na ruku i kazaljka dođe na dvanaest sati ti napuštaš ovaj i odlaziš u svoj svijet.

Moje ime je Agron. Doći će trenutak kada ćeš sve saznati o nama i meni, ali ne znam da li ćeš ikada saznati kako si dospio ovamo.”

Uzeo sam sat i cijelog dana razmišljao o ovome.

Noć je bila hladna. Čuo sam jake zvukove hrkanja iz susjednih koliba. Ujutro me probudio dobro poznati lavež pasa. Ugledao sam sat pored glave i vidio kako se kazaljke pomjeraju. Bilo je sedam. Po onome što je zapisano imam još pet sati ovdje. Stavio sam sati na ruku i uhvatila me je neka panika, ali i sreća. Naučio sam mnogo o ribolovu, lovu, borbi, životu. Naučio sam o želji da postaneš neko i nešto, da daš slobodu sebi i svima u tvom okruženju. Da svi imamo pravo na slobodan život među svim drugim ljudima, a ne da budemo zatočeni ispod šumskog zelenila i zavijanja vukova. Naučio sam da ako imamo cilj sve je moguće, ali opet cilj prilagodimo vremenu u kojem živimo, ovo je neko drugo vrijeme. Naučio sam šta znači prijateljstvo, ali ono pravo i iskreno.

Dok sam o svemu tome razmišljao osjetio sam veliki umor i zaspao.

Kada sam se probudio bio sam u svojoj sobi. Sat je bio na mojoj ruci, kazaljke su se sastale na broju dvanaest. Osjetio sam miris čaja koji se širio kućom. Otišao sam na prvi sprat uzeo laptop i odmah ukucao - Agron. On je bio prvi ilirski kralj koji je doveo do stvaranja kraljevine i muž kraljice Teute. Njegove posljednje riječi su bile – „Gdje je on?“. Umro je na vjenčanju svog sina Pinesa. Uvijek je govorio da ima prijatelja iz drugog svijeta, niko mu nije vjerovao, čak su mislili da je posljednjih godina svog života izgubio pamet.

Odjednom sam čuo majku:

„Kakva ti je to zemlja po rukama i fleke, gdje si bio?“

„Kod Ilira, majko, lično sam upoznao kralja Agrona“.

Samo se nasmijala. Naravno da mi ne vjeruje. Nijesam se mnogo trudio da je uvjerim da sam zaista neko vrijeme bio dio tog drevnog naroda.

Nikolina Nikolić

VIII razred

JU OŠ „Narodni heroj Savo Ilić“

Kotor

TAJNA KRALJICE TEUTE

Nadosmo se u Risnu, malom primorskom mjestu u Bokotorskom zalivu. Ovog puta naša avantura kreće odavde. Čuli smo da je palata otkrivena. Tu je nekada bila prijestonica kraljice Teute Nepokorive, čija su djela izazvala Prvi ilirski rat. Krenuli smo sa ruksacima na leđima i flašom vode tog prilično vrućeg dana.

- Majo! Ivane! Jeste li spremni? - upitala sam.

- Jesmo! - povikaše u isti glas.

Krenuli smo da vidimo iskopine palate. Priča o Ilirima nas je stvarno zainteresovala. Išli smo pud Gradine i razmišljali da li ćemo otkriti nešto zanimljivo. Poslije pola sata hoda, nadosmo se kod iskopine. Kameni zidovi su naglašavali izgled. Polako smo se popeli na jedan zid i iz te perspektive mogli smo vidjeti da je tu zaista nekada postojao neki dvor ili palata.

- Pogledaj! Ovdje ima neki prolaz! - doviknu Ivan.

Prolaz je izgledao po malo jezivo, kao kakva rupa ili bunar u kome se ne vidi dno.

- Idemo unutra! - reče Maja.

Ne znam koliko je bilo pametno, ali uđosmo da vidimo šta ima u njoj. Nadam se da će nam ova mala baterijska lampa biti od pomoći.

Ušli smo u tu rupu, pećinu ili šta je već. Više je ličilo na neki prolaz i zato nas je mamilo da vidimo gdje ćemo izaći. Udaljili smo se jedno desetak metara, izlaz se još uvijek

nazirao, svijetlost je bacala svoje zrake. Unutra je bilo mračno i hladno, neka čudna jeza prolazila je tijelom. A onda se začuo neki jači tresak i izlaza više nije bilo. Gomila kamenja ha je zatrpala. Ostali smo zarobljeni u tom jezivom prolazu. Maja je počela da vrišti, Ivan je počeo da zove upomoć, a ja, skamenjena, nisam mogla riječ izustiti. Milion misli mi je prošlo u tom trenutku kroz glavu. A onda, odjednom je krenulo neko zujanje, neki zvuk koji je bio nesnošljiv za uši, neki glasovi u daljini koji su bili vrlo čudni, i onda, jak vjetar koji nas je ponio svom snagom kroz taj prolaz i spustio u neku prostoriju koja je bila puna nekih stvari.

- Kako smo dospijeli ovdje? Kako ćemo izaći? - pitala sam.

Prije nego što smo upalili lampu zabljesnula nas je jaka svjetlost iz jednog ogromnog kovčega. Prišli smo bliže, nismo mogli vjerovati svojim očima. Kovčeg pun zlata blještao je u nas, a onda se otvorio drugi, treći, četvrti... Nevjerovatno, soba je bila puna zlata i novčanica. Kovani novčići su bili srebrni, tu su bile još i razne posude, vazne i nakit. Pitali smo se odakle sve ovo ovdje. Ugledali smo jedna vrata i probali da ih otvorimo. Vrata su bila teška, od kamena napravljena. Jedva smo ih otvorili.

A onda, opet nas je sačekao grozni, mračni hodnik sa petoro vrata. Da li smo mi to zarobljeni u nekom lavirintu? Na koja vrata krenuti i kuda naći izlaz?

Predložila sam da otvorimo svih petoro vrata. Krenuli smo ka prvim, na iznenadjenje svih nas, vrata su se lako otvorila. Iz prostorije se širio neki naprijatan vazduh, podsjećao je na trulež, nešto staro, nešto što vjekovima niko nije dirao. U sobi je bio krevet napravljen od kamena, a na krevetu je ležalo nešto crno, nešto poput nekog čudovišta. Koljena su počela da nam klecaju, kosa na glavi diže, i prije nego što sam htjela da vrisnem, zatvorili smo vrata. A onda odjednom čuli grubi, strašni glas: „*Ko me budi?!*”

Počeli smo da bježimo glavom bez obzira i umjesto one sobe sa novcem i zlatom, uletjeli smo u drugu sobu, koja je takođe bila kao ova gdje smo prethodno ušli. Ovoga puta vrata su nam se zaključala. Maja je počela da plače, Ivanu su se ruke tresle od straha, a ja nisam osjećala svoje noge, toliko su mi koljena klecala da sam morala da sjednem na pod. A onda se pojavila sjenka nekog čovjeka i krenula pud nas. Stajali smo skamenjeni, uplašeni i čekali trenutak kada će nas ovo čudovište ubiti ili pojesti. Progovorio je na nekom čudnom jeziku, nalik latinskom. Gledali smo se nijemo, a onda je Maja jedva izustila: „ Mi smo se izgubili, tražimo put da izađemo. Možete li nam pomoći, molim vas?”

Prišao je malo bliže i onda smo ugledali čovjeka sa bradom, bijelom dugačkom košuljom do koljena, na glavi mu je bila kapa, a na nogama kožni opanci. Pokušao je pričati našim jezikom, ali smo ga jedva ruzumjeli. Razumjeli smo da je iz plemena Ilira koji su živjeli nekad davno u Risnu. Imali su svoju kovačnicu novca i svoju kraljicu Teutu. Upitali smo ga šta se zapravo desilo sa njom? Da li se stvarno bacila niz vodopad rijeke i da li je tada poginula? Čovjek nam je odgovorio da ćemo istinu saznati samo ako pogodimo da uđemo na prava vrata. Otvorio je velika vrata i pokazao nam je hodnik u kome je opet bilo petoro vrata. Iza svakih vrata nalazilo se nešto iz plemena Ilira. A jedna su bila kraljice Teute. Rekao nam je da imamo dva pokušaja da pronademo prava vrata. Ako ne uspijemo, nećemo saznati istinu i moraće nas odmah vratiti odakle smo došli. Bili smo i iznenađeni i uplašeni i uzbuđeni. Nismo znali na koja vrata da krenemo, a svaka su bila različita. Svaka vrata su izrađena drugačije i imala su neke urezane slike, inicijale, neka čudna slova. Morali smo se dogovoriti, odluka je pala na prva na kojima su bili nacrtani jeleni, na treća na kojima su bili nacrtani lovci. Četvrta su nas takođe privlačila jer je na njima bila urezana gusarska lađa i zmija. Poslije dugog razmišljanja, ipak smo riješili da otvorimo prva i četvrta vrata.

Polako, nesigurno krenuli smo ka prvim vratima i otvorili ih. Ooooo, nevjerovatno soba je bila puna nakita, ogrlica u prelijepih haljina. Haljine su toliko bile nestvarne, lijepe poput onih koje nose prave vile. Soba je tako lijepo mirisala na neko primorsko cvijeće. Ovo je bila soba sa nakitom i odijelom kraljice Teute. Ostala su nam još samo jedna vrata, jedan pokušaj. Ako omašimo, kajaćemo se cijelog života zbog ovoga. Krenuli smo ka četvrtim vratima, polako smo otvorili, a onda... Pojavila se ona... Vilinski lijepa, mudrija od zmije i hrabrija od lava... Kraljica Teuta. Nestvarno lijepa. Imala je divam osmijeh na licu. Pozvala nas je unutra i željela da nam ispriča svoju najveću tajnu:

„Kada su Rimljani opsjeli grad, sklonila sam se sa svojim ljudima i sa blagom u tvrđavu. Mjesecima sam izdržavala rimsku opsadu. Vidjela sam da će neprijatelj osvojiti tvrđavu. Uzela sam dio blaga i otišla na vodopad podzemne rijeke. Bacila sam kovčeg sa novčićima niz vodopad, a onda je jak grom udario u stijenu. Dio stijene je pao u vodu, a ja sam se vratila u svoje tajno skrovište. Svi su pomislili da sam se ubila i zajedno sa svojom blagom nestala u moru. Ali, kao što vidite, kraljica Teuta i dalje živi.“

Ostali smo skamenjeni ovom pričom. Kako ćemo ovo nekom ispričati? Niko nam neće vjerovati.

„Ne moraju ni znati, bitno je da ste vi saznali to što vas je zanimalo. Kada na Crkvinama počnu da padaju velike kiše, iz Spile će poteći prava rijeka koja teče četiri do šest sati. Kada se bude rijeka povukla, sići ćete i naći neke stvarčice iz doba Ilira koje ću vam ja poslati. Vidjeće onda ljudi da ja zaista još uvijek postojim. A sada bih vas zamolila da pođete, jer se onaj vilin ulaz kojim ste prošli zatvara prije zalaska sunca.“

Iznenadeni, sretni, a ujedno i tužni što napuštamo sve ovo, poželjesmo kraljicu da pitamo još nešto, ali ona ubrzo nestade. Otvoriše nam se vrata i mi izađosmo. Našli smo se u mračnom hodniku. Nismo mogli da se vratimo kuda smo došli, već su

nam se otvorila druga vrata. Išli smo dugo nekim dugačkim tunnelom i na kraju nam se ukazala svjetlost. Nevjerovatno, izašli smo na rijeku. Samo sada rijeka nije imala vode, presušila je. Lagano smo se spuštali, korak po korak, da ne bismo pali preko velikih oblutaka. Kada sam koraknula, čula sam da je nešto zvecnulo. Okrenula sam se i ugledala srebrni novčić.

Pogledala sam u brdo iznad mene, nasmiješila i rekla:

„Hvala.” Stisnula sam novčić čvrsto u ruku da ga ne bih izgubila. Znam i od koga je bio.

Faida Zejnilović

VIII razred

JU OŠ „Vladislav Sl. Ribnikar”

Bijelo Polje

KOST

Još jedno maglovito jutro? - pobuni se moje djetinjstvo. Neću više da sjedim u sobi! Neću kroz prozorsko okno da posmatram još jedno godišnje doba!

Odlučno uzeh džemper, poklon moje bake, i zatvorih vrata za sabom. Nakon nekoliko koraka nađoh se u zagrljaju prirode. Pogled grli okolinu diveći se najljepšim jesenjim bojama.

Opušteno koračajući nagazih na nešto oštro i trgoh se. Trava ispred mene se zanjiha. Ugledah krupnu, neravnu kost, posivjelu od vremena. Tiho šušteći kost se poče kotrljati niz blagu padinu prema Limu.

Uplašena, zbunjena, u isto vrijeme i očarana pođoh bez razmišljanja za njom. Stigoh do trnjem obraslog žbuna. Kost nestade?

Samo hrabro i odlučno, - bodrim se.

Omađijane noge zakoračaše u trnje. Tijelo za njima. Nađoh se u beskrajnom prostranstvu oivičenom visokim debelim zidovima. Liče mi na sve one dvorce koje sam u knjigama srećala. Svaka ćelija mog tijela kliče za izazovima.

Pored mene stoji starija žena u raskošnoj smaragdno-zeletoj haljini. Na glavi ukrašena kruna. Nestvrano pravilnih crta lica, otmenog držanja. Prijatnog glasa...

Pomislih - to je sigurno ona kost. Vratila se u život. Samo što ne znam da li je ona mene dovela da upoznam neki drugi svijet, ili je probudih iz dugog sna koji je sanjala na obali Lima.

Povede me niz dugački hodnik popločan zlatnim stazama. Sa obje strane bijahu nanizana visoka, ukrašena vrata sa teškim gvozdenim kvakama.

Ulazile smo u dosta prostorija i u svakoj nađosmo mlade djevojke koje rade sa zlatom. Neke vezu zlatnim koncem rubove svilenih košulja. Neke ukrašavaju činije. Neke šiju komade odjeće... Zlatne ruke, zlatom rade. Svakoj lice okupano sjetom. Svakoj, samo jednoj ne. A čini mi se da je najljepša od svih. Sjeđaše tužna na hladnom drvenom podu i nizaše bisere na svilenom kanapu. Duge, guste pletenice se spustahu niz suva rame na sve do poda. Izgledala je izgubljena u vremenu i prostoru. Umjesto očiju smao dva ožiljka. Zadrhta skrhanu, hladno tijelo i drhtave ruke ispustiše hladnu nisku. Dragocjene bobice se rasuše po hladnom kamenom podu, a djevojka pade majci preko ruku. To bijaše njena mlađa kćerka. Bila je zarobljena od strane okrutnog i zlog zeta koji je na prevaru oženio njenu sestru i silom mađije preuzeo svo bogatstvo koje im je majka ostavila.

Majka pokuša da je utješi, ali sve je bilo uzalud.

Iz ožiljaka su tekle suze. Tekle, kao jesenja mutna rijeka, kojoj se ne naslućuje smiraj. Majka steže svoje napuklo srce i zakle se da će vratiti pravdu, dostojanstvo i mir ovom raskošnom dvorcu. Uzevši je za ruku, pođe hitrim i odvažnim korakom dalje. Otvoriše se naljepša vrata u nizu i uđosmo u prostoriju nestvarno sjajnu. Bajkovite i moćne slike sa zidova su nas pozdravljale i pratile na svakom koraku. Zlatom i srebrom ukrašene činije pune raznih đakonija, pokrivala su dugački sto.

U udobnim stolicama smjestilo se dvoje ljudi. On joj nešto oštro govori, a ona gleda ispred sebe i plače. Crni uvojci duge raskošne kose padaju preko niza bisera na vratu i skrivaju njihovu čarobnu bjelinu. Duga, crna haljina, ističe nadprirodnu ljepotu njene figure. U spektru boja, sjaju zlata i srebra, njena crnina govori mnogo. Nije bila srećna.

Čovjek podiže neprijatan pogled. Očigledno iznenađen sjevnju. Zbunjeno upita:

- Tiii... otkud? Kako?

Zamuckivao je i pokušavao da ostane smiren, ali pošto mu kraljevsko držanje i dostojanstvo nijesu Bogom dati ubrzo izgubi kontrolu i počeo urlati kao zvijer uhvaćena u kavez. Brzo pozva svoje sluge i naredi im da tog duha od žene vrata odakle je došao. Sluge ugledavši tek pristiglu ženu mu otkazaše poslušnost svi do jednog. Izbezumljen i razjaren, kao ranjeni lav, pokušavao se uhvatiti za najtanju slamku spasa. Dograbi koplje i baci ga prema nama. Ne znam kako, ali moja ruka ga uhvati. Uputih pogled ka ženi?

- To je začarano koplje. Ako ga neko iz drugog svijeta uzme u ruke, gubi svoju magiju.

Znači, više nema moć - zaključih i nagazih koplje koje se pretvori u prah.

U tom trenutku dva ožiljka u glavi postadoše dva zelena oka. Obuzeta srećom ovog prizora, nesvjesno zapjevah.

Na vratima sobe se nanizaše lijepe glave svih djevojaka koje su radile zlatom.

Kada zao gospodar shvati da sam ja krivac za njegov kraj u dva koraka se nađe pred mene. Pruži ruke kako bi me zadavio, ali zlatne djevojke bijahu brže. Svaka je bacila po zlatni konac i za tren oka mu zavezaše ruke.

- Budi uhvaćen u sopstvenu zamku. Budi zlatom zatočen, dok ne skončaš svoj prljavi život, - izgovoriše u glas.

Najstarija ćerka, smirena, ne izgleda iznenađena ni najmanje. Kao da je čekala majku sve ove godine. Baš sada, kada joj je najviše trebala, ona se nađe ispred nje od Boga poslata. Majka toplo i snažno zagrlila svoje ćerke i kazujući kako se vratila da ispravi strašnu nepravdu nametnutu im zlobom ljudskom.

Dugo je čekala hrabru djevojčicu koja bi skočila u trnasti žbun. Pogleda u mene pogledom punim zahvalnosti.

Sve zatočene djevojke su oslobođene, kako bi pronašle svoju sreću. O toj sreći su saznali stasiti momci. Nijesu gubili vrijeme

pa se tako djevojke udadoše - koja za stočara, koja za ribolovca.
Jedna je našla ratara pored Lima.

Povukoh se nečujno da ne remetim sreću.

Hladan jesenji vjetar me ošinu po vrelim obrazima. Svatih
da sam samo časak poslije zlata i sjaja, bila tu na blagoj uzbrdici
nadomak kuće.

Ipak, odlučih da im posvetim priču.

Ksenija Gutić

VIII razred

JU OŠ „Vladislav Sl. Ribnikar”

Bijelo Polje

ŽIVOT JE POKLON

Došlo je vrijeme da je život ljudima postao rutina. Nešto obično, manje važno, bez energije i želje za opstankom. Nažalost. No, vi budite izuzetak. Budite nešto posebno, neka svijetlija tačka u svemu.

Kao i svakog jutra, probudila me mamina pjesma, bez koje ne može krenuti nijedno jutro. Ulazi u sobu i pjevuši: “Što je danas lijep i sunčan dan...», onako u snu, jedva se izglavim iz kreveta. Nikada mi neće biti jasno kako ima toliko energije kada ustane iz kreveta. No, dobro.

- Au, pa ti si pola u krevetu, pola u snu. Hajde, čekam te u kolima.

U putu saznah da moram kod zubara.

- To je, – kaže mama, - godišnji sistematski pregled, ništa strašno.

- Ništa strašno? Mogu li ja da otkážem i današnje slatkiše?

- Ne, draga. Ti slatkiši će te natjerati da češće posjećuješ zubara. Zato, izbaci tu pupčanu vrpcu iz tvog jelovnika. Staću da kupim neke sitnice iz samoposluge, a ti ne gubi vrijeme već zaviri u neku knjigu, - dodade i već prikoči uz škripu guma.

Klimajući potvrdno da će biti baš onako kako ona kaže, naslonih glavu na staklo. Znam svoju majku, te sitnice će je zadržati i-ha-ha veremena. Mogu tri zadatka iz matematike da riješim, pročitam pripovjetku “Isteklo sa vodama”... Ne, mogla bih tri princeze krofne da smažem i dva sladoleda da polížem. Od svega toga samo mljacnuh glasno. Zažmurih da pljuvačku otjeram iz usta.

Kuc-kuc-kuuuuc! Otvorih lijevo okce, vjerujući da je majka zaboravila da mi nešto kaže. Same se oči otvoriše. Stvorenje veličine, veličine makovog zrna, ni crno, ni bijelo, ni lijepo, ni ružno, smješkaloo mi se s polja. Tako malo, a kucnulo je kao međedova šapa. Pita:

- Dosadno ti, je li?

Klimam glavom.

- Želiš li malo proputovati kroz prošlost?

Budući da mi je san još u očima odgovorih:

- Ma mani me prošlosti, jedva se snalazim u sadašnjosti.

Ono se, onako, slatko nasmija. Odjednom ispruži ruku veličine bojlera. Ukočih se koliko se uplaših. Pucnu prstom nekoliko puta o moju glavu. Vjerujte mi, kao da me tiganjem udarilo, ali sasvim dovoljno da se otkočim. Tada reče:

- Hej, slušaj ti mene! Idemo mi, a ti usput razmišljaj jesi li donijela ispravnu odluku!

Ne stigoh ni usta da otvorim već se nađoh u nekom čudnom stanju. Niti letim, niti hodam, niti plivam. A opet sve to, čini mi se radim. I bam! Eto ispred mene grupice zanimljivih ljudi. Trebalo mi je malo vremena se pribierem. Onako zbunjena, ne znam ni kako da se pozdravim, pa pokušavam na razne načine.

Poklonih se - greška; pružih ruku - greška; klimnuh glavom - greška.

Oni mi se slatko smješkaloo. Ne treba ti ništa od toga! Pa se predstaviše:

- Nešto poput tebe. Nestrpljivi, znatiželjni i fini i grubi, veseli i tužni, radni i lijenji. Iliri.

Istorija mi pritrča u pomoć. No, stvorenja makova zrna ne daju mira.

- Putujemo!

U sljedećem trenutku se nađosmo ispred ogromnih stepenica: Svaka ima svoje ime: Naselja, zanatstvo, stočarstvo, ribolov, poljopriveda, rudarstvo. Na najvišoj piše: Pobjeda. Tada me

obavijestiše da treba kazati njihovu rečenicu za svaki početak avanture. Oni rekoše:

- Idemo u osvajanje znanja!

Naivno uzviknuh :

- Malo sam zbunjena ali, okej!

Oni opet prasnuše u smijeh i krenuše na prvu stepenicu - naselja.

Vidim oko sebe ljude obučene u bijele košulje do koljena sa šestougaonim kapama na glavama. Obuća je bila nalik kožnim opancima sa mnogo kaiševa. Htjedoh da pitam za šta služe kaiševi, međutim, raširih zjenice od straha. Preda mnom je stajao pas, mnogo veći od samih ljudi. Poznavajući svoj strah zamolih nove prijatelje da idemo na sljedeću stepenicu.

I, eto nas na sljedećoj stepenici - zanatlije svih vrsta. Oduvijek sam se pitala zašto se zanatlije ne svrstaju u umjetnike. Prvo priđoh gospodinu koji izrađuje bronzani nakit. Pruži mi alat pa počesmo zajedno da izrađujemo narukvicu. Znojim se, ali se ne predajem, ne priznajem da prvi put držim alat za nakit. Ne znam kako, ali se narukvica nađe na mojoj ruci.

Ni slutila nijesam da sam dobila poklon jer sam pristala da naučim zanat. Poklon nije bila narukvica, već dječak za avanture.

- Idemo na ovaj! Ne na onaj! Ma, na taj tamo oblak ćemo skočiti.

I, hop! Skočismo, kao sa najbolje tramboline do jednog oblaka. Taj oblak se zove, kako mi dječak reče, Miodrag. Izgleda da je Miodrag znao za moju slabost prema jelu. Ispred mene se nađe obilan obrok pa se najedoh što bi se reklo, onako, za sve pare. Moram da kažem da je bilo dosta ukusnije od bakinih gurabija i tetkinih sarmica. Poklon - avanatura je prošla. Puf! Sletjesmo sa oblaka pa se ja vratih svojoj družini.

Eto nas na sljedećoj stepenici - stočara i ribolovaca zajedno. Jedni sviraju gajde, drugi mamkaju pse, neki trče za konjima, a neki... neki sjede usred rijeke i love. Čudo! Uhvate ribu, pomaže joj rep i vrata je vodi. Riba skoči, gricne im nos, vrati se vodi.

- Zašto onda uopšte ribolove, ako nemaju koristi? - upitah makovo zrno.

- Znaš kada čovjek propadne? Kada postane toliko gramziv da sve što ima mu je malo. A kada to što ima zaista ne postane malo, onda povratka nema. Propao je i čovjek i čovječanstvo.

- Zapamti ovo, - naredih sebi.

Na stepenici - poljoprivreda imala sam prilike vidjeti kako se obrađuje zemlja pomoću koštanih motki od jelenjeg roga. Htjela sam im pomoći ali makovo zrno mi reče da su oni najbolji u tome i da bi se uvrijedili ako im dotaknem rog. Nijesam insistirala, već gledala sa strane. Odnekud se čuše odjeci kopača. Bam... bam... bam... Vazduh drhti od jačine zvuka. Dođe mi pomisao da se možda probudio neki vulkan pa se pribih do makovog zrna. Shvati ono moj strah pa me potapša svojom šapom:

- To se rudari vraćaju zadovoljni. Naišli su na zlatnu žilu. Najavljuju da će se život produžiti još neko vrijeme. Usporavam korak da shvatim njegovo objašnjenje.

- Znači? Od prirode treba uzimati onoliko koliko treba, a ne koliko se može. Ako se uzima ko koliko može, onda jednog dana nema šta da se uzme, a to znači nestanak čovječanstva.

- Upamti ovo! - opet naredih sebi.

Korak po korak, mic po mic, dođosmo i do posljenje stepenice. Pokušavam da nađem riječi da vam objasnim šta sam tada ugledala i šta se desilo. Uh! Treba vremena da se saberem. Sačekajte... sada može! Ugledah ogromno prazno polje. Da, da. Počeše skakati slova. Slovo po slovo sklopiše riječi, a one skočiše u rečenicu:

- Sada si se obogatila onim što je najvrijednije. Bogata si znanjem.

Ne mogu vam opisati taj osjećaj, to je za mene bilo veće iznenađenje nego dan kada sam uspjela da odolim svim slatkijima koji su bili na stolu.

Makovo zrno reče:

Red je da ti pokažeš šta najbolje znaš:

- Znam da igram kolo! - ponosno rekoh.

To nikome neće smetati. Kolom se gradi jedinstvo, prijateljstvo, ljubav. Bila sam odlučna u želji. Odobriše. Odlučih da skačem po svakom slovu i odigram kolo na njima. To se i desilo. Prvo ja, a zatim jedno po jedno, svako od njih se uhvati u kolo. Ja sam naravno zauzela ulogu kolovođe.

Kolo završi. Slova se vratiše na svoja mjesta. Grlimo se. U mislima znam da to nije ispravno... zbog nečega ne smijem da se ljubim, pozdravljam, grlim. Nikako da mi se izbistri.

I... bistro i nema sna. Sve je isto. Mama izlazi sa pet kesa iz prodavnice, a ispred vrata nije bilo onog malog makovog stvarjenja. Izašla sam iz automobila da ga nađem.

- Šta si izgubila?

- Prijatelja, - odgovorih snuždeno.

- Ti i tvoje pubertetske mušice. Pronađi ga dok stignemo kod zubara.

U tom trenutku na maminom ramenu ugledah malo stvarjenje, pa počeh mamu dirati kako bih ga uhvatila.

Tada joj odgovorih:

- Idemo svi, pa kud puklo nek pukne.

Okrenu se majka, upitno podiže obrve, a ja ponosito rekoh:

- Gledaj kuda voziš, čuvaj sebe i druge.

- Bože, dijete da me savjetuje! – gundā, - Ali, u pravu si, treba sačuvati čovjeka da bi čovječanstvo opstalo.

Ana Doljanica

VIII razred

JU OŠ „Narodni heroj Savo Ilić”

Kotor

ILIRSKI GOLUB PISMONOŠA

Sjedim na terasi zadubljena u mobilni. Sunčevi zraci miluju mi lice, griju tijelo i igaju se po čistom nebu, kao da se kupaju u plavom moru. Majka i sestre su u dnevnom boravku zaokupljene internet nastavom u izolaciji. Ja sam svoj dio školskih obaveza već završila, pa sam odlučila da odmorim i malo se družim sa suncem.

Odjednom, na ogradu sletje golub. Čudno je izgledao. Nije ličio na one koji žive u mom kraju jer je imao ćubu na glavi. Dobro me je pogledao i progovorio ljudskim glasom:

„Ja sam golub pismonoša iz vremena od prije mnogo vjekova i zalutao sam u vremenu između prošlosti i budućnosti. Živim sa narodom u plemenima koja se zovu Iliri i raznosim im poruke po čitavom svijetu. Oni su nas odgojili i naučili kako to da radimo. Ponekad, kad su velike svečanosti, puštaju nas u nebo, a kad se vratimo, oni po našim pokretima čitaju znake iz svemira. Ako slabije letimo, šalju nas kod pastira koji nas odgajaju i uče da šaljemo poruke opasnosti po naš svijet. Mi smo njihovi glasnici i u dobru i u zlu. Međusobno se uvažavamo i živimo u harmoniji.

Kada sam obavljao jedan važan zadatak, pao sam i povrijedio glavu. Zaboravio sam tajnu šifru vremenske kapije za povratak. Dugo lutam izgubljen ovim nebom tražeći ko će mi pomoći da se vratim u svoje vrijeme. Godine su prolazile dok te nijesam pronašao i shvatio da ti imaš moć koja mi je potrebna.“

Gledala sam ga začuđeno, uplašeno i upitala kako mu ja to mogu pomoći.

Golub odgovori:

„Ti imaš moć u svojoj glavi. Potrebno je da zatvoriš oči, upregneš svoj um i pođeš u moju sadašnjost, a tvoju prošlost. Kada stigneš među moj, ilirski narod, zamoli ih da ti daju šifru za vremensku kapiju. Objavi da sam živ, ali da sam se izgubio u vremenu.“

Zatvorila sam oči i uradila onako kako me je zamolio. Osjetila sam da se krećem na čudan način, kao da sam se podijelila na sitne čestice koje su se ponovo sastavile.

Odjednom sam se našla među nepoznatim ljudima, prirodom i kamenim kolibama. Neobično obučeni, ljudi su me začuđeno gledali, ali su zato svi golubovi počeli da lete oko mene izvodeći neku vrstu ritualnog plesa. Čini mi se da su osjetili da sam neki specijalni glasnik. Povedoše me do kralja koji me je lijepo primio, ugostio ukusnim jelima, saslušao i dao šifru kojom se otvara vremenska kapija. Za uzvrat je tražio da mu ispričam kako izgleda život u mom svijetu, jer on kao vladar ne smije da koristi vremensku kapiju.

Pričala sam mu o razvoju civilizacije od njegovog do našeg doba. Prvi put sam se osjećala ponosnom što sam u školi pažljivo slušala istoriju, umjetnost i kulturu. Prosto nije mogao da vjeruje, a ni da shvati što su to: radio, televizija, telefoni, automobili, gliseri... Primijetila sam da je naročitu pažnju obratio na moju priču o putovanjima avionima uz komentar:

„A to su velike ptice koje lete“

Podmornice su mu ličile na ogromne morske ribe, uz traženje dodatnih pojašnjenja kako se u njima može disati. Najljepši dio razgovora bio je vezan za put na mjesec i priču o satelitima. Postoji dio naše stvarnosti o kojoj nijesam željela da pričam, a to su ratovi. Prećutno smo oboje izbjegli tu temu, kao da nas je bilo stid. Moja priča o trci za kapitalom i ogromnim zagađenjem kao

poslijedicom, klimatskim promjenama i slično, kod kralja je izmamila suzu u oku.

Gledajući oko sebe, primijetila sam da je priroda mnogo ljepša, neoštećena ljudskom rukom, planine zelenije, a rijeke i mora čistiji i plaviji. Shvatila sam da oni žive u skladu sa prirodom i da dobro paze da je ne povrijede. Kao da svako drvo i grm ima poseban tretman i položaj u njihovoj kulturi. O vodama se brinu jer je piju i žele da ostane što čistija. Vazduh je mirisao na čistoću, a cvijeće opijalo svojom ljepotom.

Pozdravila sam se sa njima i vratila u svoj svijet. U mislima sam osjetila mnoga preplitanja, kao da nijesam znala što je mašta, a što stvarnost.

Ćubasti golub je stajao na terasi i čekao moj dolazak. Izgledao je umorno, iscrpljeno i zabrinuto jer nije znao kakve sam mu rezultate donijela pri povratku u moje vrijeme.

Srećno sam ga obavijestila da je moja misija uspjela. Da sam dobila šifru i da svi sa nestrpljenjem čekaju njegov povratak. Govorili su da je on najljepši, najhrabriji i najbrži golub njihovog carstva. Ponosno je slušao moje izlaganje i uputio mi riječi zahvalnosti. Ćubom je pomilovao moje lice, a ja osjetila mili dodir. Imala sam osjećaj da dobra vila nagrađuje moj uspješno obavljen zadatak i to me je ispunilo srećom.

Odletio je, a ja sam ga pratila sve dok moje oči nijesu vidjele samo tačkicu na nebu. Sunce me je opijalo u ležaljci, a ja umorna utonula u popodnevni san. U glavi su mi se preplitale razne slike kao da sam lutala od prošlosti do sadašnjosti. Kad sam se probudila, ugledala sam na ogradi terase maslinovu grančicu. Bila sam začuđena jer oko mene nije bilo nijedno drvo masline.

Odjednom se oglasio mobilni. Stigla je poruka sa nepoznatog broja. Pročitala sam je.

„Hvala na pomoći,“ a u potpisu „Tvoj ilirski golub“.

Shvatila sam da je stigao kući. U poruci koja je izgledala kratko, sve je rečeno, a mojoj sreći nije bilo kraja.

Bogdan Vujović

VII razred

JU OŠ „Olga Golović”

Nikšić

NOVOGODIŠNJA NOĆ

Novogodišnja noć je opravdala moja očekivanja, divno sam se zabavio. Još kad bi se u ponoć ostvarila želja koju nosim dugo u srcu!

Otvaranje očiju prvog jutra u godini koja je počela, bilo je nevjerovatno! Moj san se ostvario, konačno sam stigao na željenu destinaciju. Kapsula vremena me je vratila u prošlost. Ili je prošlost našla mene!

Moja noga dotiče tlo i ta mekoća trave me iznenadi, a miris nezagađenog vazduha me podsjeti na vrijeme u kom ja živim. Pogledah oko sebe i na uzvišenju ugledah grad opasan odbrambenim zidinama. Taj grad krasile su dvije kule. Zadržala me je njihova arhitektura, bile su identične.

Uputih se prema kapijama grada i tamo me dočekaše ljudi dugačkih brada, obučeni u bijele košulje sa ogrtačima. Na glavi su imali kape, a na nogama su nosili kožne opanke. Među njima je stajao dječak mojih godina. Bilo mi je smiješno njegovo ime, Andreis. Predložio je da mi pokaže grad. Nije uspijevao da izgovori moje ime, zvučalo je čudno sa njegovih usana. Obilazeći ga, iznenadio sam se koliko je ovaj narod bio vješt u mnogim poslovima.

Gdje god sam pogledao, ljepota nakita od zlata, srebra, čak i bronze, mamila mi je pogled. Njima je to sve bilo uobičajeno, nijesu ni primjećivali vrijednost koju ima. E, samo da znaju kakvo je danas vrijeme. Pomislio sam da ne smijem nikom reći,

strah me je i da pomislim šta bi moglo da se desi ovim dobrim i gostoljubivim ljudima kad bi naša civilizacija saznala za sva ova blaga!

Posuđe od keramike i metala bilo je tako neobično, a opet tako živopisno za takvo vrijeme. Najljepše šare su ga ukrašavale. Pade mi na pamet kako bi se majka radovala da njime uljepša sto za slavu. Ali, brat i ja bi sigurno slomili jedan, kako se uvijek i desi, bolje da joj ne nosim i da ne zna. Novac od srebra služio im je za trgovinu. Svuda su bili izloženi razni proizvodi, a novac su sami ubacali u kutije onoliko koliko treba. Zamislite, niko nije kontrolisao!

Razgledajući nijesam ni primijetio da se sumrak počeo spuštati. Odjednom, grad umjesto da utone u blaženu tišinu, počeo je da živi. Piće se nosilo na velikim tacnama, počeli su da piju. Neki su pili medovinu, a drugi neki napitak boje soka od dunja, a dobijeno od ječma. Poslije njega su postajali veseliji i razdraganiji. Poželio sam da probam, ali me je pomisao na majku i razrednog, odvratila od te ideje.

Na tamnom nebu nekoliko zvijezda zasvjetlucalo je crvenkastim sjajem. Osjetih njihov zrak kako pada po meni. Činilo mi se da lebdim, čuo sam glasove kao u magli, na trgu je igralo neko neobično kolo. Osjetio sam da se pomičem, a činilo mi se da gledam u jednu tačku. Odjednom u sredinu se spusti velika svjetlost. Iz nje izađe najljepša djevojčica koju sam vidio. Dotakla nas je sve malenim štapićem a onda mi se obratila.

Željela je da zna šta me muči, vidjela je da nijesam srećan.

Razmišljao sam kako da joj objasnim stanje kod nas, njoj je sve to daleko. Onda se sjetih kako mora znati tajne svijeta ako živi u zraku svjetlosti. Rekoh joj da sam nesrećan jer ljudi oko mene sreću vide samo u materijalnom, parama, autu, skupom telefonu. Nemaju vremena jedni za druge, niko se ne raduje suncu, cvijetu, ne razgovaraju jedni sa drugima. Gledala me je zamišljeno, klimala glavom, premišljala se. Uzdahnula je duboko i

rekla da joj je žao što je tako. Učiniće sve što je u njenoj moći, možda će to biti i bolno, da se ljudi sjete svojih najbližih. Posebno mi je skrenula pažnju da pazim baku i djeda, zalepršala krilima i nestala.

Iz polusna su me probudili glasovi i galama. Tada osjetih neku uznemirenost oko srca. Na trgu je počeo narod da se okuplja i ja im se pridružih. Gledao sam zaprepašćeno, ne shvatajući ništa. Neko je iza mene vrisnuo. Prinosila se žrtva boginji koja je puzala među njima i siktala! Radi čega? Nijesam želio da saznam, brinulo me je šta me to čeka kad se vratim kući, o čemu li je pričala vila ilirska.

Kakva li će biti ova 2020. godina koja je tek počinjala?!

Odlučih da je bilo dosta i uputih se prema kapsuli vremena. Moje vremensko putovanje tada bi završeno. Uz prasak i blještavi sjaj vratih se u civilizaciju. A tamo...

Ferid Zejnilović

VIII razred

JU OŠ „Vladislav Sl. Ribnikar”

Bijelo Polje

SRNA I TRAKTOR

Tiho prolječno jutro. Blagi vetrić pirka i tjera pupoljke da raspuknu. Šetam obodom šume sa sestrom. Razgovaramo o ljepoti proljeća i uticaju vremena na ljude kao važnom faktoru. Ptice su se već vratile svojim gnijezdima. Tek izrasla trava bješe već izgažena.

Nešto malo i tanjušno nam frknu ispred nosa. Privuče nam pažnju i mi se prišunjasmu do žbunja. Tamo nađosmo malu srnu. Na naše veliko iznenađenje nije se plašila, bijaše slobodna, umilna, nježna. Mazili smo je.

Kada joj to dosadi lagano i graciozno, kao neka dama iz visokog društva, pođe utabanom stazom kroz česte drvorede.

Pogledah sestru bliznakinju. Pogledom se dogovorismo. Pođosmo za njom. Toliko je bilo ljepote u tim laganim poskocima da je počesmo imitirati.

U zabavnom putovanju spustismo se do uvale koja izgledaše kao veliki izvor. Tu nam šuštanje skrenu pažnju sa njenih koraka. Šušanje postasde sve glasnije. Još koji korak i nađosmo se pred visokim vodopadom. Ogromni slapovi, velike količine vode se žurno spustahu niz kamenu strminu, praveći maglovitu pjenu koja se penjaše sve do mliječnih oblaka.

Još jednom se oduševismo ljepotom prirode.

Srna pođe tik uz pjenu. Mi za njom.

Iako smo očekivali veliko kupanje, nađosmo se u sasvim drugom okruženju. Da li smo bili na nekom mjestu na zemlji ili u nekoj drugoj dimenziji, ne mogu reći.

Nestvarno ravno i lijepo selo. Ogromna prostranstva njiva i livada smjenjuju se široko u prečniku. Stražu im čuvaju visoki drvoređi, neke posebne, nama nepoznate vrste. Čini mi se, da svako drvo u širokoj krošnji čuva mnogo ptičjih gnijezda. Prvo što me navelo da se zapitam, da li je ovo mjesto na mojoj planeti, bila je neobična pjesma više vrsta ptica koje zvuče sinhronizovano kao najljepša Mocartova simfonija. Slušajući te zvuke čovjek mora da osjeti mir u duši, sreću i oduševljenje zbog poštojanja života i svijeta.

Kuće u tom selu bjeđu sasvim niske, zidane od krupnih kamenih ploča, pokrivene šindrom koja se spustaše sasvim blizu tla. Bijahu napravljene na jednom parčetu zemljišta i skoro jedna uz drugu. Nema ograđenih dvorišta, niti bilo kakvih pregrada između. Imaju samo zasađene staze šarenog cvijeća opojnog mirisa. Ma kakve naše ruže šurupače. Zaključih na brzinu da za pravljenje najljepših parfema proizvođači koriste to njihovo cvijeće.

Počese se otvarati drvena, škripitava vrata i tek sada smo potpuno iznenađeni.

Pojaviše se po svemu čudni ljudi. Svi istog rasta, isto obučeni, svi imaju neobične kape na glavama, sa licima vedrim, ali začuđenim. Ne zna se ko se više čudi, mi ili oni. Zbunjeni prizorom, ne primjetismo odmah razlog njihovom tolikom čuđenju. Ali ljudski mozak radi brzo. Izvor njihovog čuđenja smo ja i moja sestara.

„Otkud sada druga bića ispred njihovog praga.”

Kada se svi dobro iščudismo jedni drugima srna im objasni način našeg dolaska. Znači, srna nije srna, već djevojka koja vodi gazdinstvo u tom selu. Naišla je na čudno oruđe koje mnogo brže obrađuje zemlju kod nas, pa je upotrijebila svoju moć hodanja da nas dovede među svoje ljude. Naša usta ostađoše otvorena.

- Kakvo oruđe? - upitasm o sestra i ja.

- Nešto što samo hoda, samo ore, sije, žanje i ne ostavlja ništa iza sebe, - objasni srna.

- Ja ne znam šta je to, - začuđeno rekoh.

- Ni ja, - reče sestra.

- Znaite! Po čitav dan vam bruje u poljima, - viknu srna.

- Šta li je to? - pitam se i zamišljam njivu moga đeda, - Samo, samcato ide? To je robot! - viknuh kao da sam naučnik, istraživač.

- Ne lupaj gluposti! - naruga se sestra, - otkud u našem kraju robot?

- Pa da, baš sam blesav, - priznajem sestri, ali ne prestajem da se razmišljam o tom oruđu.

- Ako se ne sjetite, ostaćete ovdje da obrađujete zemlju sa nama. Evo, vam zemlja, pa izvolite, - reče srna i uđe u jednu od kućica.

- Pada noć, majka će da nas traži. Već je sigurno zabrinuta, - kažem jednom od njih.

- Ja ne znam, mi smo rudari i već smo u putu za rudokopanje. Mislite! Pomozite joj da sakupi veliki rod koji je ova godina dala. Srećno! - reče odlazeći.

Sestra se izgubila u mislima. Sigurno čeprka po dedovom alatu ne bi li našla odgovor. Ja se sjetih svog mlađeg brata. Znam da i pored toliko igračaka, bez mene neće da zaspi. Zaboravih na zadatak. Evo me sa bratićem nasred sobe. Igračaka puna vreća. Vadimo jednu po jednu. Njega zanimaju kamioni. Ima svakakvih: bijeli, zeleni, veliki, mali... U ćošku sobe parkirani traktor. Stoji na tom mjestu od rođendana. Kupio mu ga ded za rođendan. Čekaj.

- Seko, znam šta traži srna, - iznenadnih se od jačine glasa, - Traktor sa svim djelovima.

- Može biti. Reci joj. Samo, šta imamo od toga i da je traktor to oruđe, kada ga ne možemo donijeti. Mi i ne znamo gdje smo. Ko su ovi ljudi?

- Hajde da saznamo, - dodadoh sestri ruku i krenusmo ka srninoj kućici.

Ispričasmu sve o traktoru. Čak smo kazali i za bratovu igračku. Srna ćuti. Ćute i ostali.

- Vrati ih natrag, - reče stariji gospodin. - A vi, kada bude ljeto na izmaku ostavite bratovu igračku na mjestu gdje ste vidjeli srnu. Ako, želite da nam pomognete.

- Želimo, - spojiše se naši glasovi.

- Kome da ostavimo bratov poklon, - podozrivo pita sestra.

- Starim Ilirima, - odvrati srna.

- Pa... oni su... oni su u Istriji, - tiho rekoše.

- Možda za vas... Hajde, za mnom, - pozva nas.

Kada ljeto bješe na izmaku sjetismo se obećanja. Traktor je već bio spakovan.

Krenusmo. No eto, bratića trči za nama. Nosi Kinder jaje u kome su bili dijelovi za sklapanje igračke pomoću crteža.

- Dosado! - Naljuti se sestra, - sada si našao da ti sklapam... Vidi, pa ovo će im biti mnogo korisnije, - povika kada ugleda djelove i skicu za sklapanje.

- To! To! Idemo! - uzesmo Kinder jaje obećavajući bratu da ćemo mu kupiti tri. Otrčasmo na mjesto gdje prvi put sretosmo srnu, spustismo jaje i polako krenusmo nazad. Začulo se šuštanje. Nijesmo željeli da ometamo. Znamo da se u malom, tanjušnom tjelu srne, krije djevojka iz ilirskog sela.

Pavle Mrdak

IX razred

JU OŠ „Maksim Gorki”

Podgorica

TEUTIN VITEZ

Postao sam plavi vitez - glavni čuvar kraljice Teute. Ne znam da li se njeno ime još uvijek pominje nakon ovoliko vjekova, ili je pala u zaborav. Ne zaklanjajte pogled sa mog blještavog tirkizno-plavog oklopa, napravljen je da uplaši neprijatelje moje kraljice. Svaki metalni djelić je iskovan zbog patnje ilirskog naroda i njihove borbe protiv grčkih i rimskih pohoda. Isto tako, svojom bojom podsjeća na prelijepo more Risna i Kotorskog zaliva, kojem se i danas divite.

Moje lice nikada nećete vidjeti. Stalno je pod oklopom. Zapravo, od njega skoro ništa nije ostalo, što od davnih borbi, što od starosti. Na lijevoj ruci polako mi otkucava sat za ponovnu hibernaciju, a ujedno i za povratak u budućnost. U istoj držim žezlo moje kraljice - uspomena koju čuvam, ali koje ću, nadam se, jednog dana predati nekom ko ga je dostojan.

Teuta je bila žena nestvarne ljepote, ali i hrabrog, velikog srca, odvažnija čak i od velikih junaka toga vremena. Jurišala je neustrašivo na grčke i rimske galije, borila se jednako dobro i na moru i na kopnu. Stajala je rame uz rame sa svojim najhrabrijim, pažljivo odabranim vojnicima. Mnogi su je zvali piratska princeza. Zato je njen narod volio i poštovao, a ovi drugi - plašili su je se. Žezlo može da preuzme samo onaj ko je iste hrabrosti i mudrosti, kao ona.

Pitate se zašto je žezlo sastavljeno od drške u obliku zmije i vrha u obliku sunca? Teuta je željela da vlada ujedinjenim

ilirskim plemenima, sjeverom i jugom. Ovo žezlo simbolizuje to jedinstvo: kult zmije juga i kult sunca sjevernih Ilira.

Koliko ima vas koji misle da znaju gdje je čuvena Teutina pećina sa blagom? Koliko je takvih arheologa i modernih pronalazača? Reći ću vam da samo ja znam gdje je to, ali ću vam pomoći u traženju. To je špilja dobro sakrivena na strmim liticama Lovćena u obliku slova T. Za nju je Teuta saznala još dok je bila djevojčica. Nemirnog duha, uvijek je tragala za avanturama i slučajno je naišla na nju. Od tada je to postalo njeno tajno skrovište. Poznavala je svaki pedalj pećine. Ulaz je mali, skoro nevidljiv, a čuva ga jedan od posljednjih živih zmajeva. U dubini špilje spavam i čuvam neprocjenjivo Teutino sakriveno blago.

Ostavila ga je meni na čuvanje onog dana, kada nije htjela da upadne u ruke Rimljanima. Toga dana more je naglo pomodrelo, tamni oblaci su se spojili sa zemljom. Teuta je sa vrha tvrđave posmatrala neobični događaj. Kao da je slutila da se polako približava njena posljednja borba. I ugledala ih je! Rimske galije polako su izranjale iz magle. Bilo ih je mnogo. Nije ni tada ustuknula.

Pripremila je svoje hrabre vojnike za odbranu grada, a na čelu vojske stajala je ona. Galije su pristale na kopno, iskrkali se prvi rimski vojnici, a ona naredila juriš i prva krenula na neprijatelja. Borila se herojski. Rimljani su bili mnogo brojniji i jači, ali na njenom licu nije bilo straha. Davala je snagu i primjer svojim vitezovima, iako je, od samog početka, znala da će bitku izgubiti. Odvukla je Rimljane ka liticama Lovćena, znajući da žele da je uhvate živu.

Za to vrijeme, po njenoj naredbi, narod je ostao u tvrđavi. Uspjeli su da zatvore teške kapije i spasu se od razjarenih vojnika. Moja kraljica je brzo shvatila da je borbi došao kraj. Nije više imala gdje pobjeći. Ostavila je i žezlo, uz naredbu da je ne smijem spasavati.

Bila je previše ponosna da bi služila onima protiv kojih se do juče borila. Skočila je u duboko jezero sakriveno na kraju pećine. Više nijesam vidio moju kraljicu.

Ponekad svratim u budućnost, samo da provjerim da li je naišao neko dostojan Teutinog blaga i žezla. Za sada se još niko nije pojavio. Sat polako otkucava posljednje minute za ponovnu hibernaciju.

Neko od vas će reći da je ova priča samo nečija velika mašta ili legenda, ali svako ima pravo da vjeruje u ono što želi. I dalje ću čekati onog ko je dovoljno mudar i hrabar da pronađe sakrivenu špilju, blago, prođe pored velikog zmaja i uzme obećano žezlo. Do tada ću rijetko naići, ali samo na kratko, da ispričam još ponešto iz života moje zauvijek izgubljene kraljice.

Lazar Mandić

VII razred

JU OŠ „Dušan Bojović”

Nikšić

LEGENDA O ILIRSKOJ KRALJICI

Ušuškana brdima i strmim planinama, na jugu Crne Gore nalazi se Boka. Ovaj zaliv je pravi biser Jadrana. Predivan prizor koji zadivljuje svakog čovjeka. More uranja tamo gdje gore paraju nebo. Svjetlucavo i blještavo na suncu kao dijamanti, prelivajući svoje boje. U ovaj spoj zelenih i plavih nijansi ljudi su utkali svoje građevine sa prelijepim cvjetnim vrtovima.

Ovo čarobno mjesto stoji tu već vjekovima i priča dugu priču svog postojanja. Mnogi spomenici svjedoče o bogatoj istoriji ovog kraja.

U trećem vijeku prije nove ere Boka je bila naseljena Ilirima. Njihova utvrđenja predmet su ispitivanja mnogih arheologa. Nakon smrti Ilirskog kralja Agrona na vlast je došla njegova supruga, kraljica Teuta. Ona se nastanila u Risnu, gradu koji je dobio ime po ilirskom plemenu Rizuniti. U doba kraljice Teute ovaj narod je živio veoma bogato. Pošto su ih Rimljani pokorili, Teuti se gubi svaki trag i niko nikada nije saznao što se s njom desilo.

Ali vijekovima unazad počele su se događati veoma čudne stvari. Ljudi su se kao i do tada bavili ribolovom, pomorskom trgovinom i gusarenjem. Svake godine nestajao bi po jedan brod zajedno sa posadom. Nebo bi prekrili crni, munjeviti oblaci. Nad pučinom bi se podigla gusta magla. U daljini bi se čula neobična melodija koja odzvanja na otvorenom moru. Morske bi dubine poludjele i njihov bi bijes pravio ogroman vrtlog koji bi nemilosrdno gutao brodove. Ljudi su se, iako

uplašeni, mirili sa sudbinom, jer su smatrali da je to samo prirodna pojava. U skorije vrijeme su shvatili da se ova naizgled prirodna pojava događa svake godine u isto vrijeme. Mnogi su se i dalje hrabрили i ne slušajući glasine otisnuli bi se na more. Naročito gusari vođeni pohlepom. Neki bi nestajali, dok drugi ne bi vjerovali, jer je njihov put prošao bezbjedno.

Jednog dana more je na obalu izbacilo tijelo jednog čovjeka. Bio je iznemogao, bez svijesti, promrzao i blijed. Pronašli su ga slučajni prolaznici i pozvali hitnu pomoć. Čovjek je u komi proveo tri mjeseca, ali se ipak probudio iako doktori nijesu davali nadu za to. Pošto se oporavio ispričao je čudesnu priču koja je postala misterija za sve koji su za nju čuli.

Pričao je o strašnom nevremenu i ogromnom strahu koji je pretrpio toga dana. Kako je rekao, more se otvorilo i povuklo brod u dubine. Tamo ga je dočekao veličanstven prizor. Ko bi rekao da nama naizgled mračne dubine mogu kriti tu beskrajnu svjetlost! Kakva li je magija gradila te predivne kristalne kule što su ovom čovjeku oduzele dah? Čak ni suncem obasjani dijamanti ne bi mogli prevazići sjaj blistavo bijelih bisera koji su krasili zidine ogromnog podvodnog zamka. Na ulazu u dvor nalazila se ogromna srebrna kapija, iza koje se naziralo veliko dvorište u kom se raznobojno cvijeće prelivalo poput boja na slikarskom platnu. Opojan miris oleandera širio se svuda.

U dubini te svjetlosti ugledao je neobična stvorenja kakva ljudsko oko do tada nije vidjelo. Pomislio je da je možda san, jer se takvo biće, kože bijele poput snijega, tajnovito dubokih očiju i poput ruže rumenih usana, protivi stvarnosti. Čak ni grubi riblji rep, koji su imale umjesto nogu, nije mogao pokvariti očaranje ovog čovjeka u čijim je ušima odzvanjala predivna melodija sa usana sirena. Glavna među njima bila je sirena duge crne kose i očiju boje neba, kraljica Teuta. Nije mogao da vjeruje da pred sobom vidi slavnu ilirsku kraljicu koja je svoj mir našla u dubinama mora.

Kako ovaj čovjek tvrdi, iza njene ljepote se krilo nepovjerenje, nedruželjubivost i stav opasnog borca. Svi su je se plašili, a njeni podanici su je slušali i poštovali. Ko god bi se usudio da se usprotivi ili naudi kraljevstvu bivao bi pojeden.

Nekoliko trenutaka je zurila u oči potpunog neznanca. Onda je njeno lice dobilo zbunjenu izraz. Stajala je nepomično i u nevjerici posmatrala čovjeka koji, iako je bio nasilno doveden, nije osjećao ni malo straha. Bio je to prvi put da poslije toliko vremena u nečijem oku vidi divljenje. Svaki je brodolomnik doputovao u njeno kraljevstvo blijed i prestrašen, spreman da u svakom trenutku potrči što brže i pobjegne, gledajući to mjesto kao kraljevstvo strave. Ali ovaj čovjek je stajao tu pred njom, spokojan, a u njoj i njenom kraljevstvu je vidio nešto najčarobnije do sada.

U tom je trenutku njen nagon gladi i želja za uništenjem moreplovaca jednostavno utihnula. U duši je osjetila neki čudan trag zahvalnosti prema prvoj osobi koja nije osjećala bijes prema njoj, pa je odlučila da mu podari život. Ali, znala je jedno. Običan čovjek ne bi mogao dugo živjeti u njenom podvodnom carstvu, a da ga pusti nije mogla. Ni zahvalnost nije dovoljna za toliko povjerenja nekom neznanцу. Njena tajna nije smjela biti otkrivena. Dotakla ga je svojom hladnom rukom i pred njegovim se očima stvorila neobična bijela svjetlost, i sve pred njim se izgubi u tami.

Slijepom čovjeku na riječ o svemu što je tog dana vidio niko neće vjerovati, znala je to.

A sada znamo i mi, jer on već neko vrijeme priča o dubinama mora i legendarnoj ilirskoj kraljici koja mu je poštedjela život. Istinitost njegove priče je u vjeri i ostaće vječno samo legenda o slijepcu koji je vidio čudo.

Anđela Grujić

VII razred

JU OŠ „Dušan Korać”

Bijelo Polje

TAJNA ILIRSKOG KRALJEVSTVA

Nekada davno, na području Balkana, u dalekom, često zaboravljenom kraljevstvu živio je jedan, veoma neobičan narod. Imali su svoje običaje, religiju, jezik, imena koje je rijetko ko razumio i zvali su se Iliri. Vjerovalo se da su potomci zmija, jegulja i drugih mitskih stvorenja. Iliri su ispisali istoriju, ostavili mnoga pitanja o svom porijeklu koja su i dan danas nepoznanica.

Kroz istoriju i želju da saznam nešto više o njima počela sam da istražujem ovu neobičnu plemensku skupinu. Zainteresovale su me njihove legende, mitovi, najneobičniji vladari Agron, Teuta, Pleurat, Genecije... kao i sve vezano za njih. Od svi je najveći uticaj imala kraljica Teuta. Dok sam čitala o njoj, njenoj ljepoti i hrabrosti razmišljala sam kako bi bilo lijepo da sam je upoznala.

Jednog sasvim običnog dana dok sam šetala gradom vidjela sam veliku grupu ljudi koji ulaze u autobus. Prišla sam im radoznalo i pitala kuda idu. Užurbano su se kretali i ne slušajući me, ugurali su me u autobus. Koliko god sam se trudila da izađem, nijesam uspjela jer niko nije obraćao pažnju na mene. Vrata su se zatvorila, autobus je krenuo a samim tim i mogućnost da izađem je nestala. Iako razočarana i tužna što ne mogu da izađem, pomirila sam se sa tom činjenicom. Tokom trajanja vožnje od oko pet sati, većina je glasno razgovarala, dok je žena pored mene bila veoma tiha. Ljubazno sam je zamolila da mi kaže gdje idemo jer sam postala veoma radoznala. Kratko mi

je odgovorila da su oni arheolozi i da idu u Risan da istražuju legendu o izgubljenom blagu kraljice Teute. Nijesam mogla da vjerujem šta čujem. Bila sam toliko uzbuđena da sam odjednom zaboravila čak i na mučninu koja me je pratila putem. Napokon smo stigli i potraga je krenula. Podijelili smo se u grupe a vodiči su otpočeli legendu.

Po predanju, govorio je vodič, kada je naslijedila presto, kraljica Teuta se preselila u Risan i na brdu Gradina iznad mora sagradila je sebi tvrđavu. Tokom napada Rimljana, kraljica je tu boravila mjesecima sa svojim ljudima i blagom sve dok nije shvatila da će tvrđava biti osvojena. Pošto nije mogla da podnese pritisak, odlučila je da se sa svojim blagom baci niz vodopad podzemne rijeke. Od tada pa do dana današnjeg tu se gubi svaki trag kraljice Teute i njenog blaga.

Dok je vodič završavao legendu, pažnju mi je skrenula jedna veoma mala, naizgled čudna pećina. Riješila sam da se izdvojim iz grupe i istražim bliže pećinu. Laganim koracima sam se približavala i sa dozom straha riješila da uđem.

Već na samom ulazu primijetila sam da se radi o pećini u koju niko nije odavno ulazio, jer je obrasla travom. Čim sam kročila, kao da me je obuzeo neki unutrašnji nemir. Sve je bilo kao iz snova, svjetlucavo, kristalno, dok je podzemna voda bila prozirna, čista. Ušla sam malo dublje jer sam željela da istražim svaki ugao pećine i da saznam mnogo toga. Nadala sam se da ću otkriti nešto što će mi pomoći da proširim znanje o legendi kraljice Teute.

Odjednom, mala pećina postala je ogromni lavirint, puna hodnika, krivina i stepenica. Pronašla sam rijetke primjere kristala i par novčića. Dok sam pokušala da dohvatim još jedan novčić u rijeci sam ugledala čudan odraz. Pokušala sam da ga dodirnem i slučajno sam se okliznula.

Novčići su pali, a ja kao da sam se odjednom stvorila u neki paralelni svijet. U prvi mah prestravljeno sam vrištala i izbezumljeno

sam tražila izlaz. Okretala sam se i plašila sopstvene sjenke dok nijesam uvidjela da sam zatvorena u tvrđavi na nekom brdu.

Kroz rešetke dozivala sam pomoć, ali nikoga nije bilo da me čuje. U tom trenutku ispred mene se stvorila ni manje ni više - kraljica Teuta. Prepoznala sam je odmah. Njena vilinska ljepota je bila nestvarna. Nijesam znala da li da se radujem jer upoznajem istorijsku legendu o kojoj sam samo čitala, ili da tugujem jer sam bila na nepoznatom mjestu sa ženom koja je vjekovima mrtva.

Bila je uznemirena i djelovalo je da me ne vidi. Pokušala sam da joj se obratim, ali bezuspješno. Shvatila sam da sam nevidljiva. Dok sam se pitala kako je to moguće ispred mojih očiju odigrala se prava drama.

Vojnici, žene i djeca predvođeni kraljicom kretali su se nestvarno velikom brzinom, a ja sam riješila da ih pratim.

Uzvikivali su:

„Napadnuti smo! Rimljani dolaze! Bježimo!“

Plać djece, jecaji majki odzvanjali su tvrđavom. Teuta ih je bodrila. Žene i djecu je odvojila, dovela do izvora podzemne rijeke i poručila:

„Za vašu bezbjednost ne brinite, kada se umijete vodom u zmije ćete se pretvoriti!“

Stvarno je tako bilo. Čim bi se umili, pretvorili bi se u zmije, uronili bi u vodu i nestali.

Kada sam vidjela taj prizor, od straha sam pobjegla i bez nasmotreno upala u neku hladnu prostoriju. Toliko je bilo mračno i tiho da sam mogla da čujem sopstvene otkucaje srca. U uglu sobe primijetila sam da nešto svijetli. Bila je to kristalna kugla.

Na prvi dodir vidjela sam kralja Agrona, njegove brodove i vojnike koji se bore za svoj narod. Nešto kasnije Iliri su svečano obučeni proslavljali krunisanje kraljice Teute. Posljednji, možda i najvažniji, događaj koji se prikazao bio je kako kraljica Teuta baš kao po legendi stoji iznad vodopada podzemne rijeke sa svojim blagom.

Zgrabila sam kuglu, otrčala i u zadnjem trenutku ugledala kako se kraljica Teuta uz riječi poput kletve baca niz vodopad zajedno sa blagom. Taman kada sam pomislila kako je legenda istinita, čarobna kugla poče da svijetli. Pojavi se kraljica Teuta sa svojim narodom u novom zmijskom obliku, u novom podzemnom kraljevstvu, sa svim svojim blagom iz tvrđave. Srce mi je zaigralo od sreće jer je ipak preživjela. Uspjela je. Sačuvala je svoj narod. Njeno lavlje srce nijednog trena nije pokušalo da odustane, da se preda.

Pored vodopada sam vidjela par novčića koji su bili isti kao oni koje sam našla u pećini. Dodirnula sam ih i kugla se raspršila na hiljade sitnih kristala koji su istog trena nestali. Odjednom osjetih kako me neko poliva vodom i govori:

„Jesi li dobro? Šta ti se dogodilo? Zašto si se izdvojila iz grupe?“

Pokušavajući da se priblerem i shvatim šta se zapravo dogodilo i da li je sve bio san, nijesam znala na koje pitanje prvo da odgovorim.

Izvukli su me iz pećine dok sam bezuspješno govorila da se tamo nalazi blago kraljice Teute. Nijesu mi vjerovali ni kada sam rekla šta mi se dogodilo. Da sam vidjela kako su Iliri preživjeli i da su se pretvorili u zmije. Dok sam se okretala i tražila neki znak, potvrdu da sam u pravu, na izlazu iz pećine, u njenom samom uglu, primijetila sam zmiju. Pomislila sam da je to možda čak kraljica Teuta i da štiti svoje kraljevstvo.

Nezadovoljni što nijesu pronašli blago, krenuli smo nazad. Cijelim putem kao da sam bila u oblacima. Sa stanice sam trčala kući i jedva čekala da ispričam šta mi se sve dogodilo.

Čim sam ušla u kuću, osim kritika i negodovanja što se nijesam javila cijeli dan, dobila sam i kaznu koja mi nije teško pala jer znam da je vrijedjelo. Niko mi ni kući nije povjerovao, ali važno je da ja, kao i novčići u mom džepu čuvamo tajnu misteriju o izgubljenom blagu kraljice Teute. Ova neobična pustolovina omogućila mi je da bolje razumijem njihov život, borbenost, upornost i želju za slobodom.

Što se mene tiče antičko doba dobilo je neku novu dimenziju, a Iliri novu mogućnost življenja. Kraljica Teuta ostaće upamćena kao veoma odlučna i neustrašiva, kao i njeno kraljevstvo.

Paola Pavličević

VII razred

JU OŠ „Narodni heroj Savo Ilić”

Kotor

ZAČARANA PLANINSKA ŠUMA

Nekada davno, davno, prije više od dvije hiljade godina, na ovim našim prostorima živjelo je i vladalo jedno pleme, Iliri. To su bili ljudi koji su se bavili raznim poslovima: stočarstvom, poljoprivredom, lovom, ribolovom i drugim zanimanjima. Vjerovali su u bogove i natprirodna bića. Naselja su gradili na nepriступačnim mjestima, obično na uzvišenjima, pored mora i rijeka i ti njihovi gradovi bili su opasani velikim zidinama i kulama.

Za područje Boke, tada u to vrijeme legenda govori o ilirskoj kraljici Teuti koja je svoj dvor podigla u Risnu. Za nju su govorili da je bila mudrija od zmije, hrabrija od lava i imala je vilinsku ljepotu, a još uvijek se priča o njenom sakrivenom blagu koje je navodno sakrila duboko u more, jedan dio u pećini iznad Risna, Sopot. Uvijek me naježi prolazak tuda. Na Purhinemu je zakopala zlatnu kvočku sa sedam zlatnih pilića. Njen tragičan kraj je bio kada je osjetila da će sve da izgubi, bacila se sa svojim blagom niz vodopad podzemne rijeke i tako okončala svoj vilinski život.

I dan-danas sva ova brda i planine koje se izdižu iznad Boke, imaju svoje skrivene i neobične tajne. Tako da se i ova priča dešava na planini iznad Risna.

U jednom malom selu na vrhu planine, pored izvora u trošnoj kući živjela je djevojka sa svojim roditeljima. Imali su koze od čijih proizvoda su i živjeli. Djevojka ih je svakodnevno vodila na ispašu gdje su trčkarale unaokolo. Ona je među njima

imala svoje mezimče, crno-bijelo jare kome se tek naziru rogići. Ono je bilo tako nespretno i zabavno. Dok je brala planinsko cvijeće od kojeg je pravila vjenčiće, jare je trčkaralo oko nje želeći da se igra i mazi i ona mu je pjevala dok je ono uzvraćalo meketom koji se širio cijelom planinom i pravio eho. Sve te vjenčiće koje bi napravila, krasile su glave njenih koza. Po povratku kući uvijek ih je vodila na izvor da se napiju te čudesne vode od koje su i njihovi proizvodi bivali još ljepši i ukusniji.

S druge strane izvora nalazila se gusta zelena šuma o kojoj se priča da je ukleta zbog nesrećne ljubavi planinske vile Enigme. Ona je bila jako dobra i svakome kome je trebala pomoć, nesebično je pomagala.

Jednoga dana, dok je obilazila planinske vrhove, sreća je ljubav svoga života koja je iznevjerila. Pastir, zgodan, snažan u koga bi se svaka djevojka odmah zaljubila. Iako se zakljinjao na vječnu ljubav, na kraju je iznevjerio i oženio se bogatom djevojkom iz svoga sela. Enigmu je to jako povrijedilo i rekla je da će prokleti svakog mladića koji kroči u gustu zelenu šumu i pretvoriti ga u životinju. Od toga dana više nije bila ista i svoje srećno srce zaključala je u zlatno jaje koje je zatvorila u izvorsku pećinu. Čarobna bašta, koju je takođe zaključala, bila je puna čarobnih plodova od kojih bi se sve te začarane životinje vratile u ljudski lik. Sva tri ključa je bacila u jedan bunar koji se nalazio u najdubljem dijelu guste šume. Zato su se svi mladići plašili Enigme i šume.

Vila je bila tako neobične ljepote na kojoj bi joj zavidjele sve djevojke. Imala je bujnu, riđu, raspletenu kosu koju je dodatno krasio cvijetni vjenac. Duga bijela prozirna haljina koja je na vjetru lepršala isticala je vitko tijelo. Bila je miljenica mnogih bogova, a jedan od njih bio je Terminus, zaštitnik meda, koji ju je uvijek za rođendan darivao, kako bi bila vječno lijepa i mlada.

Jednoga jutra, kada je djevojka sa svojim kozama bila na ispaši, nadviše se tamni oblaci nad selom, munje su sjevale dok

ih je grmljavina uzastopno pratila, a kiša je sve jače i jače padala. Koze su uplašeno trčale neznajući gdje će prije, a djevojka je pokušavala da ih sve žive i zdrave vrati kući. Na tom putu izgubilo se njeno mezimče, to je primjetila kada je stigla kući. Kiša je ubrzo stala i odmah je otišla da ga traži. Obišla je sve planinske livade, ali uzaludno. Tako tužna zbog svog jareta u nadi da će ga naći, svrati do izvora. Izgubivši nadu učini joj se u daljini meket njenoga mezimca koji je dolazio iz guste zelene šume. Zaboravi na strah i odlučno krenu u začaranu šumu da ga nađe.

Na samom ulazu šume je uhvati jeza. Čudesni šumovi su dolazili iz svih pravaca. Jako je bila gusta da su sunčevi zraci jedva dopirali u nju, a njena tišina stvarala je dodatni strah. Od velike tuge za jaretom, pobjeđivala je svoj strah i krenula hrabro dalje. Imala je osjećaj da je neko sve vrijeme prati, a kad god bi se osvrnula ne bi vidjela nikoga. Zašla je duboko u šumu gdje je već izgubila nadu, sjela je na jedan kamen i počela plakati. Dok je tako plakala sve te životinje koje su je pratile, okupile su se oko nje i pitale:

- Zašto plačeš, djevojko?

Začudo ih pogleda, pa im odgovori.

- Tužna sam zato što ne mogu da nađem svoje malo crno-bijelo jare.

- Mi ćemo ti rado pomoći, ali obećaj i ti nama, da ćeš nas riješiti vilinskih čini.

- Obećavam, da, obećavam!

Tako su sklopili dogovor. Životinje joj ispričaju tajnu koju krije vila Enigma i krenuše u potragu.

Išli su oni tako, išli i tumarali gustom šumom dok nijesu došli do bunara na čijem dnu se nalaze ključevi. Uz djevojčinu pomoć izvadiše tri ključa. Najveći je bio od čarobne bašte u kojoj su se nalazili magični plodovi. Tražeći baštu susretali su se sa kojekakvim preprekama koje su im otežavale put, ali su ih uspješno prelazili.

Dođoše napokon do te čudesne bašte kojoj jedva vrata nađoše i otvoriše ih najvećim ključem. Izgledala je baš čarobno. Svi ti plodovi na stablima mamilu su ih da ih pojedu, a cvijeće je širilo opojan miris koji im je davao samopouzdanje i spokoj. Njihove boje prelivale su se kao duga poslije kiše.

Iz jednog prikrajka bašte ponovo začu meket. Priđe i ugleda svog mezimca vezanog. Odveza ga i izljubi od sreće. Ubrane plodove podijelila je životinjama koje su od prvog zalogaja vratile svoj prvobitni izgled. Krenuli su dalje prema izvoru da vrata vili njenu zarobljenu sreću. Takođe su nailazili na razne prepreke i napokon dođoše do dijela gdje je djevojka prošla kroz vodopad i našla pećinu koju otključa sa srednjim ključem i u njoj nađe zlatno jaje. Otvori ga najmanjim ključićem i otpusti zarobljenu vilinu sreću.

Istoga časa vila se stvori ispred djevojke.

- Zašto si to uradila? - upita je.

Gledajući je pravo u njene krupne, plave oči u kojima je mogla samo da vidi sreću i dobrotu koju ni sve riječi ovoga svijeta ne bi mogle da iskažu odgovori:

- Uradila sam to zato što nijedno živo biće ne zaslužuje da bude nesrećno. Dok god ima nade, sreća nas negdje čeka. Poslije kiše, uvijek dođe sunce, u prirodi, pa tako i u čovjekovom životu. Nije čovjek stvoren da vječitno pati!

Odjednom se začulo zvono telefona koje me trznu. Ispade mi knjiga u kojoj su bile razne legende o bogovima i natprirodnim bićima u koje su vjerovali Iliri i drugi narodi. San je izgledao tako stvaran da mi se u momentu prikazao lik vile Enigme koja se ponovo, zadovoljna i srećna, smije.

Kristijan Petrović

VI razred

JU OŠ „Njegoš”

Kotor

Zlatno zmajevo jaje

PROKLETSTVO

Skriven duboko u hladovini svoje sobe, doktor Kris je grozničavo razmišljao:

„Što dalje? Kako objasniti sve ovo?”

Na zemlji je vladala strašna neman, zvana TEU-TA, nepoznata bolest koja je razarala njegove prijatelje. A sve je počelo bezazleno, kada je grupa avanturista, lovaca na blago, konačno ostvarila svoj san.

U malom, primorskom, mirnom gradu Risnu, nekada skrivenoj luci najmoćnije kraljice mora, Teute, uspjeli su otkriti viševjekovnu misteriju i blago ilirske kraljice. Pratili su sve tragove prethodnih istraživanja, provjeravali istinitost i opremili se modernom tehnologijom. Danima su mjerkali risanske špijle, sonarima snimali nepristupačne djelove mora. I konačno su uspjeli; blago antičkih vremena bilo je pred njima. Uz savremenu tehnologiju sve je bilo kao na dlanu. Moderne tehnologije i njihova moć je čudesna. Oku robota više nije ništa skriveno. Prodiru u zemlju i pronalaze ostatke od prije nekoliko milenijuma. Istražene su planete i putuje se do njih s lakoćom. Otkriveni su čudesni svjetovi. Komuniciramo sa njima. Gledamo u živom programu sve što se dešava gdje god da kliknemo.

Dobro sačuvano od ljudskog pogleda, zaštićeno od uticaja morske vode, blago se nalazilo u drvenim sanducima. Našli su mnogo kovanica iz vremena kad je Risan pravio svoj novac. Tu su bile i razne mape, gusarske smjernice i zabilješke. Raznorazna

uputstva za liječenje travama, spravljanje čudotvornih napitaka, nakit, ukrasi, drago kamenje. Iako mape nijesu mogli protumačiti, uzeli su i ih, kao i nakit i novac.

No nevolja je uskoro počela kada su se članovi ekspedicije počeli razboljevati. Nepoznata bolest morila je sve članove tima. Naučnici su posumnjali da se radi o nekoj bakteriji iz antike, koja je sada isplivala iz svog sna. Pa ipak, analiza je pokazala da su zlato i nakit bili sasvim obični, baš kao i svaki drugi. Sve laboratorije svijeta je iznenadilo ovo čudo. Nijesu mogli pronaći lijek za to. Jednostavno nepoznat genom koji se ne učitava i ne može da se pronađe šifra. Najsavremenije kompjuterske metode nijesu mogle dekodirati genom. Vijest je odjeknula, jer odavno se nešto slično nije našlo na putu nauke koja je otkrila mnoge, nekada nedokučive, tajne prošlosti i sadašnjosti.

Pozvali su u pomoć sve poznavaoce izumrlih jezika i naroda. Možda su mape mogle dati objašnjenje? Tako je i doktor Kris, vrsni poznavalac Ilirikuma, pristupio rješavanju misterije. Ono što je mogao da vidi prevazilazilo je okvire njegovog znanja. Bio je zamišljen, tražio je značenje u sakrivenim šiframa, simbolima, putokazima. Prevodio nazive ljekovitih biljaka i trava. Međutim, biolozi su tvrdili da su nestale i da te vrste više ne postoje. Do tada još niko nije tumačio detaljno nijedno svjedočanstvo o Ilirima, pa ni ove tragove nije mogao sasvim da razumije. Iliri su govorili različitim jezicima, svako pleme je imalo svoj tajni način sporazumijevanja. Tako su čuvali tajne svojih znanja i planova. Mučio se doktor Kris i razmišljao, proklinjao i prošlost i sadašnjost. Bio je kao u groznici, nije napuštao sobu.

Jedne noći u snu mu je došla kraljica. Takvu moćnicu još nikada nije vidio. Bila je i zastrašujuća i očaravajuća. U raskošnoj kraljevskoj odjeći okićena čudesnim nakitom sa simbolom zmije, prodornih oštrih sivo-plavih očiju, progovorila je u stihovima na razgovjetnom jeziku:

„Vrati moje blago, dobićeš nešto što ti je drago“.

Probudio se usplahiren i uznemiren. Kako opet da sakupi svaki novčić i dragulj iz sanduka? Kako da objasni svima da je samo to ispravno? Bio je siguran da će kraljica ispuniti obećanje i donijeti im mir. I zbilja, poslušашe doktora i sakupiše sve djeliće blaga. Vратише ga u Risan. Nakon toga čudo dođe.

Kroz nekoliko dana bolesnici se počеше osjećati bolje. Nije su više malaksali, opijeni i bunovni. Nijesu im se priviđali piratski brodovi, isukani mačevi i gromoviti povici na nepoznatom jeziku drevnih Ilira, sasvim sigurno.

Kris je osjetio olakšanje. Bio je srećan što je svemu kraj. Njegovi prijatelji su se vratili u život. Srećni su. Zahvalni. Pa ipak, njegova naučna strana teško je izlazila na kraj sa ovim fantastičnim razrješenjem nevolje. U sebi je morao da pobijedi žeđ za saznanjem, za daljim traganjem. Da li je samo blago nedodirljivo ili postoji veća i značajnija tajna od pronalaska materijalnih stvari?

Ali, na kraju morao je prihvatiti činjenicu da ne mora baš sve u životu biti rastumačeno i odgonetnuto. Sve to u vezi Teute nije bilo prokletstvo već blagoslov u kojem je shvatio da ne smijemo buditi moćne duhove prošlosti i da neke tajne moraju ostati tajne zauvijek. A tajna o Ilirima, možda će sačekati nove generacije Ilira.

Tilia Grgurević

VI razred

JU OŠ „Njegoš”

Kotor

Srebrno zmajevo jaje

SKRIVENI SVIJET KRALJICE TEUTE

Zraci sunca prodiru kroz moj prozor. Moja divna Boka sija kao dijamanti kraljice Teute o kojoj ovih dana neprestano čitam. Upravo sam završila čitanje posljednjeg istraživanja pećine Sopot. Dok sam čitala sve te legende, priče i razna mišljenja, sinula mi je jedna fantastična ideja! Možda bih mogla sa prijateljima da pođem i istražim to mjesto! Možda ništa ne pronađemo, ali, nikad se ne zna!

Odmah sam ih nazvala! Moja ekipa, Stefan, najpametniji u našem razredu, on će to sigurno obožavati; Ana, moja najbolja drugarica, ljubitelj umjetnosti, a hobi joj je pravljenje nakita; Nikola, opšte poznat po obožavanju teorija zavjere i raznih misterija; Sofija, Nikolina sestra. Nikoli i Sofiji cijela soba je ukrašena posterima neriješenih misterija - tako da sam znala da je njihov odgovor pozitivan, mada isto mišljenje imam i za Stefana i Anu.

Istog trena su mi odgovorili, kao da su znali da mi se žuri! Ne mogu da dočekam! Još sam bila u pravu - svi su rekli „da!”. Dobro, sada kada smo se složili, moramo to da uradimo. U dogovoru sa roditeljima, već narednog dana odlučili smo rano ujutro autobusom da krenemo za Risan. U našim rancima našli su se dvogledi, lupe... Bila smo prava istraživačka ekipa! Prolazili smo pored Sopota, ali nijesmo mogli da se spustimo u njega, te je naša daljna destinacija bila tvrđava na brdu Gradina u kojoj je živjela Teuta, nakon što je preuzela prijesto. Vozili

smo se, a u glavi nam je hiljadu pitanja o tome šta se sve tamo dešavalo. Kako? Kada? Šta? Zašto? Toliko puno pitanja smo imali, a tako malo odgovora... Ali, baš zato smo i krenuli na ovaj put.

Napokon! Stigli smo! Idemo pravo ka tvrđavi! Umorili smo se...

Ima dosta uzbrdica, ali da bismo došli do cilja, moramo se boriti! Da bi umor ostavili sa strane dok se penjemo pričamo viceve i naše smiješne događaje iz prošlosti. Nasmijali smo se, a brže nego što smo mislili i stigli!

Uvau! Ne mogu da vjerujem! Sama pomisao da su na tlu na kome sada stojim prije mnogo stotina i hiljada godina hodali gusari, sluge, kralj, pa i sama kraljica! Kako divan pogled! Zamišljam da je na mome mjestu sada kraljica koja ponosno, podignute glave, gleda pristanak brodova punih zlata i raznih dragulja. Ana, još uvijek pod uticajem viceva, nasmijala nas je rečenicom:

„Sad će da dođe Teuta, da nas sve odnese sa sobom, hah!”

O ne! Šta se to dešava?! Od veselog, srećnog i radosnog neba na kome je visoko sijalo sunce, zavladala tuga. Od čistog i svježeg vazduha, okruži nas dim. Od one zelene livade pune cvijeća, sada su osušena trava. One ptice koje su veselo skakutale, u jedno veliko jato su pobjegle. A mi, dok još možemo, uzimamo telefone da zovemo nekoga da nam pomogne i izbavi nas iz ovog čuda prirode. Odjednom, naš ekran je postao crn! Samo su se ugasili! Šta ćemo sad!? Svi smo potrčali jedni ka drugima i stisli se jedno uz drugo od straha! Ako nam se išta desi, neka nam se to desi zajedno!

Stefan nas je tješio da je to samo čudo prirode i da je to često u primorju, mada smo svi mi, pa i on, duboko u sebi znali da je ovo nešto drugo. Odjednom, počelo je da nam se mrda tlo pod nogama. Pogledali smo se kao po dogovoru i pitali da li svi osjećaju isto. Oko nas se obmotao žuti prsten guste magle i nijesmo vidjeli ništa u okolini. Tlo se i dalje treslo, a zatim smo naglo padali prema dolje. Vrištali smo, dozivali

pomoć, ali uzalud! Padanje se činilo beskrajno dugo, sve dok nije počelo da se usporava i osjetili smo da smo negdje stali, ali ništa nijesmo mogli da vidimo jer je sve bilo jako mračno. Svi smo se držali za ruke, i niko se nije pomjerao od straha. Osluškivali smo zvukove u nadi da ćemo nešto prepoznati ili možda čuti nečiji glas koji je došao da nam pomogne, ali sve je bilo beznadežno...

Sofija je pitala jesmo li dobro. Odgovorili smo da jesmo, mada smo svi bili uplašeni. Važno je bilo da se ne razdvajamo i da pazimo jedni na druge.

Mrak koji je bio oko nas, odjednom je počela da razbija neka čudna svjetlost koja je dopirala iz dugačkog tunela u kome smo se našli, a koji smo tek sada mogli donekle da vidimo. Poput neke podzemne pećine sa dosta vode sa strane koja je imala neku specifičnu boju, ali se nijesmo usuđivali da joj priđemo i da bolje pogledamo šta je to.

Ana nas je uputila da idemo prema svjetlosti. Ja sam predložila da još jedan put pokušamo da uzmemo telefone i pozovemo roditelje, ali nije bilo ni traga od njih. U našim rancima nije bilo ničega...

Odlučili smo da poslušamo Anin savjet, te krenusmo ka svjetlosti, koja je bila čas jaka, čas slaba. Koračajući naprijed, na zidovima pećine, ugledali smo razne crteže, koji su nas podsjećali na šifre. Stefanu su bile nepoznate, kao i nama. Prišao je bliže i dodirnuo rukom da skine prašinu sa jedne od nje kad se u pozadini začuo zapovjednički glas:

„Odmaknite se i ne dirajte to!”

Svi smo odjednom zanijemili. Ono što smo mogli vidjeti bila je bijela svijetlost po kojoj je padala zlatna prašina i iz koje je odjednom izašla žena vilinske ljepote. Bila je obučena u svileni, bijelu haljinu, bogatu zlatnim ukrasima. Oko vrata, joj je ogrlica puna dragog kamenja. Na ušima velike minđuše, a na glavi nešto poput krune, barem je tako izgledalo, a držalo je

njenu dugačku kosu. Nije bila nasmijana, iako vilinski lijepa, njene oči su zračile nekom prijjetnjom, od koje smo se svi uplašili.

„Ko ste Vi?“, upitala sam.

„Vi ste na mojoj zemlji i nemate pravo da me pitate ko sam!“

Ana je uplašeno i tiho progovori:

„Ali mi nijesmo ovdje svojom voljom... Mi smo samo šeta-
li i odjednom smo se ovdje pojavili...“

Ponovo vidimo svjestlost i čujemo njene drske riječi.

„Ja sam Ilirska kraljica Teuta. Ovo je moja zemlja i moje blago, moj dom, koji niko ne smije da dira! Od sada, vi ste moji zarobljenici.“

Oko nas su se pojavili stražari sa kopljima, obučeni u metalna odijela. Svi su imali posebne metalne štitove sa ugraviranim simbolima.

Kraljica je samo rekla: „Vodite ih!“

Išli smo kroz dugački hodnik, okruženi stražarima. Odjednom, ulazimo u prostoriju prepunu blaga koje je svuda oko nas. U kutijama je novac, baš onaj koji sam vidjela u knjizi koju sam čitala. Još uvijek ne vjerujem šta mi se događa. Mislim da sanjam... Iz raznih ćupova vire ogrlice optočene smaragdima, rubinima i biserima. Ispred nas stoji kraljičin tron.

Teuta prilazi i sjeda, a mi čekamo da vidimo šta će sa nama biti. Čini nam se da njeno lice nije više onako ljutito i da u pogledu nema prijjetnje. Počela je ispitivati ko smo i iz kog kraljevstva dolazimo. Bili smo u šoku od toga šta nam se dešava, nijesmo mogli da progovorimo, a svi su gledali u mene. Skupila sam hrabrosti, i rekla:

„Ja sam Tilia. Nijesam iz kraljevstva, dolazim iz Kotora“.

Redom su počeli da odgovaraju i moji prijatelji.

„Zar ste i vi, tako mali, odlučili da pronađete i uzmete moje blago?“

Tu se umiješao Nikola: „Ne kraljice. Iz svijeta iz kog mi dolazimo još niko nije odgonetnuo tajnu Vašeg blaga, kao ni Vašeg života, a mi smo samo djeca koja su otišla na izlet, a ne znamo kako smo se i zašto ovdje našli.“

„Stajali ste na kamenju, koje je tajni prolaz u moj podzemni svijet i za to morate biti kažnjeni”, reče Kraljica.

Jedan od vojnika, koji je stajao blizu kraljice, rekao je da nas treba odmah odvesti i kazniti. Činilo se kao da kraljica uvažava njegovo mišljenje. Počeli smo da molimo, ali to nam ništa nije pomagalo. Ubrzo, vojnici su nas ponovo vodili kroz neki dugačak hodnik, i nijesmo znali gdje idemo, samo smo znali da nas čeka neka strašna kazna. U tom trenutku, Stefan je spazio da sa desne strane stijena postoji velika rupa kroz koju mi možemo da se provučemo. Kako su vojnici nosili baklje da bi osvijetljeli put, razmišljao je šta možemo da im uradimo kako bi pobjegli. Prisjetio se da ima pištaljku koju nosi zbog psa, što je ovog puta izuzetno pametno iskoristio. Zazviždao je jako. Svi vojnici su stali, a on pobjegao

„Za mnom!”, povikao je Stefan.

Trčali smo, bez imalo razmišljanja. Vidjeli smo rupu i jedno za drugim uskočili! Kada smo izašli iz te rupe, tog prolaza ugledali smo nevjerovatnu prostoriju! Mislili smo da je ona prostorija sa kraljičinim tronom bila potpuno popunjena njenim zlatom i bogatstvom, međutim, u ovoj je svega bilo još više. Ana se zakobvala za policu sa ogrlicama od dragog kamenja, srebra i zlata. Zamišljala je da ih je ona pravila. Stefanu se najviše sviđio dio sa zlatnim polugama, Nikoli ćup, a Sofiji ilirski novac. Nikola i Sofija, brat i sestra, morali su imati nešto zajedničko, te je to bio ćup pun ilirskog novca. Htjeli su da ga ponesu sa sobom, ali su se dogovorili da neće iznositi ništa od Teutinog blaga. Šta god da je u ovom svijetu, neka tu i ostane!

Odjednom, ugledali smo istu onu bijelu svjetlost. Ona nas je dovela ovamo, neka nas i izbavi! Samo smo se pogledali, i krenuli ka njoj! Iz te svjetlosti izbile su velike visoke stepenice sa stubovima u obliku zmijske glave. Trčali smo, penjali se, prolazili kroz hodnike... Došli smo do kraja! Šta sad?

Pojavili smo se u nekoj čudnoj prostoriji – ispred nas zid. Izgubili smo svaku nadu! No, odjednom, pojavila se Teuta! Ali

šta sad? Da li će nas dočekati još strašnija kazna? Potpuno smo zanijemili. Teuta je polako mijenjala opaki izraz lica u osmijeh.

„Znači tako... Vi ipak niste došli da uzmete moje blago i ne želite ono što svi drugi žele. Zašto?”

„Kraljice, mi dolazimo iz drugog svijeta i samo smo djeca, koja su slušala mnogo legendi i priča o Vama, ali nijesmo baš vjerovali u ovakvo bogatstvo. Mi smo Vas zamišljali i potajno priželjkivali da otkrijemo misteriju. Sve što se ovdje nalazi, pripada Vama i neka ostane ovdje da ga vječno čuvate od ljudske pohlepe.”, rekla sam.

Kraljica je pažljivo saslušala moje riječi i dugo ćutala. Na kraju je kratko rekla: „Zaslужili ste da vas vratim u vaš svijet. Slijedite me.”

Ovoga puta, hodali smo, ili bolje rečeno lebdjeli vođeni svjetlošću koja je išla iza kraljice. Ispod nas je bila velika voda, kao neka rijeka, a ispred nas ukazao se veliki drveni jedrenjak. Brod je bio pun vojnika. Kraljica nam je rukom pokazala da se popnemo i kratko naredila:

„Vodite ih nazad”.

Htjeli smo da se zahvalimo, ali je njen lik odjednom nestao u istoj onoj svjetlosti okupan zlatnom prašinom.

Brod je krenuo. Vojnici su brzo veslali, a polako nas je obavijala gusta magla. Nijesmo vidjeli ni gdje, ni kuda idemo, a nijesmo se usuđivali ništa ni da pitamo. Još uvijek nijesmo vjerovali šta nam se desilo... Odjednom čujemo poznati zvuk. Sofija nas pita da li čujemo zvona kotorske katedrale. Uzbuđenje! Znači ipak smo u blizini našeg grada, ili nam se samo čini? I dalje ne vidimo ništa.

Čujemo huk. Gusta magla se razilazi, a mi opet vidimo jaku bijelu svjetlost obasutu zlatnom prašinom koja nas podiže sa broda. Držimo se za ruke u strahu i neizvjesnosti gdje ćemo ovoga puta završiti. Spustili smo se! Osjećamo čvrsto tlo pod nogama, čujemo glasove ljudi i zvuk automobila...

Svjetlost koja nas je obavijala, polako nestaje u visinu, a sa njom i zlatni prah.

Ispred naših očiju, pojaviše se zidine starog grada Kotora. Još uvijek u nevjerici okrećemo se oko sebe, a ne vidimo ni traga od broda i svjetlosti. Da, ovo je sada naš svijet!

Sofija uzima ranac i ponovo traži telefon da pozove roditelje. Svi su u rancu ali su prazne baterije! Primjećujemo da svako u rancu ima po jedan ilirski novčić, koji mi nijesmo uzeli. Shvatamo da smo zaista bili u čudesnom svijetu kraljice Teute i putovali kroz vrijeme.

Dogovaramo se da o ovome događaju nikome ne pričamo, već da čuvamo našu tajnu i susret sa Ilirskom kraljicom, kao što će i ona vječno čuvati blago koje je duboko skriveno negdje ispod Risna, u pećinama neopisive ljepote.

Mislim da niko nikada neće odgonetnuti pravu istinu o gusarskoj kraljici i njenoj sudbini, kao što će i naš susret sa njom ostati vječita i neobjašnjiva misterija na koju će nas podsjećati novčići koji su se neobjašnjivo našli u našim rancima. Shvatili smo da ne želi da je zaboravimo i da možda u budućnosti nama pripada zadatak da postanemo pisci, arheolozi, umjetnici koji će o njoj pisati ili otkriti nevjerovatne istine o njenom životu i vremenu. Vječna je Teutina misterija i moć kroz vjekove. Snagom skrivene moći čuva svoje potomstvo.

Nina Doljanica

VI razred

JU OŠ „Narodni heroj Savo Ilić”

Kotor

Bronzano zmajevo jaje

ZMAJ KOJI JE STVORIO BUDUĆNOST

Nekada davno, prije mnogo vijekova, živio je jedan poseban narod. Zvali su se Iliri i opstali na ovom prostorima jako dugo. Bili su radoznali, vrijedni i voljeli se međusobno. Nekako su živjeli tajanstveno, kao da su bili drugačiji od ostatka svijeta.

U jednom od takvih plemena koja su se naseljavala između ovih planina i mora živio je dječak po imenu Agron. Imao je roditelje i puno braće i sestara. Bili su jedna velika i sretna porodica. Živjeli su u pećini, a imali vatru i kameni alat. Išli su u lov i kamenim oruđem hvatali zečeve, jelene i druge životinje. To je bilo jako naporno, jer je takvo oružje bilo teško i nepraktično. Uveče bi se skupljali uz vatru, pekli ulov pričali i plesali. Život u takvim uslovima učinio je da Agron bude neobično radoznalo dijete koje je najviše voljelo da se iskrade iz plemena, preko dana skuplja kamenčiće, a predveče da ih baca u more pitajući se često što se nalazi ispod njegove površine.

Jednoga dana dok je sjedio pored mora, voda se zatalasa, nebo zamrači i iz mora izroni ogromni vodeni zmaj. Bio je jako ljut jer ga je kamenčić pogodio u glavu i želio je da sazna ko ga je to povrijedio. Ugledao je dječaka Agrona, koji se, na zmajevo zaprepašćenje, nije uplašio nego ga je gledao bez trunke straha. Izvinio se zmaju uz objašnjenje da voli da gleda kako voda talasa, a da ga nije vidio jer je bio ispod površine mora. Ovaj se oduševio hrabrošću dječaka i predložio mu je da postanu prijatelji i da zajedno provode dio dana.

Tako se rodilo neobično prijateljstvo. Dječak je zmaju pričao o životu na zemlji koji on poznaje, a zmaj njemu o životu u moru. Učili su jedan od drugog i nesebično dijelili svoja znanja. Jednom prilikom zmaj mu predloži mu pokaže podmorska čuda. Dao mu je čarobnu travku koja omogućava disanje pod vodom, stavio ga na leđa i krenuli su u morske dubine. Agron je bio oduševljen neizmjernim bogatstvom živog svijeta u moru i njegovom ljepotom. Vidio je ogromna jata raznih riba, kitova, delfina, polja algi, koralala i još mnogo neobičnih bića kakva dječak nije mogao ni zamisliti.

Drugi put zmaj ga je poveo u leteću avanturu u kojoj mu je pokazao raznolikost prirode, ljudi i kulture. Vidio je mnogo njemu nepoznatih biljaka i životinja. Naročiti utisak su na njega ostavile ogromne građevine od kamena i drveta. Takođe mu je pokazao kako u nekim zemljama od drveta prave barke i brodove kojima obilaze riječne i morske obale i love ribu. Dječak je bio fasciniran njegovim znanjem o cijeloj planeti, zemlji, vazduhu i moru. On nije tada znao da je zmaj već jako star i mudar.

Prolazile su godine, dječak je postao mladić. Žurio je da se nađe sa starim drugom, noseći u ruci sjekiru izrađenu od kamena. Tog dana bio je neobično umoran, jer je od jutra pomagao ocu oko sakupljanja drva. Kad je to vidio, zmaj se ražalosti i odluči da pomogne svom prijatelju i njegovom plemenu. Odlučio je odati mu tajnu kako da napravi novi alat kojim će se promijeniti i olakšati njihov život. Ponio ga je na leđima do planine koja se vilovito uzdizala iznad mora, odlučivši da mu pokaže šta sve ima u prirodi, a što se može upotrijebiti u napretku svakodnevnog života.

Upoznao ga je sa djelovima zemlje i stijena, sa raznim metalima velike vrijednosti i upotrebljivosti. Naučio ga je kako se oni mogu izvaditi, istopiti i dalje oblikovati u alatke, oružje, posuđe i ukrase.

Nošen novim saznanjima, usplahiren i neobično ponosan na svoje prijateljstvo u koje mnogi nisu vjerovali, mladić se

vratio u pleme i ispričao ljudima što je pronašao, vidio i naučio. Pleme je bilo oduševljeno i odlučili su da ga postave za vođu.

Za Agronovo otkriće se pročulo i u drugim zajednicama koje su predložile da ga postave za kralja svih plemena. Uz njegovo vođstvo, život im je postao lakši i lijepši jer su pravili nove alatke kojima su mogli da love i veće životinje, obrađuju zemlju, brane se od neprijateljskih plemena, kuvaju i prave mnoge lijepe ukrasne predmete. Pokazao im je kako da prave drvene i kamene kuće u kojima će im život biti lijepši i udobniji, za razliku od pećina u kojima je bilo mračno i hladno. Ispred domova su imali vrtove, sadili su povrće i voće i uživali u plodovima svog rada.

On je nastavio druženje sa zmajem zahvalan što je pomogao ne samo njegovom narodu, već što je i njemu otvorio nove poglede na svijet. Često su razgovarali pored obale i zajedno bacali kamenčiće u more. Pri svakom susretu Agron bi nešto novo naučio.

Jednoga dana zmaj je neraspoložen izašao iz vode i objasnio mu da se više neće družiti jer je ostario, oslabio i nema više snage da izlazi iz vode i leti. Agron je tužno primio tu vijest. Ostao je bez čudesnog prijatelja koji ga je naučio mnogim dobrim stvarima u životu. Tada je shvatio da veličina jednog bića ne nestaje sa životom, već se nastavlja kroz prenošenje znanja i uspomena budućim generacijama.

Agron je često dolazio na obalu, sjećao se divnih dana druženja, a ponekad mu se činilo da vidi, kao kroz maglu, male zmajeve kako se igraju i plivaju u moru. Pitao se da li je to možda zmajeva porodica i nadao se da će mu jednog dana neko od njih prići. Kad se oženio i dobio svoju djecu dovodio ih je na tajno mjesto na obali i pričao im o svojim uspomnama.

Druženje ova dva neobična bića, radoznalog ilirskog mladica i mudrog zmaja, promijenilo je svijet, stvorilo novo, metalno doba, a ljudski rod povelu u nove pronalaskeske.

Vojin Begović
VI razred
JU OŠ „Njegoš”
Kotor

TEUTINO PROKLETSTVO

Kraljica Teuta je na vhuncu svoje moći. Ilirsko kraljevstvo moćna pomorska sila na Mediteranu. Cvjeta poljoprivreda, umjetnost, lov i ribolov. Žena nesvakidašnje ljepote je gusarska kraljica. Strah i trepet za Grke i Rimljane. Nakon velikih piratskih pohoda organizuje pijanke. Pije se vino i pivo. Hrane u izobilju.

Jedne ljetnje večeri, kraljica Teuta, koja vodi raskošan i bogat život, organizuje bal u dogovoru sa svojim mužem, Ilirskim kraljem Argonom. Na bal su pozvali svo stanovništvo Risna i okolnih mjesta uključujući i bogate i siromašne.

Kraljica je postala zlurada u svojoj beskrajnoj moći i vlasti i uživala je da ponižava siromašne. Tako je te noći naredila straži, u svom pijanstvu, da je odmah pozovu kada naiđe neki siromah. Tako je i bilo. Došao je prvi siromah i naredila je straži da ga bace u svinjac, tako bi i sa drugim i trećim, zatim četvrtim, sve dok nije došla jedna starica sa djetetom u ruci. Preljepa kraljica u prekrasnoj haljini izađe pred staricu. Kada kraljica naredi da je bace u svinjac, starica se kraljici unese u lice govoreći:

„Dok god ova zmija boravi, gmiže i hrani se tvojom dušom i umom, ti nećeš imati mira!“

Zatim se ono dijete iz staričinih ruku pretvori u zmiju koja ugmiže u palatu i starica iščeznu. Kako je zmija gimizala, svu onu omladinu i djecu pretvori u starce, a starce otjera u grob. Nakon toga uplašena Teuta uđe u palatu, gdje zatekne gomilu

smežuranih lica u svečanim haljinama i odijelima, kako plaču i gegaju se po dvorani. Kada je prišla ogledalu, više nije vidjela mladu i lijepu plavušu, plavih zjenica, vidjela je ćelavu ženu crvenih očiju i haljine crne kao smrt. Teuta tada potpuno izgubi razum. Kada je prišla svome mužu, Ilirskom kralju Agronu, on je preneraženo pogleda i naredi joj da napusti kraljevstvo.

Ode u kuhinju i uzme nož koji stavi iza leđa i priđe kralju, govoreći mu kako hoće posljednji put da ga zagrlji prije odlaska. Kada ga zagrlji, Teuta izvadi nož i Ilirima oduzme kralja, ubodom pravo u srce. Zatim izvadi nož i ponese ga sa sobom. Kralja ostavi tu gdje je bio i okupi svu svoju stražu. Naredi da duboko u pećinama Orjena sakriju njeno blago i da ga isprskaju krvlju sa noža koji im dade i reče da se više ne vraćaju. Vojska zauvijek napusti palatu po njenoj naredbi.

Nedugo nakon toga u samo svitanje zore, Teuta je hodala po visokoj stijeni iznad mora moleći Medaurusa, boga medicine i zaštitnika Risna, da joj skine čini. Dok su nebo presijecale munje i oblaci se kovitlali, more hučalo, a iz Sopota voda ključala, Teuta ispred sebe ugleda zmiju i u strahu se okliznu i pade u more. Njene oči su izgubile crvenu boju, koja je razli u more. Kada su kraljčine oči izgubile boju, more je postalo crveno.

Ko god je ušao u vodu na to mjesto da se okupa, više nikada nije viđen. Nije viđen nijedan lovac na blago koji je ušao u prokletu pećinu i dotakao blago natopljeno Ilirskom kraljevskom krvlju. I niko se više nije primakao palati u strahu od začarane zmije koja donosi prokletstvo.

Ilirski narod izgubi svoje kraljevstvo i padoše pod vlast Grka i Rimljana. Dugo su tražili blago, ali niko nije mogao da ga pronađe.

Kako nasljednici Ilira nikada nijesu prestali da vjeruju u slobodu, poslije mnogo vjekova, oslobodiše se neprijatelja. Ali i dan danas sjećaju se Teute.

Edis Musić

VI razred

JU OŠ „Vladislav Sl. Ribnikar”

Bijelo Polje

VILARION

Šetajući kroz selo, upoznao sam jednog dječaka. Nosio je čudnu odjeću, čudno je izgledao i čudno pričao. Ipak, razumio sam ga kad mi je rekao:

- Ja sam Vilarion, a ko si ti?

- Zovem se Edis! – rekao sam mu.

Pitao sam Vilariona otkud zna moj jezik. Reče da je čuo ljude kako pričaju, pa je naučio od njih. Rekao mi je da se izgubio i da ne zna gdje mu je kuća.

- Dobro poznajem ovo selo pa ću ti pomoći.

Oduševio se.

- Kako si se izgubio? – pitao sam ga.

- Prošao sam kroz jedan prolaz i odjednom se našao ovdje – reče Vilarion.

To mora da je vremenska mašina. Čitao sam knjige o takvim stvarima, pomislio sam.

Palo mi je na pamet da bi vremenska mašina mogla da se nalazi u blizini šume i odmah sam mu predložio da krenemo tamo. Došli smo do šume i ugledali metalnu konstrukciju, iz čijeg je otvora izbijala blaga svjetlost. Približili smo joj se, a Vilarion je rekao da je upravo kroz ovaj prolaz prošao. Osmjehnuo mi se i predložio da uđemo. Malo sam oklijevao, ali sam ipak krenuo za Vilarionom, pa šta bude. Kada smo ušli u vremensku mašinu, pitao sam se koja je godina, koji vijek.

Odjednom, nijesam znao gdje se nalazim. Obreli smo se u nekom meni nepoznatom mjestu, punom nepoznatih ljudi. Sjetih se priče o Ilirima i shvatih da smo ušli u njihovo selo. Uhvati me jeza i po malo sam se plašio da me ne napadnu, jer sam bio skroz drugačije obučen od njih.

- Koja je ovo godina i vijek, je li ovo ilirsko selo? – pitao sam Vilariona, kako bih se uvjerio u ono što mislim.

- Godina i vijek nijesu bitni. Selo je ilirsko, a ja sam Ilir! – reče Vilarion, srećan što se vratio kući.

Iliri su me gledali i čudili se kako sam obučen, kakva mi je frizura, kako hodam i kako pričam, ali su bili ljubazni prema meni. Pitali su me odakle sam. Rekao sam im da sam iz budućnosti. Pitali su me jesam li gladan, a onda mi doniješe da jedem ribu i meso. Vilarion me poveo kod njegove kuće i upoznao sa porodicom.

- Hej, Vilarione, hoćeš li malo da šetamo, – rekoh, jer mi se sve ovo svidjelo.

- Naravno! – reče.

Šetali smo pored rijeke i našli divlje jagode, kupine, maline... Odlučio sam da izvadim svoj mobilni telefon i da pustim muziku. Kad su se sa telefona začuli Bitlsi, Vilarion se uplašio.

- Šta je to, šta se to čulo i šta ti je to u ruci?

- To je moj mobilni telefon i pustio sam muziku. Mislio sam da voliš Bitlse.

- Šta je to mobilni telefon i Bitlsi, – upita Vilarion.

Tek tada sam se sjetio u kom vijeku smo i da tada nijesu postojali mobilni telefoni, a muzika je bila skroz drugačija.

- Izvini, – rekoh.

- Nema veze! – reče Vilarion.

Ugasio sam muziku i sklonio mobilni, a onda smo jeli šumsko voće.

- Vilarione, šta misliš da pecamo ribu? – upitao sam, smatrajući da je to sjajna ideja.

- Dobro si se sjetio! Ribu nijesam jeo već nedjelju dana! – reče.

Donio je dva štapa, a ja sam imao dva kanapa. Vilarion je upecao četiri ribe kao i ja. Kada smo se vratili njegovoj kući, Vilarion je upitao:

- Gdje je moja porodica, gdje su svi?

- Ne znam? – rekao sam.

Onda smo na stolu ugledali parče kože, na kojoj je pisalo:

„Dragi Vilarione i čudni dječaće, otišli smo da ratujemo. Neko nam je ukrao hranu i ubijeno je nekoliko ljudi iz našeg sela. Odlučili smo da objavimo rat neprijatelju. Tvoj otac, Tilarijus.“

Vilarion je bio šokiran. I u meni se valjalo isto osjećanje.

- Nije moguće. Ovome se nijesam nadao. Zar opet rat! – reče Vilarion.

Izašli smo i krenuli u šetnju. Bilo mi je hladno i počeo sam da se ježim.

- Vilarione, pazi vuk!

Vilarion vrisnu, ali brzo iza pojasa izvadi jednu malu, oštru sjekiru i daje mi je. Pitao sam se šta da radim sa njom.

- Ubij vuka! – viknu Vilarion.

Udarilo san vuka sjekicom u čelo. On je od bola urliknuo i iskezio zube ka meni. Sa oštarih očnjaka cijedila mu se bala, a oči su mu sijevale. U njima sam vidio svoj lik. Uplašio sam se i ponovo iz sve snage udarih sjekicom vuka u glavu. Oštro sječivo je zasjeklo tvrdu vučju kožu i oblilo je krvlju. Vuk me zakačio svojim oštrim kandžama po licu. Bio sam i ja krvav, ali sam uspio da ubijem vuka.

- Uh, ovo je bilo za dlaku – reče Vilarion.

Nakon malo vremena hodanja ugledali smo vremensku mašinu.

- Šta misliš da uđemo u ovo gvozdeno čudo? – pitao je Vilarion.

- Može! – rekoh.

Ušli smo u vremensku mašinu i došli u moje vrijeme. Vilarion i ja smo bili skamenjeni od straha. Iliri su napadali moje selo. Kad nam je prišao Vilarionov otac, pitao sam ga:

- Zašto ratujete protiv mog sela?

- Neko iz tvog vremena nam je ukrao dragocenu sjekiru! – odgovori Vilarionov otac, - Imao je neko čudno oružje i ubio je dva moja prijatelja. Onda smo mi prošli kroz vremensku mašinu i došli da se osvetimo. A šta vi radite ovdje? – pitao nas je.

Vilarion mu je sve ispričao. Ispričao mu je i kako nas je napao vuk i kako sam ja ubio tog vuka, a Vilarionu spasio život. Vilarionov otac me pomilovao po kosi.

Onda je naišao jedan opasan čovjek iz mog sela. Zvali smo ga ludi Okultis, jer je često prolazio kroz vremensku mašinu i zadavao jade Ilirima. Prišao je Vilarionovom ocu i pokušao da ga ubije. Skočio sam i oborio ga na zemlju.

- Gdje je ilirska dragocena sjekira, odgovori?! – viknuo sam.

- Ne znam!

- Govori, ili ćeš biti ubijen – rekoh mu.

- Dobro, sakrio sam je u šumi!

Počeli smo da tražimo sjekiru po šumi, ali nigdje je nije bilo. Taman kad smo izgubili nadu, ugledah sjekiru na leđima ludog Okultisa.

- Hahaha, prevario sam te, baš si glup! – rugao mi se.

Vilarion i ja krenusmo da mu otmemo sjekiru.

Ludi Okultis pobježe niz neku strminu, lomeći za sobom bukove grane.

- Pobježe nam! – reče Vilarion.

Otrčasmo za njim i uhvatismo ga taman kad je htio da uskoči u vremensku mašinu. Uspjeli smo da mu otmemo sjekiru. Kad smo htjeli da mu zavežemo noge i ruke, on se nekako otrgnu i uhvati Vilariona. Čvrsto ga je privio uz sebe i izvadio nož.

- Vratite mi sjekiru, ili će ovaj dečko umrijeti.

- Ne – uzviknuo je Vilarionov otac.

- To je čudesna sjekira i ako mi je ne date ovaj Ilir će umrijeti – rekao je.

Vilarionov otac i ludi Okultis su se gledali a na mene niko nije obraćao pažnju. Prišunjao sam se i zgrabio ludog Okultisa

za vrat, oteo mu nož i oborio ga na zemlju. Vilarionov otac ga je udario nekoliko puta, a onda smo ga svezali. Ušli smo sa njim u vremensku mašinu. Bio je jako uplašen šta će da mu urade.

Iliri su doveli vrača, koji je ludom Okultisu dao napitak zaborava, a onda su ga vratili u njegovo selo.

Kad se sve završilo, htio sam da se vratim u svoje selo, ali Iliri su me zamolili da ostanem kod njih još malo. Organizovali su veliko slavlje u njihovom selu i proglasili me herojem zbog svega što sam učinio za Vilariona i vraćanje njihove sjekire.

Pozdravio sam se sa Vilarionon i ostalim Ilirima i obećao da ću ponovo doći kod njih. Htio sam da vratim Vilarionu njegovu sjekiru, ali on mi je rekao da mogu da je zadržim.

Onda sam ušao u vremensku mašinu i vratio se kući.

Maša Uskoković

VI razred

OŠ „Narodni heroj Savo Ilić”

Kotor

EPIKAD I MINEA

U malom, ali dobro utvrđenom gradu Rizonu, u Iliriji, živio je mladić po imenu Epikad. Bio je visok, naočit. Bradu je puštao, kao što su to činili i drugi Iliri. No, obzirom da je bio jako mlad, brada je još uvijek bila mala, pa su se crte njegovog lijepog lica jasno vidjele. Epikad je svoje srce poklonio lijepoj Minei, kćerki uglednog trgovca.

Crnokosa ljepotica se svakog utorka mogla vidjeti kako, u pratnji svojih rođaka, šeta obalom mora. Uvijek je bila obučena u čistu bijelu, dugačku košulju. Oko uzanog struka, vezivala je mekane kožne kaiševa, ukrašene srebrom i šarenim kamenjem. Oko bijelog vrata nosila je amajliju. Hodala je graciozno i zvonko se smijala često zamahujući svojom crnom, gustom kosom.

Epikadova ljubav je bila zabranjena. Siromasi, kao on, ni jesu mogli da biraju ženu iz uglednih porodica. On se silno trudio da uspije, na sve moguće načine zarađivao bi i štedio, ali sve to nije bilo dovoljno da dostigne moć i slavu ugledne trgovačke porodice.

U dugim noćima, sanjao bi o crnokosoj ljepotici, o njihovoj zajedničkoj i lijepoj budućnosti, ali bi se poslije svakog sna razočarao stvarnošću. Bio je ljut na sebe, na roditelje, često je kleo svoj nesrećni život, ali se nikako nije mirio sa tim da je njihova ljubav nemoguća.

Svake noći prije spavanja, Epikad se molio bogovima Drakon i Draceni, zmijskim božanstvima, da mu podare bogatstvo, kako bi mogao da ostvari svoju ljubav. Bio je uporan. Jedne noći usnio je zmiju. Nije to bila obična zmija. Na glavi je imala božanski znak. Pripijala se uz njega prenoseći mu svoje moći. Zmija mu zvonkim glasom govoraše:

„Dobar si, Epikade! A dobrog je uvijek lako nagraditi. Znam za tvoju želju, ljubav tvoja dostojna tebe, zaslužuješ moj naklon i moju nesebičnu pomoć“.

Stezala ga je sve više i odjednom ugrizla, tako stvarno, tako snažno.

Epikad se, nošen strahom i bolom, trgnu iz sna i shvati da se probudio u velikoj kamenoj palati. Imao je svega u izobilju, a najviše zlata i srebrnih novčića. Nije čekao ni trenutka, već je ushićen odjurio da isprosi svoju Mineu.

Ispred bogate trgovačke kuće okupi se svijet da vidi tog naočitog momka. Niko nije prepoznao vrijednog Epikada, koji u novom ruhu izgledaše kao pravi plemić. Epikad zatraži Mineinu ruku i slavlje poče. U toku slavlja ispričao je Minei o svom neobičnom susretu u snu, a ona mu obeća da će do kraja života čuvati priču kao najljepšu tajnu.

Živjeli su srećno i svaki dan se molitvama zahvaljivali zmijskom božanskom paru.

Matija Milanović

VI razred

JU OŠ „Njegoš”

Kotor

RAT PROTIV NEPOZNATOG

U starom selu, na površini Dalmatija, živjelo je četvoro djece - Jeronim, Damaz, Sinsa i Geza. Jeronim je bio najstariji, imao je petnaest godina, svi ostali su bili vršnjaci i imali su po dvanaest godina. Oni su bili grupa najboljih prijatelja i svaki dan su se družili i igrali.

Djeca su imala jedan običaj da se prije igre svi drže za ruke i izgovore molitvu koju su osmislili njihovi preci, kako bi se zahvaljivali bogovima. Molitva je bila dugačka, puna nepoznatih i čudnih riječi, ali su je djeca i dalje poštovala, jer je to bio stari običaj ovog malog sela.

Jednog sasvim lijepog dana, dok se družina igrala, preko neba je krstario čudan leteći objekat. Izgledao je kao velika hemijska olovka, sa puno proširenja i prozora koji su se sa tla jedva mogli vidjeti. Svi su mislili da je samo avion, ali je Jeronim znao da se tamo gore nešto dešava. Svi su mu se podsmijavali, ali nakon malo vremena družina je shvatila da leteći objekat kruži oko njihovog sela. Probali su da upozore odrasle, ali oni ih nijesu slušali i samo su se smijali. Jedno upozorenje je urodilo plodom. Družina je to i očekivala zato što su znali tačno kome da kažu za trenutna događanja. Upozorili su starog mudraca Panta i on im je povjerovao. Čitav dan je prošao i pala je noć, tek su tada stanovnici počeli da gledaju leteći objekat. Stariji ljudi su se krstili i molili pred objektom, zato što su vjerovali da je to viša sila bogova. Stari mudrac Panta nije više oklijevao

i sazvaio je sastanak svih stanovnika uključujući i grupu djece koja su prva primjetila leteći objekat. Panta je saopštio da ako neko primjeti da se objekat spušta, čak i za najmanju trunčicu, moraće se objaviti uzbuna, a ako postane ozbiljno zovu se vojnici Ardiei i Dalmatiji.

Dani su prolazili. Leteći objekat se nije pomjerao. Bilo je veoma mirno, sve dok jedne noći ne dođe preblizu tlu. Jedini koji je to primjetio bio je dječak Damaz. On je upozorio Panta i rekao mu sve što je u tom trenutku mogao vidjeti. Stari mudrac i ostali mještani složili su se oko sazivanja vandredne situacije. Došlo je par vojnika iz centra Dalmatia i proučavali su leteći objekat. Primjetili su jednu veoma jezivu stvar - velika providna cijev. U njoj su se mogla vidjeti neka mala stvorenja. Vojnici su zvali pojačanje, za svaki slučaj.

Sinsa je sazvala sastanak družine, ali se samo Geza pojavila. Dječacima nije bilo ni traga ni glasa. Sinsa i Geza odlučili su da ne obavještavaju starije, jer su mislile da je to neka vrsta šale. Dugo je prošlo, dječaka nije bilo. Odjednom čulo se glasno šuštanje u grmu na par metara od djevojčica. Bio je to veliki i gusti grm, kroz njega se nije ništa moglo vidjeti. Vjerovalo se da je to sveti grm, i da on ljudima omogućava besmrtnost. Djevojčice su se uspaničile, ali su odlučile da ostanu na mjestu. Nakon još desetak minuta čekanja, Geza je odlučila da ode do grma da vidi šta je unutra. Očekivala je zmiju ili kornjaču, ali ono što je vidjela unosilo je jezu u svaki dio njenog tijela. U grmu je bio Damaz, sav ofucan i prekriven modricama.

Promuckivao je: „Uzeli su Jeronima”.

Mumlao je još neke razne stvari, ali trenutno je djevojčice zanimalo ko je uzeo Jeronima. Damaz je bio u šoku. Nije mogao sastaviti ni rečenicu kako treba, a riječi koje je izgovarao nijesu imale smisla. Djevojčice su konačno odlučile da upozore vojnike. Znale su da ne smiju ostaviti Damaza samog, pa su ga povele sa sobom. Kada su stigli do mjesta sastajanja vojnika,

njih tamo nije bilo. Svi su se uplašili, ali je jedan vojnik došao do njih i rekao im da hitno moraju da pronađu zaklon. Djeca su propitivala. Vojnik je oklijevao, ali je konačno odgovorio:

„Postavili smo detonator na tu leteću stvar, uništit ćemo je”.

Geza je upozorila vojnika na mogućnost da je njihov drug Jeronim na tom objektu, i vojnik je obustavio detoniranje. Djevojčice su objasnile sve što se desilo i što znaju. General dalmatijske vojske je sazvao skup vojnika i saopštio da rat protiv nepoznatog kreće.

Vojnici su stali na svoje položaje i mirno čekali. Bio je mrkli mrak, nebo puno zvijezda i u vazduhu se osjećala napetost. Trupa je bila mirna, i spremna za rat. Vojnici su u jednom trenutku skroz izgubili sigurnost i bili su veoma uplašeni. Stvorenja nijesu više oklijevala i počeli su da izbacuju svoje vojnike dok je trupa bila nespremna.

Rat je počeo.

Damaz, Sinsa i Geza, bili su prestravljeni, ali sigurni u to da će pronaći njihovog druga Jeronima. Njih troje su stali u krug i počeli sa starom molitvom. Vjerovali su da će im ona dati više snage za ovu dugu borbu. Sati su prolazili. Rat je bio surov i nepravedan. Svi vojnici su pratili svoju vjeru, kakav god je neprijatelj on se poštuje i cijeni. Vojnici su na izmaku snage. Nova pojačanja samo nadolaze. Stvorenja su imala jači arsenal oružja i veću zaštitu.

Jednog trenutka, kroz sav taj dim surove borbe, Gamaz je ugledao šansu za ulazak u objekat. Velika otvorena vrata sve-mirskog broda. Saopštio je ideju Sinsi i Gezi, ali one su mislile da je to suludo. Nakon duže priče i nagovaranja, djevojčice su prihvatile ideju uz jedan zahtjev, a to je dobar plan. Damaz je zamišljao misiju spasavanja u kojoj su samo njih troje, a djevojčice sa puno vojnika koji će ući zajedno sa njima. Svi su se složili da vojnici neće pristati ni na jedno od to dvoje, zato što je prevelik rizik i za djecu i za njih. Sinsa je smislila plan puzanja

do objekta, ali će svi morati da budu veoma pažljivi. Šunjali su se kroz grmlje i gmizali po travi. Stigli su do velikih vrata. Nijesu mnogo oklijevali i odmah su ušli u leteći objekat. Unutra je sve bilo bijelo. Bio je to veliki, prostrani hodnik sa puno praznih kapsula veličine čovjeka. Družinu je uhvatila jeza, ali su znali da Jeronimu treba pomoć. Prešli su čitav enterijer objekta uzduž i poprijeko, i shvatili da je svemirski brod prazan. Mislili su da nema više prostorija. Gamaz je bio veoma umoran i naslonio se na zid. Taj zid je bio prekidač za tajna vrata koja vode u veliku, crnu prostoriju. Na prvom pogledu družina nije primjetila ništa u sobi, ali kada su malo bolje pogledali prostoriju, uočili su Jeronima, ranjenog i nesvijesnog. Iako nije bio u stanju da progovori, a kamo li nešto drugo da uradi, družina je bila veoma srećna što su opet svi na okupu. Sačekali su par minuta da se Jeronimu vrati svijest, i kada se to desilo, Jeronim nevjerujući svojim očima potrča ostatku družine u zagrljaj. Nakon toga jurili su ka izlazu koliko ih noge nose. Kada su izašli iz letećeg objekta, napolju nije bilo nikoga. Djeca su osjetila strah i razočarenje, zato što su mislili da je rat izgubljen, ali kada su vidjeli specijalno zaštićena vozila, a u njima stvorenja, osmijeh im je obasjao lice.

Svi mještani, vojnici i grupa djece skupiše se u jedan veliki krug, a u sredini kruga bješe mudrac Panto. On objavi veliku pobjedu. Gledajući u djecu nakon toga objasni kako su timski rad i prijateljstvo najvažnije stvari na svijetu. Jeronim, Damaz, Geza i Sinsa, ulećeše jedni drugima u zagrljaj. Pošli su na veliko brdo poglavica. Do kraja dana su se držali za ruke, ponavljali molitvu njihovih predaka, razmišljajući o događaju koji nikad neće zaboraviti.

Marta Borović
VI razred
JU OŠ „Njegoš”
Kotor

I ONDA DOĐOŠE ILIRI

Danas sam kako i svakog dana išla u digitalnu školu, digitalnu. Prvi čas istorija. Učii smo o prošlosti, dalekoj prošlosti. Bilo je to čudesno vrijeme, ali ono što me je najviše zainteresovalo je proročanstvo babe Milice o ovoj godini. Rekla je nešto o tome da će biti Četvrti svjetski rat, ali ne vjerujem, to se sigurno neće desiti, bilo bi strašno. Vjerujem da je svijet kroz istoriju postao mudriji.

Imam mnogo obaveza. Međutim, primjećujem da se nešto čudno dešava. Na smart televizorima širom grada stalno pričaju da treba izlaziti napolje jer možda uskoro nećemo moći... sigurna sam da to ima veze sa proročanstvom. Moram to malo istražiti... Ništa ne pronalazim. Odustajem i vjerovatno to nema nikakve veze, treba da se opustim. Odlučila sam pitati mamu i tatu za proročanstvo. Rekli su da ne brinem i da je sve u redu, ali ja im nijesam povjerovala. Sjetila sam se „izgubljene biblioteke” u staroj risanskoj tvrđavi. Plašila sam se da idem sama pa sam zamolila moje društvo da pođemo zajedno.

Danas smo odlučili da rizikujemo i odemo u biblioteku. Prvi je išao Mirko, on je najhrabriji. Za njim je išla Loren, ona trenira karate pa je zato išla druga, za njom ja, iza mene Janko i Mirjana, i na samom kraju Josip.

Kada smo ušli nakon preskakanja svih laserskih zamki dogovorili smo se da svako uzme po jednu knjigu i da bježimo kući, onda je pročitamo i ponovo se sastanemo. Ovakve knjige

do sada nijesam gledala, bile su od papira i imale su neki tvrdi omot. Ja sam naišla na knjigu „Proročanstvo baba Milice“, ali pst... nikome ni riječi. Imam veoma loše vijesti, ali odakle da počnem. Kada sam došla kući odmah sam počela da čitam i začudila sam se jer sam našla ono proročanstvo o ratu. Sve do juče nijesam vjerovala, ali sad...

Nijesmo se sastajali da porazgovaramo o knjigama, samo ću ti reći da je počelo i da je sve bilo onako kako je pisalo.

Situacija je sve gora i gora. Ja i dalje istražujem. Ali nije mi to jedini problem, veći je problem što je moja porodica vojnička, što znači da i mama i tata idu u rat, a ja ostajem sa babom i djedom.

Da se vratimo na knjigu. Pronašla sam da će se desiti nešto vrlo bitno za našu naciju. Ne znam u šta više da vjerujem. Mama i tata teško prolaze kroz sve ovo kao i ja, samo se nadam da se neće desiti ono najgore...

Imam tužnu vijest... moja mama je nestala, pokušavam da shvatim...

Teško je, preteško... Pokušaću što manje da mislim o tome, da pričam o tome. Probaću da više čitam knjigu, ne bih li nešto saznala.

Najzad dobra vijest, baba Milica je rekla da ćemo izgurati ovaj rat, ali u ovom trenutku ja sam pesimista... patim za mamom sve više... nešto je čudno u knjizi, moram saznati o čemu se radi.

Saznala sam nešto bitno danas. Piše da će se vratiti stari narod. Ko su oni ne znam, moram pitati babu, jer jedino ona može da se sjeti ko su. Zna mnogo priča i legendi iz daleke prošlosti.

Još jedna žalosna vijest. I moj tata je nestao. Nadam se da je sa mamom.

Uspjela sam dešifrovati proročanstvo.

“Kada bude najteže, spojiće se zle sile, ali Iliri će se vratiti i moć pokazati”.

Pitala sam babu, nije htjela ništa da mi kaže. Zbog tuge za mamom i tatom nijesam mogla odmah razaznati ove stihove. Na kraju sam uspjela. Radi se o starom narodu, Ilirima, koji su bili jako moćni. Mi smo njihovi potomci i nadajmo se najboljem. Učimo neke riječi i naš pradavni jezik. Drugari i ja smo online i otkrivamo uz pomoć programa za drevne jezike značenja nekih riječi.

Proročanstvo je ISTINITO!

Ovih dana je bila katastrofa. Jedva smo sačuvali žive glave.

Odjednom, pojavljuju se Iliri, ne mogu ti opisati koliko sam srećna. A oni su drugačiji od svega što smo vidjeli do sada.

Imali su oružje koje nikada nijesmo vidjeli, plaštove kojima laser ne može ništa. Imali su natprirodne moći. Po potrebi bi postajali nevidljivi. Mogli su da se dupliciraju, da lete, da se teleportuju. Neprijatelj je bio potpuno zbunjen.

Iliri se junački bore i sve je bolje i bolje. Nadam se da će ubrzo kraj rata.

U knjizi sam našla još jedan stih:

“Biće dosta padova, ali jedno zapamtite, proći neće bez bola, kome možete pomožite”

Trudim se da pomažem, i zaštitim baku i djeda.

Moji drugari su već u službi Ilira. Dali su nam svoje moći. Znamo da smo njihovi potomci jer smo izgovarali neke ilirske riječi.

Oslobodila sam roditelje i druge ljude. Moji drugari pomažu stanovništvu.

Desilo se nešto zanimljivo, vođa Ilira je žena. Lijepa, visoka, sa zelenim očima, boje morskih trava. Nijesmo je mogli gledati u oči jer je iz njih izbijala čas svjetlost, čas hladnoća čeličnog pogleda najmoćnije vladarke kraljevstva Ilira.

Bila je odlučna da zle gospodare svijeta uništi i vrati nam blagostanje i mir. Vjerovali smo joj i slijedili je.

Uskoro smo bili slobodni.

Iliri su oduvijek živjeli za slobodu, a prenijeli su to na nas.

Sadržaj

Srednje škole

1. *Balos Liburnijski* – Jovo Radović (I nagrada), (Nikšić) .. 7
2. *Sijenka Kale* – Luka Tapušковиć (II nagrada),
(Podgorica) 17
3. *Rimski dinar* – Stefan Jašović (II nagrada), (Tivat)..... 29
4. *I u zlatu i u blatu* – Dragana Milašević (III nagrada),
(Kotor) 37
5. *Odkovača do ilirskog cara* – Aleksej Rostović (Herceg Novi) 45
6. *Kruna* – Maša Rovčanin (Podgorica) 55
7. *Tražeci Ilire* – Vuk Đorđević (Herceg Novi) 63
8. *Tužni iris* – Marija Vuković (Podgorica)..... 71
9. *Legenda o Ilioru* – Žarko Vujović (Herceg Novi)..... 81

Osnovne škole 7, 8, 9. razred

10. *Skiptar* – Kristina Rakonjac (I nagrada), (Bijelo Polje)..... 89
11. *Oči tame* – Radivoje Durutović (II nagrada),
(Podgorica)..... 107
12. *Teutine oči boje mora* – Sofija Vujičić (II nagrada),
(Herceg Novi)..... 115
13. *Sjaj Njene sjenke* – Anđela Vulović (II nagrada),
(Risan) 125
14. *Stari Iliri* – Asija Ećo (II nagrada), (Bijelo Polje)..... 135
15. *Ja Angus, a ko si ti* – Vasil Musić (III nagrada),
(Bijelo Polje)..... 139
16. *Zagonetni prsten* – Laura Bilafer (III nagrada), (Kotor)..... 145

17. Među svojima – Jovica Nikčević (Herceg Novi).....	151
18. Posjeta precima – Jovana Bugarin (Bijelo Polje).....	157
19. Ukleti doktor Lir – Enida Višnjic (Bijelo Polje).....	165
20. HOP! Vrijeme vraća dug – Nikola Kovač (Kotor).....	171
21. Ilirski vremeplov – Tarik Idrizović (Bijelo Polje).....	179
22. Tajna kraljice Teute – Nikolina Nikolić (Kotor).....	187
23. Kost – Faida Zejnilović (Bijelo Polje).....	193
24. Život je poklon – Ksenija Gutic (Bijelo Polje).....	197
25. Ilirski golub pismonoša – Ana Doljanica (Kotor)	203
26. Novogodišnja noć – Bogdan Vujović (Nikšić)	207
27. Srna i traktor – Ferid Zejnilović (Bijelo Polje)	211
28. Teutin vitez – Pavle Mrdak (Podgorica)	215
29. Legenda o ilirskoj kraljici – Lazar Mandić (Nikšić)	219
30. Tajna ilirskog kraljevstva – Anđela Grujić (Bijelo Polje).....	223
31. Začarana planinska šuma – Paola Pavličević (Kotor).....	229

Osnovne škole 4,5, 6. razred

32. Prokletstvo – Kristijan Petrović (I nagrada), (Kotor).....	233
33. Skriveni svijet kraljice Teute – Tilia Grgurević (II nagrada), (Kotor).....	237
34. Zmaj koji je stvorio budućnost – Nina Doljanica (III nagrada), (Kotor)	245
35. Teutino prokletstvo – Vojin Begović (Kotor)	249
36. Vilarion – Edis Musić (Bijelo Polje).....	251
37. Epikad i Minea – Maša Uskoković (Kotor).....	257
38. Rat protiv nepoznatog – Matija Milanović (Kotor).....	259
39. I onda dođoše Iliri – Marta Borović (Kotor).....	263

